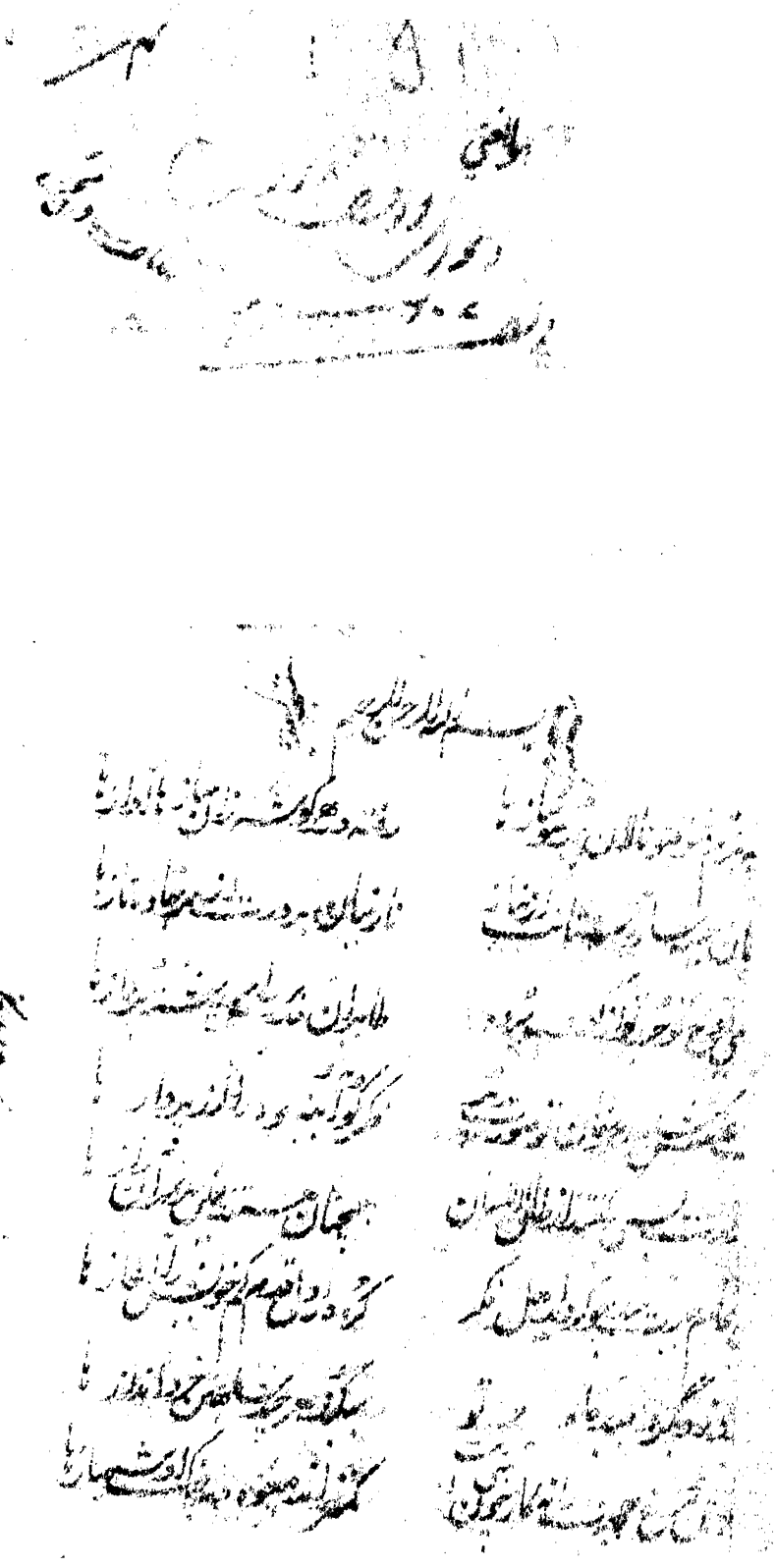

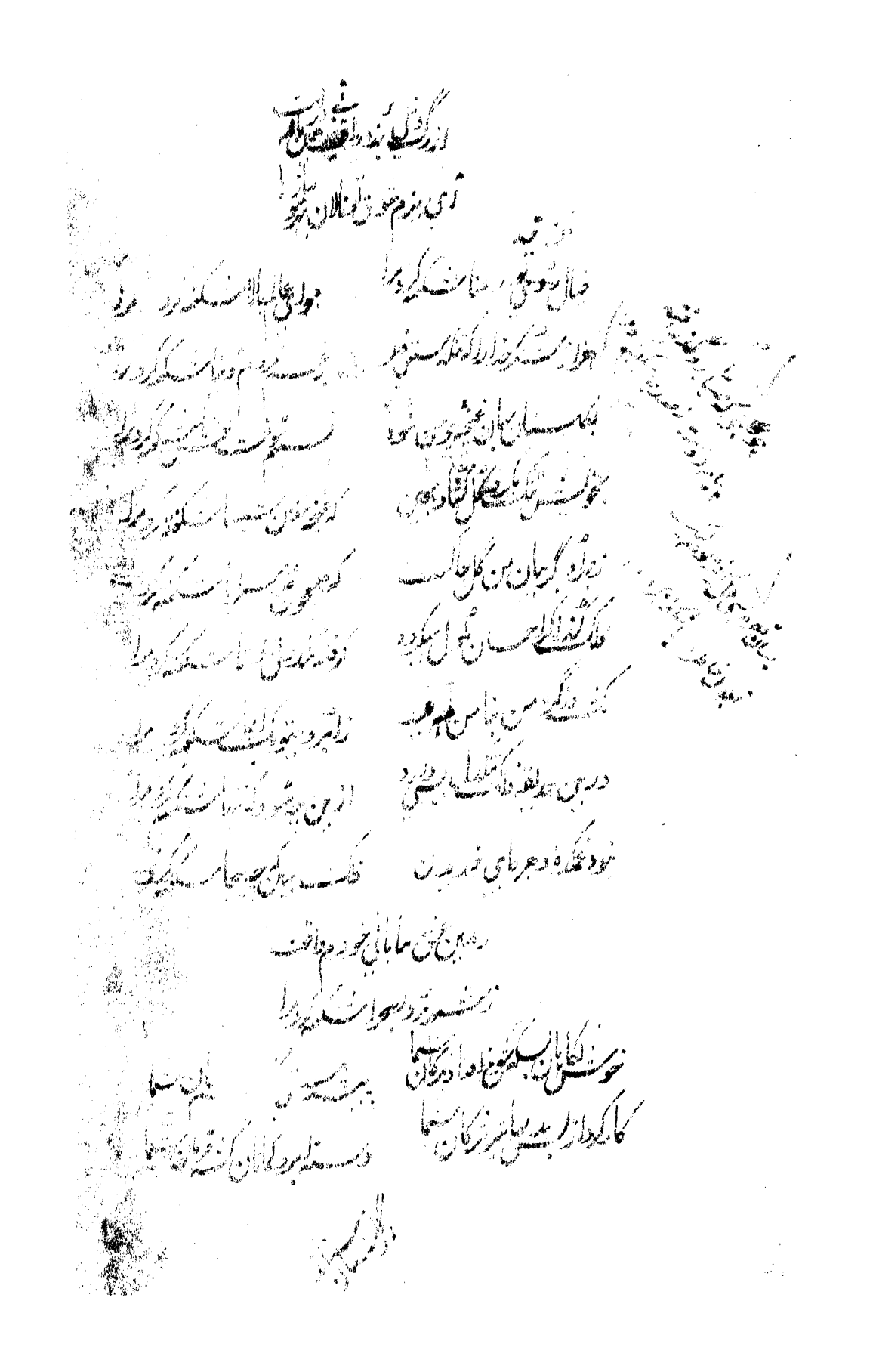

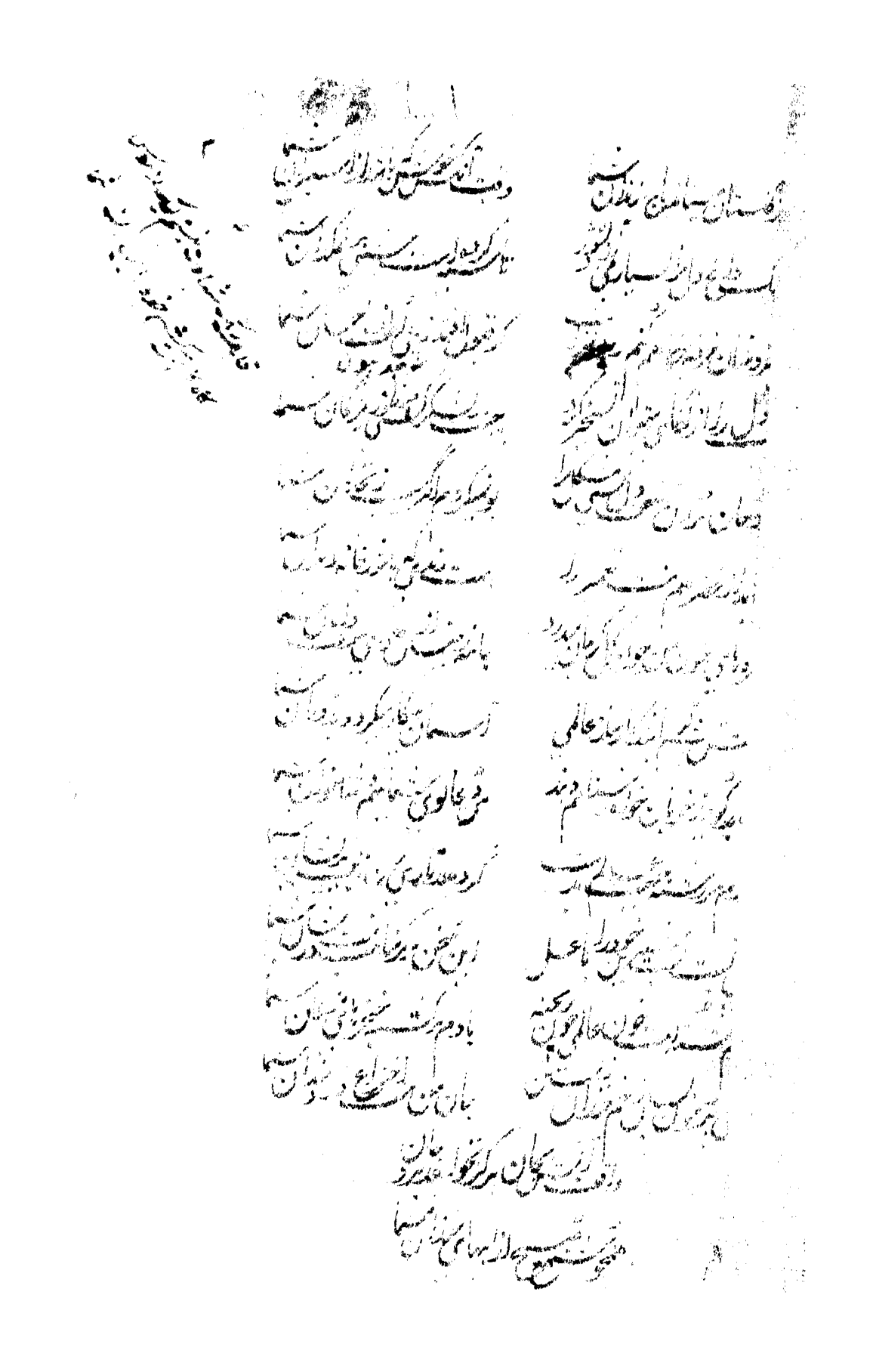

غزل زانجم بر سار از جهنم — نه عذلت بهر دانه کرده رند مرا
نه فکر ایزدی و نه تلاش دنیائی — چه دولت است که دیوانه کرده اند مرا
کجا روم بکدویم نه خورد سانی چند — خراب باز بمیخانه کرده اند مرا

چرا نه شکوه کنم از شکر لبان دگر
که زهر چشم بیگانه کرده اند مرا

کاهی بدامن مسجد چه چند ترا — بکبار زلف بهم بسته بی چند ترا
زیبا پسر بکدر و زجهان چه خوب بود — امروز از مهر و زمان چه چند ترا
تلخ زندگانی امروزی دل رنجور — زهر صدای چه چند ترا
یکچی عمر دردم رغبت زدم — تردم لوبه فاجر چه چند ترا
نه کریه کرده ایم و نه خنده ایم — از ماجه بدی دیده چه چند ترا
آی دل کوی یار جانا کشد — از زلف دلکی چه چند ترا
چندان بس بسر بس تا بتام رک — آی صبح وصل دم دمیدی چه چند ترا
ای گل بسان صاف نازی بلبل — بکبار از جگر چه چند ترا

داغ بجوان دیس و گریبان چو گل
بوسی کبرا و صبا رشته چه چند ترا

ای گریه بامشکباری ما — برق خندد به بیقراری ما
بر سر خاک ما نمی آئی — خاک بر فرق جان نثاری ما
با تو طرحی فکندیم بایان — چه بتر داد و بخل یاری ما
چه بلا فتنه در کمین تو داشت — قصه تیره تر ز کاری ما
دشمن جان ما شدی آخر — وای بر جان بیقراری ما
دامن از ما بچر کم به یکسو — نیست دامانه اختیاری ما
گر کنی سیر کوچه تحریر — کس نخواند بیقراری ما
با رسیدن مریض تصویریم — صحت نی چو شد شماری ما
عزت ما همین بست که ما — بی وفا کس نخواهی ما

ز چه گذرد بست هجر بسکه زاری ما
ابل بسته بان بعکس زاری ما

بخاک ما نمی آئی بسیم چه جهی — که مانده ات تن کوی یار کاری ما
بگریه شسته چو او تهمت دریا یم — چو بر او ج گرفته است یاری ما
بحرف و صوت نوا نمی تو ان گفتن — فزون داده خوانت بی قراری ما
چو دور سر زده و اقوه نمیدانم — که بسته اند عزیزان کمر بخواری ما

بار دستان گرفت ما را کز هر در و جان گرفت ما را
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

خواهم سعادتی بطوایف قسم هم ... ورنه چه حاصلست از این منت مرا

من خود خیال میکنم ار هم خدا بود ... ای بخت خفته خیز که خورشید سر زد

بودم هزار فصل که خون شبک سوز عشق
واقف نکرده بود ز چشم تر مرا

یار ار ز من نظر بفسکند مرا ... بیگانه کی بفسکند مرا

چون بی غمم که مژگان کسی ... رخنه نادر جگر افگند مرا

کو تا کنم نوای سنگین دل ... عاقبت از کمر افگند مرا

مستیم بود لقاب سبق دوست ... خوگر دیدار کی بفسکند مرا

شکر آفتاده کم باید کرد ... که بزان خاک در افگند مرا

من بدانستم ز خود افتادم ... که قضا از نظر افگند مرا

واقف آخر ز زبان شدم
دیده پرده در افگند مرا

بگریه که بدل دارد جگار مرا ... بدیده که بنالد جگار مرا

هوای دشت جنون طبع دلگشا دارد ... روم ز شهر که بیرون برد جگار مرا

ز باغ دهر مرا بس بود شبنم اشک ... نهال درد نخواهد ثمر جگار مرا

مرا ملک

دی خود بدم بیابان ترک ... دگرنه زنوحه گر حجاز مرا

ن یار چو لاله زار را ... ن یاز م ... لعاصدی که نیارد خبر چکاز مرا

ز مستانه ... چغانه ... بانمک سامه ... ماه حجاز مرا

بدرنمود پوحیدالدین فاضل

بیا که باین ... حجاز مرا

چه ... م جهان جوان را ... که آفریده ... دلم ... جان را

چ ... مست ... نیاید در چشم ... نخواهی ... نست ... در نشان را

ز ... بنشکی ... سپهری ... بشکل قفس ... م آسمان را

بیا ... م ... با ... شوخی ... که دل بوی ... ده است پیر جوان را

چ ... س ... نارتو کرده مست ... دل ... چشم ... ن ... گان را

ز ... از ... است ... تصور کنم ... ن ... جهان را

ز ... که ... است ... حریران ... مرثیه خوان را

در ... نامه کردم ... ز ... آب دیدگان را

ز ... سرشک ... فاضل

کنم ... غ ... مرجان را

هر درست دو وقت بر سحران

تو مگفتی چیست خرمن مرا

هر که دارد ز تو آرامی را — با هوا گفتن چه کار خامی را

بنده نرود چون ز تو آرامی بدست — گر نظر در کلبی من دل مرجانی

هر که از آب دیده بیرون می آید — در زکام موخته مرکان تو آبی را

پیش آن کو بین — کی دهد از دست مائی را

بعد تو چه مخواهی — بهر دی چه بهاری دگر خاکی را

پیش کی بر کنا — شرمن بعقوبی ماند در بغلی را

هر که از دیده بر نیاید دلش

منتظر بر لب بامی و سلامی را

بی تو ماند از تو خدا در سر ما — نرود در شب هجران تو هم بستر ما

در بالای تو خواهیم گریست — ار کو بک قدمی زد دم گذر در سر ما

از تو شد سوخته بدست افغان — هیچ دانا نخرد تو خاکستر ما

گر بدن — خانه از کرمی تو خشت سازد بر ما

بس بر سایه ما آرزو است — دشمن خانه ما تند چشم تر ما

غم چو بسیار شد تو بیرون شو ما
زانکه چون شد در فتد از بر ما
از درون ما کجا رود آهی
خوشتر آن دم که نخورد قدحی چین
سوی کعبه بر صنم دلها

درد کز یک دل شکسته شود
بر کند بیخ آن ستمگر را
تا بما عادت چنین کردیم
زنده ماند شمع از داغیم
گر کسی بی تو آرمیم شمع
گر کشد غیر دست ما دامن

آستین مدیده تر ما

ناله چون میکند ز ضعف بدر
آن کسی کز غم دل بدو شرحی
سخنی گفت و دلم باد مرا

MANUSCRIPT

غم من دست و گریبان همه چرا ... خاک حسنم بادبدامان همی چرا

بر من ای بی رحم زار احوال ما پرسید نیست ... زین بسی کل بر کران ما همی

کنت ای بی تی دل از دیدنش دادی نمود ... بر سر بالین حرمان شد همی

در دیار ما اگر افلیم تو بودی بیخبر ... عالمی در دامن افغان همی

در فراق تو ز بس اشک روان می بارم ... کهربا در دامن افشان همی

بسکه در فکر تو عشقت نامه بودم از بیان
بوسه من سنت احرار من همی

باز تر شد خون فغان مرا ... باغبان سیر است بستان مرا

خوشه گلچینان بگردیدنش ... میکند دیدار خوبان مرا

تربیت خوان غیر من ... مکن ای سفید مغز جان مرا

داستانه تو شنیدی بهمه ... بر سانید دیشان مرا

نالهٔ کم کند هوا داری ... دارد بر باد خاطران

بچه نام دشمنان تو ان گستن ... دل نی نام دلبران

بر کران طبع من بحر سخا ... ای ادب هر صاحب

بسکه طلعت تو خ افشا ... بر دو رقعه کشان

غم عشق تو جان ما را
بیفزاید بخت دل افزون مدام ما را

مژه خونبار جان ما را
کی فراموش خون شود که بگیرد خزان ما را

بستدن دل بتان عیب است
بتوان گفت اینک این عیب از میان ما را

ای بسا دلبرا که دل بگرفت
بگرفت و دلش نگرفت بر دلبران ما را

یار در بستان ما منشکفد
جز غم و اندوه نیست در بستان ما را

ای که در شستن نمی‌آید
دست از دامن تو نتوان شست دامان ما را

ای که گفتی که دهم
بیت صد رنگ غمت را بدهم یک دیوان ما را

ما من یک تو بودیم و تو بیگانه و دل
رفت و دل کرد بتان ای بت بیگانه ما را

نیست ما را
نیست ما را همه شب تیز مرا

نیست بر عزم
خاک گشتیم و همان پایه بتیز مرا

می‌چو سیمرغ
بر سر آید در شتاب مرا

ای تو ای تا نبیند
پیش از این بی‌ادبی تیز مرا

تو
ای که بر راحت دل تیز مرا

ست کاشانه دل
بهر او بیش عزیز مرا

من بیدل دجان واقف
شد بیک شب مرا

ز ساحل ناگهان موجی بر آمد
چو کعبه طوف کرد بلبل آشیانه

ز بی عادتی بی جا لش نه کردم
ربودند اک کهنی نو ستانه

شود دل بکام بی یاری بود
که بر دند به تو مکتب عنان را

چو شمع فصه سوز کدامی سوزانم
بحفلی که اهل کسی زبان مرا

بشکر خنده تو دنا شکایتی مرا
بیاد قهر کن از تو شد بان

غزنا وک زبر دکان من دا
لبیش فانخو مد کشان مرا

رفت دل در محمد زدست مرا
دلم بر جای خود نشست مرا

چکنم آه ای مسلمانان
که خدا کرد بت پرست مرا

دین و دنیا و جان و دل رفتند
هست را نیست تو هر چه هست مرا

لبش از یک سخن ز سوسن برد
بوی این باده کرد مست مرا

کی ز کوچه ار بعشق تو نم رفت
زلف ار کرد پای بست مرا

بر کوی کافر خان واقف
خار در ما می دل شکست مرا

آن یمانی بیقان بعد امید کو بجید را ... ملی مال کم شده امد آن محبوب

ناصحان رو بی شما باز خدا یا نمانند ... مانع از رو بدین کار

زود باشد که جهان تنگدلم بدرد ... بوشکیبی مطلبم بی گفتگو

آنکه از زلف رویان دلم بار شدم ... بعد از بن دانف کو نیدانم

از شکفتها چه سرمستی دلگیر را

خنده می آید بحالم عنبر صویر را

تا من از خود ای حنف نامه بدر کرده ام ... عمر با دامی شما شکسته تحریر را

نیست در دم سر بسر از زلف بی پایان ما ... نی شکر کز مخور دم لعل شکر ریز را

بعد جان دادن بها می در دمی باقی نماند ... کیمیا گر کی دهد سرمایه اکسیر را

ربنا ظلمنا گشوده کبر سبده ... فضل جا بست در خانه رنجه

نادکی باز کی دیده دم کار دوست ... کز تحسین دوز ... نصد

دانف ار لب بنا دی کیم فاد بی

کز نگاه فهمد بحالم چشم آن رنجیر را

ما زیر و فغان صبا دیم ما

ما وارسته مجنون و فرهادیم ما

ما در دعای سر و نمیشادیم ما

ما پیش از این حال مبرستادیم ما

ما سر ساعد جلادیم ما

ما ربط با سوی سر مجنون نشانه دارد

ما کو وصال شمع بالغ نبود هزارد

ما قصد سجاگیم کرم مژه مجانه دارد

ما کاهن کرمان جرد واقع ما

ما کار ما دارد ما هر عقده ز دکار ما دارد

ری سرا با نمک کجای
دریا نبد دل فگار
نتوان بر خود درست کردن
پیراهن تا
مردم ز فراق دلبر لاله
این شوخ
آهسته دلی چنان که بلبل
بر باد مده غبار
این داغ که می برم به خاک
گلزار کند
بر دوش شد زردی تعظیم
گل عاج
بر دوخته آمدن وفا کش
ضایع نکند
دانم که دلت چنو خسته کردی
بردی ببر دگر
دوش آمد و گفت با صبا می گفتار
بنمای مرا که در کنارش گیرم
در وعده آن بیوفا خوشم من عاقل
کم عمر است صبر تا فردا
تا فکر کنی بار دگر وعده دهی
این حیله
بوی از من خیال آن سرو سهی
تنها منم این جا و الا هیچ
در آرزوی آن بخورم تا صد غم
کم نخورد
غلط کردم که دل بدین بی سامان
به بردی بار دگر دلی نیکش دار

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[

در دل از کرشمه چون نماند اکنون — از حکم فیض مکلم خون
کرد دستش چشم یار را نازم — کرده مژگان او را
لاله است خون دل داغم — کرده از سر کوه
سایه ده است نازل
گریه رنگین نمود مضمون را

بار آن دیده این دل نگران را — کرده من حیران را
از محفل خوبان نتوان کرد برد نم — داغم من
کرده امت عنی را فتاده بی — فرمان کار تو نامم
همان نسل را داده ای خوش کرنه — پیوند بر
اجزای بلوشش متد بیرگم جمع — سر زده
واقف زدمان کر بار چه ترسی
از شیخ خرست من همان را

عمو تو زما مستاند مارا — داد کسیه
در عین صابر نیب باشد — بوس
فریاد که آن لب شکر ریز — بر زخم نمک

تو یا کجا و در خانه خسته جانی ما را
بیدل ز خود مرو در پهلوی ما نشانده ما را
سودا جوشش مدل درمانده ما را

آزرده عشم شد دم واقف
از نوخ چو مند نخواند ما را

هندم نامد بدی خدا داند کجا خواهم فتاد این غریبی
دلبستگان همه جا کریمان سند دامن تو گیری
سکه عاق را در جا حکم کسم خون ارجایی
رسم جان تو کوی سلیمان آن بیوفا را شناسی
ره عشق حاصل آمد در کارم در پیش دارد
بیم سر دشمن که خواهم شد غافل از خالسای
دلم شیفته من که در راه من بر سر کمای
طبع حریص کمن این شاله ای شاطر ره چو لگای

نسخه دیده آن بیوفا هر گز
نامربان مدل خود مخند ای بید دردی

دلم را
که دست غیر نتواند ز دامان جانان را

ز خون کشتگان لعل بدخشان را
بر آرد غنچه گل از نیشتر مژگان را

ز دیدار خود آن سرو خرامان را
که در بزم تو جا لازم است مهمان را

که در مژگان کند پیوند و سازد نیشتر پیکان را

بجان آرد دلم تسلیم
دلم تا بی تصور سلک گردد سلیمان را

ز مصر حسن دارد
که بخرد بوسفی با جنس کنعان را

بلطف خود نوازد
بوسیبارد و فی در بحر حکمت

سراید نالهٔ حزین زار و صحبت

که یابی تا نیفتد ام در خواب پیمان را

بگیرد مرا
نسازد گوش را غنچه تصویر مرا

بسامان کردی یا
چنین سازم ز سلسله زنجیر مرا

بدم در حسن تسلیم
کز این شرح ندارم بی تصویر مرا

که در بزم ما بگذارد قلمکار مرا

جنون یابد مرا آورد در زنجیر مرا

بگلشن سلسله جنبان شد نه بحر مرا

کز خاک آستانت نخیزد بمن سرا
بالم بخود نداد ره صید من سرا

با یاد چشم آن مژه کار گرد دد
من با پی نثار دل آ

هر گه که رو نهاد بم در محبت او فتاد بم
دنیا سر پی نهاد بم در آن سرا

شد از بیت مصرع من در جمع دلبران
شور فکند از در من سر

توان گفت این حدیث
صد بار گفته ام در سر

ربقی که دارد

برخاستن نا بسل خلد مرا
خون دل از دیده

شوخ جفا فروی که من دارم
سنگدل جانب

مار مرده نمیکرد عطا است
راه او در خط کرد

شب بدم بگذر مهر خش
از کریبان

دل ملول کباب شده دارد
تو می بین ار صباز سید مرا

ننگ کار مرا نماند کار با نامی ز روزگار مرا

ز بعد وفات منال بعد هزار مرا

ز خاک تربت چنان بکند رحمت تو در کار مرا

مگو بپرداز مرا آب داده مهر شکبار مرا

مبر دل از تو صحبت بسیار منوکار مرا

چو او ببرد اگر همه دل از بهر تو نشد یار مرا

هم دگوئی در حشر الهی کار مدار مرا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

یک شب اگر بخواب ترا در نمی برم — تا صبح از بستر آرام در نمی برم

تا که فتاده ام ز تن تشنه بدام تو — سر ده مرا که در یکی

گر می بجای تو هم ز غم عمر رفته را — زان آسمان ز نو بنوا

گر با تو — صحبت غیر کنم — بجود بوی آب ز خمار در نمی

واقف کنم کار تو را بنا بنا می کنم
گر یک دمی با همچو تو در نمی ترا

مکدر ای سیل سرشک از دیده ما — نمی بری نشان کوی

تو کشتی خود ده شبستان را — یک صبا

آبهای زمان — گر جنبانی بیان حاصل مزاج اندوه ای — اشک گرمی ز بزم خانه ما

ببر دریای حدت کدر موج می — جوان جوانست کی

کما ما عرق ما بجای که شود — نصل خمار بر کوب

ره رحمی طابع که در این فصل بهار — سیل اشک خانه

گر نزد در دست ما دامن شب

در دیده بیکدم ز ما بیرون نا

گر دغم جا صد خانه ما — عیش نشاید خانه ما

ـ نزلنه ما قبله تبیل آستیانه ما
تو که میا هیچ خوبی میانه ما
تو بیم ره نشت آستانه ما
ـی دارد هم که کسی نیست در زمانه ما
ـد یک بار ما زاده سب کرده در شبانه ما
ا جو آینه فال بد بدان لعبت خانه ما
ا دیا د نیست جز رنگ آب و گل خانه ما
ـشه دل در و بخش بر در خانه ما

تو بی هیچ سبد مدیحون ب
و فی در رنگ عاشقانه ما

ـی ـس در دراع سوی شمع خیال باشد در
ـح بر ـی یاد کردم سوی چین دل در تو باشد در
نان ـح باد کز در وای در فرس هم باشد در

ـی ـسران زمکوس
ـرده ام ـ ـمع آوا آنکه ـ ـس در

در ذکر علم و فن و اهل هنر و دل بردن سخن

عاقل نباشد که در سر عیوب فضیلت کوشد

[illegible] نکوکار را نمود در جهان [illegible]

[illegible] که هم [illegible] بجوید صواب و خیر

[illegible] که می‌زند بجوی در سخن هنرمند

[illegible] بر [illegible] طراز و دیده سوزن سیمین

[illegible] که کرد در سر کرد مبدع سبا [illegible]

[illegible] فارغ

[illegible]

[illegible] ره کردار نیکو پیش گیرم تا

[illegible] تا هم نخواهند بسیار می‌نیم تا

[illegible] تا کی بیان با [illegible] تا

[illegible] کل [illegible] تا

[illegible]

[illegible]

گاهی بکعبه گاهی ببتخانه میروم
من بندگی چشم که سرگشته میروم
از خود بجوش میروم

دانم هوای دامن صحرا نمیکنی
ماهم سبیل شوق دیارا نمیروم

این تاب مانی از رخ دلدار دیدنست
چشم بمای زنان بکنارا نمیروم

حرف ما هست عهد و پیمانی
سر زلف مسلسل زنانی

هرچه بادا باد ما از لوح دل حرفت نکنیم
تا ابد بود دل ما تا تو بر آنجا باشی

همچو آن شمعی که میگردد بگرد تار او
هر سحر شور دل عهد نیان دارم

عهد هر تار سر موی تو چون با تو بستم
تا کجا شوری این دل شیدا دارم

در هوای تو ز پیمانه ما مست ترند
دانی این بادهٔ رنگین که ز میخانه ماست

آنکه از نشاء حسنت سر و سامان دارد
چون نیاز سر بسجود همه جا میگذارد

حامل ناهی دل می زند
لوحه دال بر

بشکند از غرور حسن ترا
تا بکی دعوی خدائی

ا ز مردم بشکم کاسه گدائی را
عهد بندۀ دولت خواجه معتمد مؤنسبائی را
بدولت بدولت نخورد هیچکس دارائی را
بدست عیان نیست سر جدا کن ز تن جدائی را
نامه کرخاکس آبروی نیست جز رسائی را

قف و قف دگی خواهی یا
حاسن عاشق گدائی را

بران روی دوست که کم کرده جان بر لب را
بیت سالم تا قفل بدان جا دهد بر را
ار کم دارم ز حد کسر سازد بر کسر را
ون نهادند بگوید الف بر بی لب را

دم خویشتن را بار دا قبیح
ادم من ندانم ادب را

بجز ی را که از هر آن حلقه کردی نام سنبل را
سی کز الفاق امد سلام من رسانی ای صبا فرمی سنبل را

ع پیرانه کرده‌ایم از حسن بیش‌ازی ابر کرم داریم ما

ستم ما نبود آرزو دران خانه مسکن فهم داریم ما

ترجمه واقعه سمع آن بود از عجایب

زنده‌گی در رحم مادر دیده نه داریم ما

ب جیب را سند عروج یکدیگر جیب را

دلم از دوق نالیدن از من بوی عشق رسد عندلیب را

ل خوش‌طرب یار علاج چیست من ناشکیب را

ب بار عشق است هر چند نخورم ز دنیا فریب را

ان او در سند دریاع اگر کند جوشد آن جا بر سیب را

واقعه خانه قابض ارواح میکند

نوکرده کمان در رحم طبیب را

ده را صبح اقبال دمیدن است را

باز شور در مغز خرمیده است را

یار آز از دیده صیقل داده است را

ت در جیب چشم رسیده را

مندیل دل ما پروای دل ما کی دای دل ما
بن داغ بپیوند بکبر بسر ای دل ما
یلیلی آمد بوخیال لو لعبوی دل ما

بسیار کج فتاد بما روز نوروز خوش
جون را ساز نمود ای دل ما

سر بن را به آن نیست اهل دین را
ساند بند به بند انعارض آنش را
نش مل مید تمامت کن بخط عنبرین را
جامه کلکون عجب آن سرو خوش رفتار زین را
نمود ارزنی بگرد سر بگردم ساه زین را
بی لمک بگیم تو بجه باع بهشت آسین را
لویدار نار به بند مدان را بگیرند این را
وخندان بخوبم بگردد آن نار بین را
ن زرد بگردد آن خصم بهکوشین را
ردست بدارم زمان با کیم شادین را

بخون نرمزنی آمدی بسر مقدم
که بجوانی نفسم حادثی
بدیو نکی تا کنم نام زشت دوشش
ترا شدم از سرای
برآن خاک در سجده کردیم واقف
شادم بر بخت نقش بهش
کجا هوای تو سنان شکوه کرد مرا
جو صبح چاک گریبان شکوه کرد مرا
کف دو زهر مرد حامه زرت
یاد کوشه دامان شکوه کرد مرا
ز روز حمده تیغ بهادر دل سنگ
خبال آن لب خندان شکوه کرد مرا
نکشتنا زه دماغم ز نکهت سنبل
نسیم طره جانان شکوه کرد مرا
بکرد عجمه من آی بیا به شکر دی
نعمت سور که توان شکوه کرد مرا
تا فرود آمدی بخانه ما
شد بهشت خدا خانه ما
معاند بمک بیرده خوار
طرفه تودست فرسانه ما
آن نس ما می نود خاموش
نصر ما
بمک خوان دلفکار است
سور شما ما
خوابش در زان ای سنبل
سلم بر راه است خانه

تی تو د ما شاخ درشاخ شد بهانه ما

جلسه آرای سیم گل سیم بر
آمد آن سیم تن بخانه ما

ر نغم تو بری دلبری مر
ر بزمگاهی تو بری جنبش بربط و بربده مینو بری
شه شهرهی تو عقده آن کج بنغم نمرد تو بری
ر بزم تو ما بری دانغ عیش ملک کامفروزی

یا بن بزمگی جلسه گلشن آرا زدی
ملک دلی تو کند زد کل تو بری

ر دامنگر ما بسلسله کرد صفوه زسوبر ما
ی هر جاکه تو ده کرد کرد ند بری سلسله زنجر ما
سلسله ای سیا ریشکین ملک دارین خاطر دلگیر ما
م سانی همنی سبحه را کل کن به میخوانی کر عمر ما

ن اهوی سرو بالای کی
ق فری تو د هر سلسله زنجر ما

بیا بود و لوکن ز هوایت رسانه را آتش کرفت غیرت او در ان لانه را

دل صد خونه کرد ای بی دست خون شد تا دید داغ لاله و چشم

خواهم بسی بکرد سرمه مهمان خویش کردم خنانکه کردنکم نام

مستان حرم زنیکه ز هر دو سه بر است بردار یک سبد چو سر

بجون بی بر نی من دل صد پاره جانمن

یاد بی با حباب بدار این رسانه را

ای بی سر شود بی تو کان دل ما شد خیز زانه بدرای بی سر

تا کرده کشش کمان کل عیسی صد خار غم او بجد بدار ما

چسپان شود در بن من خار بی بهت دست و کریبان ان ما

صد سلسله زد در جنون با نوم تا نفتوشد سلسله سبان

دل نام عزیزی که تو بردی بی خوارش بکی جان تو وجان

خار بکری کل خار نمودند چو شرکان

بردند بحس سر سامان دل ما

ز کجا می ای خار بکر جان زنیم کجا ز کجا

ز بجا بر سر ای نعده بیاک ز کجا ای حباب سور عزیز

ترغوآمدي ز کجاري خلوت دل کده ويران کجا

بجاعي بي بي دوکان بجا

کجاري ز زوفا قاد ويران کجا

ن کرد مارا کيکاوس جان جسم کرد مارا

جراب بيژن چشمي سوان کرد مارا

ستاهم که فارغ مرد دوزبان کرد مارا

بنم در زرم کرا نفد سر کوشان کرد مارا

نوش که پيش خدا کشش ان کرد مارا

ع برکار به ای بتا رات دان کرد مارا

اندر مرا خاک کويد بم مي ماند مرا

ستين بر سر کم از نخل جنوان

تا به دامن مي ماند مرا

ما اين چرخ سازند ما بيل نسبا

تماد و دو عبر ز منحن عن شد منتخب ما

ب است مرا چون آبدار این همه آب مرا

صاحبان در بحر سرشک این همه گرداب مرا

در کرم صاحب حال الحاق صورت جواب مرا

ذار رشید ای دیده بادی بانو حساب مرا

با دیده عشقت در لعل از دل صد پاره کباب مرا

ب ... مرا در بستن آن سیمبر ناب مرا

ب گفتن حالم روی که دران ... مرا

ن عشق در آن آب چون گردد بر سر آب مرا

ا عقده کشم همچو حباب پیچ و تاب مرا

نغمه دمی بیکه طبع من ناساز است

بیا و بشنو ان صور این ساز مرا

یا مجلس مرا ماتم زده صبح و شمع مرا

بلکه ار مکده و رود بکنج قفس مرا

ن تکیه گاه کز هر سو بیند جمعیت مرا

از تو دردم چو گل خنده آورد بیان بر لب جان را
که لطف طرا از نظر عابث تو دفع
دولن کس در شش جهت عبدالملک ملکین

جان را خداوند را کند عمر و جانان را
باب را میتوان از خانه کرد مهمان را
م جان را بزرگی بل زنده مهمان کنان را
نور دیده ساز ای جمع خود در سواد مژگان
ل خالی اگر زدیده جسم دامن مالی را

ه دهی ای تو زین جمن جمن بل
ه سلامت کسی گریان را

نم دیده شرح یوسف مصاحبت نامم دیده را
ن لبش سبب لعت بارک دانع من دیده را

ه بش را جزری بدیده در دل را بس مکوی دردش را

ای نو ... بار نمایند ...

ای دل چون ... نمایند

... که ... گلورا

ار ارام ... ای دل آرام بیا

... اعدا جم ... بیا

... با تو طالم نکند حرفی نگفتی دارم بیا

... بیش ... تا غمی دگری نمی ... بیا

... جدا

... جدا

... جدا

... جدا

... جدا

یارانی را رام نخواهد بود
روزه و سادهم نخواهد بود

دوستکامی یار مصلحت دشمنان دوست دشمن کام نخواهد

نکوپان تند سر بود

زیر بینم نور مکنم نگر بود

جنان منم که توان بستم با بلا بے توان نخواهد کرد کشکر بود

بردی خرد زسیا میا بجا
چشم بنا در دل انکار میا بجا

در بندی کی تسلیم رهاری فلک بسر دیا کی تسلیم میا بجا

کر حسن مارا لیک تسلیم پای بود بی در زان میا

نسخه ناکمل

هیچ ابری چو غمش حمله نبرد
کوه تمکین و ز سیلش نبرد

می آرد چکنم آه کزین درد خبرش نیست مرا

بگذار ببل و کرا پرسش را
بیرون ز دماغ کن خلل را

پیش آر بگذار لطایف الحیل را

نزع سهل است لطف بیحاصل را

ز سیل ابر به مند جا مجنون تنگ در نظر را
سیاب ما و اجرا فنا و رحمت در صحرا

ز ابر رحمت ما چو شود گردد او لبک در صحرا

یار بود دل فتاده است مرا

کار مشکل فتاده است مرا

دانی که به مشکل فتاده است مرا

غم کار است و اما
سودا زده گوی بهار است دلما

شب یار را زبزم رقیبی کردن و بزم ستمگار را

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

غزالی آرام من است از ره صحرا
نیامد سگ در سینه دل ما صید ما

تو بودی با چنین شور جنون همکن ما
صدای جنبش کل است هر جا

از قحط مردمی چه عجب گر بعهد ما
در کربه اتفاق نماند دو دیده

خبر از کردش دوران مدار دیگر
بحر صد سرد کار عنقا

گر تو در بحر رح سرنامای ضعف
بهر زر خم ربان مرد جوهر

سبل جوان سنوار بر هم مکد
بسنوار با جرای رنگین

بجرم عشق بر دار ترم کشیدی
حراک سه فی الارض بس خبرا

عاقبت رحاک بر غنچه صعم شکفت
کست مبارک خط گل جامه دریدن

زمکی نازم اگر دولت من رو آورد
زرد کرد چهره

تو بفشر نکهش غبار خاطر
بلبد حوان شد و بو ند

کرطع

کم سنج آدمی خورده است شیر خام را
بی‌حجام را عزل فرما کردنش بی‌باک را
ه دگر دشمن که بیهوده‌ام کم کرده را

کم حرص کز افتد اورا قبول
نار عبد نار پرورده را

ز آفتاب تو بردار بی‌ح دار کرپرده را
ز چشم ما که بیهوده است کندار شما
ر دهد مرهوا حضار بیش نیاز م کمون کنی

ز دور نیا ده چون من بی‌دلوار
شمع کران ساک پروانه

ن سند نا با صد هزار فکر لشان نند آشنا
هم بیشه ما بی صد دلی مزار شک صف شبه
خون بیرد لاله سان نظره آلی بخود ما

شد بیم خود از خیال آن خوش
و بوسا بی علم خاکیا بی کس را

خطای ما
همچو عمری بی‌وفا بر من نمی‌آری مرا
بی‌تو با تنگ
ساحتی مارا بک در چشم مهمانی تنگ
نامه دل
دشمن بیدار ما این نامه بیجواب
تو نور دل ما کرم کرده جا را
جانان ز هر ده عالم دل بستده را
حالی را
مزن اکنت ما تو ای هر مال را
مصلحت را
جان ما را در میان ما مصلحتی را
بار دگر هم
آن هر همه مهر نخواهد غمان
که هر هم مهر نخواهد غمان
علان جانی
که در سری بیل جا در نخواهد
بیل
مرا در نیچ کفل و رم شهوتی را
دلم بردن
کمر چون سایه گیرد بس سر در دلی را
این گمان دارم
که خوهم مسح خواهد کرد خار استانی را
سادا
سادا سر دهد دل نالهٔ ارغنی را

وطرفه خاکیان را لب تشنه میدواند بدین بهانه ما

راه سنا بریدیم بدالفت دادم زبی کسی بکسب

زحسان کرد داغ عشق مرا
که نه دل ماند نه داغ مرا

بهر دم میکنم وداع مرا نه بهم بعد ازین صداع مرا

درد اکه صرف شد بعبث روزگار ما
کاری نکرده ایم که آید بکار ما

بحسم من چقدر زنده است جنگ که میداند خود میکنم خدمتم

برای چهره فروغ است سرخی که نیست حاجت رنگ عشق حراغ

زبیرعی مرا رخصت تصرف به بهم نالگه نیم است رنگ

بهال عشقم امدم بهار خواهد کرد که شاخ گل کنم از خود جدا

بنال او تو ازین قامت حمید خوش
کسی بطف بواری نکرد چنگ مرا

عمر بسیار ویران کرد ما را
در آرزو

ما محط دیده کار دل ما محبت ایم
نه بی کسی نشسته تو تنها چیستی

عمر دگر

بس مکند ... بر دیم از عاقل عیاد ما نصب
عاقبت ... وصل لو الفاق منعقاد ما نصب
او گمان نبود ... تک وطن خوان دل سهمه بیداد ما نصب
بس ال خراب ... و بر دیدم شد آباد ما نصب
دیگران ... نام و ننگ می فرهاد ما نصب
بحر ای ... حاصل ما جدا بس تشنه زاد ما نصب
یاد دست ... صبح دم ایران
تو بکوچه ... ما نصب

خراب ... خدا کند که تو خانه بها به خراب
دلی ... خود بگران سیم ار بهر آن و بنا خراب
سیه کرد ... ز ننگ آینه آیم ز دست سایه خراب
آباد دان ... لشکر بکوی مرا در خانه خراب
بس معلوم ... که منزوی بود آباد و آسیا خراب

بس خدا را ز نالهٔ دردم
نیست کردند در بس ویرانه خراب

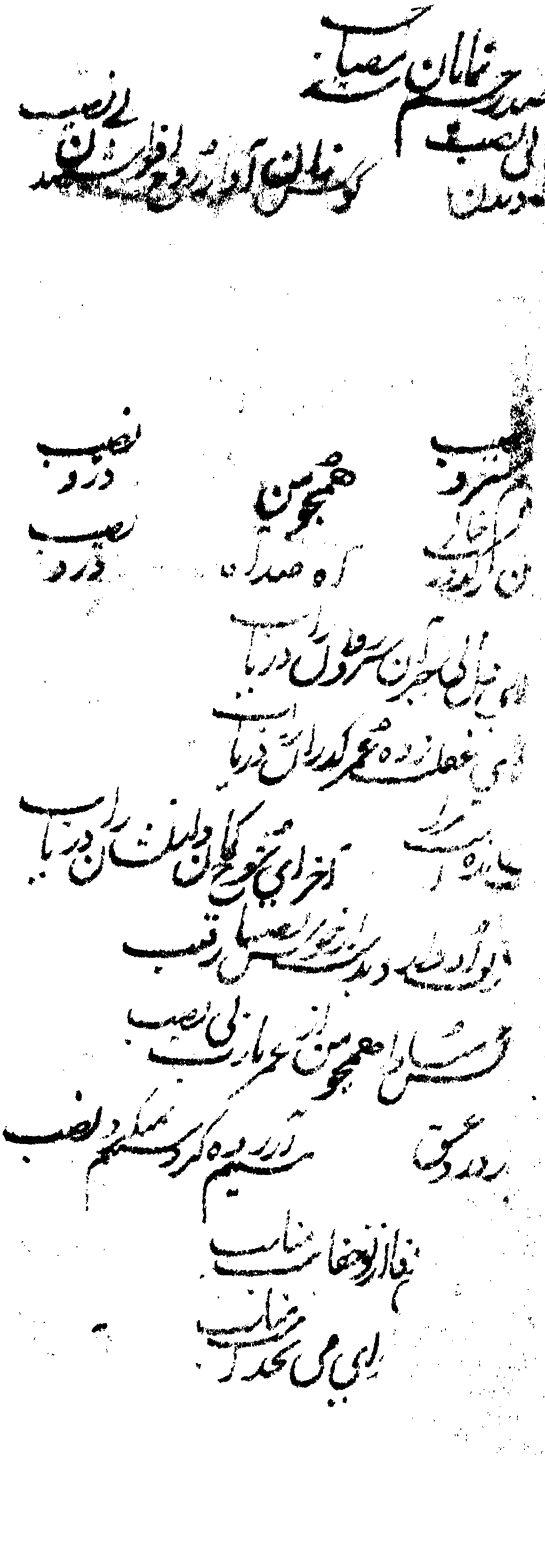

ی بدانم وکو بسندی صل او کلوخت کنت
ه با سنی علم است بگیر فاضلت کنت
ه خال زنگ است نو فضلت بکو کجا کنت
سی نگاه لطف نو بر حال ما کنت
بهه می بکردم وقت ازی حاصل دانست
در بن ما مدعو ایما کنت

سم بود در بدم عرضه شد بم بود
ه بر سی بوا مصوران بم کردم بود
ر سنه بم نوا بم عالی در بلد دم بود
د جوانش در بلد بم عربده وقت قادم
انی بکردم بوسم سه در قبلم بود
دل فرانت بر حسه دبد بس بم بود

دکر واقف چه طرح کرده بزم
ه ار بم بم در دبده بم بود

مدع بر ما را بجذاکو بشنا به عرز بود

است آرزوی کعبه برای سر آمده است

ست نرگسانه بنا لرج دلم ناسته است

است در کارنامه پرداز خدا است

ان نگر بر سوزش جان من از داغ حسد است

شکان سنجر و شمس سبوی داغ حسد است

نده بکبار صد خانه بسوزد چو هیزم داغ حسد است

ست ردیف سنجر مدار بر شمس

بود دل در جمع درمانا بجه است

دل ر است که خیال تو مهمان دل ر است

م شکر است چراغی ز درمان دل ر است

ما نم در سراغ تو همعنان دل ر

بنا نسل با کلهی خاندان دل ر

جو صبا شب چراغی که در دودمان دل ر

یعراج میخوری ردیف

شکن بود درمان دل ر

هر چند کز لطف دوزه بالی ز است

[illegible]

[illegible] است کز لعنت مغز جانم
[illegible] است زنجوالی ز

[illegible] است کز کاوه آه افغان در جهان دود
[illegible] است کز لعل تو دریان در دود
[illegible] است کز لعل تو دریان در دود
[illegible] است کز لعل تو دریان در دود
[illegible] است کز لعل تو دریان در دود
[illegible] است کز لعل تو دریان در دود

[illegible] است کز لعل تو دریان در دود

[illegible] است کز لعل تو دریان در دود

پیر ... ربابه ساحتم ... فتاده ... است
... ... نالهٔ زار و حزین ... فتاده ... است
من ... سر ... فتاده ... است
فتاد ... سم جوانمرگ ... فتاده ... است
... ... خنده کمک ... است
... جگر فتاده ... است
... ... تو ... وصلت ... است
... ... عمر ... محبت ... است
... دلی ... بگذار ... وعده ... است
... گریه‌ام ... وای ... است
... ... از ... سرو ... است
... ... یک ... است
... ... ناصح ... است
... ... در ... است
... ... از ... است

[illegible] گرفت
[illegible] سرو از هیبت چون شمع گداختن گرفت
[illegible] تا خود به برد اشتم زنجیر ما لیدن گرفت
[illegible] دیدم مجنون مرا چون سبد از سر گرفت
[illegible] چون غلامان سر در ره خلق آمدن
[illegible] شمع ما بگذاشت با او کردن گرفت
[illegible] تا کی ای کبک دری خرامیدن گرفت
[illegible] چو چو هر مو بر تنش صد چشمه روشن گرفت

زنهادم تا بشهر عشق از دست جنون
زنهار دم و اقف شک باد کن گرفت

[illegible] است برگردن من جد فسادات
[illegible] دیگر دامن کما فسادات
[illegible] در خندق چون خلد فسادات
[illegible] در بانگه پیش ما فسادات
[illegible] خالست که نوشما فسادات
[illegible] دنبال من زرد ما فسادات

در شهر هر کجا نگاریست — زیبای تو چون خیال یاریست

جنوالی و شوخ و کرشمه کاریست — چون شیخ مرا چنین فتادست

دل منزل غیر یار کردم — کز ناف خود جدا فتادست

چشم که جمال یار او دید — کز دست غمت ز پا فتادست

از سوز محبت دلبری پیش کماندست — زان آتش سوزان سپری پیش کمانست

زخمی دو دل از گریه بیکان غرقه بخونست — باری که کمان گر سپری پیش کمانست

کاهیدن بس و قبض از حوت کمانست — [illegible] پری پیش کمانست

زین پیش کمان نیز پری بود و دمی بود — ای وای کسی در سپری پیش کمانست

واقف تو از سوخته حسرت دیدار

چون شمع سحر زد نفسی پیش آنست

دیدار تو از دیده چکیدن کرد آنست — دل بین ستمت طپیدن کرد آنست

در چشم کسی کین ای دیده دل — خون خود مدر چکیدن کرد آنست

[illegible]

از چشم شوخ تو بصد خانه فزون — سیماب سرشک دیدن کرد آنست

[illegible] چنان عهد است مهر من در دل من کرده است

مهر او بسته پای دل در دف

سرو بر سر دل خندان کرده است

[illegible] نگ و عار بسیار است جایی که مرا با کار بسیار است

[illegible] سخته و پریشانم مرا صد بار دف بار بسیار است

[illegible] چون شمع تا کی بگدازند [illegible] که در پای [illegible] دار است

[illegible] بان زلوی او رفتم [illegible] گل فلان است [illegible]

[illegible] ری بسر کف خاکی [illegible] زلفی اعتبار بسیار است

ز فکر زلف و خطش رفت و قیل و قال تمام

که در خراب می کردن ما بسیار است

[illegible] بان یار ما که مدام است نامونس چهره نرم و عذار ما که مدام است

[illegible] خاک صفا کنان برخاست از این سبب خرم شد بهار ما که مدام است

[illegible] در بوسه کرد یاد جوانی و شام داد و خوش در عذار ما که مدام است

دف مسوز ای خوش نوا کردیلی نوا

تو بدان اندر که نوا را ما که مدام است

وصف تو نگفتم هوس است — که هر نفسم هوس هوس است

صد درد دل کهن برآید — تا درد دلی بگفتم هوس است

چندان ز کوشش اوفتادم بیرون — کز طرب بیفتم هوس است

نرگس خمار و خواب کرده است مرا — خار ره او نرفتم هوس است

هوسی هست در دل جانان — آن هوس با تو نگفتم هوس است

سر بباس نهم اگر بمیرم — ای تو حاشا که خفتم هوس است

واقف از درد نیران نه ام امین

دل کجای بگفتم هوس

هر دل از غم غمی دارد — هر کسی درد دیگرانه هم آوازی است

هر ذره پروازی دل خسته دارد — اندوه نشنیدم هیچ بسیدل بازی است

نگرفتاری من نیستی ای مرغ چمن — سیر باش که نیرنگ پروازی است

آنش از خرمن هستی صد پاک مرا — که در این مرغ خوش آوازی است

آنچه از ناله دلم هست چو سیل مخروط — در لب پرده هر گوش پرآوازی است

آنکه پرسی که ترا کرده ز جادو رسوا — غیر از این چشم کم سحر طرازی است

این غزل گفته شد از نصف شبی زار

غدیس در بیان این پرده سخن بسیار گفت

دلنشین است ... دل خاتم لعل نگین است
نالشه از غم ... بر سه نفس همنشین است
... بلبسم ... با در نگشته کراکین است
... اردلت مرنشم ... خالی دارم که اسپس است
... من است مومن ... در دل که آتشین است
... دل رسیده ... یارب کدام سرزمین است
... نرگست ... کای در شام دو نه چین است

در پرده نفسی زعسر و توقف

آن نیز چو صبح واپسین است

... میکشان ... دم زن که عوض غنچه دهان میکشت
... که تو سر ... زان که بر گوشه چشم تو کمان میکشت
... عرض جنون داد ... پا کشیدم ز امان که سیان میکشت

... دلی کشای

صبر کن و زنهار زین پرده روان آواز

کز فغان تو دل کبر و مسلمان نگذشت

عاشق دل بسته و طفل سخن است — پای‌بند چو شمع در لگن است

در سایه خفتم — آرام طلب چو شش گشتی است

با صبح صدا افتم — مارا — همچو تو بکمال دم زدن است

هیچ از دل سنگ من پرسی — وی شوخ ترا کردن نیست

دامن ز لباس برکه افشاند — کمتر ز نسیم چمن نیست

دانی در فکر تازه ماست

این نسه که در وی کس نیست

خاکساری من کز در بزم تو نشست — چنان بخاک نشسته که کس حسن نشست

بر آسمان تو چون این عکس افکند — بعارض گل رخسار نسترن نشست

غبار دامن تو سرو جامه زرباز — بدیدگان سیه‌ات ای صنم کردم

بدیدگان سیه‌ات ای صنم کردم — که دل سکنتی بزلف تو چین نشست

زبد نصیبی بعس من ست این کان سخن — نشسته نامه کس من نشنیدست

ز رشک شمع بر من حرارت داغ شوم — که آن ز سوخت ز

خیال لعل لب یار در دلم دارد

بیاورید

جهان نیست کی در خانه اسش یکسن نیست

در ظرف کسی جا کرده است — غافل و طن کو تبه سود اگر نه است
کسی نیست تر جا کرده است — سرو ی بلند این سبز خرا نه است
بر نیاز تو در وانه کسی است — امروز گر تو نیستی فردا کسی است
بلند رضا شکایتی — آنم که راه عالم بالا کرده است
بان بعالیم نگ نخواهد — عقلش کم است از سر سودا کرده است
رسنده ام که چون نکنم — دستم عنان گرفته و پا کرده است

بان کار سن بلند است — افسوس کی کار ما سن نیست
چم نکو نیست — این کار دل است و کار تن نیست
بلبل و بران زار — تا رنگ چو روزگار من نیست
بان خنده چه سانم — این در ختان من نیست
رد عیسی و حسرت دراغ — شمعی بسر مزار من نیست

تنگ لاله نکوه و درست داغف
آن دل بود داغدار من نیست

درد تو را غریز تر از جان نگاه داشت — خوش باد دل که حرمت پیمان نگاه داشت
سودا نمی پزد که بدین کج معامله — ما را تمام عمر بر این زان نگاه داشت
از اشک باری ای — عشق تو روی دیده گریان نگاه داشت
جمعی سیه کرد بر ما عالم غم — در غم ز لشکر حق نگهبان نگاه داشت
ای هر گاه که دست دعا بر کند برد — زین بیشتر تمنای تو نتوان نگاه داشت
فرمان آن نگاه که پاس غریب — سر رشته تمنا بدین نگاه داشت
با هم ز بسکه باده گردی گرفته — سودا نمی شکوفد و داغ نگاه داشت

وصف رشک درد تو با غیر ما را
در دیده از دل خود و در جان نگاه داشت

غیر تو بسته جا بکسی هست — یکان تو نخت دلبر دست
غیر تو نیست در نظر م — نازم که نمیرد نظر است
فطرت کز خاک آدم — این نسخه مخرب فطرت است
چشم تو اگر چه بسته دل — غمزه کاره تو در کف و کمر است
داغم که چرخ زندگانی — نامش سر زبر در سر است

در گوشه مسکنت عنصر

واقف برامه از حریر است

[illegible] برطرف جویبارها است — این جوانمرد انعام بارب از کجا برخاست

موسم بهار رسید گل بساط خود آراید — عهد فصل پار آمد بوی آشنا برخاست

دل بسوخت از جا شد اشک را بدامن شد — رشک کار فرما شد آه از قفا برخاست

بود با من خوبان جنگ نوبهار اما — آمدی صلح کنون کز دل خصما برخاست

دل زیان و فا دشمن سر نکرد از پیمان — قصه کز دروغ من سود ما برخاست

بسکه کشتم در واقف خوبان کمال
شد نهر کاسبکان در همه جا برخاست

[illegible] بود در کنار نگذاشت — کشتنم کرد جی گذار نگذاشت

در عشق تو با خشم دل بود و بس — حیرت بمن این غبار نگذاشت

لب تشنه تاب خضر ما را — این دشنه آبدار نگذاشت

دیوانه شدم ز دام سبز — موسم بسر این بهار نگذاشت

ای وای که بخت بد عهدم — یک جمعه نو سوار نگذاشت

[illegible] — در خاطر و غبار نگذاشت

منجم است که بود در دیوان ماه — این طالع ما بکار نگذاشت

واقعه آن عزیز که دوازده سال در آب خورده

بار دیگر بآب افتاده عنوان بر لب است

خانه بردار خانه دار من است — منشد دل غمگسار من است
باد کاری ز خانه دان دل است — فعل هیچ که در کنار من است
غم بسوایم مخور ناصح — عاشقم خواری اختیار من است
اندرین شهر هر کجا طفلی است — سنگ در کف در پی من است
بعلک منوان سفارش کرد — که فلان تیره روزگار من است
دل بمک که ریزد از لب او — عمر و صبر و دل و قرار من است
قد سیمین او را بگرفته — دود شمعی که بر مزار من است

آنکه دل بردازم و هم در رفت

ترکتاز است در کنار من است

صفهای آن رخ گلفام بر طرف شد و رفت — بهار خرمی ایام بر طرف شد و رفت
جنان بیمان من و یار راه سود گرفت — که اسم و رسم و نشان هم بر طرف شد و رفت
ز بس که لطف خود از ما دریغ میدارد — چه جای بوسه و پیغام هم بر طرف شد و رفت
ز آن زمان که طرف شد بدل غم عشق — قرار و راحت و آرام بر طرف شد و رفت

بدلم

[illegible] از سوهای نیمه‌شب سرمن — که از سرم هوس جام بر طرف سبزه رفت

[illegible] خاک افسرده‌ام جنبان دامن — که گرد بیهوده سام بر طرف سبزه رفت

[illegible] بر دوش — دل از زان خنجر مژگان بر دوش

[illegible] که صد جور و جفا — منتوان از تو دلی زان بر دوش

[illegible] کرد — نیمه‌جان که تنان بر دوش

[illegible] رفت — نسوزد دلی بر گلان بر دوش

[illegible] صبا — تا نقاب زری نو جانان بر دوش

[illegible] تا نوروز بیخ گلستان بر دوش

[illegible] دیده — بندگان بیدلان بر دوش

نازکی نیست مرا جسم و دلی

نتوانم پس احسان بر دوش

[illegible] گلستان و دلی از هوا بیخود — که اندک می نوشم نیز بسیار بیخود آرد

[illegible] که بیخود می‌کند بیخود آرد — که روزم سوی در بینم بیدار بیخود آرد

مرا جان بر سندان بسیار و نوراد بیخود آرد

[illegible] که دارد بیخود آرد — که دارد بیخود آرد

ای که اسمان رسید خلق فرو مانده تو
ماه و خورشید بندگان درگه تو است

فرده [illegible] رسیده
لشکر کوه و دمند راه و قفا رسیده است

ناله زارمن از گوش تو دور است هنوز
ور نه فریاد من از کوه بصحرا رسیده است

[illegible] دل خستهٔ من بیمار جور و جفا کرده ایم
[illegible] ز دفتر بر فاهای شمار رسیده است

[illegible] و دلم سوی او رفت هم در زمان
کاین [illegible] رسیده بدان یار رسیده است

آفت و محنت و اندوه و بلا و غم و درد
واقف مستمند از تو بسیار رسیده است

[illegible] یار گرفت
خانه و هم بکف و هم خنجر کار گرفت

گر ز خونم نکند خاطر او باکی نیست
توان و دست کسان بکار گرفت

[illegible] آنکه کمان ابرو چو بدست
بخرامیده و در کنار گرفت

[illegible] عیش جاهل تو
که ترا سنگ در کنار گرفت

خطهٔ حسن سمرقند واقف
در زمانی همه را در کنار گرفت

[illegible] چه جواب غزلت
جواب بخشش و غدر و حفا و جواب

[illegible] سوی او را و دان ای ترک
زان جهت که تو همی زیبا و جواب

هر کجا بسکنی نظر داغ است

[illegible] سینه [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

واقف گشت که زمانه مرسد احوال

کز سخن گفتن رود دل بسیار است

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

احوال سیاه روزی ما — خط آمد و کلک بر زبر دست

یک حرف یکف از تو سیراب — ای خاک در سرای ما پست

واعظ ز لب کرسی حرف

خوش باد بکف شکر شکفت

خدم ز سیکده بگذرد بران جای خجسته — دامن بر مغان گیر که رهنمای خجسته

نیستش بر دوا هیچ شعله نمیاید بود — هر که ز عشق نوری خورد ابر هوای خجسته

گیهای ز دو عالم تو بما دارم — تا کو بود در سرای ما این گیهای خجسته

جامه عاریت آورده بتن پاید — خوشتر بعریان تنی ز پرنیان قبای خجسته

سر افشانده ما را سفری در پیش است — گرد خاک ره ما کفش پای خجسته

دل در نیاد دل رهان غمزه دلبران — تعویذ سعد تان زلف گره گشای خجسته

وعده وصل می آنچنان نمود ادای — وصلا بحکم امروز زان فردای خجسته

بر سر سفره تخت حکم میرود — چون چراغ ما بآب ما نمای خجسته

مدعا خواه ولی خالی از وسوسه غیر — کز برای دو جهان کوشه علمای خجسته

وعده وصل اگر از لب خوبان خوشست

واعظ ز جانب ما عذر لقمای خجسته

جا بجا میرود نه هست ... غم آنجا مدار چون هست خانه هست

تا نا سیم با جسم ... مرا هست هوا جانانه هست

شب مستان سر کوشتم ... سوخت کردم عجب افسانه هست

مستی زلفت بیرون ... بر نگرسن جنون دیوانه هست

ز بسا زادی فلک است ... که از آنجا نقد جان سعانه هست

نیم دزان ابرو طاقان ... بهر جا مسجد و میخانه هست

ی خبر زین دده دل ... بدست مست و هشیار هست

بهر از دشت مجنون ... که از آنجا همو سن روانه هست

سعادی نیم ... سعا در دست سکانه هست

ز بزم سکنان رفسیم غم سیے
نخورم آنچه مسش مشانه هست
دلم و اصف خراب افتاده بهتر
هر عمر سش کنم خسته هست

سعادی ... از صعف زین ستخوده مرا در کنار
یا زیاع کلبه این بیوه زار ... روشن کرده کرسه حو مادر کنار

ادب ضرور است چون شمع تو پیدا مردان رفت

[illegible] که سوده کسی که زبان رفت

[illegible] شمار ذرهای عرفان رفت

[illegible] دنیا از نفسان رفت

[illegible] چیزی را [illegible] رفت

[illegible]

[illegible] از دل بر آسمان رفت

[illegible] کز آب [illegible]

[illegible] وهم چرسانده [illegible]

[illegible] نگشت منزل [illegible]

[illegible] نخواهی که [illegible]

[illegible] فریاد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] از دشت تو چشمسار دردا

بازآ که ز دوری تو مارا — یک سینه و صد هزار درد است

در کوی تو جان سپردگان را — جاوید بهشت برین جزا

واقف مکن ز درد بسیار

بار تو درین دیار درد است

حسن ز لفت ز صبا گره بر نتابد شکست — کار سود از دو چند باید بشکست

نامی از سرو درین باغ نبود آهنگ — که بدل یاد قد یار نیارد شکست

خبری از دل دیوانه ندارم لیکن — دیدم از دور کسی را که همی مالد دست

آنکه از زور فرم و کوشد دل اعدا بخراش — تشنه گردد سران چاه ز خلقان بشکست

شد بقسم که کنون بوسه کند عالم را — منع مجداد توان رفت که عریان بشکست

این زمان دل ز سر زلف تو خواهد کردن — یاد آن روز که از بند برین خواهد رست

شب تیره کی دل جگر خون بند — که با مید تو در کوچه چراغ بشکست

من ز محصل فرین عشق چو خالی گشتم — عقل آمد ز پی او ران گلستان بشکست

واقف ان شور جنون تو کجا سنگ بست

خنده بر دیده جوی چاک گریبان بشکست

نازم که امن ادبی تو خوب است — چه گویم همه شیوه های تو خوب است

بیت زلفی رو نما غبار ... تو خوی صوفی جفای او خوب است
بهشت آید ... چین آبنوس بهای او خوب است
کواس بلسانی ای نرخ ... که از روی گل لب های او خوب است
بگیرد هوای سجودی ... اگر سرو کاکل سپای او خوب است
زواف نافه ... خط نسیم جانی
کران هم رسد ... هوای او خوب است

[illegible] لعلش هم بدست ... [illegible] نوا سنج بدست
[illegible] لب یار ما دارد ... [illegible] خوب سخن گفتن ما هم بدست
پرسان چه کسی از نی ما کند ... نالی داری اگر قرص جوین هم بدست
[illegible] ... گوشه خاطر این گوشه نشین هم
[illegible] ... در قدم ریخته گانی از ما کمتر هم بدست
[illegible] ... واقف انصاف به چنین هم بدست

[illegible] ... که کاغذ بود بر بالا فتاد
[illegible] ... بر و بحر در از نی ما فتاد

بلا دیده ام همنشین از قیامت تو
چه پرسی از جان ما فی القیامت

ز دور سر بالا چندین کوه ما قامت
قدش هر جا که بگذرد برپاست قیامت

به تنها یی مرا
قیامت

مرا از وعده وصلش چه حاصل
که تا آن زنده ماند من ما قیامت

ز دور بت آن سنگدل را نوازد واقف
قیامت بود در صحرا قیامت

مژه ریخته خونم که به خنجر جولانی است
نکند کرد شهیدم که به کافر جولانی است

دور گردد تو از آشوب قیامت باشد
آن زمینی است که با چرخ برین جولانی است

کلام جانم ز خطاب تو سلامت واقف
سگ کوی تو بگو کم که به سگ جولانی است

همه جان کرد سپر بود چو ابرو و مژه
راست گویند مگر ماه و سپر جولانی است

دل او جولانی تر دیک به خطا دارد
وای بر سینه آن بی رحم شمشیر جولانی است

عشق سرداده در بیابان جنون مجنون را
اندران دشت که هر خار به سر جولانی است

دیده تا داغ مرا آبده جولانی تر
سینه کو یابی سوخته اختر جولانی است

سنگدل در حرم کعبه کوی تو مپیچ
ای دل بیا که دیر و حرم جولانی است

در جهان یار وفادار ندیدم واقف

در صفت بیقراری و بیخودی عاشق است

را عشق است خوبی صفت ماه را عشق است

دی توام راه نما ماه بخارا نما را عشق است

ب مجنون بکردم آمد آواز صدا را عشق است

ب مرده بخورد آب بقا تشنه تیغ فنا را عشق است

ا را سد از غیب مدد اتقا الغوم سبحان را عشق است

جور و جفا کشت مرا قدس سرو روان را عشق است

ل زمان عشق بیت ن ماه رو مهوش را عشق است

ث تعالی بدرخ یار جرات ابوعلا را عشق است

ا مرا کرد علاج ماه رخ فرزانه را عشق است

ت بمدد آمد کشته تیغ جفا را عشق است

دیده حسن آن ترک ختا را عشق است

از علی دادی خونخوار جنون

برهنه پا را عشق است

در کوی زلیخا کرد گذر دامن نه سایه پا را عشق است

بگو جان تو شوم با ما ل نصیبی — که با رقیب ما را مجوز خار گرفت
نزد سکیری از روز خمار ما خبری — که با ما بیخبر چنان مست گرفت
نقاب بر رخ و آسنه بر کف خود مکن — مرا خود هیچ ندیدی چنان گرفت
چو عکس گشته شد محو رخ تو — کسی کو دارد این اهل هنر گرفت
چه گویم با که گردد از تو پنهان — کسیکه زلف تو را چون منی گرفت
دلم از شوق محبت اگر نشد آخر — سبب چه بود که آن دلبر با گرفت

نزد مصحح در معنی این عکس موجود نیست
چه علتها که در زنبیل گرفت

جز غمت عاشق خود را کسی نیست — جانب آنکه ترا هست
هر کرا با تو آشنایی نیست — در دلش هیچ روشنایی نیست
زلف و در بدر عکس دل را — جام جم کاست کدایی نیست
شمع سان داغ بر سرم مگذار — که سزاوار خود نمایی نیست
یک کف خاک نیست در کویش — که ز خون دل حنایی نیست
من اسیری کسی که زد زنغش — بیخبر دل اسیری نیست
بلبل بیدل این باغ — با کسی در وفا همنوایی نیست

ل ای گمان بردی ناوک زده ما هوای نیست
ما او نرسید آیکین او بدرسای نیست
بروز عشق است عقل را خرد رهنمای نیست
با دل زمن نهان ونخواهی است وفای نیست
ما رفت دل ندارم باکم ز روز بینوای نیست
منزل فنا و از احباب بیشتر بگذشتی نیست
بار گر بیه بد است بدتر از زندگانی نیست

واقعه زمین شاعر گفته

خاک بر سر است شمشیر سای نیست

عده از ارکدست رفته نیست باز بگو ز نیکار گذشت ای نیست
منتظر نعمت ما فت این الم بر سر بیمار گذشت نیست
عده گذشت رم خنجر مژگان آن گذشت نیست
ب بگرد جم بر سر بسر بر دل از دیده خونبار گذشت نیست
ما مبتلا بغیر جانمن بر دل افگار گذشت نیست
ا که بگوار گذشت زر تو از تیغ تو هم یکبار گذشت نیست

با عادت

فصل گل بی‌بدو خوش تو نکند شاهی — مسند از رخت فراق تو نروبد گردش

بسکه بی‌روی گل زد آتش گل در قفسم — برسر از حسرت گلزار کنم بلبل خویش

گلدان پیرهن قفا از دست داده

بس کنم تا نسوزی خانه را

بی‌غلطی در دلستان محبت — گر فتم یاد تو آن محبت

گلستان بوستان میخواند بلبل — که من نوردم عشق محبت

طپیدم سوختم بر باد رفتم — چرا کردم به فرمان محبت

نوای بی‌تو از خامم فتاد — که تو با ما نیستی با ما محبت

بزور حسن عزم دانه کردی — ز بیغما عزم مستان محبت

مسلمانان چو ایمان یاد گیرند — ز موج اضطرابم وارگان محبت

محبت را تلف کردی بی‌بغما — چه خواهی بود نادان محبت

بحمدالله که کردم جان و دل را — نثار مقدم جانان محبت

بنازم از رخ دلبر رهبر جان کرد — بسوی مطلب عاشقان محبت

بنازم درد و نازم جان جانان — درآمد در دل و جانم محبت

دلم بگشود خوانت و بگفتن — فروغ عشق طوفان محبت

زبان

[illegible] عکس غیبت [illegible] برهانی دیوان محبت

[illegible] ولی نماند است [illegible] پرسش زمعدوم نشان محبت

محبت در رجاز گاهست واصف

چه خوابیدی کرد درمان محبت

[illegible] چل زنانه [illegible] نخست [illegible] تا کلبن [illegible] سامانه [illegible] نخست

[illegible] ساز [illegible] ان ورزان [illegible] راعم [illegible] کرد [illegible] ادی [illegible] ر [illegible] راعم نخست

[illegible] نظار [illegible] ان [illegible] ن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] کینه [illegible] انجمن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] خسته [illegible] زکجا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] خس من [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] نخست

باده نانم برد رشتی — با دل بیمار نتوانم نشست
با من گرفت — بروم با جان نتوانم نشست
بم زنم بادم — در ضعف اغیار نتوانم نشست
نسم بحران شدم — روی در دلدار نتوانم نشست
سلم بسپند برد لیلی — بکنفس با یار نتوانم نشست
بم زنم از درد — از اوج بسیار نتوانم نشست
با در غمت — جانس بیکبار نتوانم نشست

بیرون واقعه نزکوی گلرخان
بیرون از تصر خوار نتوانم نشست

یان چون فتنه بدوزد — خار خارم کن تا کی بود از من جدا دوزد
یان — بخت تخت گل صبور کی گل بهم باز دوزد
دارد — صبح از بیمهر لش چون برجیس لعل دوزد
اردم سوال بوسه — بیرون شکفتی با سران رخشان دوزد
ای عل — بیدا غی را نظر کن نشمه نشیند دوزد
ای از تو دارم آرزو — خنده کرده بر خرا تا لب باز دوزد

ای که پرسی حال مجنون از من بیدل حزین — کرد بادی بود را خانه ز دیده دور رفت

طفل باری کو تمیز من و او نا صبح پیش — آمد و دل چون کبوتر از برم در زیر دست

سر و زر دادم ز پا تا از دست — کرد کل جامه قبا از دست

خانه آباد خراب افتاد است — خانه بیدرد غمان ویران است

گفتمت از دست که دامن بدست — وای بر چشم خونفشان دامن است

بیجهات سخت دلم را افسرد — نگذشم گریه چرا از دست

آن نگاری نوگل نشکفته نچین — دل بدو دیده جوانان دست

نگذاری بدلم دست افسوس — گله دارم هم نگذارد از دست

گرد و را سعد فضای تو رقیب — گرد من جامه قبا از دست

آن بتی نوگل بریده رو دست — خاک بر فرق عدو از دست

میتوان بیسر و پا رفت آمد

که فتاده است زبا از دست

غافل از حال من دیوانه چون خفته است — آشیانم کو که بر کنم کاه بیجا

ابر بهمن بار در دستان خلخالی بر لذم — میتوان از بیخ نی کرد آشیانه نو بنو

مسنده بر بی وارد و غلط آن است نوع را به منسوب است

مجنون مرا سلسلهٔ عشق در گلو است
خود دار میان بای گشیده مرا گلو است
چندین هزار جا سر طاف خراب شد
روزی که غمزهٔ تو ستم را بنا گذاشت

دردم علاج بر سبکه دهد دل کار چون خان که آسان گذاشت
بخود دگر از غم نمیرد آسان بسی آن سهو نمیسا گذاشت
بیچ جنون مکن ورا دیوانه گه بای بوار سنا گذاشت
دست دهم عهد بشکند در ساعت صید دین کوچه با گذاشت
بیا زنده در بن بزم کرا دعوی سون بهم بهاد جا گذاشت
بلوشه از روی الفات بر طاق دل سکیب تجرد جا گذاشت
از دل خونین ما غیر تا بب خونکشتا در جا گذاشت
سر خود بهمو کا علاست از سر کوشت سر که در بن دشت نا گذاشت
زد از نشا یا رب چه کرده ایم که یارا نا گذاشت
نشد دادیا یک دل اهمال راب به بال نا گذاشت

از کنار تو دلسته نخواهد چه کند ... موقوف تو قسمت بلندی هست

گفتی چه تمنا تو ز کوتاه نشینی ... خون وعده ما کرد

تا بر لب او خنده نگیم هست در این بزم ... چون شمع همه شب گریه ما شامل ماست

از سوی ان خانه که در کوی تو باز است ... یک گوشه نشین هم به سر راه نیامد

وا حسرتا از حور و بتهای که کند یاد ... از عبرت او نشنیدند از ما نشنیدی هست

واحسرتا بر دل مهجور شکیب ما
افسوس که این کام نشد هیچ بما

من از دل خویش زمان جدا شده ام ... همه از درت تماشا شده ام

چند فریاد کرده ام گمان نبرد ... که من ناشکیب رسوا شده ام

شب های سکفتن این گلشن ... وای بر غنچه که وا شده ام

دیشم دل جهان نگریم زار ... که خبر گوشه ام جدا شده ام

شکنم ران بیاض دل گریه ... که من ناشکیبا شده ام

بیرت آشفته زلف یار مگر ... ولی از دام او رها شده ام

کرده چشم تو خیره خونم ... جان من بی تماشا شده

شب وصلم بلند به میشا شده ... شاید از کار ما تماشا شده

واقف

در وصف حال اهل بیت مصیبت

سیلاب خون ز دیده روان شده است

باز دیده بانی من گریه است	سر دیده گان ببانگ سپهر صومعه است
دیدار جفا جوی تو است	تا صبح سر بلندی فانوس دیده است
وای گر دم بسر نرسم	آن ساعت دم که با تو فانوس دیده است
آنکه گمراز اصحاب کهف است	هر کس در این زمانه غلط کرده است
با چشم تر دوستی	مانند شمع دوغ مرا تو دیده است
آگه شدان از لعل تو	زانروز که روز نامه حسن را نوشته است
دستم چو غنچه میکشد	بوی گل وصال تو در آستینه است
با گریه های گل	گل غنچه خنده زنان حضور گریه است
بودی تو دیده گر همه	دانند خوبان رفتنهای دیده است

دلبر لسان لو نیست	دو تو زبان که کس بان تو نیست
[illegible]	که کرم نیست
[illegible]	بیکر مرد امتحان تو نیست

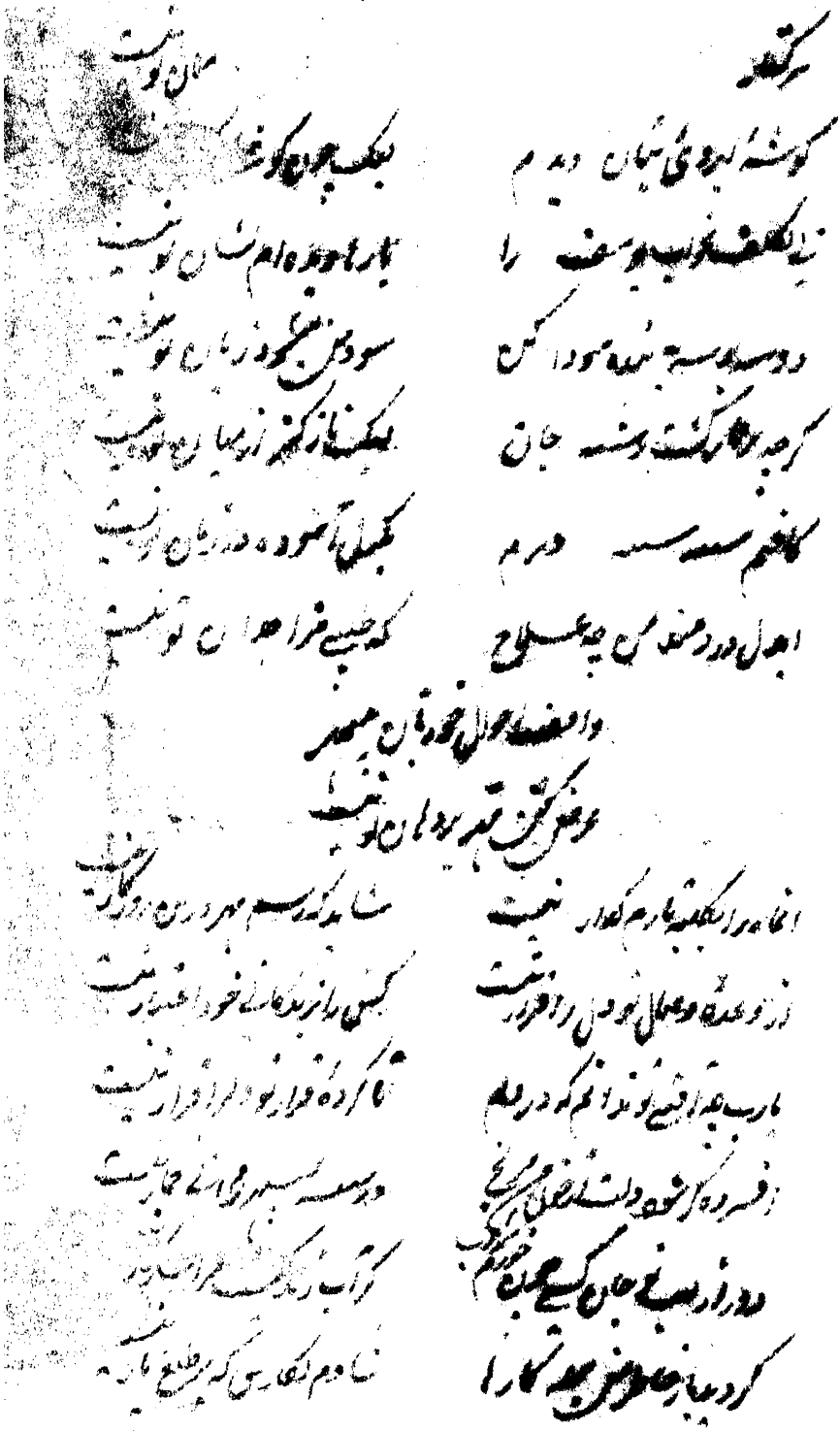

ز...ک ...ر...ام ک...ن...ز...ر...ب...ت

...ن...ل...ش...ه...ی...س...ل...ی...ل...ن...ج...ن...ن

...ن...ف...ت...ا...ی...ن...ش...ب...ت

...ان...ب...ل...د...س...ا...ه...ا...ت ...ب...ش...ن...ی...ک...ا...ص...ی...ر...ا...ج...و...ن...ش...د...ه...ا...ه...ا...ت

...خ...و...ا...م...ن...ا...ه...ا...ت ...ز...و...ه...ر...ه...آ...د...ی...ن...ع...ا...ل...م...س...ا...ه...ا...ت

...ش...ن...د...ع...ط...ف...ت ...ک...ه...ا...ر...و...ب...و...د...ن...ا...ی...ن...ک...ا...ه...ا...ت

...ن...ا...ی...ا...ن...د...س...ا...ن...ا...ن ...س...ر...ف...ر...و...ب...ر...ن...د...ا...ن...ا...ی...ن...ک...ا...ه...ا...ت

...ق...م...ب...د...ل...س...ا...ن...ا...ن ...ک...ه...ر...ه...ص...و...ر...ب...ن...ه...م...ت...ی...ر...ن...گ...ا...ه...ا...ت

...ا...ن...ب...ر...و...ا...ن...د...ا...ر...ی...د ...ک...ز...ف...ر...ی...ا...ن...ک...ا...ی...ش...ا...ن...ر...ا...ه...ن...گ...ا...ه...ا...ت

...و...ل...ش...ن...ف...ا...ی...ا...ب...ی...س...ی...ر...ی... ...ک...ش...ا...ی...ش...ه...ر...ی...ز...ی...ا...ن...ف...ر...و...ا...ه...ا...ت

...ا...ل...ش...ن...ی...ر...ی...ی...ج...و...ر...ا... ...ک...ه...ا...و...ر...ز...ن...و...ا...م...ن...ب...ت...و...ف...ن...ا...ه...ا...ت

...م...ا...و...ر...ا...ر...ا...ت...ی...ا...ه...م... ...ب...ی...ن...ی...ن...ا...ن...ا...ف...ا...ض...ل...س...ح...ر...ن...گ...ا...ه...ا...ت

...ا...ه...د... ...ک...ر...ج...ا...ن...ج...ا...ک...ن...ظ...ر...ف...ک...ا...ه...ا...ت

...ی...ا...ه...د...ر...ا...ت...ب...ا...ق...ف...ه...ه...ف...ت...ا...د...ا...ن...ع...ا...ض...ل

...ز...ت...ح...ر...ی...ر...ف...ن...ون...ی...ک...ه...ج...ه...ر...ا...ه...ا...ت

[illegible] کی خواهد رسید — [illegible] داغ سواری هست

[illegible] را — [illegible] بر چند باری هست

[illegible] شوق من — [illegible] دل رفعه داری هست

بیارت

[illegible] تو باشد بروی — [illegible] نامم بروی تو ناری هست

[illegible] سوی آب بعد — [illegible] انتظاری هست

[illegible] بار بر دست — [illegible] که داری هست

[illegible]

[illegible]

نا توانی خاکساری هست

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

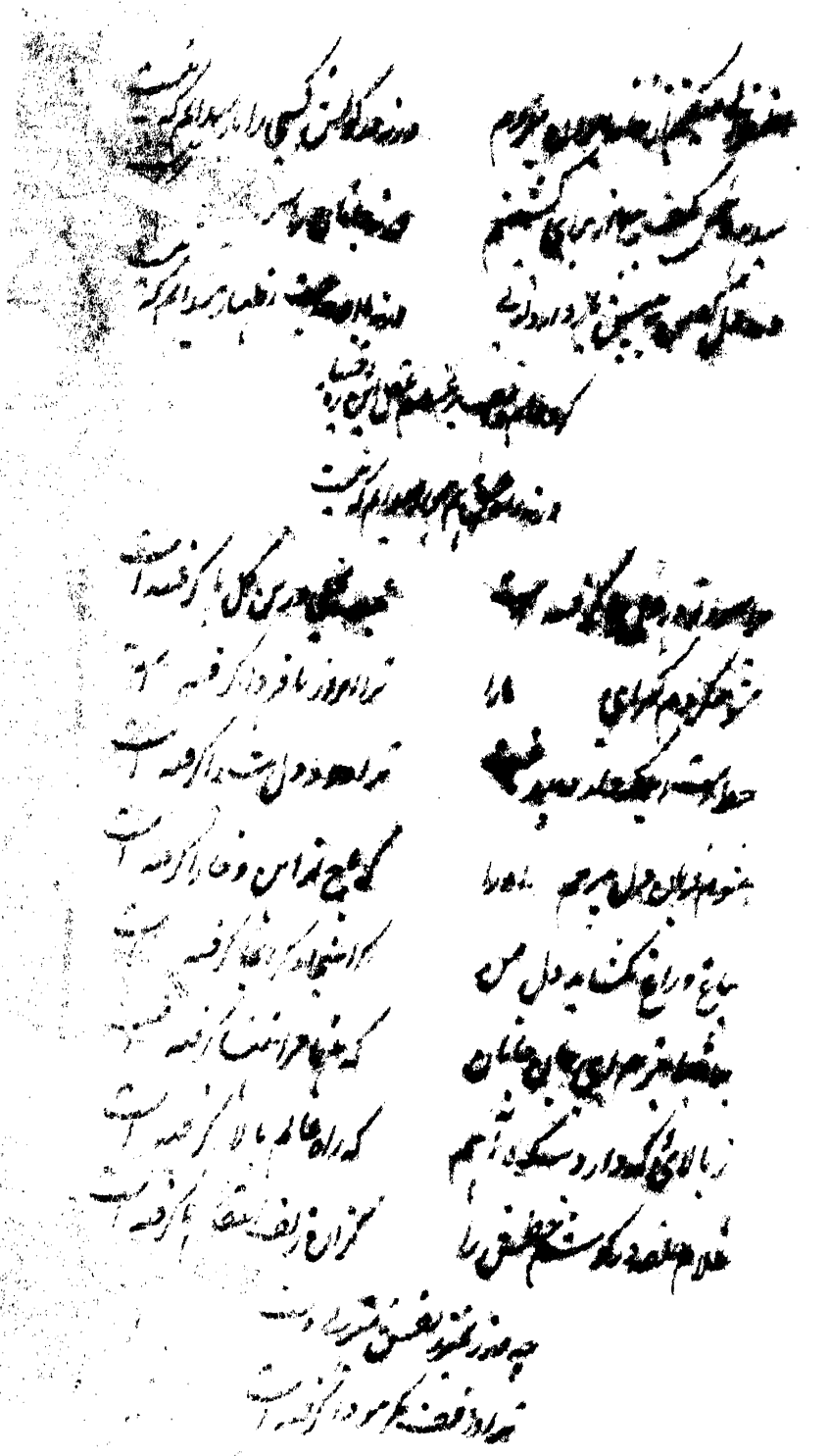

۵۰

[illegible] بسوداام و آسمان روزگار [illegible]

[illegible] واقف [illegible] دیوان [illegible]

[illegible] خوش صفیر [illegible]

[illegible]

[illegible] عرض کردم جان و دل [illegible]

[illegible] روم عالمی [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

کاروان رهروان از اندلس غرناطه گذشت

[illegible] شناسش است — [illegible] شناسش است

[illegible] نشیند — گر در و بام و در و دیوار شناسش است

[illegible] — [illegible] شناسش است

[illegible] — سر و قد و بر و بر شناسش است

بوی تو از بوی گل شناسد — آن را که دماغ بو شناسش است

آن زلف به پرسش سری نیست — چوگان کسی به گو شناسش است

واقف ز دو صد هزار فرسنگ است
سرگشته بیابان گو شناسش است

گیرم ز تو هیچ محبت نمانده است — کز کوی وفا رهگذرت نمانده است

آبی ز دو دیده بر آتش دل دیده ز بهر چیست — در عرصهٔ زمانه مروت نمانده است

از گریه چون خموش شوم نالهٔ کنم — شغلی ز بنده ماند که فراغت نمانده است

تا کور رهنمای تو از دست داده ام — در آستین خویش عصا ثبات نمانده است

بوی تو تا کنار فضا داشت تا بباغ — رنگی بروی کس ز خجالت نمانده است

بر فرق ما ز کنگرهٔ سایه‌ای همای — [illegible] نمانده است

ست ۰ آورد این خبر کاسود کی به هیچ ولایت نمانده است
زلف خجالت دلم بست شکر خدا که جای شکایت نمانده است

واصف خیالی دارالشکر لمان

در روزگار هیچ حدوث نمانده است

[illegible] چراغ جان دلسوز است از هر مجده بجوش کین اشک بس است
[illegible] دیده را آرد مارا همه شب بدامن گریه بس است
[illegible] خود را بکشم از دست که چند کشم و دم بس است
[illegible] کم فکر نمودنی بعضی خوان قسمتم این قدر بس است
[illegible] زمانی بهر تنگ کتاب زیرا که کشف امر بتوانی نامه بس است
[illegible] همه عمر من در راه عشق سایه مرا بسکه بس است
[illegible] جو بعقوب غم من بوئی مرا ز پیرهن آن پسر بس است
[illegible] زاری بکن دلا یکناله ای بسر جو درین کار بس است
[illegible] لطفش همه کس بقدم کم بس است
[illegible] ظلم تو تا کی تغافل ای ز خدا منتظر بس است

واصف بدای سوزش جانی خیلی

از مطلع مجلس یکم تا یکصد و بیست و آن

من همین دیروز از بغداد سودایی شدم — کیست کو چون من بر او سودایی شد
یوسف من بود در مصر و به بغداد آمدم — کیست کو از مصر سوی بوی پیراهن شد
جان و دل در بند گیسوی چلیپا کرده ام — بر دلم از بند او هر لحظه صد چندان شد
شمع عالم سوز را گفتم که بر افروز بزم — گفت از آن افسرده دل کم کم که او گریان شد
ای که می گوئی مکن این جا و آن جا را رها — در دو عالم کس ندید و کس نخواهد دید آن شد
بر در جانانه رفتم چون دل و جانی ندیدم — گرد عالم گشتم و در دل همه جانی من شد
گفتم از زلف بتان دل را مکن هرگز شکار — گفت چون چشم سیاهان کی کسی آهو بدان شد
می توانم گر نشینم با تو از عشقت سخن — ور بگویم با همه کس همچو من بی سامان شد

در نعت این مجموعه که بار دیگر خواندند

گر به سر گرگ گرفت این نمد شتری است

نام نعت پیمان ما — شتر است — نرخ آن طاعان ما — شتر است
نام آزاد یک سر — عیاد — کز فروغش جان ما — شتر است
بر نمیدارد از آن ما — جنبم — دانه از دندان ما — شتر است
خوانش از جنبم بخشی — کریم — ماه ماه مهربان ما — شتر است

مردد

تا سرو من از میانه بر خاسته است — صد فتنه ز هر کرانه برخاسته است

ملک از سر جان خود آزرده شده — بار غم خود نمی‌تواند برخاسته است

یارب ز تبسم که بدین شور رسید — این شور که از زمانه برخاسته است

در عهد تو بسکه آرزو مرده و زنده — شیون ز مزار خانه برخاسته است

تا صدر نشین شده غبار

واقف ز من آستانه برخاسته است

انجا ز جرم محبت دوستان کافرم — کافرم کافر از دشمن مدعی کرده است

تا برای غفلت آرام من کردی خبر — یک کاروانی قصه عزم سفر کرده است

خاطر از اهل سخن کو یا کند — سرمه از چشم سیه حرف دگر کرده است

باد حرفی یک سخن هم لباس ایمان کجاست — خاک در چشم من رشک نگران کرده است

نوبت نظاره پنهان اور از ما مستان کجاست — دل ز صد جا سینه از سوزن گران کرده است

عادت تیغ و در و دور خشان سیاه کرد

خود عاشق رفت تا دلبستن کردن کرده است

غم دل با که بگویم که ندارد دمساز — غیر [illegible]

شکایت ز ستمگاری روز هجران — نتوانم که در این دوره [illegible]

از آن زاد

۷۸

ساقیا فصل گل و موسم طرب‌ناکی آمد — مژده‌ای دل که دگر باد طرب می‌آید

نمی‌دارم ز مرورز — نوالم ز خون که در دست قضا می‌آید

بهت از سر صدق — چو خالم بی‌نام و نشان می‌آید

شده رایج نگردد — چه سند سکه در کف بی‌نوا می‌آید

سعدیا شعر خوان مخند در این باغ

که بسی بلبل و قمری و هزاری آید

چاک کردیم گریبان و ز سر بیرون کرد — خاطرم قابل دیوان سیاهی نبود

شد گلوگیر مرا — چه دم و فریاد دمی در دل تنگ‌ای نبود

بود صبا کاهی دل — دیدم زلف تو را سعد حسابی نبود

بسوی جانان پیام — که دین سعد دلی نام بر لبی نبود

شکر خدا را که کس — هرگز بود آزرده خوی ترکانه نبود

تو که شکستی بسی — چه بود گر دلی از احسان تو شادی نبود

از که نخم دلی خاطر — زانکه در سینه این کینه طوفانی نبود

ه

بگذران جوانی — تا قصد که در دین عهد لئیمانه نبود

قول او خود گفتم — رنگ از چهره ان سست رخ دار پرسان
بخندان امدا — کل چرا صبحدم از خواب پریشان برخاست
دل سرگشته بود کرسته چشم — سوزش دیدن دانستم رگمان برخاست

چاره درد تو و صف تو نه نوع کردن
که طبیب از سر بالین تو گران برخاست

ب بسیار نزد رنگ ز رخسار — ظاهر از نرگس بیمار تو رنگ امد
ب کز امد بر رنگ چو ماه — فرود امدن و علاوه صلاح رنگ امد
هم از روشن شد کر — بگیت بر امد و دلدار رنگ امد
ن محب این راه بدر — غالبا حوالت کار بر رنگ امد
فرود امد ز شیع امان — وقت رسول کشتن ایغار رنگ امد

گرچه واصف کرد از کوی تو دوری اختیار
گشته از دوری بسی بهتر ز نزدیکان امد

ید چشم گمان بر سر نگیت — کز ورک جان راز نهان بر سر نگیت
ر ان سخن دور از کار — هر گه گفتن نره و نیزه سنان بر سر نگیت
باران که در بین مو کراند — ابروی دلبر و کمر و کمان بر سر نگیت

ای دل هزار بزم جنان بعد ازین مرو کانی هزار دشمن ایمان لشسته است

واقف امید کشته و در بیم مانده است

هر دوستی که جای مرگان ترا نداده است از خلوت دلش همه در خون نشسته است

مانده ز دوستان همه کس بیکدلی لشسته است

هر کو ره دشمنی دل او بود بیگانه باشد از همه کس

طالع بر گرد سر گردیدن بار من کجاست حیرتی دارم که پای من چسان خواهد شکست

نیست جای آرمیدن در دیار خویشتن هر که سنجد زندگانی را گران سنگ است

آب چشم از خیال قامت دلجوی تو بارور گشته است پای سرو را بوسیده است

مستمند آنم که چون در مجلس اغیار نشست از تنزل بر سر او دیگران گردیده است

دیده بر روی تو بستن آورده بدست

راست گوید بر چه گوید و نشنود از خوبان خویش

در هوای قامت خوبان خجالت میکشد

شمع بیرون جسته از آتش نمی گردد بجای کامل مرد از خانه بیرون رفته برگشتن نداند

دشمنی صورت نمی بندد بجز با آشنا

دیوان آخر

عشق شورش می‌نماید عقل می‌خواند گزاف — قصهٔ لیلی و مجنون است و ما را می‌سزد

دیدن روی جانان جان می‌دهد — بر سکندر خنده‌ها بر کاکلی می‌سزد

نیست طاقت با دو لعل آبدار او سخن — ماه نو در قصد ما سر در کمانی می‌کشد

چند باشد بوسه کردن بر شکوهی دلبری — پیش آن چشم سیه چشمی سخن کوتاه می‌کند

پیش تیر غمزه‌اش صد جان فدا باید نمود
بر که گردن می‌کشد قربان شدن می‌خواهد

رحم بر جوش دل بیمار خود باید کرد — عفو بر عصیان و بر طغیان گنهکار خود

هم ز درد عشق می‌نالد دل و هم می‌طپد — هم ز تاب عشق می‌سوزد جگر هم می‌گداز

نیست گردد تا ز روی ماه سیمایان غبار — سایه‌وار از پی روان باید سر بسیار خود

تا کی از بهر دل بیمار خود جویی دوا — یار دل بر قصد جان می‌سازد و تو کار خود

تا کی از بهر طبیبان دل بیمار خود — قوت پرواز از بال و پر بسیار خود

تا کی از بهر دل بیمار خود — بر دل من آنچه زان مژگان کند آزار خود

نیست معلوم تا سرانجام جنون من چه شد
سیل می‌آید ز راه و رو به صحرا می‌نهد

در بخش بی‌نیاز و نه زنار و خرقه است — تا کعبه آستان و کلیسا غرور اوست

ای گریه بر تو می‌نگرم چشم بر هم — شب تنگ بر دلم ز تو ای [illegible]

ای دل چه غم خوری ز خون جگر زغم خان — کیفر به این ستمگر ظالم غرور اوست

بیچاره‌ام ز درد و تو در بند خویشتن — بر حال من ستمگر خونخوار غرور اوست

در کوی تو ز دیده جیحون سیل برکنم — تا بار آرزوی ز من در دل غرور اوست

آسوده دلان را تو مگر غم نمی‌دهند — بر خوان محنت دل ما لقمه غرور اوست

صبر است و رای دل ما بیقرار نیست
افسوس کز کم داردی بسیار غرور است

ز بخش دل بی‌نیازان در بهاست — به آه و ناله و فریاد بر بهاست

ز نخ ناله‌ام از درد بسیار بی — فغانی از بند تو آزاد بر بهاست

بر یکی ناله کردم در قفس دوش — که بر یک از بیش صیاد بر بهاست

خبر از دوش من بی‌بر من کاریستم — که بر او از ترشت فریاد بر بهاست

ز جام در هوای کوی جانان — صدای ناله باد باد بر بهاست

و بر یک ناله بی‌سوز دم من داغ — که او باد داغ بی‌داد بر بهاست

دلم بوده است در بیلو نشسته — نگاهش بر تو تا آزاد بر بهاست

بگذار

[illegible] بردم اکنون دیده را

[illegible] کدام دیوانه فرا یاد برنخاست

[illegible] یست زیر این رواق آست — بنا بر دل من نه که رواق این رواق آست

[illegible] نقش نگار قبول افتاد — ز نقش سجده ما هم بر این رواق آست

[illegible] ان بر سر حال دلم

[illegible] یم گر شرف دیدن آست — بسوخت گوشه ابرام بر آستین رواق

[illegible] خانه روشن آست بر حرف — که در غمند نوران اگر و درین رواق آست

[illegible] بسوختن چکنند — درین زمانه که نور و نشین رواق آست

چرا کنایت نیاشند بعد از [illegible]

که کل بسوزد از آن جنبی این رواق آست

[illegible] — که نزد ما خلل نیست و قصد بی دولت

[illegible] — هر آنکه کم فرمتش عهد بوفای دولت

[illegible] — سر بسیار درین نقطه نوای دولت

[illegible] دوست گر از جان بود دیر — تا چه کرد با کرد تو شمس ضیای دولت

ساقی دوران نهان گردان — خاصه اکنون که فلانی و فلانی دانست

دل نامم زده راه گلستان بردم — بعد ازین بخت مرا هر چه بود آنست

وله ایضا در بیان وکرشمه معشوق

نوبهاری نو بیان میکند اندیشه دانست

چشم من بر رخ او افتاد است — چشم بد دور مگر او فتاد است

سر زلفت خواهم میچید — این کمندم بکجا افتاد است

آه ازین چشم — بازگاهش بر فراد افتاد است

وصف لبکده میکرد دلم — میخ میکده بر جا افتاد است

گذری بر نفس من صبا — بعللم بنگرس و کو اوفتاد است

آه ازین مستی طالع که دلم — تشنه لب بر لب جو افتاد است

وله ایضا در نعت پیغمبر صلعم

شور در هر سر سودا افتاد است

کسی بسان تو پیدا نگزیده است — یکتا خوی و طبع برگزیده است

اگر چه از نسب رعدی نجو رفته — هنوز هم چنین با هنر زیسته

زدست رفته هزاران چو وی صنعتگر — کنون زاد تو از بای بر افتاده است

که هیچ طفل چنین نوش بر نیاورده است

کسی ز لشکر حسنش هزار بر نیاورده است

برای پرسش حال دل اخرین وصف

زنهار کسی سر بر نیاورده است

ز سیل دیده چو دور من آب است — ز سیلوم بر و دور همچو من آب است

ز دود سینه چو شام سیاه کام — چو شک تیره روم روز روشن آب است

ز دود آتش غم خواهم رفت — کسی که زرد چو من آسمان آب است

ز درد دست بگیرم چو من آسمان آب است — بسینه چاک زنم و بیکران آب است

ز هر طرف بر بیابانی — ز هر طرف بیابانی چو من آب است

نسخه یافته بعد شکار کردن وصف

بر صید بادیه قومی را شکار آب است

ز دود آتش غم خواهم رفت — با هم از کار شد و سعی رسیدن با هفت

ز یار من سیچو در دست — همچنان دیده بر من دوش چسبیدن با هفت

یاد باد آن شب که مرا — هوس بزم و هوار خشیدن با هفت

ز تنور — شمع افروز و در پرداخته بر بدن با هفت

[illegible] در روزگار او بنشست مسیحش بالش جلدی آسمانی بالش آمد

[illegible] یک راهم صور بگشوده است دست شیرین کاری کوهکن شرمنده است

[illegible] دلجوی او لب بگشود زنده آن مرده دل است پرسان دل آمد

[illegible] رون جلد زر بر کرده ام

[illegible] ال خوشتر دزدیده ام بای من در دل زدو رفت بیا بیا گفت

[illegible] سر و من بود سر و من دل تهی پا در گل

چون در دل ریا نهادی پا بادیه ای گرفت

در طریق عشق قدم در نیک سر منزل است

[illegible] ح سطر جیم بداست نوشته است خط قلم از جیم بداست

[illegible] نان خون دل از طرف جیم بداست

[illegible] صبح نم خبر زرد و گرفتم نه از دهن بیدار است

[illegible] نقاب بنوری و ابروی پیوسته بیدار است

[illegible] خیل [illegible] تو کرد ز سخت کوری صیاد آهنین بیدار است

[illegible] ای سرین سیر منگر چو فسحه خوشت نظام از جیم بیدار است

[illegible] ای [illegible] دارد مرا که خسم دل از جیمه چون یکمین بیدار است

[illegible] بیانست [illegible] چه مستی و [illegible]

تفاوت در جواب ای مصرعه [illegible]

[illegible] نشین عشق بیزاری نمیداند که چیست
هر که چندی در میکده بیکاری نمیداند که چیست

یار بی آزرمست یاری نمیداند که چیست
طرفه آشفته‌داری نمیداند که چیست

خانه‌ام کاروانسرا و [illegible] یاری از رهی
گریه بر طفلی مسکینی نمیداند که چیست

ناله‌ام [illegible] صبا و راه [illegible]
مرغ مانند در گوشه‌گیری [illegible]

دل بگوی از دزدی روزگار آسوده است
در بیابان قناعت پاسداری نمیداند که چیست

بخت خسپی در نگردد با بهای گرد [illegible]
کو بهای این متاع [illegible]

حال دلبر از بیان احوال من [illegible]
چشم او [illegible]

چشم او در کعبه و قرآن [illegible]
کافری [illegible]

[illegible] حال من خراب [illegible]
دلم [illegible]

زلف [illegible] جانب من
[illegible]

چو سهل [illegible] روان [illegible]
[illegible]

بیخبر از من بسر بردن [illegible]
تو نگهداری عهد [illegible]

از زوال هوای خوشتو بی‌ها بر مکنید — ورزه مرا بین دل کاوه چاک است

با شد ار رنگ گوناگون بهای عاشقان — این قوم را به یار پای از خط است

در بزم ما معاطی باده و دل است — ما را دگر شبنه ز ساغر چه حاجت است

وای خانه خدا است دو دل گر شده ایم — رفتن به بتکده چه حاجت است

ظالم خرد ز نیک بخوی نزد ما بران — جایی که چشم لست به نیشتر چه حاجت است

آسوده دار طعنه عنان کشیده ایم
واقف مرا ملک سکندر چه حاجت است

جنگ تو صلح و صلح تو جنگ است — پس غزه‌های آمیخته تیر است

فکر واشد مکن چو گل از نهار — غنچه ما مش دل این چمن تنگ است

مکن از ملک خرم مرنج و دم — که عجب طبیعی خوش از ملک است

ای سر زنان می تا صبح — بین — باده در ساغر نه در ساغر است

زیب دستار نا هموار است — گل اسکم از سبزه رنگ است

بر سر نعش داغ او واقف
دو سیان دل چراغ است

دیوانه نسخه‌ای که ز طغیان کشیده است — از نامه‌های روزگار دلبران کشیده است

دل بنوعباس است بدو برای جهان — تا آنکه کار کرده بلطفان کشیده است

عشق تو کرده است — نقاش صورت تو نه استاد کیست است

دست [illegible] زبان ملامت نمیکند — آنکس که عشق تو نکشیده است

[illegible] بیش خار مغیلان نمیرود — عشق تو سرنهاد بپایان کشیده است

وا صف مده دو سنبله صدق را بباد

از کشتمان ستم که بریشان کشیده است

[illegible] از دوش بلبل دیوان نیست — ساز و برگ غزل سعدی دستان نیست

[illegible] بلبلی بدین زیبایی — صید ما طایر دستان نیست

صورت او بجهان نگشاد نقاش — نادر ما طاقت آنسان نیست

[illegible] از گرد چشم تو نگفت — معلوم که جهان جای آرمیدن نیست

[illegible] رنگ فسرده کی خرم — در نقش بش مگر تپیدن نیست

[illegible] بالای تو در دست — سرو را پای تو نکشیدن نیست

[illegible] پرسید حال ما و وصف

عاشق بیدل چنین دریدن نیست

ای سعدی ار ان تو را نوشته بیش است — تکه ز سر کهنه ما بنجه خروس است

خانه مرا با سر زلفش سر سودا است — هر کس دل صد چاک بخارا دارد است

مشکل که بدین کار نهد روی بساحل — کشتی مرا خلقه گرداب است

هر کاری آن ساده عذاران بر سبب — غماز دلم دشمن جان ما است

هیچش دل روشن نزنی دم ز شناسا — کز باد مرا کی دمی این شمع جدا است

واقف نتوانم گذرانم دم زوفات

چون صبح مرا جامه ز جرم همه دامن است

سودا بامید جمالات نوعشر چو است — گر چه ز نشاط گل اندام همه بر بود است

گر کند بصل و بنفشه ز و فا لش قاعده — بشنوم گفته او قول بهر خوبه است

در حرم زلف چون کعبه بود جای لب — بوسه همی جند بود کعبه رخ است

بوذری انتبال حسرت زده از غمزه کارش — کاهنگ کشتن است غمزه زخم است

صبح از بهر جگر کاری با خون بندگان — خنجر مژه زبان بهر خون خود است

ای رقیب بیقاعده بر یک گذری — هست اگر دوست بهر دم او سر خود است

سر بسر دم من دیوانه نکوی دلی — جامه بخر خشون بند در خود است

در میان من آن زلف چلیپا دل است

گر غبار است چه بلسه سد کند جود

دل از الف زلف تو سیری نگذاشت — جلوه تو بجز بیخبری نگذاشت
... — در آه و فغان هیچ کسی نگذاشت
... — کز من غم تو صبوری نگذاشت
... — کو در کف تو سری نگذاشت
... — کز حال دلم خبری نگذاشت

... — یعنی ز تو یک کرم بدم برگشت
... — یعنی ز تو یک سخن ز لب برگشت
... — بر سر ز تو هیچ کار من باز نگشت
... — وامانده ام از وفا ندانم برگشت

در وصف نسیان عالم بیخبری عشق

... — ... بیخبر برگشت

... — عقده ز دل کس نگشود از تو نگشت
... — سیصد ره ازین طرف گذر کرد نگشت
... — ما چه کردیم که با ما دگر آن نگشت

آسمان گفت بکام دل من بعد از مرگ
خاک من نام مشو در پی کوتاه نظران

بی نوای انجمن از فرط صفا بر شمع
گر بگفت نشود دور نظر دار لبت

جز غم او که بدل کرد وطن مشو ای دوست
ماند دیگر که بسیلاب سرشکم نرسانی

شکر شکوه که از سوی خاطر نکنی
همگنان مالان از این واقعه خبر نشنی

در دل سخت تو هیچ آه و فغانم نگرفت
اعدا از این خبر هیچ در دل نگرفت

حکم اشک من روان کرد بدریای عیون
هیچ کران نیست که از بر حالم نگرفت

گر به احوال خراب من غمخواری رفت
مهلت آخر ایام بما طالع نگرفت

ناصح از بند گران مدعی کران عشق
گفتم خوفانی من است لنگر آهن

در دل من کار مرا از نگه انداز مپرس
گفتم این ناوک ازان ترکش مژگان نگرفت

جانب ما هم گذارت بشوان باری نیست
ای صبا از سر دل این سخن ما بگذر

منت دست من بار گران ما بگذر
غم دلی دارم که خونم نرود از مژگان نگرفت

تسلیه خوانت یازم ما همه جوهر طاوس
ابروی لی حسین او دو قلم کم از نیست

یک سر و جوی نبود در صفه رضوان مدام
یک گل چون عارض تو گلستان مدد

بیت الله بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار
چپ و راست بنشین و عکس روی یار

معنی در واقعه گوید از زخمهای تو
در سینه چاک چاک گریبان مدام است

من و انتظار یار اگر این است
من و غربت دیار اگر این است
حلقه زلف یار را تا سود
دل ما شکار یار اگر این است
بوسه جستم کس نخواهد ماند
بر لبش هیچ خار اگر این است
ماه من در جهان سر آرد
عمر دل شب شمار اگر این است
بر دلم غمزه بت نشست
جان بجانم فگار اگر این است

کی فانی خود به زشت وصل ... الم انتظار اگر این است

خانه ما را خراب خواهد کرد ... بعد از این بیشمار اگر این است

شب ما هم سحر شود روزی ... کوه غم برف وار اگر این است

دل نمیدانم که دردم کی فتاده است ... این قدر دانم که جای دیگر بلا افتاده است

بر سر بیچاره ام هر بار صبح ... طالع دیوانه میخواهم چرا افتاده است

ای مسلمانان بیاری حال من کوشید ... این دل دیوانه در بند شما افتاده است

کوچه باد چشمهای اشک بارش شده ام ... دل نمیدانم که از بهر کی افتاده است

طفل اشک ار گهواره شبها کند بیتاب نیست ... روزها این چشم او بر راه ما افتاده است

جسم او در وصف جای از بلاهای جداست

دل چه میخواهد بدانجا چون جدا افتاده است

از جوشش گریه سوزش چون نمودار است ... وز دود سحر گردش گردون نمودار است

دیگر بر من صورت احوال ضعیف من ... زین سلسله گر حلقه مجنون نمودار است

دیگر بر من صورت احوال ضعیف من ... زین سلسله گر حلقه مجنون نمودار است

کاتش که راه من بموی کنار می فتد ... عجب گردان بر چون صبر

[illegible] نماد

[illegible]

[illegible] وصف من مسکین چه وصف کند

[illegible] ستاد سخن آی کسی وصف کند

[illegible] من آن کسم نه زبان خامه وصف کند

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

من نمی‌خواهم هستی خود را به تو بسپارم — غیر از قلم دست به دستم نمی‌دهد

چون چشمه‌ها در برابر من روان شدند — رهبای امروز به من الهامی بخشد

تو بودی از آن پیش چنان زاده‌ام از دوده — از نام شوم و دودی در دیده‌ام

از خود چو دم زنم — فرزند کاغذ بی‌ارزش است

[illegible] — بر خنده‌ای که بر لب او نیست می‌خندم

واقف نیستم که به هر حال غرور است

بر خنده که خون در دل او مرده نمی‌خندد

گل هیچ‌گاه بوی رنگ به پرواز داده است — آتش نزد به خانه همسایه شعله‌ای

از باغ کند جلوه آن سرو قامتم — بر باغ تن مرا که قفس ساخته است

تا نغمه‌ای طلسم لبم را نشکند — تیغ مرا که نیست زبان داده است

عمرت که بیهوده خون جگر می‌خورم بخور — دعوی عشق از دهن من زیاده است

نغمه عشق خوش نشستن‌های بود من — مادر مرا برای همین کار زاده است

واقف نیستم از چه بر سر من گذشت

دندان به روی خود دل نهاده است

سرو من و دوستی در اطراف گلستان نیست — از سینه پر و چمن بر او نشستن نیست

[illegible] تا تو از گرد ره غم سکندری — جور حرمان غمش نامان سکندر
[illegible] — قطره بیکسان آبرو ورکه طوفان سکندر

چه غم ار شور سر و دست دل من کاست
کنار داغ بگلکرد گلستان شکفت

[illegible] داغ داغ نوگل راست — نامه سعد صفیر بلبل راست
[illegible] سنبل — از گلستهای گلگل راست
[illegible] نگاه — همه برگردن تعاقل راست
[illegible] نشاد — گر ترقی کند غزل راست
[illegible] — لاله لاری داغ محفل راست

[illegible] وعده بهای خوشاست — یک بوسه هم وفای خوشاست
[illegible] — یکجا بروم وفای خوشاست
[illegible] — فارغ ز بنده های خدای خوشاست
[illegible] باغم — کوی تو کیمیای گدای خوشاست
[illegible] — تو سر بسر دروغ دروغای خوشاست

آنکس که سینه چاک ز هجر تو داده است ... مانند صبح دل به گریبان دریده است
... بیدار و در به در مرا ... دل خسته در فراق تو حیران تر است

جلی نامه به جناب میرزا لطیفعلی شمع

... خانه برداری چو شمع فوطسن دارم کجاست
... گر مرا زلف تو سودائی نمی دارم کجاست
گر ز خانه آشنا بیگانه برپا کنم ... ای غزالان گوشه چشمی بما دارم کجاست
... گر نیرزم یار نالهٔ مرغ چمبر دارم کجاست

سنگه در بزم همچون شمع مسلزم بخود
... که همین یار یاری سخن دارم کجاست

... غزالان رکسی اهم کرشمه است
... ماس در دار جهان کس کم کرشمه است
... مرا بگیر در دامانم کرشمه است
... خوطوفان از سر عالم کرشمه است

... بسنبلم مرغ نگاهی

گر ز کار دلم از هم گسلد آسان است

نگارا به دلم روزگار نیک گرفت — جوشکی بر کنم از خنده نیشکر گرفت
گر ز مقاتلان من به نیم دشنامی — ز لبش بوسه دهم او گله دیگر گرفت
ز جای خود نرود مرد عیار من بردار — زمانه گر همه بر یک نهاد سر گرفت
خنک آن یار که با ما رسد اندر دریا — نمک چو دید مرا خود مگر شکر گرفت
گرفت ریگ غمت راه خون دلم — ز لب به بوسه خرد بخشش تا جگر گرفت

یار رفت و جان زاری ماند مرا — جان شد و چشم اشکباری ماند مرا
گفتم ز سودای تو نگسلم — آخر الم تو غمگساری ماند مرا
نخستم بسلوم خود بسلم به تو رسد — تو نخستین یادگاری ماند مرا

دلا بدست آر این طرفه بت که تا — اگر او کار عشق کی کند راست
تمام شب سر بالین ما نشسته بود — خدا ما و دعای شبانه کی بود
دگر خواب هم آسودگی نخواهد دید — کسی که خفته نباشد به بستر آسان

ادامه دارد

ندارم کس دوست مانند دشمن — پیشینش نکرا بهم از دوستدارست

به در سنگبارست — بکن سنگر کین بر سینه نفس مارست

خاک ره ما مخری بیخبران — کاین بر زمین خاکیان سجده گاهست

چکه جام می تهمتانه گرفت — خرم مهابی خود را زمانه گرفت

حال صد چاک من کو چه زلف — رفت بر زلف شانه جا نگرفت

عقد گوهر کرا دهم چو سلکم — ماند شیرازه بها نگرفت

خواستم در رکاب اورم — رخش را زر بتازیانه گرفت

دل که بود از صدر خانه ما — جان بران خاک آشیانه گرفت

تا بیاد لعل تیغ ناز زند — مرغ دل راز آشیانه گرفت

صورت بیخودی نشد تصویر — تا دم باد را زمانه گرفت

بیان

در قفس رنگ عناصل چشاد — خاطر تنگ را ز آب و دانه گرفت

صد دل چاک داد از سودا

راز دست شانه گرفت

مرا خواهم هست

جنونی دل بدیوانه آرزف ترا
نسر کوچه زنجیر ...

بیت نکنم که کنم مطلع دولت زیبا
که مرا بر دوم مصحف ترا خواهم هست

دلم از هجر و وصلش بس مخلص است
مصیبت خانه دوی زمین است

بیارید مغنی بسلوم نشنید
علاج دردسر بی کس چنین است

نسر خاکی کنار کوی تو گردم
مرا سرمایه دنیا و دین است

بسیمان دوست روسیاه دیگر
که چندین جا بمرو آستین است

ندارد آرزوی سیر گلشن
دل دیوانه ام محبوس چنین است

تنک چشمی مغنی و ری جهانگیر است
...

مبح مدبر بندم موجب آرام دلم
عمر دیرینه همین یک نفس خام است

دل بیدار نگردد بخواب است
چه برد مرد بازار خدا کسب ...

شمع بنشان عمری نیست بیدار بود
آنچه از ... است ...

دست نیاز کاهربا شکر بیان در دیدی است — صعوه با فکنده و سیمان در دیدی است

بله از غدار او

مرا که همه یک سخن از زبان بافتست — چو شمع از تب تو تو فغان بافتست

تعلق چست نشد از نقطهای صیادم — همه بر روی من حسرت چمن بافتست

زنی که بر من و جهان غبار نه ماند — نگاه طرفه چنان کرد کین من بافتست

آستین مکش که مرا — سر بهوای کار کین بافتست

چو شمع چهره تا خر سیدن رنگم — بیاد گونه گلی از رخت چمن بافتست

هنوز مجلس ما در دهان مردم بافتست

کسی که روی تو زلف سیاه شانه کشد — دل مرا چه قدر و غدار شانه کشد

مرا بقتل که امید وار ساخته است — مرا بقتل که امید وار ساخته است

زرد ی بار مرا بر رخ تو ساخته است

خدا مرا تو را بهر کار ساخته است

بیدستانه کردی عاقبت — نعل در آتش نهادن کردی عاقبت

باده خوردی با حریفان افروختی — شمع را پروانه کردی عاقبت

دل خراب از آرزوها ساختی — کعبه را بتخانه کردی عاقبت

خانه بر کوی تو حسرت خانه بود — در بر بیگانه کردی عاقبت

از هر خندیدن سازم از یک نگاه — رفتن و غمخانه کردی عاقبت

مبتلای یک نوازش کرده ای دل را — شهر را ویرانه کردی عاقبت

در دو بیت دل که اقلیم تو بود — غارت مژگانه کردی عاقبت

غم تو سلطانه افتاده است — مسلم خوبش غریبانه افتاده است

شعله شمع تو سینه نم — زبان زبانه افتاده است

فرهاد — مار بیستون بهانه افتاده است

مسلم از سنگ نادم بجز — نسیم از آشیانه افتاده است

در کف کس فتاده ام جز نیست — مار در دست خانه افتاده است

لبکه صد ره استخوان پرید — سپند من زبانه افتاده است

[illegible] شمع دل شبانه در این شام تار تست
یک قطره از بسنه زور فنا و نیست

[illegible] نفرت ملول من بر کسا
کشتی لنگر تحمل باد مراد نیست

[illegible] را چو نوح جا دادیم بحر
چون کوه کسی بگیرد عصای اعتماد نیست

[illegible] از این صلاح نیست
یک قطره خون دختر رز بی فساد نیست

[illegible] بی کسی هوای گریه است
گر خورم چون ابر آبی از برای گریه است

[illegible] دارم که در روزم شب است
تا نه فانوس صبحدم باشد رهنمای گریه است

[illegible] گر گریه کرد صعب بصیری نداشت
چشم من خون شمع روشن از برای گریه است

[illegible] گریه ام
سیر من اکنون در این وادی بجای گریه است

[illegible] بی خاک ما ریخت
گریه کن بر خاک من تا نغم دیده جای گریه است

[illegible] چون بر لبش
گر نگذرد دل به لبش تا خدای گریه است

بیش فصل در نشو نما در میدان عشق
شمع گریان در بر است ما را لباس نوای گریه است

[illegible] ماه و پروانه
ظاهر اگر کسانی یک حساب دیده است

[illegible] ارام
شناسایی دیوانه زنجیر شمار دیده است

[illegible] بلبل از بس در سخن نالد کنندش از چمن

[illegible] تا بجوی نام خود را کز رقیبان ایمن است

[illegible] عیش بلبلان

[illegible] دست ما و دامن جانان بخون آغشته است

چشم از گریه بقصد حیله می آید بباز

حکم خون دل ما کز چکیدن ایمن است

[illegible] تا بگویم شمه ای از آنچه در دل داشتم

[illegible] قدر این عرضه داری نوه ای دارد

[illegible] وقت روزی که بپرسیدی ز حالم چون گذشت

[illegible] وقت هر کس که مرا دید ز حالم پرسید

[illegible] ار بباب حیل کمی هیچ هنر نیست

[illegible] با سیه مرا خرد او کس غرر نیست

[illegible] حرف خامه رقم زد ست نوشتی گریه

[illegible] در رکوعم صبح صباح کمر نیست

نپرسی حال ما ای بیمروت — خدا با تو نسازد ترا ای بیمروت

دو روزی پیش تو بودم چه دیدی — مرو هرگز بجا ای بیمروت

بکار مردم بیگانه کردی — نگاه آشنا ای بیمروت

بدر کردی مرا از خلوت دل — کز اغیارت حیا ای بیمروت

سمنبر نازنین دلبر کجائی — مرو جانا بیا ای بیمروت

ز ما مردم گریزان چون شدستی — بگو با ما چرا ای بیمروت

ز خاک کوی تو دارم چو سرمه — بچشم خود جا ای بیمروت

دل از سینه من بردی و رفتی — ندانم کی گذر رفتی

خدا جانا مرا صبر و شکیبی کن — که از پیش دگر رفتی

ندانم کی ز نرگس طفل اشک — همی خونبار ما از نظر رفتی

اضطراب عشق در کارم صبور — مار رفتی از حریم ما عاشق را کجا

دستم بسته کرکمان کردی بردست ... جامی که بکف نهاده در آغوش تو راست

گفتم که مرا دهی بکس نتوان گفت ... وز بیگانه ای کبر زبان گفت
آید بلبم نوز بلب مگذشتم ... آنچه که همه از زبان گفت
از باده لب رنگین من رنگین ... بیگانه کی بیشه زبان گفت
بیشش از نوز مانوزی خویش ... کو هم عنی که زبان گفت
یا خوبی یا بهری با این حسن ... حاشا که ترا بشر توان گفت

[illegible] ... بر سر بالینش از شمع هم افسردنی
یا خضر از کجا جانان خضر ما را
[illegible] ... ای بجز ما نشود روز عاشق مگر آزردنی

[illegible] ... که دامن آلوده از خون بیگانه است
[illegible] ... همدم ذانم که دست از جفا شسته است
[illegible] ... که بجز او بر سر مهر ما نیست

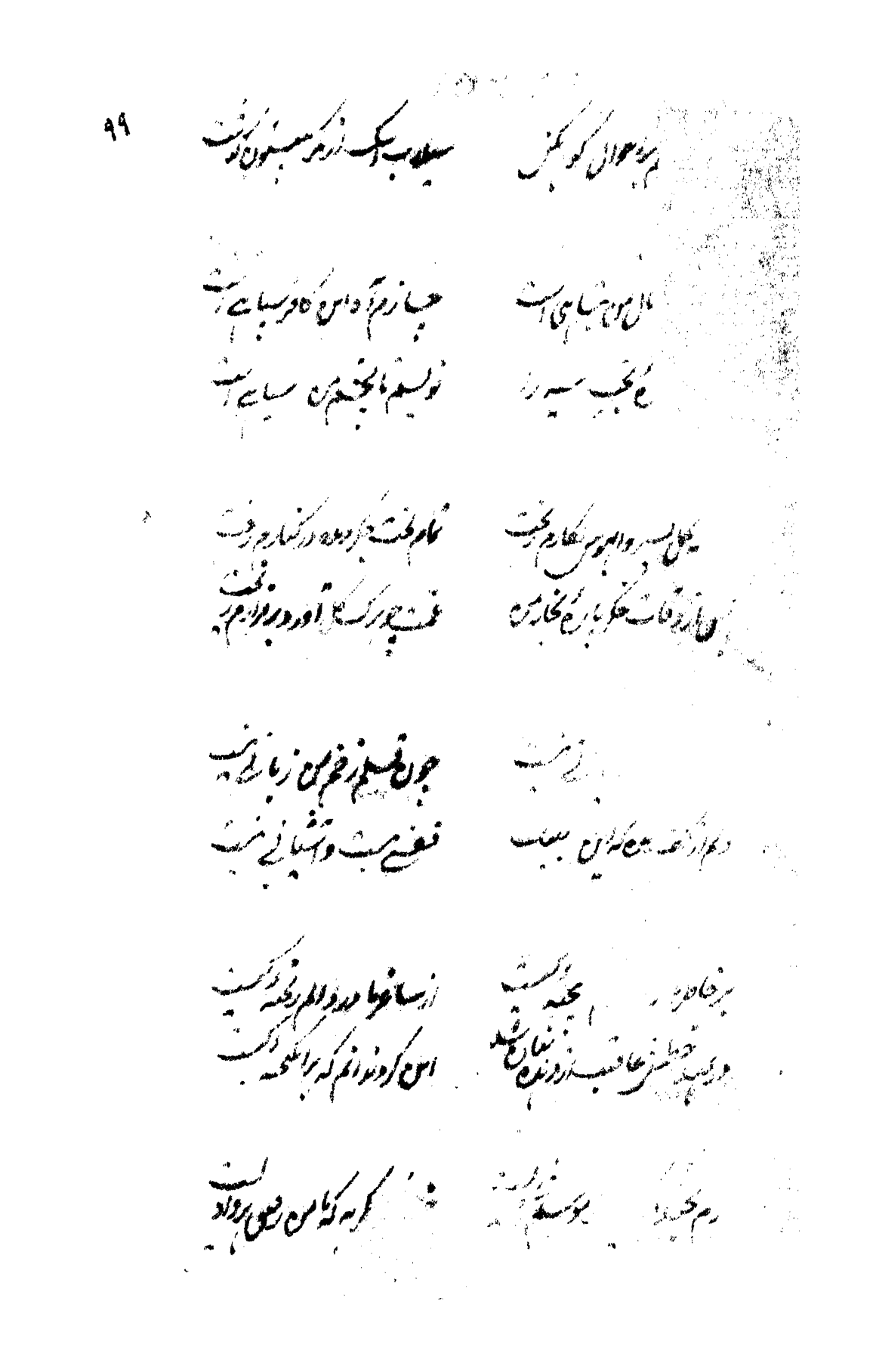

ز بس رفتم ز خود در عشق او گم
سیلاب بیکسی بود و ندیدم رسم و راهی

[illegible] که بیخانه افتاده است
در نوا خانه نالهٔ نغمه جز افتاده ها نیست
خنده هر دم که بجوش آید و خوش می روید
آنش گیست که در جای بجز افتاده ها نیست

زود ای تو نشسته باغ باغ است
از نام و نشان مرا فراغ است
نامی چو تو موسمی که خود را
این نقطه گرد دل و دماغ است

دل بردن از تو [illegible] عادت ماست
چشم را بر کنده ام از سر کوی دوستان
تا عذار گلعذار جای نقاب
هر که از عرصهٔ گمان او در جنبش مکتب ماست

از چه بیمرگی مرا از کوی خود جا میکنی
بای من لنگ از وفا نشد و ما میکنی
گرد ره دوری بسیط جاکردم ای محمل نشین
گر ز من سنگ آیدی رنجم که صحرا میکنی

[illegible] برد از [illegible]

ده بچوا ما رم غوان اد — دندر پوست نقش خونم نماده است

سنه ما سکو ارف دفت — از آشیانه ما کبوتر ارف دفت

شیع شب تا روز ما من کرده است — تا سواد گرسه روشن کرده است

دل ایچین زنف اوکم شد صفا کی است — از پریشانی خطا کعم خدا داد کجا است

کرے سجای داغ عشق داغم کرده است

بیسان کرده است

طاہرا در خواب آن بیمای جمان

بلکا لصف من رجمان سخ ورا جست — آن را شم رسد کا خسرو ورا جست

ما در ر ان جا نشست

از کف و ما فضای او بر حریر لوی کل خورشید نوشت
رفت آنچه بر نوشته اند آنچه باید ماند از خون شهید نوشت

خیال آن که تیر او عنان مجال بابروی تو بود با چشمان محتاج
دست چپ از تنگ بسیار خود ماندم شمع و داغ دردمندان همه کاوان محتاج
بوسه بر لعل تو خواهم کرد من بابت شهوه ارزوی کان محتاج
بر شکوه دولت بحر و بر محتاج
از شکوه [illegible] خیال شمع بیمار محتاج
[illegible] برای کشتن ما طرز غمزه او محتاج
[illegible] من آن شمعم که شوم جانسوز محتاج

شمع که عشق نهاده است نام من و تو
بر سر سوخته و دلدوه بیماران محتاج

دوای درد خود از طبیب چاره جویم جان بلب رسیده را چه علاج
[illegible] من مردم کزین را چه علاج
[illegible] لیک طبع رمیده را چه علاج

آتش دلی به آب دیده کشم — تو بگو آب دیده را چه علاج

کاشکی نیز که ختم شود در هجران صبح — یارب از زلف کجش سلسله پیمان صبح
در دیده عالمی گریان را چه اختیار — کی داده اند در کف دریا عنان صبح
از دیدن طلعت تو مرا خون شود جگر — زخم آب گشته ز خنجر سنان صبح
روزی که چهره بست به خاک شفق نشان — هرگز نموده بست بدین سان نشان صبح

زین بحر واقف است که کس بست بر نخاست
تا نور نگشد بر دل و جانش زبان صبح

تا به کی از دل و جان لشکر غم کین سازد — غم ما را که ز ما لشکر غم کین سازد
سر کوی تو که عمر یکدو شباب ما بود — کلبه ای است که از بهر غم ما بین سازد
جمعیت ما چه کند زانکه پریشان ز پی است — واقف کار نباشد که ز سودای چه غم آئین سازد

مرکب ای مردان میکده واقف که درد
هر که جای بکف آورد ز جمله گیرد جای

دارم گله از خوی بد یار و رگ صبح — خورشید که در هجر تو طلعت رگ صبح
مانند عنقیم بود کلبه تار — با عکس رقم بر در و دیوار و رگ صبح

ناطر ما کرد هیچ نیست — قابع شد دام از نو بدید ار دگر هیچ

جان آن سود در دکان است — سود چه بهر سه بار در زنج هیچ

[illegible] اوراق پریشان دهر را — کافتد بکسوی از نکتار در گنج هیچ

[illegible] شد دل از دست فرو رفت — اکنون هم در خبر کار دگر هیچ

[illegible] من از کمران بست کافر — دیدم همه رشته زنار در گنج هیچ

[illegible] عذار از سم ستور — بر رخ او نامه همه نار در گنج هیچ

[illegible] گل از باغ بدر کن — تا نیم و همه زاغ خار در گنج هیچ

[illegible] این دل شده [illegible] — جمله ز جهان بهر تو نذر در گنج هیچ

[illegible] بجهان شاد و خوان است — من مفتخیم در خسار در گنج هیچ

[illegible] بوار — مانده است همه کشت و سار در گنج هیچ

[illegible] شده [illegible] — بر دم ز جهان همه حسرت بسیار در گنج هیچ

[illegible] عامی و فسرده — جان میدهم از حسرت این خار در گنج هیچ

واقف اگر از گنج خرابات نگردد
از سینه دم سرد برون آرد و در گنج هیچ

در بزم دلی خود را مسلم از گنج هیچ — با هیچ برابر نکند هیچ گنج هیچ

امید بی وفا دل بمرده را زنده
صد آه که این نخل نیاورد نمی صبح

ای ساقی برادر بحر اندوه غم دردی
ما را ز مسند آست زمرانه

تحقیق نیست کین دم ایام زمان را
معلوم نبود م که بد یا نیک صبح

بیگانگی ز نفس که اثر کرده بمردم
بر آتش ناآب نرود در نمی صبح

بر سینه نا سفته چرا صبر برای چیست
وا سینه در و نسینه بخرخه کن صبح

هر گز ز شوی نرم نه از مال و نه از جان
با سنگدلیهای تو طاقم سر و زر صبح

ما و داع صبرای جگر م سوخته وصف
در خانه بس نوی کباب است و کر صبح

عاقبت کی رسد بدرد ما جو صبح
آفتابی بسر زد از خاک کسی ما جو صبح

صبح از خود نبود آدم شادی دلم را
سخنم از سخن آزاد کسی ما جو صبح

با سنگدلان سنا بسر دستی چرخ کند
کنفس بر جوان نوای چه عالم جو صبح

دل با ظلم کرده وا صف غمزه سر کشت
و کشتگان غمزه های این جمله شام جو صبح

بکوی او بنود جبهه ما زمین کسانی
چرا تو می نی انجا قدم بر جبین کسانی

سر ز ما تم من زمعا ر کر بمن
مبا د جشم تر ا بو سد آستین کسانی

دلب اورد بیر مسکرد د — مکس چکونه نماند بگرد شاخ کساخ

اورد قبول عارض ناز — چه داغ نهی ای لاله بر تن کساخ

نصیحت بر مجنون و مکر مکس و واعظ

صبا سخن با من دلواره بعد از من کساخ

[illegible] — که تا زخون جگر دامنم دران کساخ

[illegible] — ز جلف و سنت نفسهای کساخ

[illegible] — کسی که چشم کند بر بهار خوبان

[illegible] — کاشیان بهم شد چو شاخ مرجان

[illegible] — مگر که کشم حسرت کساخ و دامان کساخ

[illegible] — شد فلات یوسف تا چو کل بر بیان کساخ

[illegible] — ز تنگ چشم نخورد بروی یاران

خوشا کسی که رود تنها بکوی دلدار — باز سر کوی کسی دارد نه بیگانه

ای دل چنان اسیر هوا نام مسازید — شاید که ز خاص نظری دارد بیگانه

ناصح بیهوده مپندار که از دیده چو باران
من صبر ندارم دگری دیده چه باشد

لب تشنه نمخورم آب بنظاره
ترسم بمزاحم قدری خسته چه باشد

در برقدمی همچو جرس زار بنالد
آنکس که چو دل همسفری دارد چه باشد

تا دود بسر شمع سیه گشتم از و دور
با سنگدلان برکه سری دارد چه باشد

ناصح شدن ناب ندارم حکیم آه
کبرم شب هجران مسیحا دگری چه باشد

خوبان نکنند امید بسیار بعاشق
این بیشه اگر داد گری دارد چه باشد

آن سرو خرامان بسر شتم آب بسر داد
زر نیستی من قدری دیده چه باشد

از داغ بسینم نخرد تیغ مغرما
او کیست که سودای من جگری دارد چه باشد

واصف قدری عمر سیاه روز سیاه روز
خوب است که آدم سری داشته باشد

صبا کجاست کزان روی نقاب بردارد
شود که طالع ما از خواب بردارد

که بخت خفته ما از خواب بردارد
مگر صبا ز رخ او نقاب بردارد

بغیر من خان دعوی خود نمیدید
که یار غمزه جلاد شیخ و شاب بردارد

بران بدم که ز دستار اکسم دراز
کراد داغ که ناز و عتاب بردارد

جواد عرض سرو کن کتابیه
و داغ سوخته بوی گلاب بردارد

سیاه کاره

کاری ندارد هیچ بجز شیخ که دست از خضاب بردارد

وادی ما گل نشد هیچ ما لبش آبله نشد که آب بردارد

[illegible] که مسیل [illegible] حباب بردارد

[illegible] مرا از خاک بگو [illegible]

[illegible] بدو هیچ [illegible]

[illegible] تو از خمار [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خط و شمال [illegible]

[illegible] آن خود فروش را [illegible]

[illegible] دور از کنار [illegible]

[illegible] رطل گران [illegible]

[illegible] افسوس این است که بیداری آورد

مشتاق دل اگر شده طرف را بگو
صد دل به یک شب از غم طرفی آورد

کاری بگو که صد دل از او سیر بر دم
آن شوخ را ز چشم بگریان بر آورد

آن کس تفاوتی تو نجوید بهم زنی
آه از زمان که ره بسیاری آورد

از اشک شاه بوالهوسان احتراز کن
این آب را بین هوسی چه کاری آورد

آن نوخ را که بر سر خونخواری کمر
با بند کسی که بر سر غمخواری آورد

ای قاصد که عزم صفا بر در دوست
مارا تو خود بسیاری آورد

شد تیغ زند گانیم اندر زخم تو
لعل تو را خدا لشکر یاری آورد

یارب ز لطف خود بدو یاری بده
وز لطف در مسکنش غمخواری بده

هر صبح از دو دیده بدیدار او مرا
یاد است شب ز خاطر غمسار او مرا

سیمابگون ز دود دل زار او مرا
تسکین دل ز سبزه و گلزار او مرا

در عشق سبد کوته من امید است
آن نیز از لطف و کرم یار او مرا

زان رو چو شمع سوختم اندر قفس
بر دم دعای دولت بیدار او مرا

روزی اگر تو جلوه کنی سوی دشت حسن
از لب برای شوق تو یاران دیده دل

غمزه خونریز او رحم نمی‌آرد
چون من بیدل بسی فریاد نمی‌کند

می لعل و لب دلدار بیار
کس نشنیده که با دلبر خود یاد نمی‌کند

ساقیا لاله بیار و گل بهاری بیار
ورنه من ترک می و باده نمی‌کنم

دارم از عشق سرو قد تو فریاد و فغان
خاکسارم چو حافظ فریاد نمی‌کند

من دلم بی‌تو ز جان و جگر ریزد خون
من دلی دارم و صد گونه هنر ریزد خون

من چگویم دل و جگر نالد
او چو خندد دل و شکر ریزد

گر بیندیشد از ما
آب از دیده گهر ریزد

گر بگویم ز غمش غصه این است
گر بخندم دل و جگر ریزد خون

گر بگریم ز غمش من طوفان
دو سه روزی چنین اگر ریزد

من از این دیده سحاب بارانم
تا بکی اشک نیلگون ریزد

من بگیرم دل از غمزه کافرانم
همچو شبنم گه ز نرگس نم ریزد

هر که دارد دل و جان در بر او
که بدارم چو بدان در بر ریزد

هر که گیرم کنم چو شمع
همه شب ز شام تا سحر ریزد

شمع بر گشت که آن غمزه نماند
خون ما را به غنیمت نشمرد ریزد

مرا دلخسته خوان و در دل زدوده
چه باید کرد با این زنگ افتاده

[illegible] دلم بی دوست جا نشد — در دستش مسیحا جا نشد
[illegible] که با غیر تو خو دارد — بیاران دل آزار آشنا نشد
[illegible] بزم آن عید جا دارد — بغیر از غم در این جا جا نشد
[illegible] — برای غیر در این خانه وا نشد
[illegible] — در این ویرانه کسی جز ما نشد
[illegible] — درین خاکدان گردان
[illegible] — شناسا نشد
[illegible] — جا شکسته یک آشنا نشد

آهنی گر نیستم در قصد

دور باد از صحبتم جانا نشد

با همه [illegible] نامم زده بر حلقه گوشی شد
در [illegible] سودا زده در جمعیت خاطر شد
همه [illegible] دل سوخته خوی جگری شد

پرسید که از شیون یعقوب غریبان — در ماتمده پدر را سببی هست بگویید

احوال من خسته اگر باز پرسید — بگویید غمی مختصری هست بگویید

ویران شده صد شهر ز سیلاب سرشکم — در هر چنین چشم تری هست بگویید

نشناخته که صد بسته نامه سرشکم — در بسته خریطه دگری هست بگویید

زد بیم خزان آب و هم نخل وفا را — گر زرد نگردید بری هست بگویید

در کوچه آن لعل نشان دل خواهش
آشفته تر از موی پری هست بگویید

به تنی که تا نیاز ز من نازکاری میرود — سری دارم که از تنم بپای یاری میرود

دل من از تنگنای رخ او بسته دارد — که هر جایی که جمعیت از من فراهمی میرود

من و سودای خندان جمع کردم شکر خواهان را — که گر برگرد تو دستم حصاری میرود

ندارم گرچه رنگی از خیال این لب و دندان — سرشکم خنده گیر نقش کاری میرود

ازان لبهای میگون گرچه خط دارد جواب من — نمی دانم بوسه از من بوی خماری میرود

باین وسعت دلی تنگ آمد از باریکی کارم — کنون بیرون ازین تنگ آمد از باریکی کارم

صبا در چشم مردم میکند خاک مزارم را — بمن هم گر بکوی یار باری میرود

حبیب از فرقه ای خونم مرا در دل گره دارد — برای چشم بیمارت شماری میرود

که صد هفته آن بوقلمون بگذرد — تسلی کونه با امیدواری نمیتواند

رهگذر در سر زمین دل — بر و بر آسمان کرار نوگاری نمیتواند

در دل او گر بنام تست نامی — کز وفا و محبت نشکند نباری نمیتواند

نسبت بلبل بگلبن اعتباری نیست — که کار فرمای شرارتی نمیتواند

دست خاک من ار در دوری اوفتم — کز خاری رفته قصه اعتباری نمیتواند

کمان ابروی تو صید جهانی کرد — هلاک تیره در صید گذاری نمیتواند

خدا را رحمی کن بر امید ناکسی دل — که در بزم تمنا آینه داری نمیتواند

بروز وصل و وقت رخصت او در وداع جانم

که رفته از قدرت او روزگاری نمیتواند

دلا باز بر وعده وصل یار ماند — نشد گرفتار بند ما چار ماند

آهی نرفت از خاطر ویم — کم نشد حسرت بسیار ماند

نامرادان از کسر نمیکنند بس — کاد غنی تو نیز زار ماند

آخر از گردش دوران خاک شد — جنس ما از بس در بن بازار ماند

دگری با کم زند در بر من — بیفتد دست من زنش بر نگار ماند

از همین خیمه ها بر گل رجز ز — حسرتشان کوشه ز دستار ماند

لبکه با سازی مرا سوز خیشی — نغمهای حسرتم در ما[illegible] ماند
تیر از شست تو رفت از هم[illegible] — بشنم حسرت بار در سوفار ماند
با همه حالت بمسجد آمدیم — کفش ما در خانه خمار ماند

صورت دیوار شد در کوی او
در صف[illegible] سر و دیوار ماند

در کنون تو در بدنان میرسد — یک سر درمن دریا سامان میرسد
مار هوازی شب هجران فرو[illegible] کرد — صد شبح سوخته سامان میرسد
صبح ما گر چه بود دور[illegible] دیر — هر کرا نصیر چاک گریبان میرسد
ای مژه زود ترا سر بوی بجا بود — کاستقلی به طلوع خوبان میرسد
با زلف[illegible] که بیت[illegible] — صبح آرزوی به شب[illegible] میرسد
بروم رنگ زندگی ای دای[illegible] — زین جان[illegible]
ای[illegible] — تا بصف چاک گریبان میرسد
از همه خویش آمده ام[illegible] — بوی هم یکدست[illegible] میرسد

واصف آن بی سر و سامان کجا میرسد
جای چو منی نیست بدین خان میرسد

[illegible]

نوان کرد — جان دارایست زنده نتوان کرد

ی را حسن — در نزدیک دور نتوان کرد

با صبح ناز یکدارد — بنشین دو دم صبوح نتوان کرد

کز خمار دیار دور نشست — دیگست دیر نتوان کرد

کی دارم پند با تو نتوان داد — بنده خود را بکی نتوان کرد

بیش ازین صبر از فراق کس — [illegible]

دوست هم بیش یک تنگ نیست — جان را تحفه دوست نتوان کرد

خون ز دیده عشق ما دور است — از خود این سیل دور نتوان کرد

[illegible] — با دلها صلح نتوان کرد

[illegible] — هیچ یک سنگ کوه نتوان کرد

مطلع از زلف و صبح و لب

جز یکی مطلع صبوح نتوان کرد

[illegible] — سر و تن با تو نسازد دل و جان نسازد

[illegible] — که گر سنگ بود سر سازد و جان نسازد

[illegible] — نسازد چون تو جانانه با دلدار نسازد

هم وصل نه افتم ... کردون فسانه بس از نخه خوانت کرد

... تاب دعا فتم ... از لعل نابدار بس از نخه خوانت کرد

... غمزه را ... انجم دل اسکار بس از نخه خوانت کرد

... دوخت ... یار بستم شعار بس از نخه خوانت کرد

... آمد ... نرگانه آن سوار بس از نخه خوانت کرد

... دست ... همچون حنا نگار بس از نخه خوانت کرد

... نگرد ... لعل بستر کار بس از نخه خوانت کرد

... حال ... سودا در بس سار بس از نخه خوانت کرد

... وصال ... شبهای انتظار بس از نخه خوانت کرد

واقف سیم سر کی از اسرار نکوف

الصاف اسکه از بس از نخه خوانت کرد

... خجسته ... غنچه لب بسته ... لب تشنه ماند

... کوچه آن نازنین ... نازنین ... ماند

... نشاد ... زنان ... کلک و حرف و سخن ... ماند

... کاری دست تنگ ... طرح او ... ماند

گفت دیوانه به دیوانه نیازارد — دیوانه چو با دیوانه به دیوار نیازارد

بیدل به کل و سرو — مجنون نتوانست دیوانه نیازارد

[illegible] — غم‌زدگان بیسوی دل خانه نیازارد

آورد [illegible] خیال تو بری‌وار — دل را چه خیالست که دیوانه نیازارد

[illegible] — دیوانه دل بیخرد خانه نیازارد

[illegible] — در عشق تو لیلی بسیه خانه نیازارد

[illegible]

[illegible]

[illegible] — دیوانه شدم هیچ به دیوانه نیازارد

[illegible] — دیوانه ز خوب پریرخ برخورد

[illegible] — کشتی طاقت بطر طوفان برخورد

[illegible] — برگ با نسیم بهاران برخورد

[illegible] — رفت در گرگ دامن گلگان برخورد

[illegible] — حیف با خار تعلق برخورد

[illegible] — زخم خود در ما نگران برخورد

[illegible] — در گلستان برخورد

در بیک وصف از عشق گوید و گفتگو از همراه و زمانه سخن خواهد کرد

[illegible] نامه‌ای از غم [illegible]
[illegible] یک نفر از [illegible]
[illegible] نفع از یک [illegible]
[illegible] که چه [illegible]
[illegible] سری را [illegible]
[illegible] آنچه [illegible]

وصف از حسرت عاشق در دوری

آب حسرت از سرم [illegible]

[illegible] می‌کردم که [illegible]
[illegible] از [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

نگذارم مانع طفل دلک راز گوید با
که چون فرزند آمد شد نصیحت را نشاید

صبا بلطف بگو آن غزال رعنا را
که سر بکوه و بیابان تو خود چنین تا کی

سرم بموی سودای تو بند باشد
دلم بخون غم های تو بند باشد

اجل گرد بجان دردمندی
که محتاج مداوای تو باشد

ندارد هیکس پروای محشر
دران کشور که غمهای تو باشد

نسیم قصد جان ناتوان کرد
بجان منت گزاری تو باشد

دلم بسیار سیر گردید بگردید
بلا گردان بالای تو باشد

چه باک خانه خالی باشد آن چشم
که در وی وصف جای تو باشد

بیرون از شمار و اندازه و حد و وصف
زمانه ثنا و دعای تو باشد

برعکس نهند نام زنگی کافور
گر نیم عاشقی جهان یک قلم ازیر شد
نام من اهل جهان رابعه عصر شد

قطره خونی که نامش از ازل دل کرده اند
سنگ جرم که در بحر هوای او سنگ ازیر شد

گر نه آلش در جگر افتاد و دود آه من
گفته خون گرد دل اسکم نامن رنگ ازیر شد

هنگ از زور کی یکی میکرد دم زار
بر کوی تو بای من صفیر نگ ازیر شد

واقف نه در رنج هجر می میرد
آن نیست شفا که می نگردد

[illegible] نوچه بسیار ماند و مستمع از عهده
[illegible] مسلمان ما نمرده نه زنده نه مرده
[illegible] با نوازنده که آواز ما را نشنود
[illegible] که صوت روی او نبیند جامه بر تن چاک
[illegible] که دارد حسرت خوبان که در دل نگذرد

چه مشکل که توان کرد ای ام بر خویش آسان
و یا مشکل که آن مشکل نباشد بر تو آسان

[illegible] زان سان که کس نه بیند نه بداند
[illegible] مشکل که بسته با گردد
[illegible] آنکس که راز دلها گردد
[illegible] تو در ما کسی گردد
[illegible] از ما به او ملال گردد
[illegible] کجا از دست ما گردد

[illegible] زخم تیغ — بیگانه و آشنا گریزد

طوفان ترسنگ عزم گرانیست — آبادی ازین سرا گریزد

مقصود نشد گزین سعادت — در سایه موفقی گریزد

واقف از اضطراب محشر

در سایه مصطفی گریزد

مردم همه گشته بود در گلستان عیشند — روزیکه بود نام قیامت در جهان عیشند

هر کس بری که زد زمینی بر دز محشر — خواهد شدی عیار ما از آسمان عیشند

روشن دلی گشت بدوران عکوار من — چون سبع گرچه سعد شد از گوان عیشند

زان آتشی که کل زده در جان عیشند — روزی شود در خار محشر آسمان عیشند

آسکی زرد مردم تابان رخ — آسی شد با تم با مکیان عیشند

خبر کرم حسرتی که از عرق شد ملت — دودی شد از آسی این بیچارگان عیشند

گوید بگشت دست تعدی با عیان — هر چند لب بعل با سیان عیشند

انجام لاف عشق بغیر از شرمندگی

در مجلسیان که عشقبازی زیاده عیشند

آن را که قدم بر سر جان نباشد — در کوی تمنا گذر نباشد

ما سپر چرا نیفگنیم — و زدود نوا نبسزد نباشد
دیده حال دوری — عاشق که از آن تبسم نباشد
دوش دوم زدام غمها — آزاد تر که مایل و پر نباشد
خواهم بود در دو عالم یکرنگ — کز هر دو مراد بر نباشد
ای دوست به هر که عشق باشد — این طالع بد کمتر نباشد
زندگی بی تو هم خوب روی — این طالع بد کمتر نباشد
چون از همه عیش ما نباید — آن طفل که کم نباشد

شب گریه زار کرد و در خواب
امید که کم از آن نباشد

بسرت نخورد حیف سوگند — بسرم نخورد وفا سوگند
گفتم بمی آبدار توام — پیشم بنهاد خنجر و گفت سوگند
نه برامد دلم ز دوغ حیف — بگذاری وفا سوگند
چندان که ترا بدوغ بازآرد — با تو نکند وفا سوگند
در گفتم از لب تو شکایتی — زد بر دستم دعا سوگند
گر بوسه بخشمت از تو خواهم — بوسه های آشنا سوگند

نفیر عبرت را چه شد — سوز نغمهٔ چانم مرد شد را چه شد

بیم باغبان — ناز گلهای لطیف را چه شد

دوستی کسان را نظر آری چه شد — گوشهٔ چشم عنایت را چه شد

سنگ دشمنان را نرمی بازوی کو — ای سبک بار آوه صعب را چه شد

سخت میگیرد دل ما نرم نرم — سایهٔ دست حباب را چه شد

میزد از چشم حباب آبی دریغ — بر تغافل رونق مست را چه شد

بر کتاب راز دوران گفته اند — مخفت از حرف غلط را چه شد

در صور دمیدن تو فراموش کرده — خبر دار این صناعت را چه شد

حلقهٔ گوش تمنا ان ارمغان دوست — دیدهٔ آن مشتاق را چه شد

دست بیگانه گل دعوی بیدادت — آشنایان حق صحبت را چه شد

در دل آزاد ما نقش نگاری نکرد — آن ماتم صحبت را چه شد

در دل وارفته گو باد بگو
میرسان راه کوی آن فرخ را چه شد

آنکه بر رویده به محبوب نمیرسد — هر کس بلی زسعر به مطلوب میرسد

در دیده ره دهد میل زلیخا زان نمیرد — تنگر کجا دهد به مطلوب میرسد

[illegible] شیخ مذکر شبستانی چه بود

در وصف فصل دوم گوید

وزن بیت غزل چه بود

[illegible] دل از جوش غرب [illegible]
[illegible] که در بن دوش [illegible]
[illegible] که از زلف [illegible]
[illegible] در [illegible]

واصف این بار دوم گوید که وزن بیت چه بود

بار دیگر در جوابش گوید

[illegible] ور کنش [illegible]
[illegible] نوای [illegible]
[illegible] نور [illegible]
[illegible] چون [illegible]
[illegible] خودنمای [illegible]
[illegible] دعوی [illegible]

خوی بد خو تو کو روی را ... ناشر ابله ز کجا بی ز رسید

همچو سنبل ز خمار ... بلبل نغمه سرا بی ز رسید

شد بیدارم چو فنولش ورق

گر کنم ناز مرا بی ز رسید

گر کنم ناز بآن قدر عنا بغر یادم رسید ... مصرعی از غم بالا بغر یادم رسید

خوش بغر یاد آمدم از نزد عنایش دگر ... وه چه خوش مانند زار عنا بغر یادم رسید

سروی دوران مرا افروده داغ دیگ ... آتش روی در من سر ما بغر یادم رسید

سنوانم داد داد پیشه دلداری ... روح مجنون کز درم صحرا بغر یادم رسید

صورت جانم ز هجرانش بگردید بدرست ... او مگر ما چیز دیبا بغر یادم رسید

دست عوانم زد در زیر جانان ادب ... مسکم گستاخی از سودا بغر یادم رسید

مسکه یک دوده آدم سدم از یاکس ... حرسکه گوشه کردم شها بغر یادم رسید

بجوں مشندم فرصت بکنار و اوصل مشن

کارم آخر بسود کس بغر یادم رسید

خسته دل کی مار و زان بستم ... دست از زیست شبان مشکند

سر جادش مشکنم سر بر زمین ... او بیاهم خط فرمان مشکند

بخش

بسی بیمارم بیغمخواری خوش آید — خوش آزاری و بسیاری خوش آید

چه خوش بی‌تکلف بر تو افتادی دلا — ولی دانم که بسیاری خوش آید

کسی تا بیسه را معتمد و دارد — ترا از بی‌کسی یاری خوش آید

ز چشمش بوسه‌ای بستانم گر چه بد باشد — ز بیمار و ستمکاری خوش آید

همه کس را عیادت رفتن از بهر ثواب آید — مرا بهر گرفتاری خوش آید

به قصد خرمن دل دود آهم — مرا آن خانه‌سوزی خوش آید

بیازارید یارب هر که خواهد — مرا این غمگساری خوش آید

تذکاری که هزار بار بیش

مرا وصف تو گاری خوش آید

خانه‌ای هست و در و بام ندارد — آن کوشه چشمی که با ما سر و کار ندارد

نقشی که دست صبر زما در نه نشاند — در بیان تو کسی کار ندارد

این دل از کوی تو بیرون رفت — چشمی نه چشم نقشها در کنار ندارد

در بیت که بتهای گران بی نشستم — بتی که با ما سر و کار ندارد

نامه‌ی نبیل نویسم الشوق که گنجد — کاری بی‌نقشی او صد دفتر ندارد

نی بگفت تو سوی تو انشقه و نامم — با کاندری یاد هیچ کار ندارد

مطلع نیم نهر غارت ما — امیه ترک تاز توان کرد
کرشمه بسوی اهل نیاز — کله زان سرفراز توان کرد
دختر انشوخ باز پرسی هست — در بروم فراز توان کرد

یار من هست شمع سان و رافع
ترک سودا و کار توان کرد

زلبس دل سخت جانگیر می آید — سقط گوی دلم در سینه بر می آید
اگر نبود عده کس در سر پیمان ما — به فصل گاه نشستن مصر می آید
جهان نگر معمر آباد شد که از بر او — بگوش ناله بیچ اسیر می آید
بخون نه تشنه دمن بسی حرف عدوان کف — نگونه از دست بوی شیر می آید
شبی بخواب بمن آمد خیال یار و بخود — ز خاک خلق بصد عذر می آید
در از دستی مژگان او به بر کردم — بهر کجا که گریزم نگر می آید

گمان فسحه کشد از بر اس و قفت
بروبگوشه که ناگاه تیر می آید

بیتو جان حزین نمی ساید — با دم واپسین نمی ساید
هر کجا جوی تو آبیه کند رو — مرده زیر زمین نمی ساید

۱۲۴۰

ز خاک آسمان دیده آشنا سازد — ز بحر و بر سخن بی‌سر و بها سازد

به کفه ای عشق — کمان چهار ابروان نیا سازد

ز سر عشق تو سنجید — لبش ز آب حیوان نیا سازد

واقف آن را که به جا مرد است

دست در آستین نیا سازد

مرا محل سخن خوانش مرحبا می‌آید — چو من ز آستانش دل سخن در نیا می‌آید

دل بیقرار هم چند آنکه در فریاد می‌آید — دل بیقرار جانان بر سر جا می‌آید

خیال آن لب شیرین زبان در سر هم دارد — که با شیرین زبان مرحبا در نظر نی

معشوق و عشق و عقل همه دست‌به‌دست تا
کار تو با که افتد و دل با که می‌کند

دستم بر دل چه می‌نگری هر زمان که تو
بگذار تا بخون طپیدن که می‌کند

در کوی تو حال دل ما نمی‌رسد
کار من مجنون بگو که چون همی‌کند

مجنون در خواب نیستی رفت
افسانه من شنو که چون همی‌کند

روزی که بر آورم سر از خاک
چون کفنم دریدن آغاز کند

از بادِ گه آه خویش در تاب
ترسم که بباد برسرم ساز کند

نیمی خط اسکندر از آن چهره برون تاخت
نومیدیِ ما را ز همه سو برون تاخت

گر هندو زلفت دلِ ما غارت آغاز
ما بندگی که کرد که او هم زبون تاخت

مرو در بصرِ کنعان تا بدامنِ نگاه
چه حکم داری ازین بعد هر چه خون تاخت

مرو

گر دست من بدامنِ وصل تو برسرم
بر سرم از انتظار بسی رهگذر کنم

ناله را گر دهان نبود رخنه از کنم
کاین بغض سوخته ز جگر بر زبان همی

نیست سیری ز جفا تو خنجر آبگینه
دمبدم بر سرِ من تیغ خون همی آید

در صف آزردگی هم‌سر دلان از صف برون
کز پی هم سلسله‌ام سر بگریبان می‌آید

سر تسلیم فدا باید داد — من بیسلیم در خدا باید داد

[illegible] دل صد مارع ما — هر چه باداباد ما باید داد

جون دل ما را بقدح باید رقیب — تعجیل دور صلا باید داد

جشم ما کاسیم پر نو — رخصت کریه مرا باید داد

گر کران نیستم دل ناصبور — رخصت نغوای کرا باید داد

جون دل ما نیست ترا کسر سو — وعده وصل چرا باید داد

گر چه باشد نگاری چو تو — بوسه بر دست خدا باید داد

شیخ ما را هر نظر بار دیگر — همتی خود بقضا باید داد

گر دری کش بسر تربت ما — خون بهای شهدا باید داد

خاک کنم هوای در یار — این خبر را بصبا باید داد

بلبل از فیض گلستان بگذر — نوبت ماله ما باید داد

کرده بیمار غمت واصف را

بوسه بهر خدا باید داد

گه بیاد جعد او تاج برسر می کند — گه خیال زلف او دل را بخون می آورد

زهره کس کز ابروی او نیست مشغول بدل — قصد ما بیدل بکشتن بیدل می آورد

بیا که جلوهٔ مستانهٔ آن پسر دارد که خون و خنجر و زر را بخویش می‌آرد

بسیج رزم کسی او کند که ابر و دلاور هوس
بیش از سخن و لعب هوس می‌آرد

روبهان را کجا نشیند شیر مرد کو ز خطا نشیند
بر کسی که نیست بهروی بهروی کجا چرا نشیند
ضعف بگذر که مرد لشکر در راه تو جا بجا نشیند
بر درگه فنا و سایهٔ عشق در سایهٔ خود خدا نشیند
بر خرد نهد بزرگ آن تخت بر کجا نشیند
طوفان خبر ندارد از ما ترسم که خانه‌ها نشیند
امواج همه ز عشق سازند در سایهٔ ما هما نشیند
با زمزمه‌سازی مطربم هست آید ز در صفا نشیند
بر پیکر من خط سحاب است نقشی که بر بوریا نشیند

واقف ز خاک آشیانش

بر مسند کبریا نشیند

اگر بحکم جنون ما تو خنک خرد هم کرد بگرد ما نرسد هر که گرد خود گردد

[illegible] بسکه زد موج بسکه در بحر غم غرقه شد
[illegible] همچو کف خاک درت را جبه و پیراهن کنم

[illegible] تا ز من آنگاه گردد روی در روی حریف
[illegible] چون نهم بر خاک رو چون روی بر دشمن کنم

[illegible] رسم مسلمی کند آزار چون همسایه را
[illegible] طواف کعبه دستور کنشت دارد

گدای کوچه سنگم مسلمم و نیست
نه فکر نام نه پروای ننگ و نامم نیست

بیدار شد دل از پی یار خوشدل بود
تا هم نبود کار نخواری خوشدلی بود

چون خاطر مرا من زکار نفتم
محنت بکاری خوشی بود

چون دل ز دست زلف تو دادم
بر تخم کرفتاری خوشی بود

کر بست از سر جور نمود انه منصور
از حبل علی سرداری خوشی بود

کشتی بسته زلف چه کردی
با ما همه یاری خوشی بود

کر دست رسد بدامن عاشق زار
کشتن عاشق زار خوشی بود

زلفش بکمند نام و نشانم کند
زلف کار من نبرد کر نام کند

کر زلف بشکند بسر زلف کجکلاه
کو کار مشکل آن بخجر تمام کند

صد بار عقل را بدر افکند و باز برد
کو باشد کی که این در و سر تمام کند

[illegible] خوبان [illegible] که خون بها ندارد
[illegible] دلها چشمی به صبا ندارد
[illegible] محنت اقبال مرا چرا ندارد

واعظ ز فسانه منو دارم
نی در بزم صدا ندارد

[illegible] علی ز ابر سر موی کرد [illegible] ای کرد
[illegible] ز نوشین لبان چو نوش سازی خوانش ز هر به بدام جانی کرد
[illegible] خوان نوازش [illegible]
[illegible] چشمه چشم [illegible] خوانی کرد
[illegible] لعل [illegible] [illegible] کاسه زنم جانی کرد
[illegible] مطلب [illegible] [illegible] دل مرد خانی کرد
[illegible] نغمه [illegible] [illegible] گانی کرد
[illegible] [illegible] [illegible] دوست عذرانی کرد
[illegible] [illegible] [illegible] که خوانندگانی کرد
[illegible] [illegible] [illegible] جنبه نوشخانی کرد

سخن ز بحر جان فرسا نگویند — دگر گویند بسیار نگویند
سخن زان نامت رضا نگویند — حکایت نشنوند تا نگویند
دل او خود بخود خواهد شنیدن — سخنهای درشت او را نگویند
زبان در وصف بیش و کم نبندم — بپیش خود بجا سخنها نگویند
کریبان سیدم و نور چشمم — بمن زد راس صحرا نگویند
دگر در محفل ما نیخ گانان — ازان بیهای بسکار نگویند
ملامت بسکان و نکو نصحت — باین شیدا باین رسوا نگویند

حدیث عهد آن همه بیش و نقصان
نزد در هیچ اصل اصلا نگویند

زدل کز رفت بار راح و دلسای چیزی — نمانده بجز نالده و فغانی چیزی
نمانده کز همه رسی بسی اسخوانی چیزی — نمانده ام بره عمر دوانی چیزی
دگر نکو چه خوشش از دوان عمر و امل — که در کمین و سعید سیح کانی چیزی
روا مدار بعاصل بکشد عشاق — تمام کن نبود اکنار نیم جانی چیزی
دلم گرفت ز مهمانی جهان — بمعلوم هست شد مهمانی چیزی
خراب حال ز غمگان مار کردم — سیاه روز شدم زین سیه زبانی چیزی

سوار دوره همیشه بند زلف کمند نه حال دل بتو گفتم نه با تو خند

نشد ز خانه بیرون بخیر شود که همره عیسی کنم صفا خیزد

زدست آن نرگس جانبر چنان بخواهم رفت

که نشنود سخن از دیگران صدا خیزد

جانم بربان بسر نگوید آهسته و مختصر بگوید

تا دل ز سخن دهد حرف زند زان لب بسخن زدن دگر بگوید

گفتم لب تو بوسه ندهم هر دم که گفت باز نگوید

سوگند خورد و گفت نخورم هرگز که گفت باز نگوید

گر بوسه از لبش بربایم آن به که شما بسر نگوید

خندم بلب زند چو بعیوب تا بوسه را بعقد نگوید

گر بند بر جری بخشم بگذشت ایم ز سر نگوید

تنگ شکر ز کوه دردم تا آن بت خوشگر نگوید

با او که طلب خشم بجایست حال من مختصر نگوید

با من دو سه حرف باز با لش باران چه شود اگر نگوید

من ترک وفا بگونه گویم با من سخن دگر نگوید

واقعه بیگ تمنا زار سکنف

حاکم ہیرآن نسبر بگوید

دل پیشوی غم من شادی بگذشت — در پناه در دو از جان زندگی بگذشت

سالها شد مرد و ام در بهر ما غمخوار — از غم ہجرت من بسیار بگذشت

گرچه ہجری بی نمک کرد در شکستم زندگی — خوشتر آن دل در برم شکر جوی بگذشت

عاشق جوان تنی نازک تن است و صاحب است — یک بر دو بس سنگر دو جان گرانی بگذشت

اگر یک شمع ما تنم زد لسوزی نشد — بعد مردن کی نگاہ کلفتی بگذشت

نرگس او کار کار از نسترن و نسترن دارد — با سپه در زبان خود لطف بسیاری بگذشت

بسوی او نفس با یک نفس می رسم بیاد — زین سبب دل ما نگه کسوی او زدنی بگذشت

بہر آن آنماه در بر حال زار ما نگر د — کار ما کز دست آسمان افسوس کار ما نگر د

یک نفس از مصر آرد مکنعان ما نصیب — یک نفس ہمسان ما و دیار ما نگر د

گر بہ سنگ دم در سکوہم ما ہم ما دار — ہمچو سر ہم بخشم ہمکنار ما نگر د

یار خندان رفت و گر د از ما جدای اختیار — میچ سنگرم از گریہ بی اختیار ما نگر د

روز کار ما بزندان کرد دور ما نشاہ — لطف او در ہمچو بر در روز گار ما نگر د

آنکہ رو عمر در خراج حسن او از بود ت — عمر رفت و ما و از بسیاری ما یاد ما نگر د

بیت رباعی تماشا کنی که در مسلسل باشد

بعد از دون تکس کنی بر مزار ما نکند

[illegible] کند — که بعد مردن ما یاد روزگار کند

[illegible] — دل شکسته ما را خدا دوست کند

[illegible] — کسی که خرم مقصود چون بهار کند

[illegible] — که در وفای عمل کیمیا درست کند

[illegible] — نثار کاربدست دعا درست کند

[illegible] — که سایه بر نظر نقش ما درست کند

[illegible] — که اشکه کنار مرا درست کند

[illegible] — که اعتماد به آل عبا درست کند

[illegible] — جبای خاک نواز عذار درست کند

[illegible] — دلکشی غبار خاک ما درست کند

گل حاجت بی و مقصد مقصد کرد

بسر رود دل شکسته ما درست کند

[illegible] — دماغ خوشه و عرق باغ دست نداد

غبار خاطر ما سیر برگ با صبا امشب
فتاده ایم و شکستیم فراغ دست بداد

ز رشک خنده گل آشیان عافیت
تن ملامت ما طرفه ساغر است بداد

ز آرزوی مژه بستر مالسه جمعیت
نهاده ایم سر از کف ایاغ دست بداد

دل رمیده عمر در امن حریم وصف
نکوه با دو سه کردم سراغ دست بداد

هنگ من صد محله ویران کرد
مطربه رفته ز خود فغان کرد

آوگان عشق با نواع آزار
با دلم کرد آنچه توان کرد

بعد ما نیز نخفت کس
کرد شام مرا پریشان کرد

دل که بوده است کعبه مقصد
عمر کافر دران گران کرد

سوخت از سیر دلنشین بگشیم
لاله بر مشتمدم چراغان کرد

تا چه افسون دمیده بر لب نیست
که دل سنگ کرد و مستان کرد

دوده کرد و ره نوا مردم
در لبی مفت دود پیمان کرد

خشم من از چنان که دل سخوا
کرد و در آستین نهان کرد

ای خوشا گل کرده های گل زرد تاغ
دل صد باغ در گریبان کرد

جا بمن صلح کرده با سیر
چکم ما نو جنگ توان کرد

وصف نرگس و تشبیه بچشم

بگیر جرعهٔ نرگس ز دست نرگسدان کرد

باسم تو دلی نیست که شیدا نشده — ز عشق تو کجا رفته که پیدا نشده

مانند ترا حسن دل‌آرا نشناخت — تا نام ترا صرف نکرد آرا نشده

از وصف سر زلف تو هر جا که فسانه‌ست — زنجیر دگر بر در این خانه گدا نیست

صد بار دل از بهر تو در دام درافتاد — صد بار بتا بر سر زلف تو رها نیست

گفتند دل از بهر غم عشق نگه دار — کسی که ترا بیند دگر دل بجا نیست

بیمار غمی در دل تنگی بره دوست — نه هر که نگه دارد غم دل غم ما نیست

عمری گذرد جمله بهر نیست بهر هست — از نقص بکمال آمده و باز فنا نیست

تیرش ز دل خسته خطا نشد چه باشد — تا نام ز لبش بر دل کس نشد چه باشد

بود است بکف نوش دم از نیش تو دارد — با مال نیاسود خماشد چه عجب باشد

قول شنید مرا کوش شکر در سودا — زان طرّه گرفتار علاشد چه عجب باشد

تا دل نه زد از غم سر و سامان بقا یافت — در بزم تو بی‌جان شمع فنا شد چه عجب باشد

ت درشهر خوبان که کم کرده‌ام دل کسی دیده باشد
با سبزت نیافتد که بادی نراز لف بوسیده باشد
نزد سرو نورسیم که حق از سرسبزی باشد
مرغ سرگشته را که کرد و سر بر کرده باشد
ما و چه شود غربت بجا دل بنهاد نا امید باشد
خدا را بت من زلف بعرما که با هیچ مژگان او نسنجیده باشد

مرا گریه کردن فروبست از غلبه
اگر غیر خود قفل بر در نباشد

ز دل رفته تو غائبی امان نمیخواهد که دزدیده بت دل از دست جان نمیخواهد
بصد جان دلبر بوسه میدهد لیکن بیا کمتر دیده را گمان نمیخواهد
کمین زاده دل بدار از سفر خود کان نمیخواهد کرشمه تو بغمزه پنهان نمیخواهد
نشاید مشتری را سر اگر بهوش رسد بغیر حسن آن بتان نمیخواهد
کرشمه تو بهشت که در شهر دل عالم نیست متاع بکشش کس زان نمیخواهد
بهر زاویه سکوی بیمهری فلک میکنم جز خاطر ما را نشان نمیخواهد
جهان شده است به بیداد بر گمان را که خویش را نیز جان و دهان نمیخواهد

[illegible]

[illegible] نمی‌تواند
با صورت او برابر نشستن که تواند

[illegible] که تو و مهر تواند خندهٔ بهمن
نی سینهٔ او کنار نشستن که تواند

[illegible] نمی‌تواند دامن خار کشیدن
نی مار با غبار نشستن که تواند

[illegible] که بدل داغ نهد سعدهٔ خویش
نی صبر تو در کنار نشستن که تواند

حسن تو گرم از سر سودا نشناسد
[illegible] نشستن که تواند

[illegible] طریق بی‌خلقی
[illegible] نشستن که تواند

[illegible] تو خوی هم [illegible]
بگذر ز فشار نشستن که تواند

[illegible] بی‌عمر از بزمی او مستی
مانند تو بیکار نشستن که تواند

[illegible] عمر با تو سر و کار هم نماند
بر جیب دو کار ما که دو دل نوا نماند

[illegible] جامهٔ صبر ما نمی‌ارزد
یکمن نمک مرو ز فشار هم نماند

[illegible] محفل ما کنی
پروانه در حمایت خود دار هم نماند

[illegible] بی‌وفا نیست
رفتم که بوی وفا دار هم نماند

فراغ من ماتم جبگر دارد
هر که از دوای کل بسر دارد
کسی با سمان خطر دارد

از سر نام تا سحر رفتم
تا رام تو عده پر تر دارد

مرا خود یک دم از روز سعد مگزار — مگر پیغامی خیری بگوشش
خطت برق مرا در جگر زن تو عیبا — خیالت را در دل خسته جا
مرا سنگ ملامت گوشه خاطر — کجا دلکش بود دل بسته زلف

بعد یار بسر کس حال کس نپرسد
کز اجل کسی بماند نفسی بیش آید

هر روز داد چه می باید کرد — داد بیداد چه می باید کرد
وصل او هست کمیاب نگین — دل من شاد چه می باید کرد
سینه کردم دو برانه دل — نشد آباد چه می باید کرد
در جمن نیست دوا هست بسر — کف صیاد چه می باید کرد
کو غم را بتوان تنها کشد — مرد فرهاد چه می باید کرد
بوده شد ما خبر و بی خبر — عقده یکتا چه می باید کرد
خود نشستم بانیکو غم دل — گریه رو داد چه می باید کرد
گر نخوانان بدهم دل ناصح — بکند ارشاد چه می باید کرد
نکنم از غصت خانه خراب — خانه آباد چه می باید کرد
در قفس دید چو تنهایی من — کف صیاد چه می باید کرد

وقت بر باد چه می باید کرد
از غم دوری دلدار چه می باید کرد

در گلستان نرسد در تو بجز خار نباشد
ای صبا خواری گلخن بسر خود نپسندی

گوشه گیرد بصفت مرغ گرفتار نباشد
بشنید جگر گوشه مقبول نباشد

هر طرف نگری گشته نالان بطرزی
فریاد ازین غلغله بیداد نباشد

گشته در کلبه ما ناله عنادلیبا
این عکس را حاجب حاجات نباشد

صد بیابان غم هجران تو دارم
صبر نکنم از طاقت انسان نباشد

گم گشته ازین شهر دل طفل ندارم
در هیچ دلم طاق محبوب نباشد

ای دل غمی سر روزگارم که ندانی
بی نوشد و خون ریزد و محجوب نباشد

وانگه نرسیدم این سخن تا بسرانجام
خوب است که معشوق کسی خوب نباشد

زاهد ز تو آسمه ماه میکرد
زاهد بتو آسمه ماه میکرد

قصاب بسر شمشیر خونخوار
کز بانگاه تو عالم سیاه میکرد

بیدل نه از بی سامانی غم در کنج محنت
بر بنه سر برای کلاه میکرد

از حکمه صدق و صفایم تراشد روشن نقش چو صبح هوا

دوران دیار که بر وفق کرار من افتد
نظام آب و هوا این سکه از من گردد

دم اول بجان خویشتن کرد در آخر آنچه با خود کرد

چه احسان کرد بر من یوسف من که در زندان بس از جاه

بعشق آنکس که شد دست و گریبان بجا بس زندگانی را نخفت

فضا کشیم و عشق آذرزی تعظیم ز خاک ما عبیر میهن کرد

دقایا چند در زی لشکن العدل در کنوان حقا بر نشین کرد

محمد بود که با شد حرف من نیخ که هیچان نو زبرم در زمین کرد

کل وادی که بر سر دست واعظ
چو شمعش رو بسا بس انجمن کرد

بر ام حکوه کرشد آغاز با مراد خورشید کرم آمد اورا سلام مراد

کرماه نو با بروی او شد طرف نتوان چو داد عمر او را تمام مراد

شیرین بکام خسرو فرا دست کام او بجز آنچه بخت بد است انتظام مراد

بگذار دا بان شکوه ام ای نسیم صبا این رقعه را بکنوان انتظام مراد

واقف گشتن درخت زمستان بمکان

نعوی در سال نهصد و چهار کرد

دل چو با این دو کس در این خوار غم شد — بار صد نعمت عالم بر او غم شد
بام و صحن از عدوان همچنان کرفته — نسکفد غنچه امسال فصل بهار هم شد
این همه بیش و کم سی روز روزگار است — آن روز رفت بیکباره آن روزگار هم شد
یکسو ترسم و بیم ز تنهائی ام خلل بود — ماه و نشستم از در صحبت بکنار هم شد
کفتی نخانه تو بسیهای کار دارم — یک شب ما و صد شبهای بیکار هم شد
کار من از کار رفت و دست من از کار — کارم ز کار رفت و دست من از کار هم شد
صد مشکل حال مطلب شد عاقبت بطوفان — یعنی بصد کاهش زلف تو شکار هم شد

واقف نسوختن یک برجان مادل او

مارا حراج با بس شمع مزار هم شد

دلم از کوچه آن زلف پریشان نکذرد — همچو من هر که از آن کوچه بدامان نکذرد
از صف بر شکنان کذر دران آب خیال — آنچنان شد که صبا هم ز پی جان نکذرد
از دل سنکین تو کوئی که کذر دارد عشق — دستش از دامن خاطر بپشیمان نکذرد
کوش بر کوی که آرامت کس می بینم — بر دل بود چنان نزدانم که بدامان نکذرد

مرا طمع دارم که دیگر نمی آید — خدا نامی مرد در از دامن نگهدارد

ز چشم بسمل ما هیچ کس نمی گذرد — نشان تیر تو در آستان خدا نگهدارد

بپای کوفتم خطه جسم او — سر او نماز را با سر زبان نگهدارد

رهم بر شد با سر ما ولی از سکنا — جزای یک سر دیگر دامان نگهدارد

ز مسجد افتد و در بعد ش تا کی نم — کرا عشق آبروی دوست گریان نگهدارد

بجانم دشمن و زارد کنان سلطان سلیمان
که دشمن من زجان و دشمن خدا نگهدارد

عشق کارم سیاه خواهد کرد — روزگارم سیاه خواهد کرد

دیده از غم چو غم بافت — حرف در یک نگاه خواهد کرد

سر و کارم بما نیفتد — عقد در راه خواهد کرد

گاه رشکم کند گریه شام — ناله صبحگاه خواهد کرد

نفس های مرا چو هم نماز — عالمی سجده گاه خواهد کرد

جسم مرد کسی که او دارد — کلام تو تنگ خواهد کرد

بسان آرزم نه رود دلم — روز عشقی سیاه خواهد کرد

دشمنم شد ز حسن روز افزون — که خدا رنگ کاه خواهد کرد

غزلهای سودای نوخطان واقف

تخلص خود را اسماء خواند گاه

مرا آن مه ز نو دیگ شود در سر سازد — دلی قانع مرا جم با نگاه مور سازد

لب شیرین جانان بین آن خط کم دارد — که آب زندگی را او خضر ظلمات سازد

با جوان خرابم کرد بتان عشق بر دارد — بابدک فرصتی دل معمور سازد

ندارد هیچکس کعبه در بزم سبکروان — گدوی باده را تو به سر تسلیم سازد

چه فیض از صحبت اهل صفا — سفالی را دهد اندیشه بر خورشید سازد

بیاد سنبلی از وی ادب بصری شستم — جوانه تو مرا از ره بدستان خاطر سازد

بوصف چشم خوبان با علم ناآشنا گشتم — بهر جا حرف سنگر کس ما به سنگ گوهر سازد

بجای دیگران سوی که چشم می نهد واقف — دگر کو بسمل صد غم مرا آماج سازد

کدورتها ز دل بیرون مرا مطرب نمی سازد — بیوفائی بین که آن یار کهن یاد هم نکند

خلل شد عیش من آن سرو سیمین را نمی یابم — رود هم از زر غم آن سکر سنگین یاد هم نکند

دو عمر بیدل زمانی که به بستر آرمیدم — همه شب بر سر بالین مرا یاد هم نکند

نمی بینم بغیر آن مصطفی خوبان عالم را — نگاهم بر دو عالم صاحب دیگر ان یاد هم نکند

نامه کز من سوی او رفت ... نقش افتاد و سوی من چو باد صبا باز آمد

بی تو ای سرو سهی از دیده تم ... مردم دیده همه شب در بر من باد صبا باز آمد

روزگاری شد که در قید غمت بنشسته ام

کس نگفت ای زیاران وطن یادم کرد

باد چون بوی تو بشنید ز صحرا بگذشت ... نامه ها را نبوی یار بمنزلگه برد

دل از من چه مپرسی که کجا همنشینی ... کرد با زلف دراز تو شبی جای دگر

حالتی دارد از غم جانانه درون سینه ... باد بوی گل و آن زلف دوتا را که برد

آنکه صبح و شام در بزم و صالش می بردی ... نام ما هم بتوان از بر آنجا که برد

رنگ از رخسار من مانند بر گ کاه برد

رخ نمود و باد بوی عنبری از نافه ها برد

با من مجنون نماند آتش تنهای دوست ... من نمیدانم که با من کشتی از راه برد

بر دلم داغی گذارد تا فتاد از سر زلف ... نخت کز بود از جانش بوی جانها برد

داد و فریاد تو تقدیر و شکایت با آسمان

درد سر باید مرا تو صد از من در گاه برد

دست کرم تا بر سر دل ها ز طنبدان بسی کرد ... آه از بادی و بیکسی از جگرداران بسی کرد

شب که بودم منتظر بند نسیمی میرسد
تا سحر چشم چو اختر از پریدن بس نکرد

تا جدا از گوشهٔ دامان ما افتاده است
دست ما جز بر سر زانوی حیرانی نخورد

بسکه بار غم ز هر سو بر دوشش افتاد
حلقه گشتم قد ما از خمیدن راست شد

عمرها شد تا ز خوبان رام میجویم ولی
حیله ها کردم ولی یار از رمیدن بس نکرد

تا چند همچو من از درج سواد و بیاض
یک نکته عاشقانه بر صفحه نمانده

بعد از وفات آخر بر نوح ما دریغ
مینند گر ز حسرت ما خاک بر صفحه نمانده

خواهم بدست از دست نامه که از لطف وصل
آن نامه بوی یار از او در صفحه نمانده

اینجا که خامه او بر پا کند قیامت
صد کوه صبر و طاقت بر باد رفته باشد

از اضطراب و لرزه دستم بر ام میدهد
دیگر ز سیمبر خط بر صفحه نمانده باشد

ماند همچو خط و عذار از خبر نشد
بر دوش ما ز بار دو عالم خبر نشد

بر شوق بوسه کرم همچو بر لبت
بگذشتم که بر حق خود را خبر نشد

خشم تو کرم نوازش بیگانه من
کز دوستان ز اغیار خبر نشد

عبرت به من که دل بکجایی آن نگار
زد بوسه که ریگ شتاب از خبر نشد

من چه بیخبرانه دوستان — آنم ز سر گذشت شمار خبر نیست
بدبخت که جوانش دلم — تن سرخت فغان که نثار خبر نیست
بار من زهوس بیدلی — سنگ صبا را نکشم که صبا را خبر نیست

واقف از حسن و صفای خویش

آنچ سر بسر وداع و وفا را خبر نیست

بیتاب که به سبب فراق کی میکند — دل زانسبب بسینه من کی میکند
هر دم حال من زده عشق تو رقم — بر حال من جوار کسی کی میکند
بیش از نفسی خانه بدوش دگران را — یارب بروان زدم چمن کی میکند
با من بسر سنگ ازو سنگدلی نیست — بر دل که او به بیدلی من کی میکند
تقصیر چه دانست بنیم وداع نازش — او خود نه بخشد بخشش کی میکند

واقف ز درد حسرت پوشیدن کسی

تنها صفت ز راه دین کی میکند

بیند گمان دوسه حرف بمن آشنا کنند — ترسم فسرده خاطر آن بیوفا کنند
بیمار عشق را مرسان سوی آشنا — بیمار ما همش بمن آشنا فرا کنند
فرهاد در جفای شما حق نمود و این — جوفا بکس نمیدهد این را دعا کنند

کی شود حضرت مسیح کشندم آسان — قلم بنهاد ز کان بر نبرد و کشید
سنگدل مرده ام از دست شما عجبه آسان — بکمل فاتحه بر روح من آنا دمید

خورد و نان چه شود از نعمت رسته دولد
خاصه در وقت صبر آزاد کشید

بلدان چشم فغان میکرد — اجل زان تیغ مژگان میکرد
دلم از شست طفلان میکرد — بلا بر شست باران میکرد
ز بس کز گریه دارم دامن تر — زمین آن پاک دامانها میکرد
بدور حسن تو کشور ز تعلیب — بیابان و بیابان میکرد
سر ما مرد میدان خون نیست — کسی کز شست طفلان میکرد
شود دلگرفته با چشمش مقابل — بیک نخجیر نخجیرگان میکرد
دل از حسرت نگاری چشیده است — گذار مرهم مرهم میکرد
بدور چاردی کز چشم کافر — مسلمان از مسلمان میکرد
بسان تیغ کز پیش نمیر — دل از بر روی جانان میکرد
چه سر سازد ز بر دوران که دارم — تو شمشیر ز تا فرمان میکرد
خدا را از رقیبت باز رسید — جرا از دوستداران میکرد

که می‌آید جنگم — که هوس‌ناز سده‌عان بسکرزد
گردم خوارسر بارم — چرا از من بدیسان بسکرزد
س از آفت دستکوه — زمن آن آفت جان بسکرزد
عشق هرگز نارید — که ز هوای سعان بسکرزد

نشنود ما عجب رسمی است واعظ
که بمارستن از درمان بسکرزد

در عمل آن مرعتاب بسکرزد — نازه طاعت آب بسکرزد
عمل نورکا نماند — بیغ وفای کتاب بسکرزد
بر دس از آتش محراب — روی عاشق آب بسکرزد
نماند عمل عتاب برا ماند — که به آبی عرب بسکرزد
بسکرد روی زیف با آتش عشق — خون او بسکتاب بسکرزد
در میان کاه فکر آن لبها — جای آبم بشراب بسکرزد

غرق آلوده جوان روی بخمر
کل ز صهبا کلاب بسکرزد

دلم از سینه گرداغ غمت جا نه گزید — جز داغ حسرت ما نه که در جای نه گزید

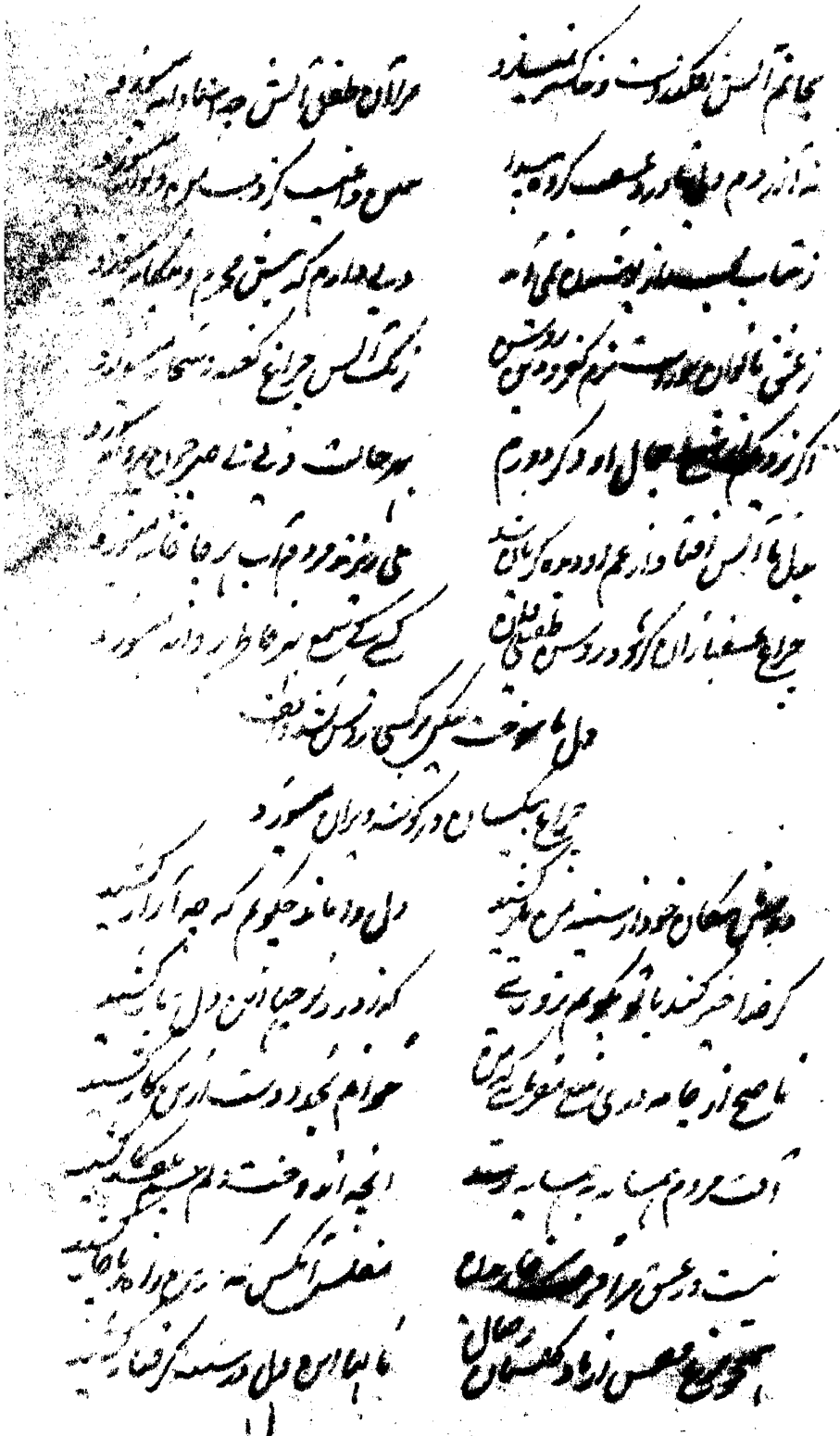

چراغ مسجد و دیر و کنشت و بتخانه

اگر نه نفس بکوی تو خو سوداد مرا — آنقدر باش که خاک از پی من بر نرود

رو بهر کوچه که سودای زلفی بینند — پیش چندین قدم بر سر من بر نرود

ای که از دور بسی بر سر کوی تو دوان — گر ز دل حسرت دیدار تو کمتر نرود

از تو خرسندم و از بخت گله مند بسی — تا کی ما و گنه بنده مکرر نرود

واقفم کرد که ره در دل مجنون کرده

پیش ازین بر دل او راه دگر کس نبرد

ناز با آشنا کسی چه کند — بگذار با دگر کسی چه کند

بنده دارد ز کس چه چاره بجز — گل ندارد ز خاکسی چه کند

تو که با تار کاکل دلی و سر — خود تو با او ترا کسی چه کند

دل بصد رنگ بی قرار از دست — دیدهٔ با شما کسی چه کند

گر روم جا بجا من غم تو هم — هر دمی جا بجا کسی چه کند

با دلم ای دلبر شباب — ای خدا ای خدا کسی چه کند

بیدلی کز تو دارد و دارد — آرزو و تمنا کسی چه کند

طفل شمع و ز کشتی و دیر

با تمنای خدا کسی چه کند

بخش

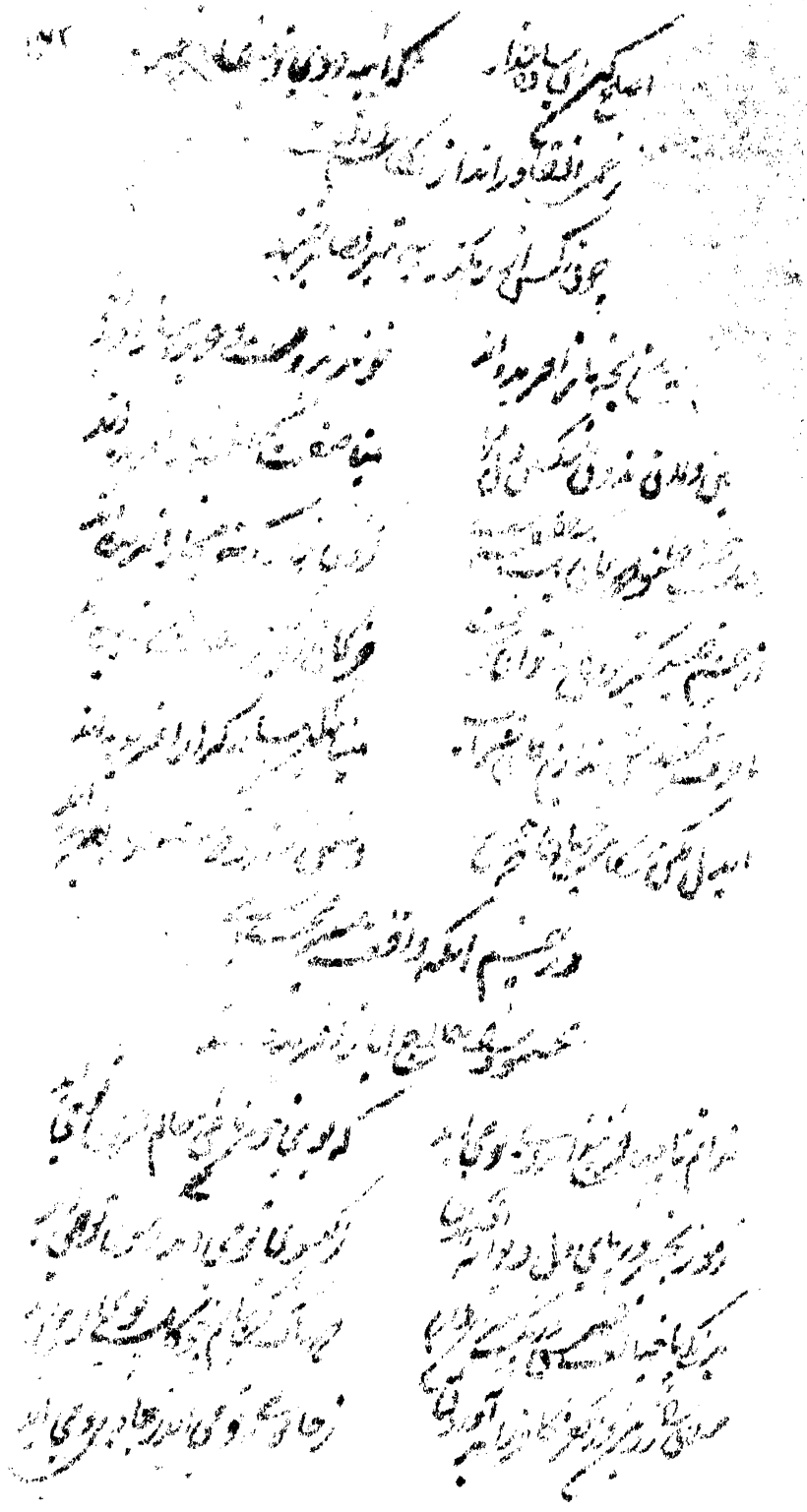

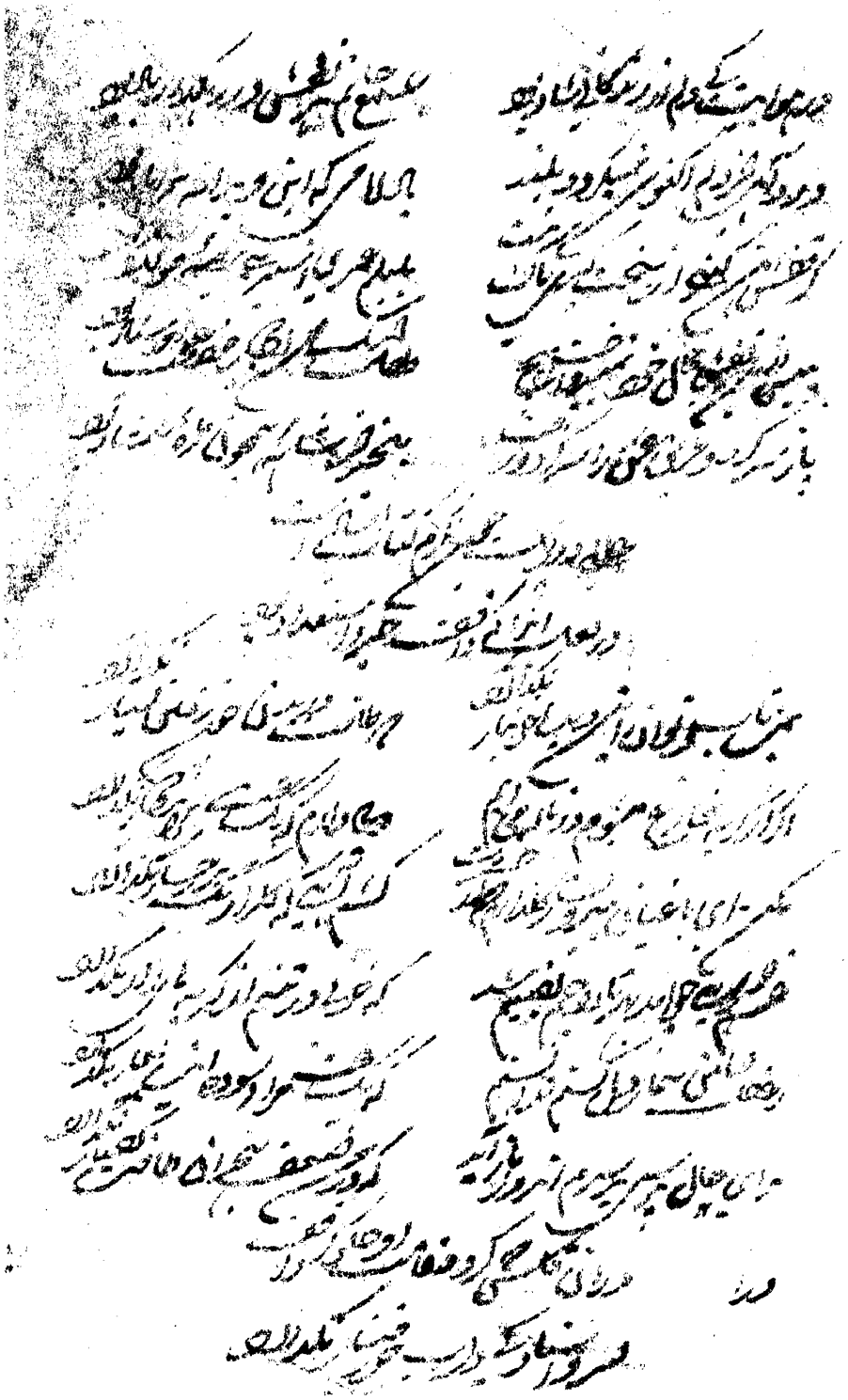

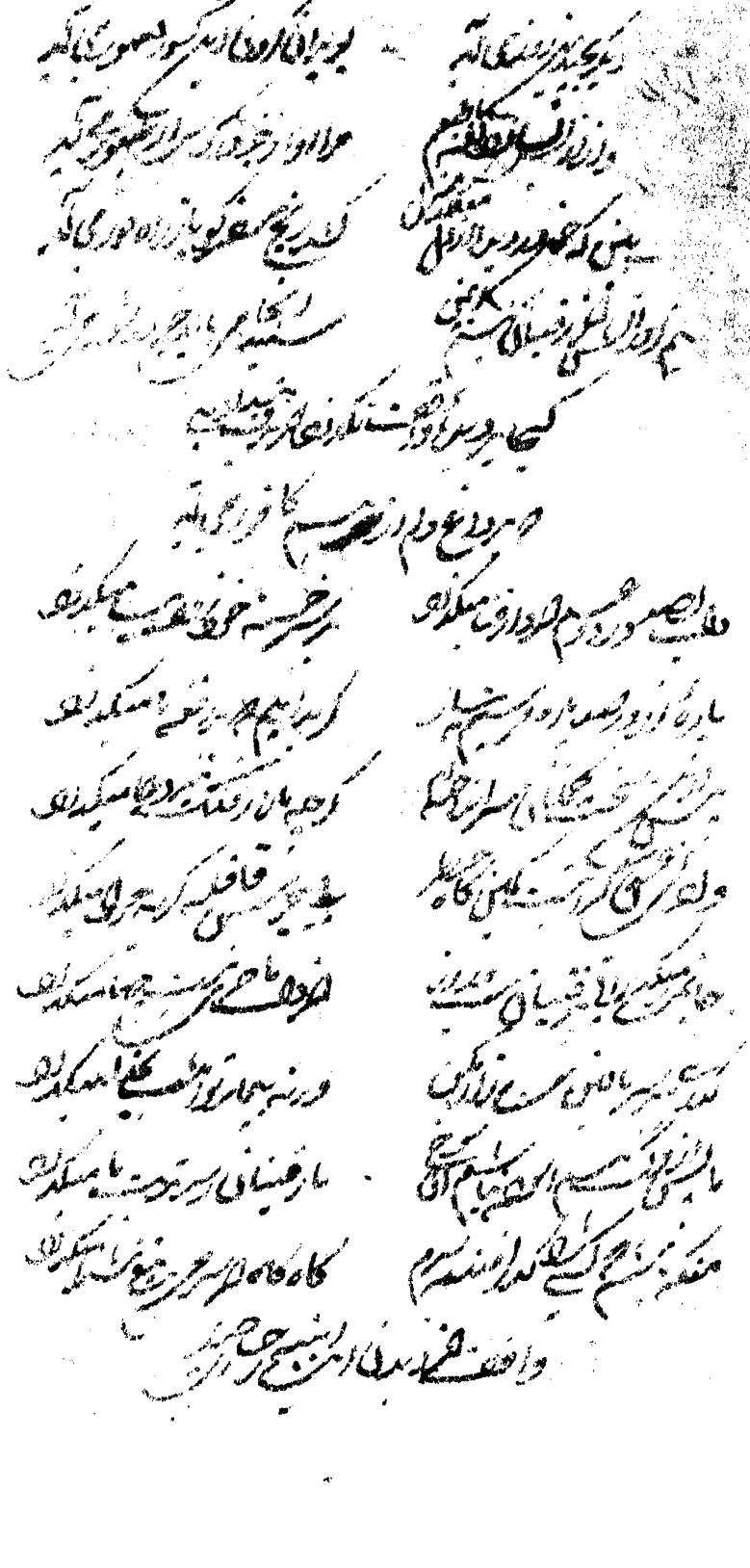

الله الحمد وحسنه الصفا مسکدیه

[illegible] نسیم [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[

واقعه‌ی طالع و سفر کردن به آذربایجان

زناده سران تو معلوم نمیشود

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رحمان الملک

[illegible]

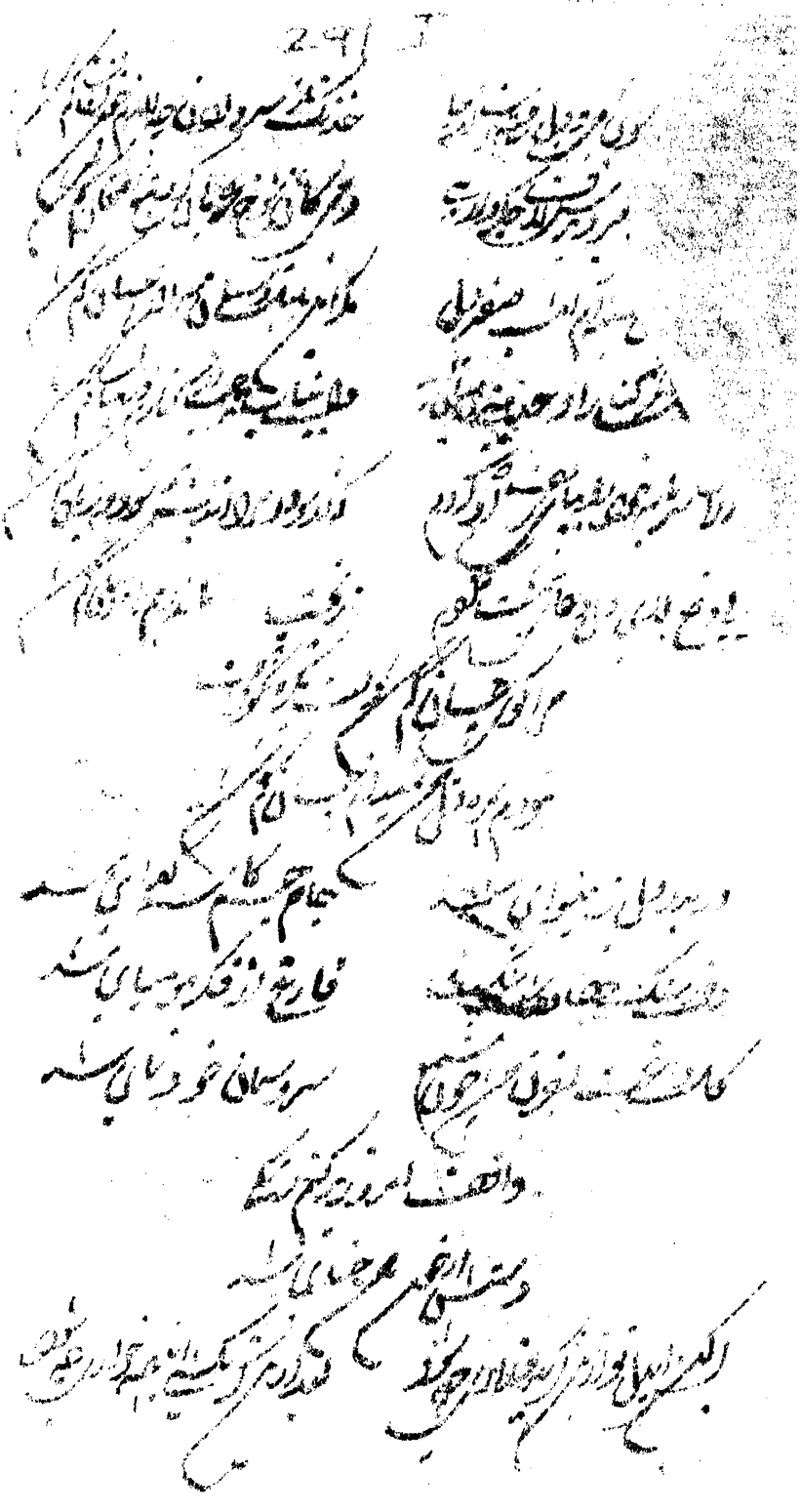

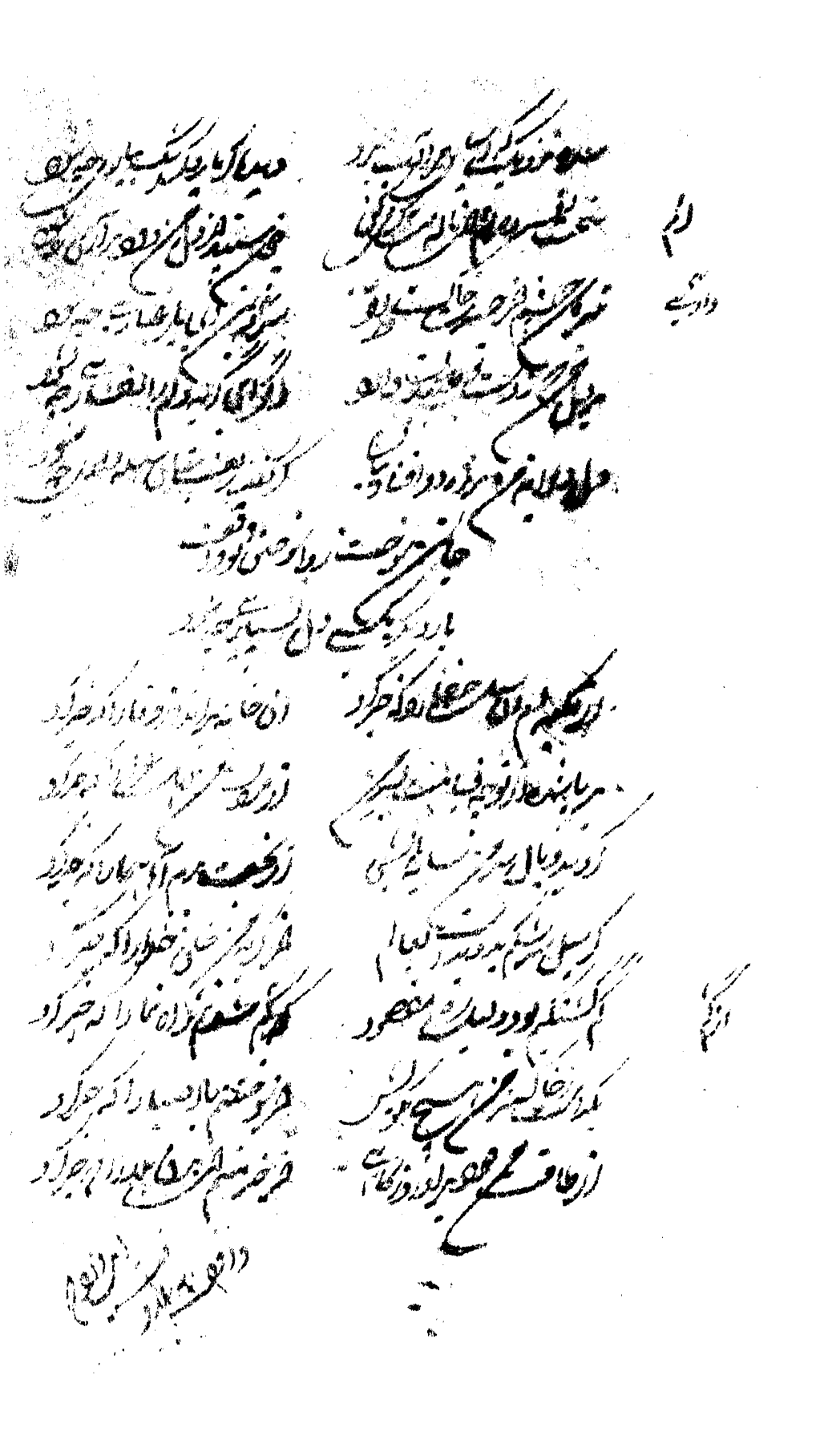

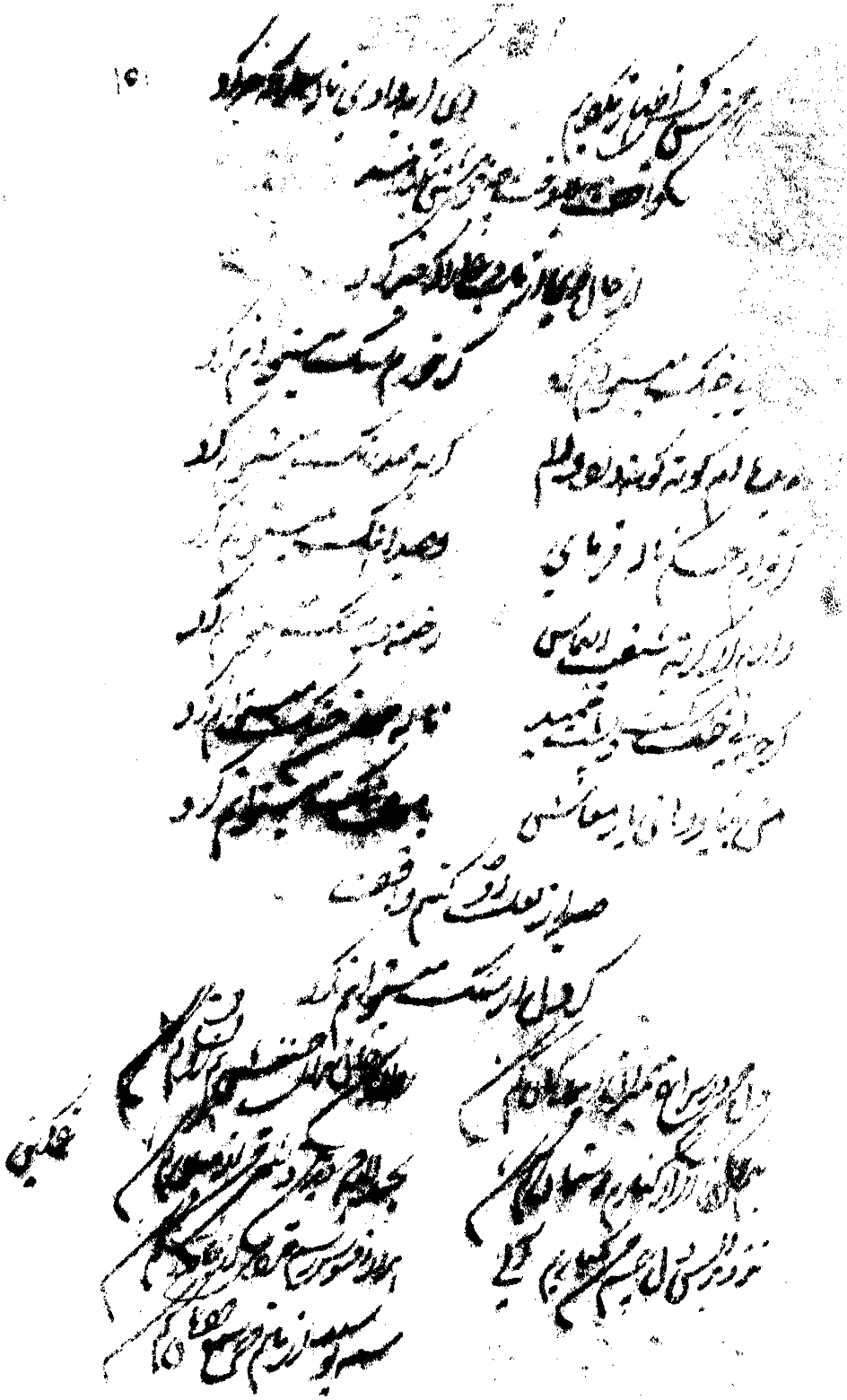

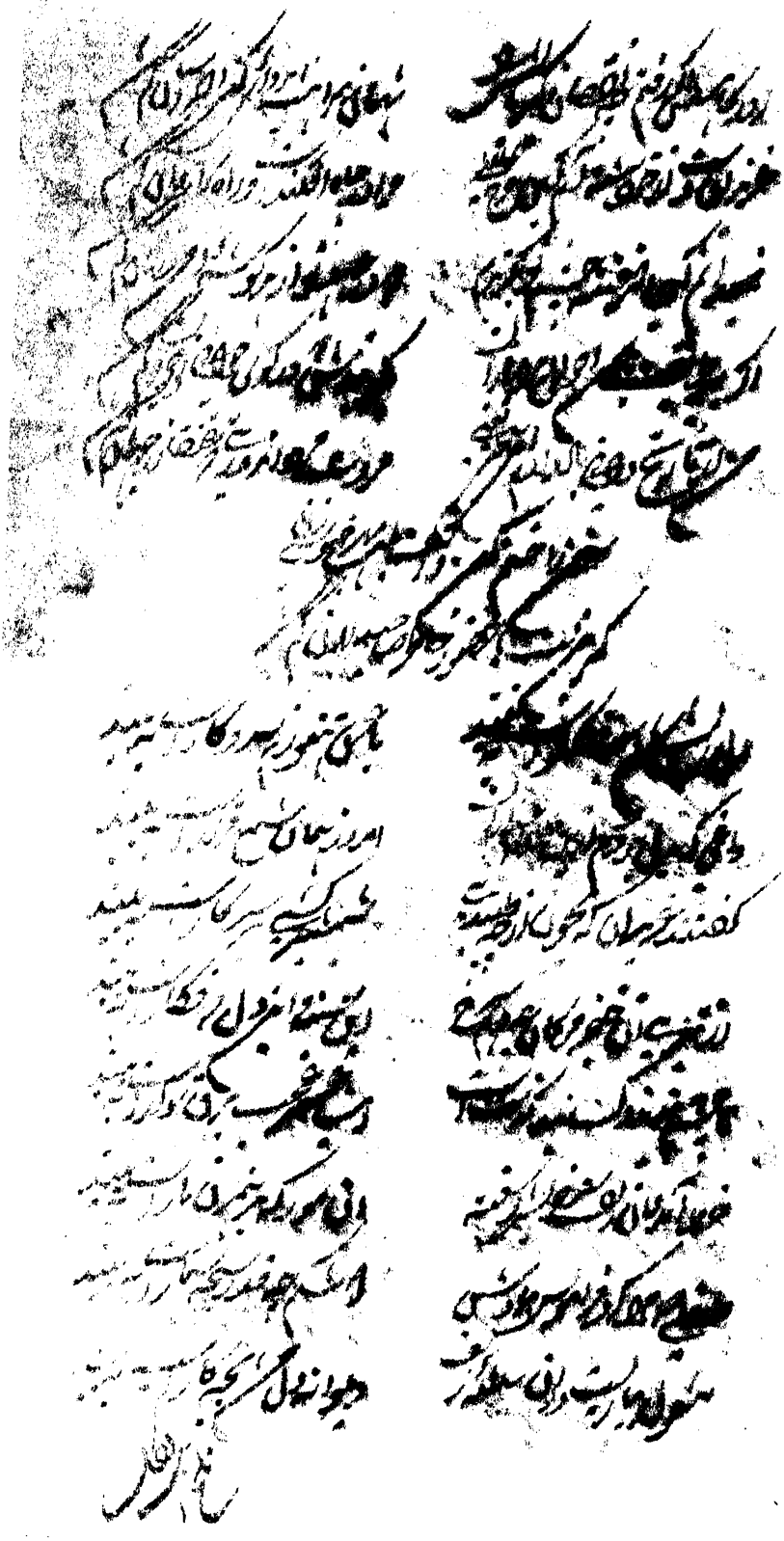

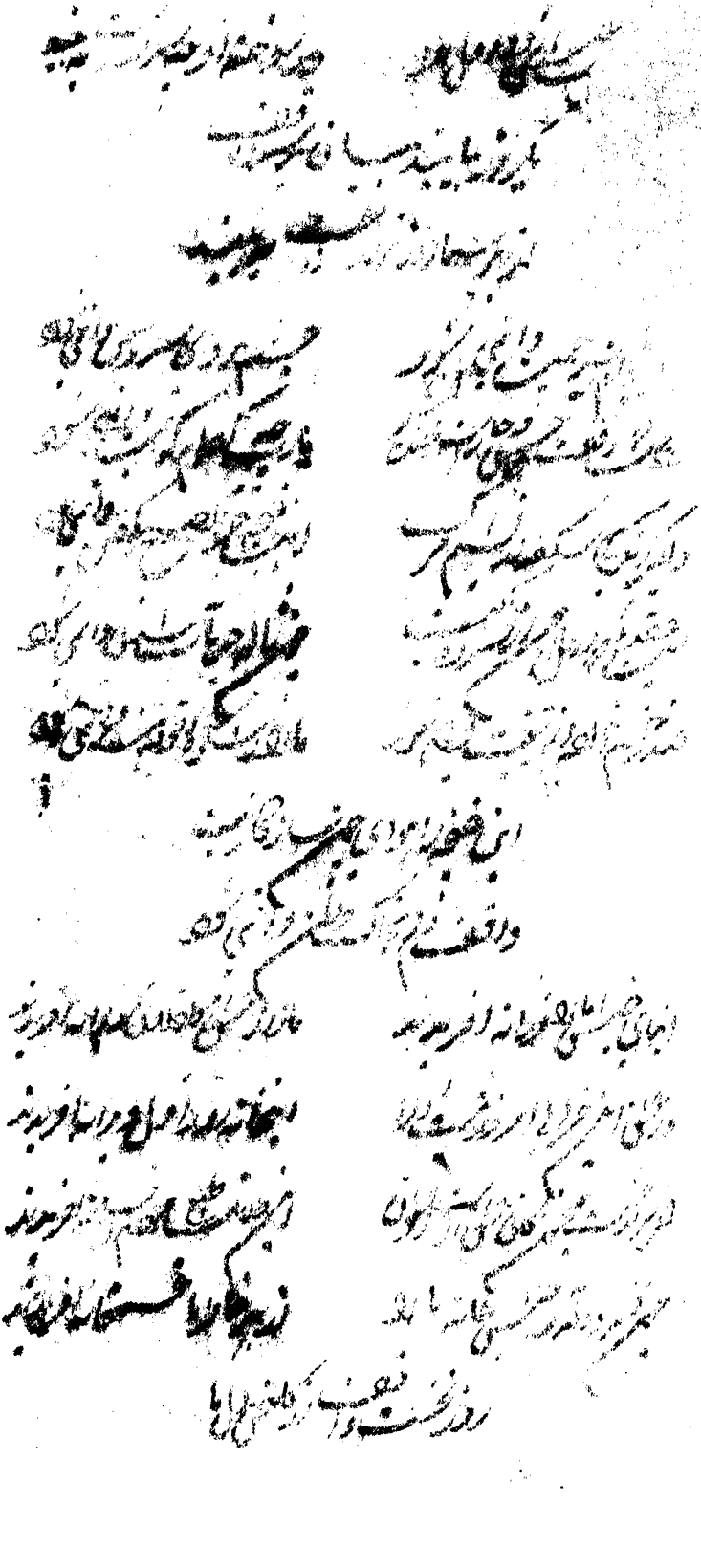

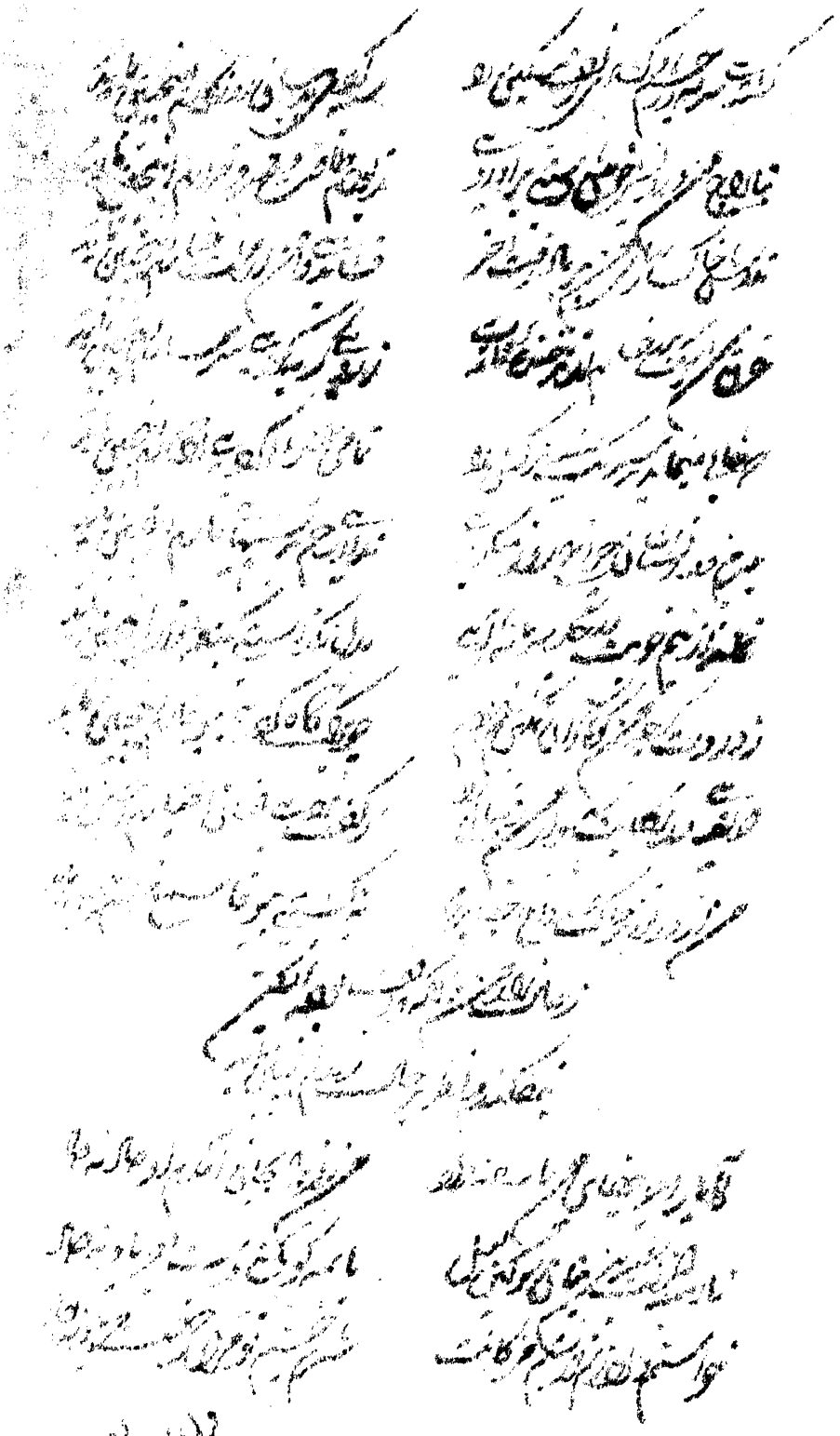

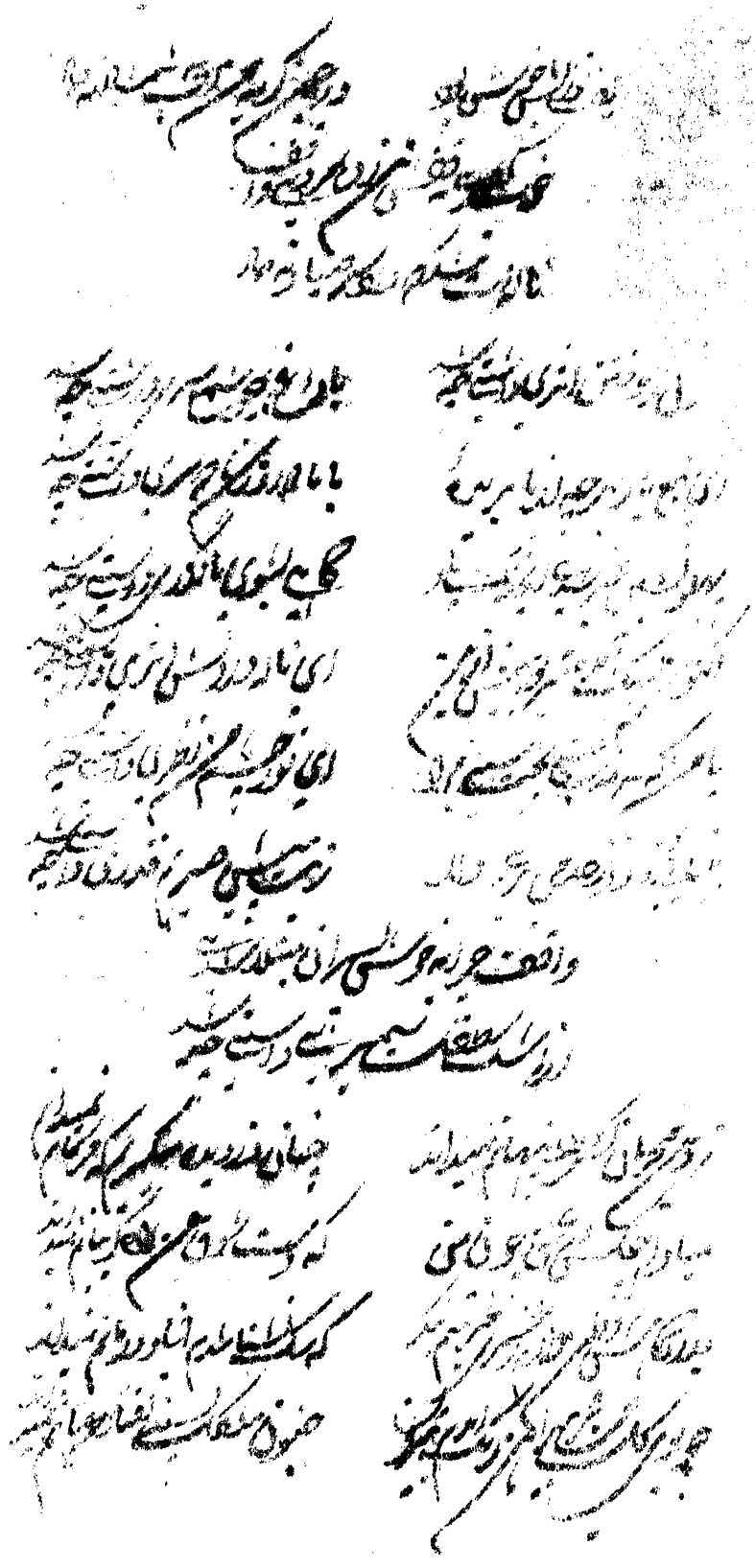

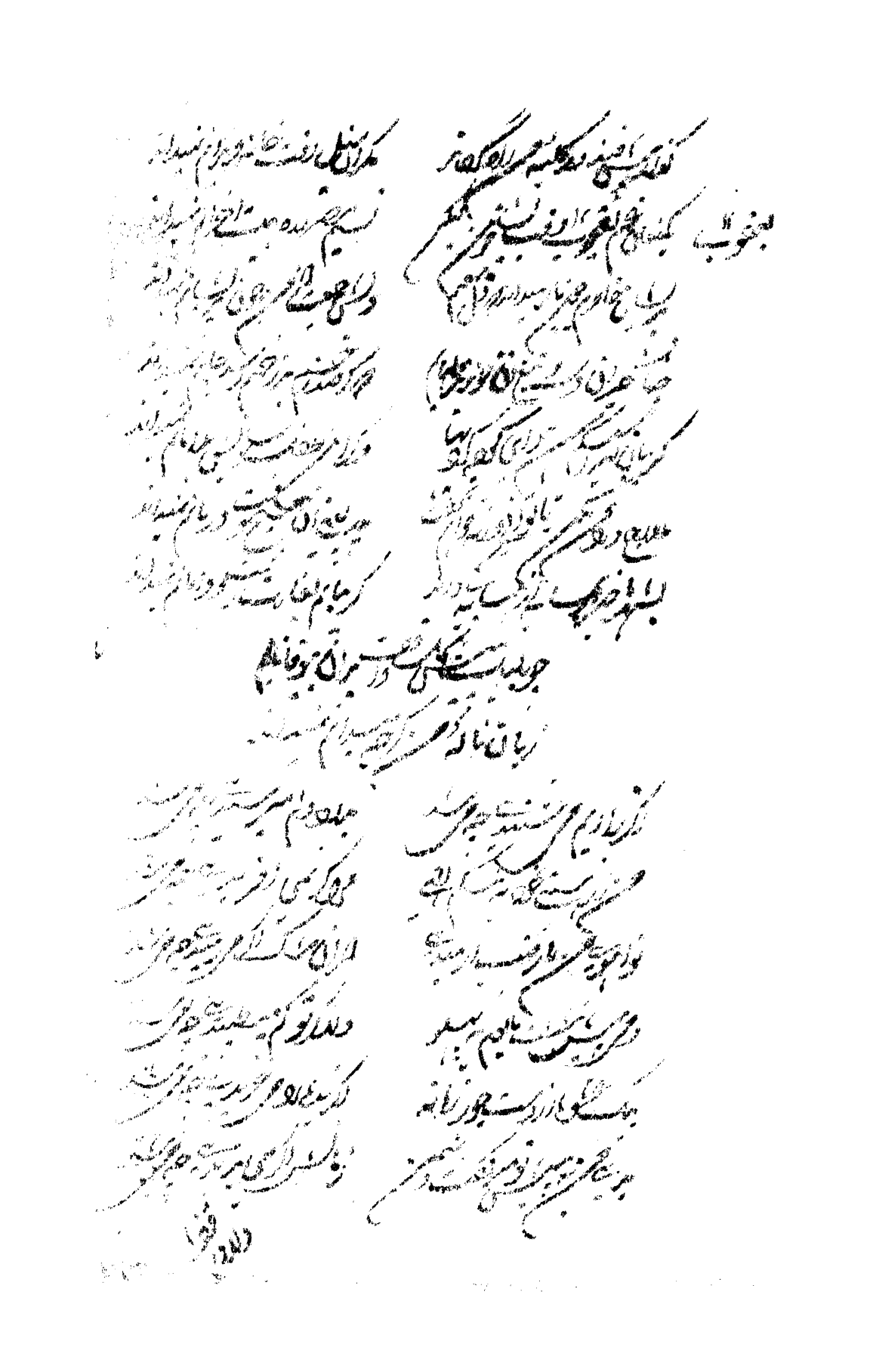

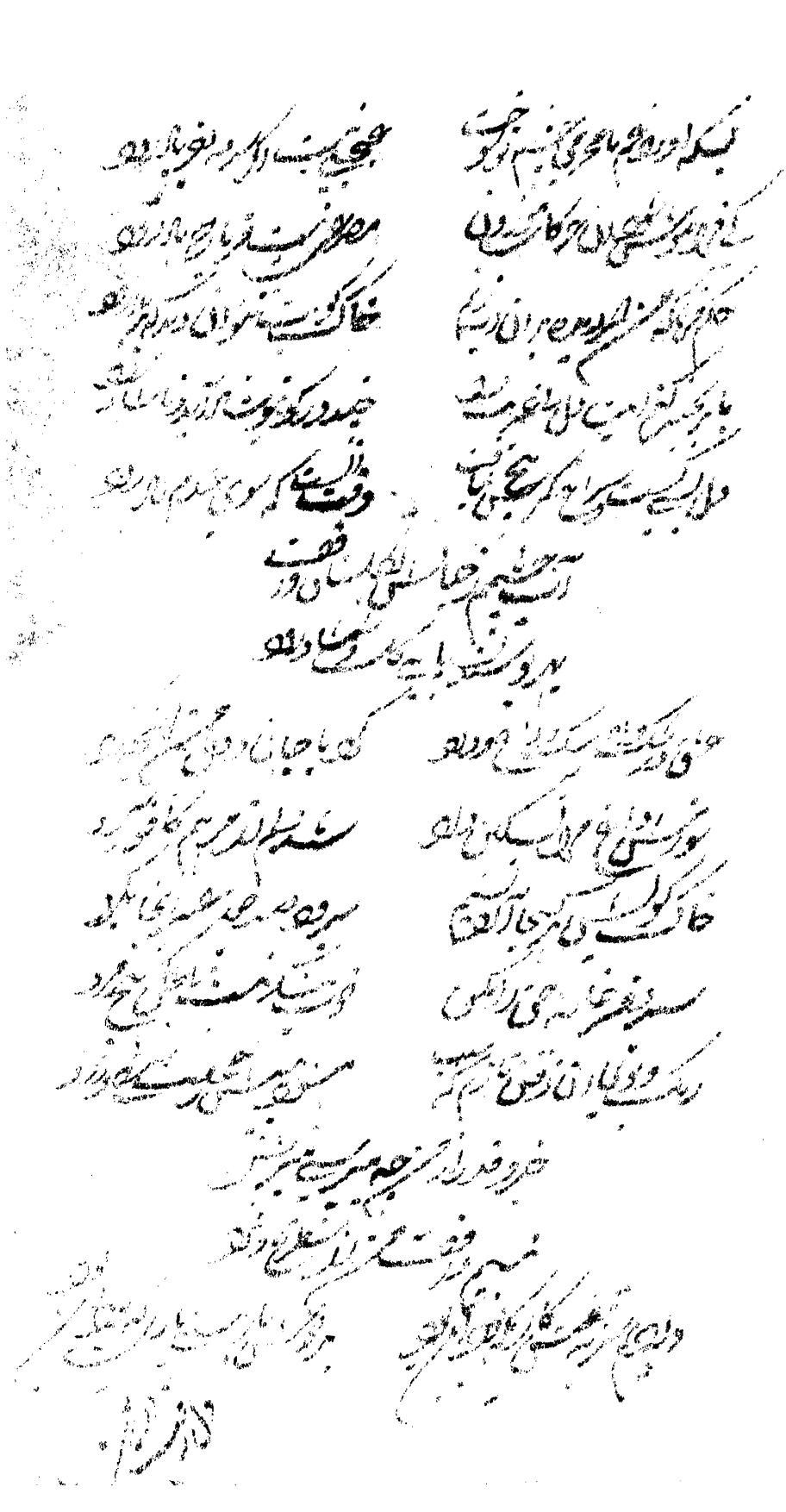

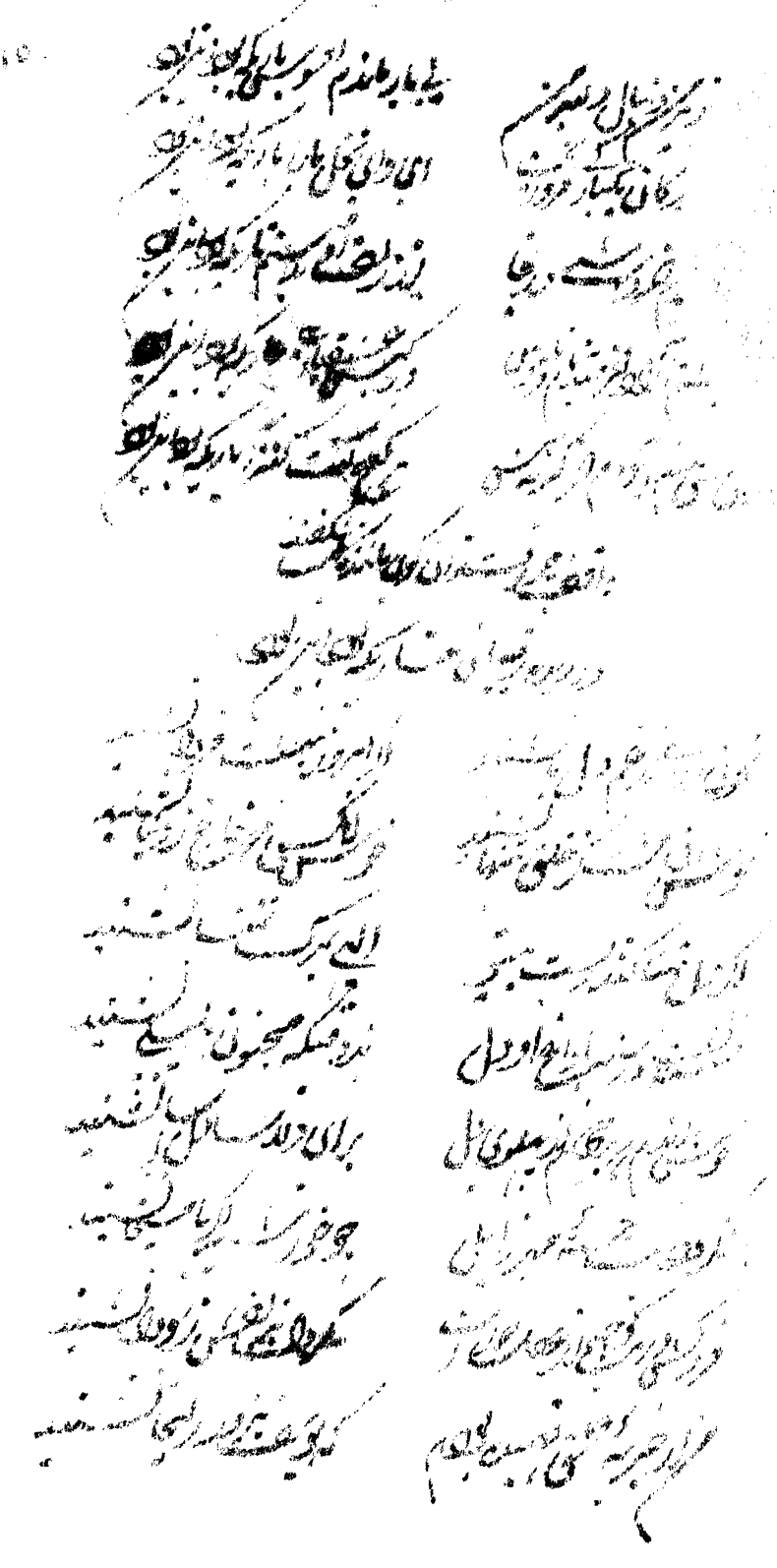

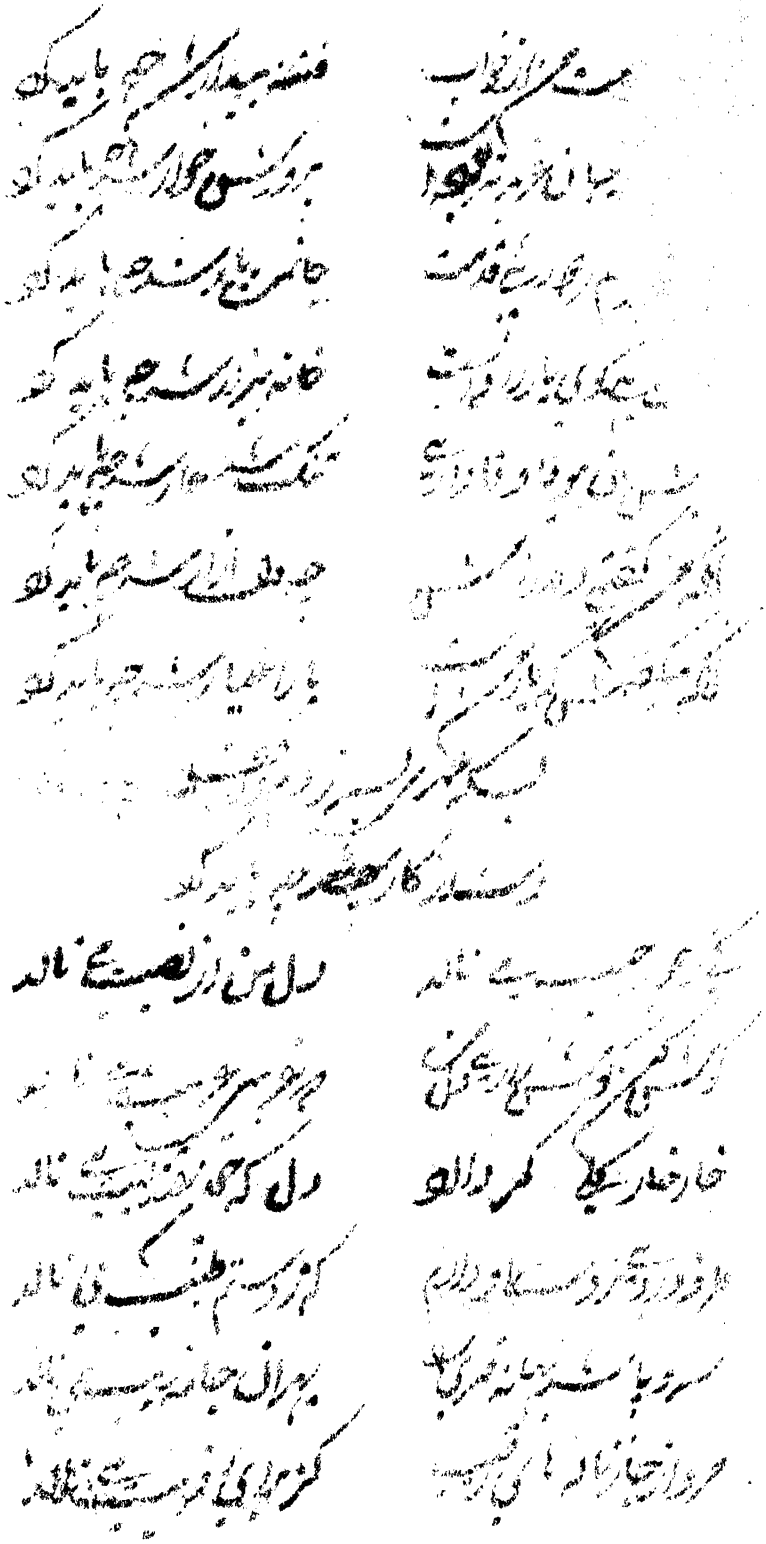

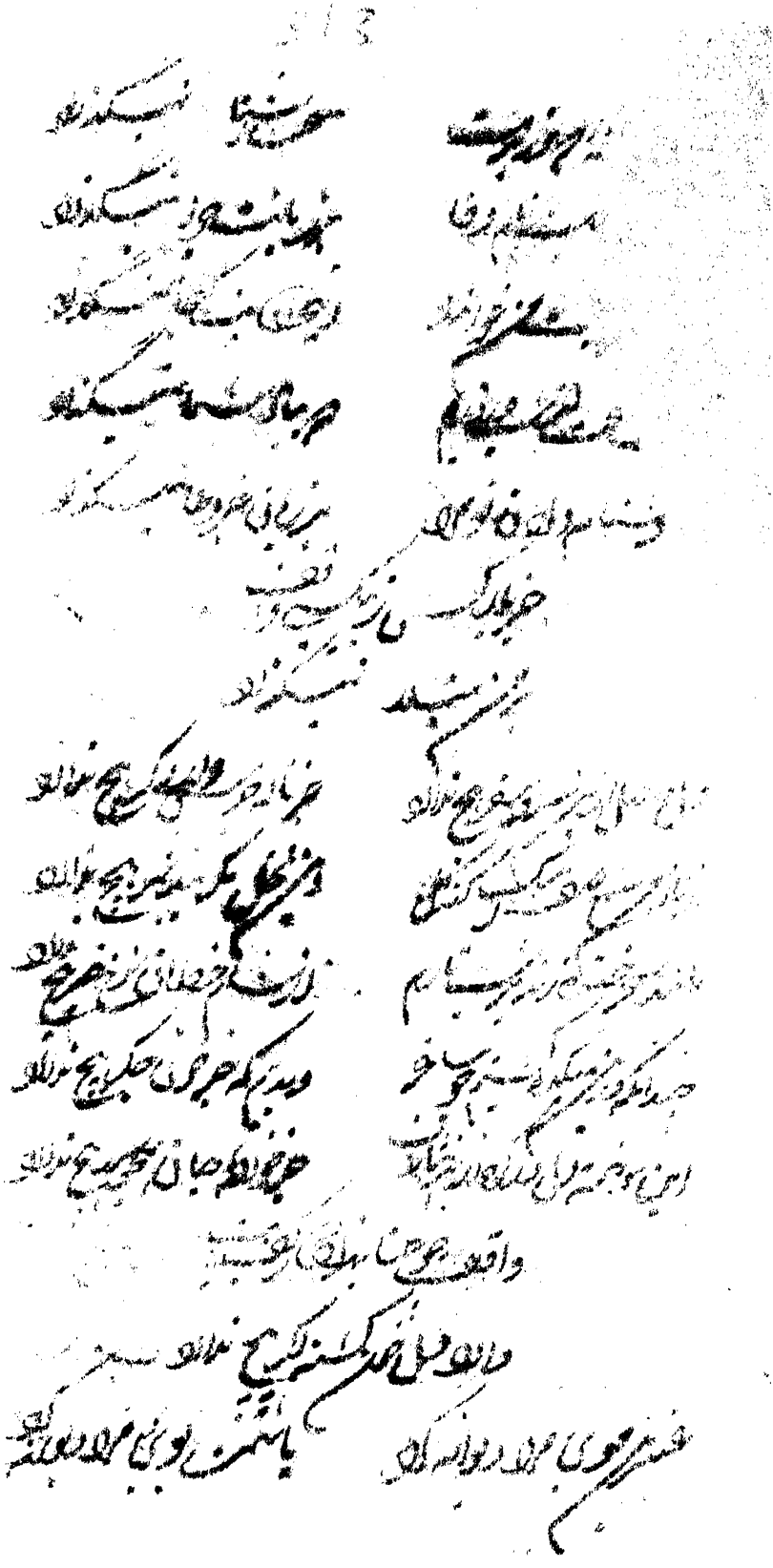

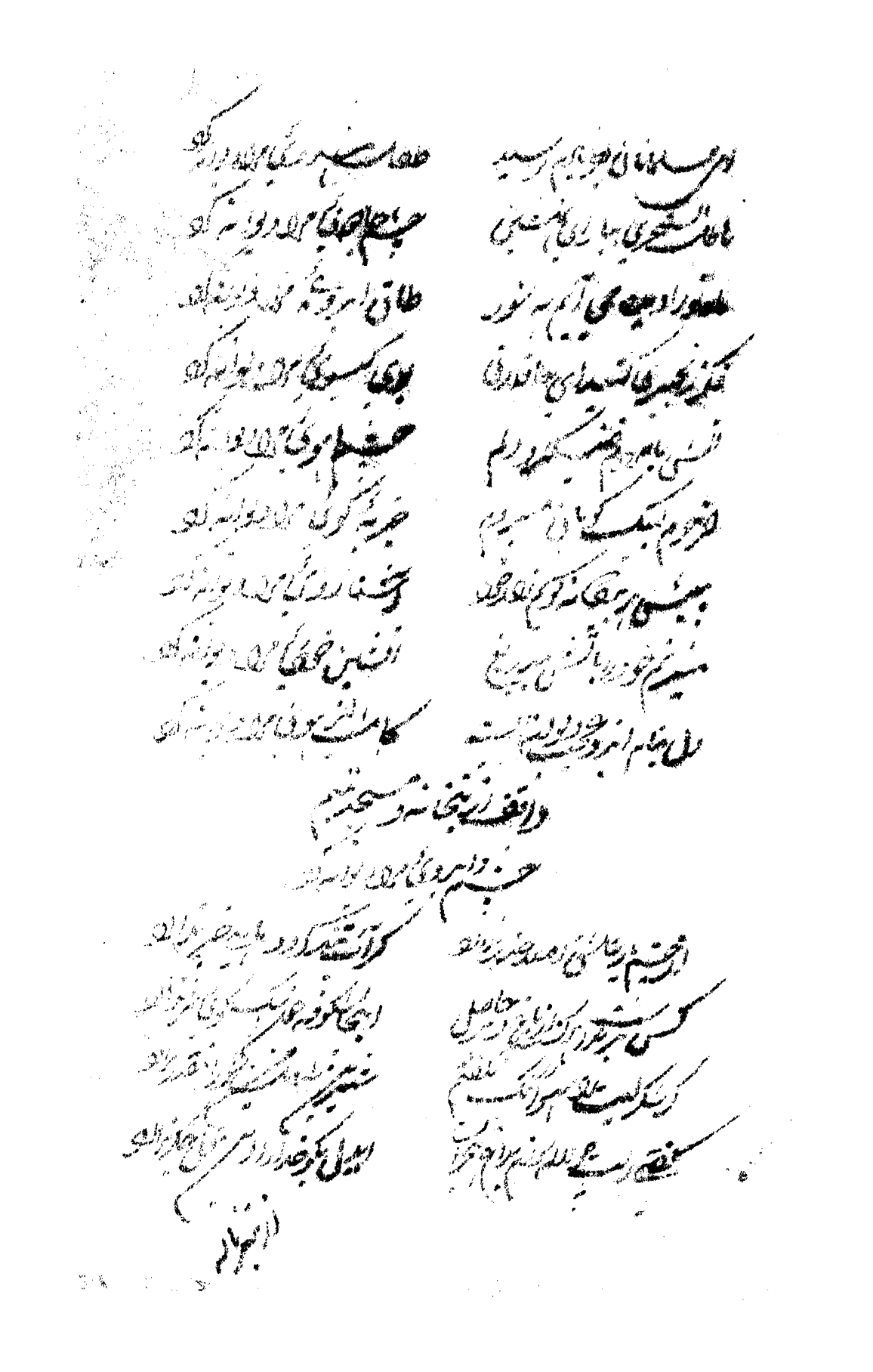

[illegible]

[illegible]

[illegible]

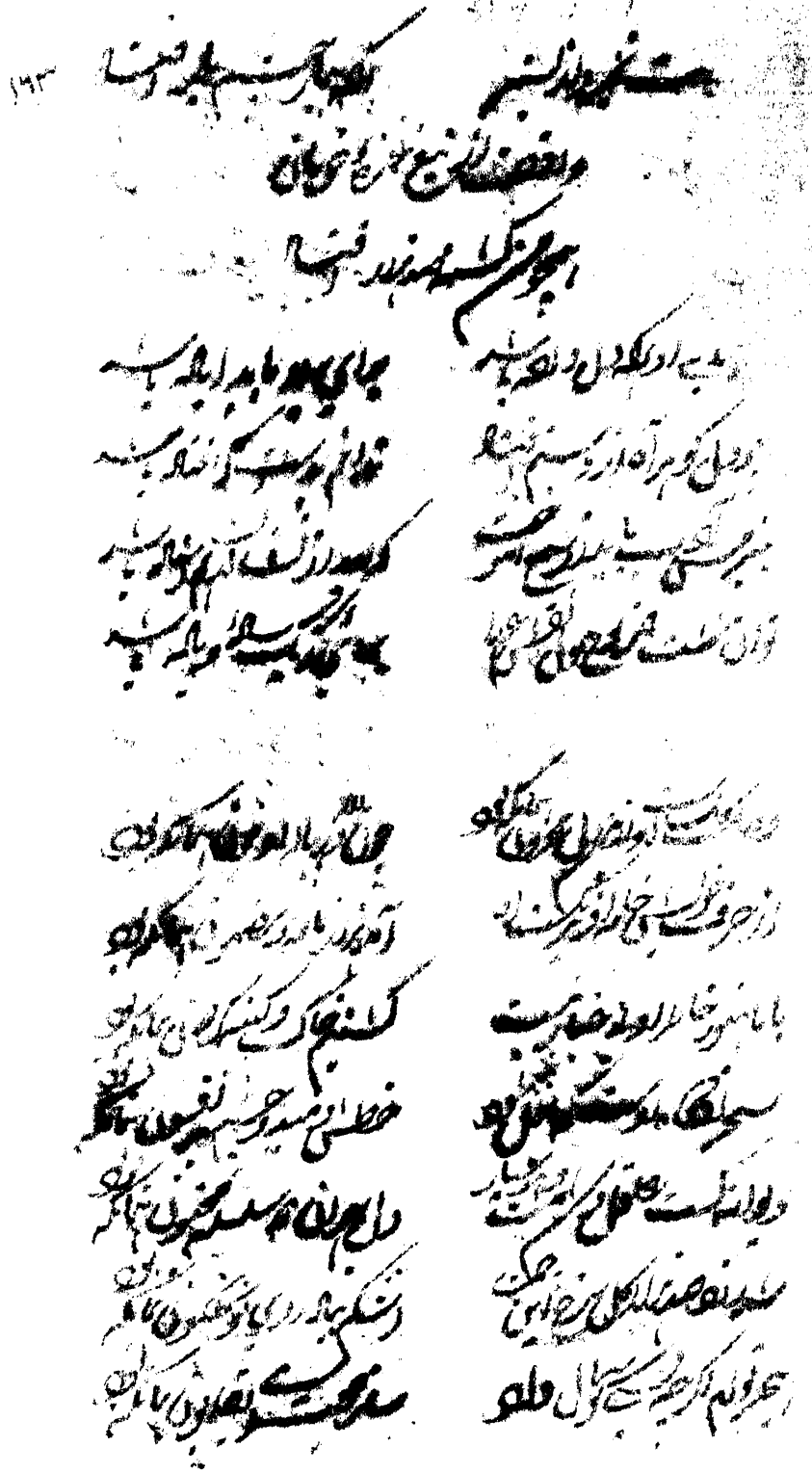

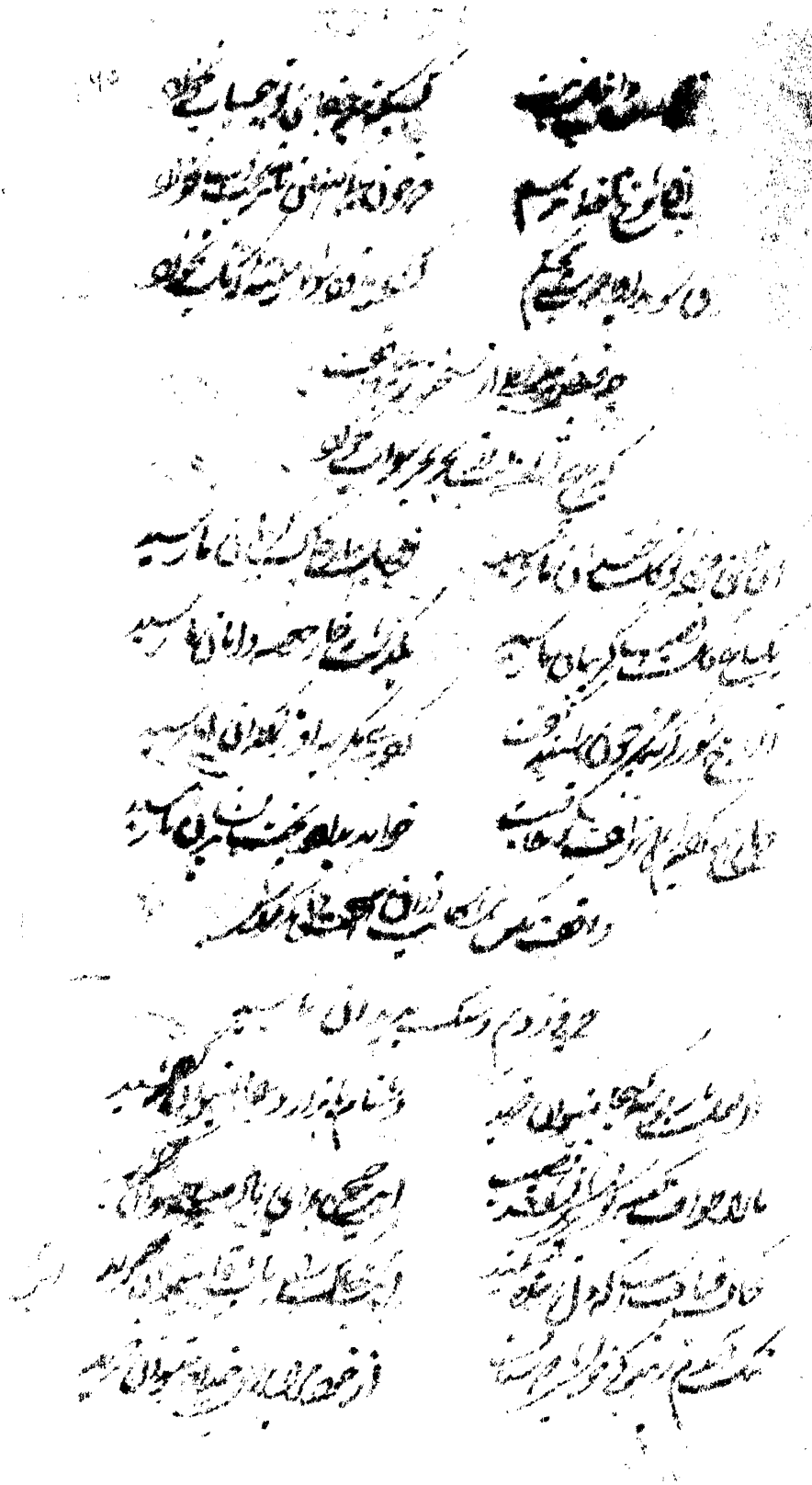

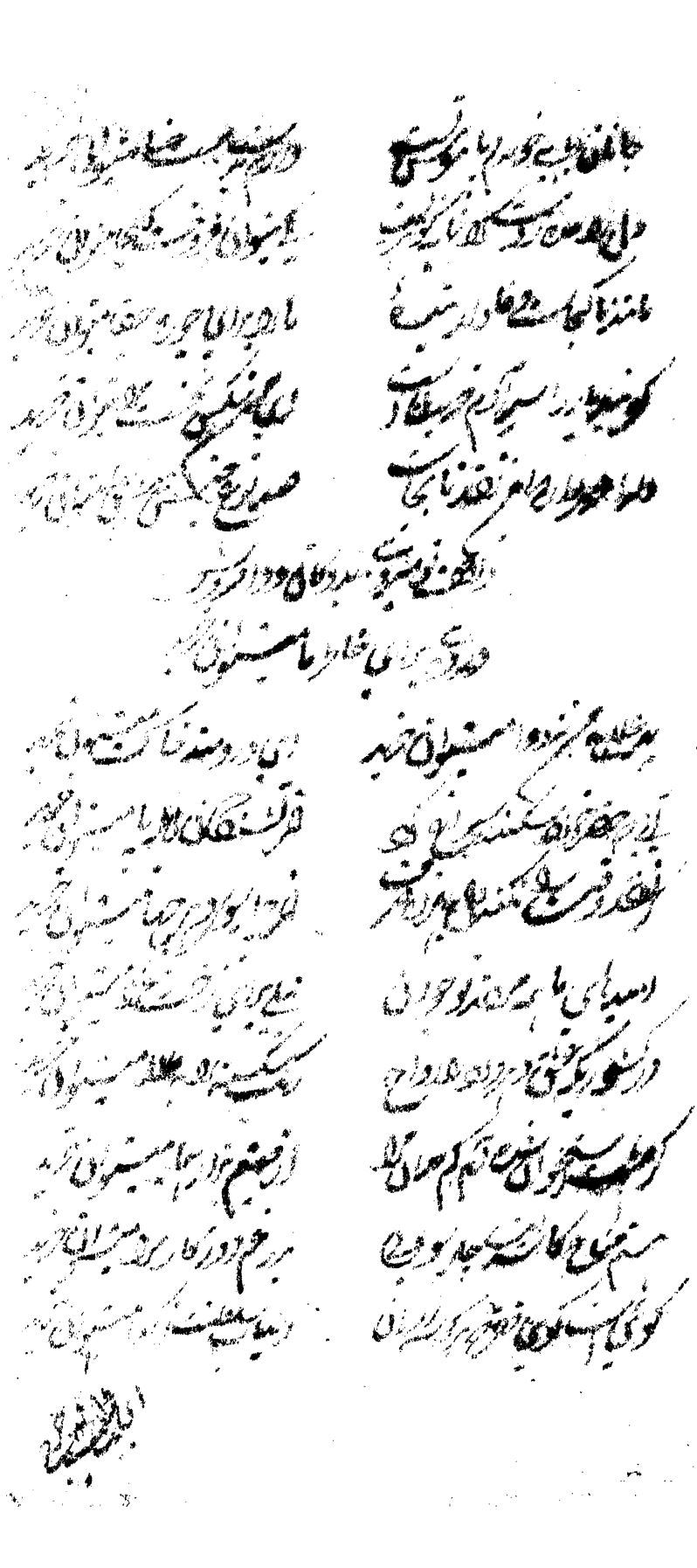

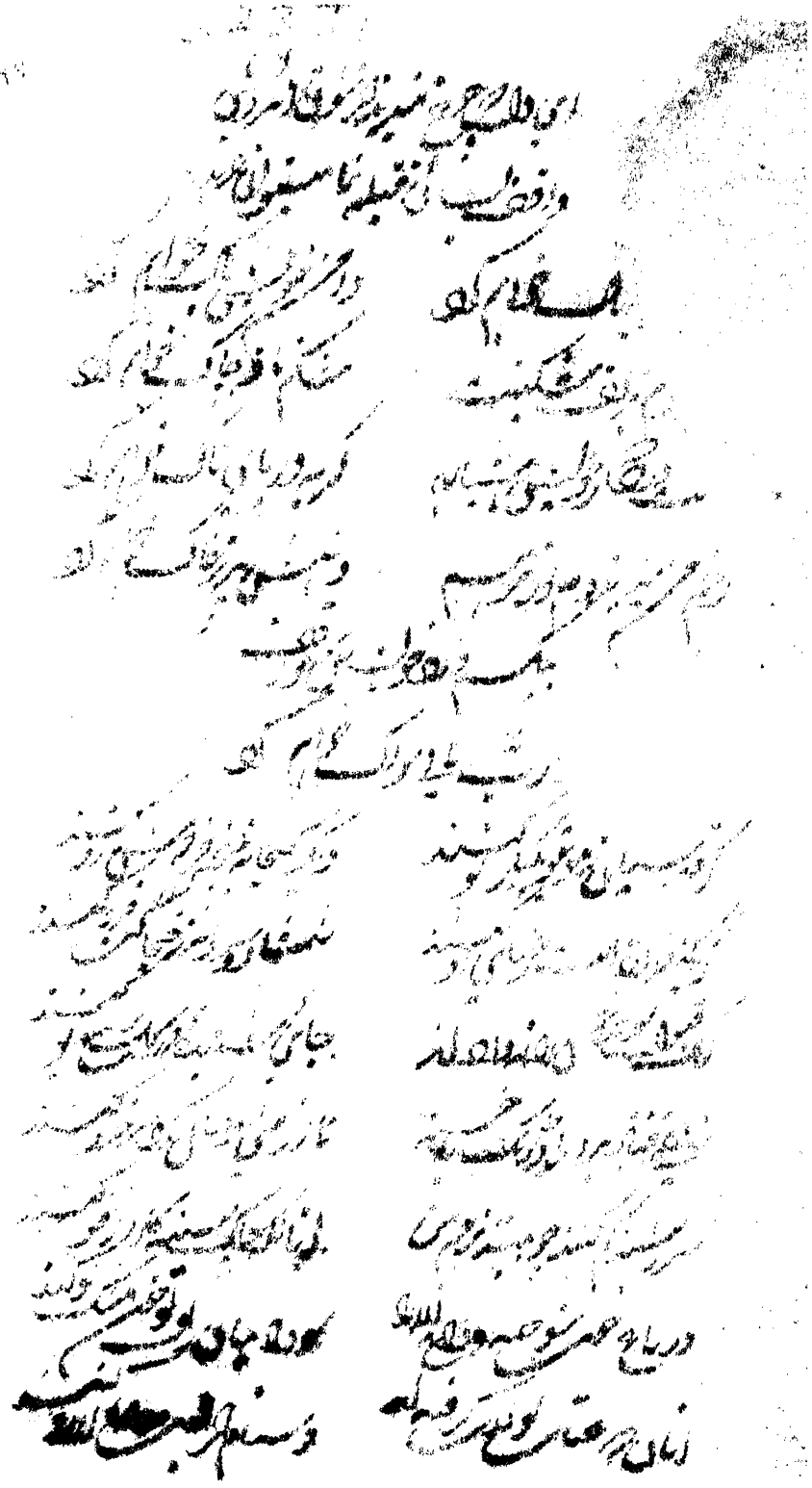

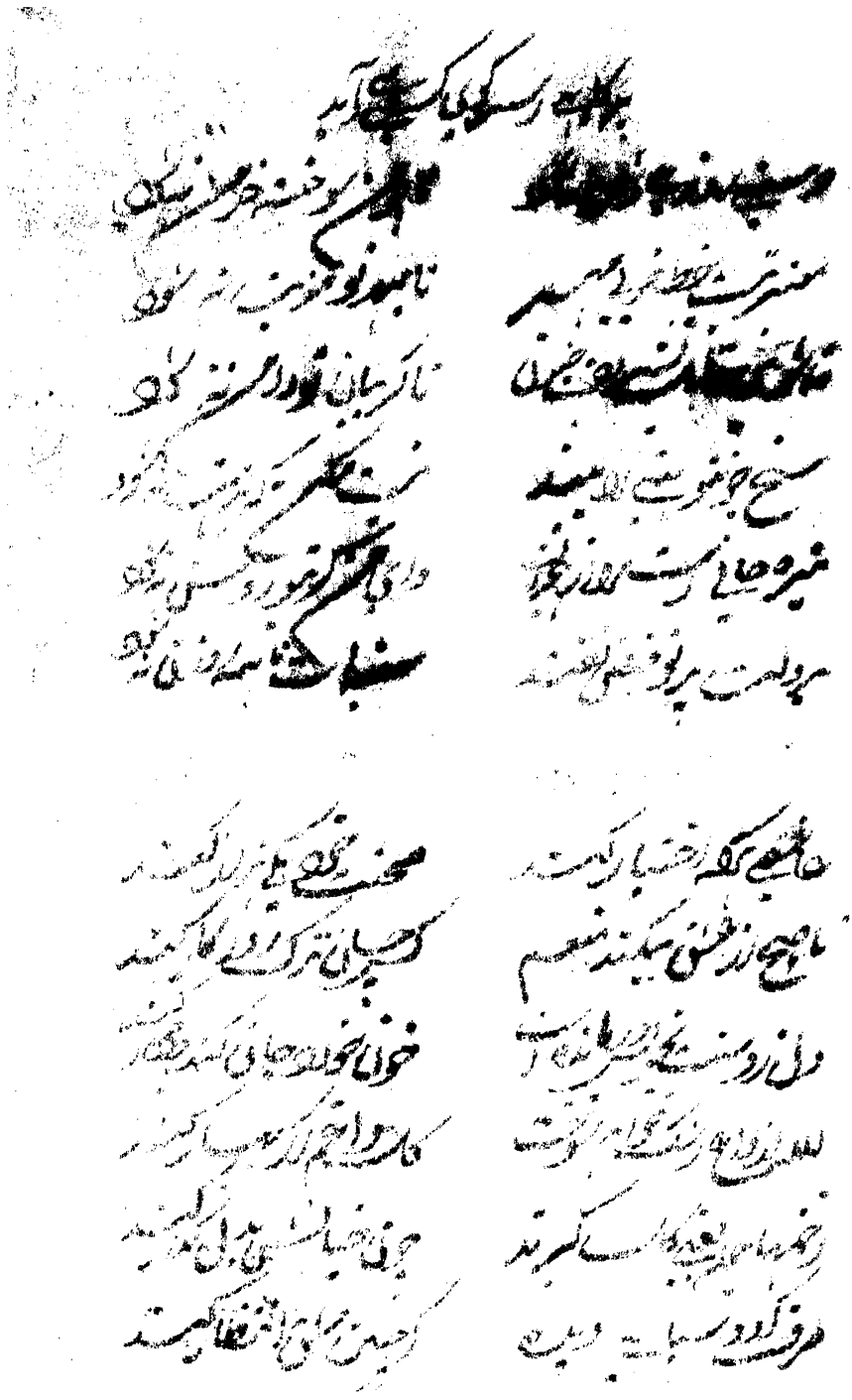

توانم برد
[illegible]
[illegible]

[illegible] نمی‌توانم برد
نام درمان نمی‌توانم برد
[illegible] نمی‌توانم برد
[illegible]
[illegible] نمی‌توانم برد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

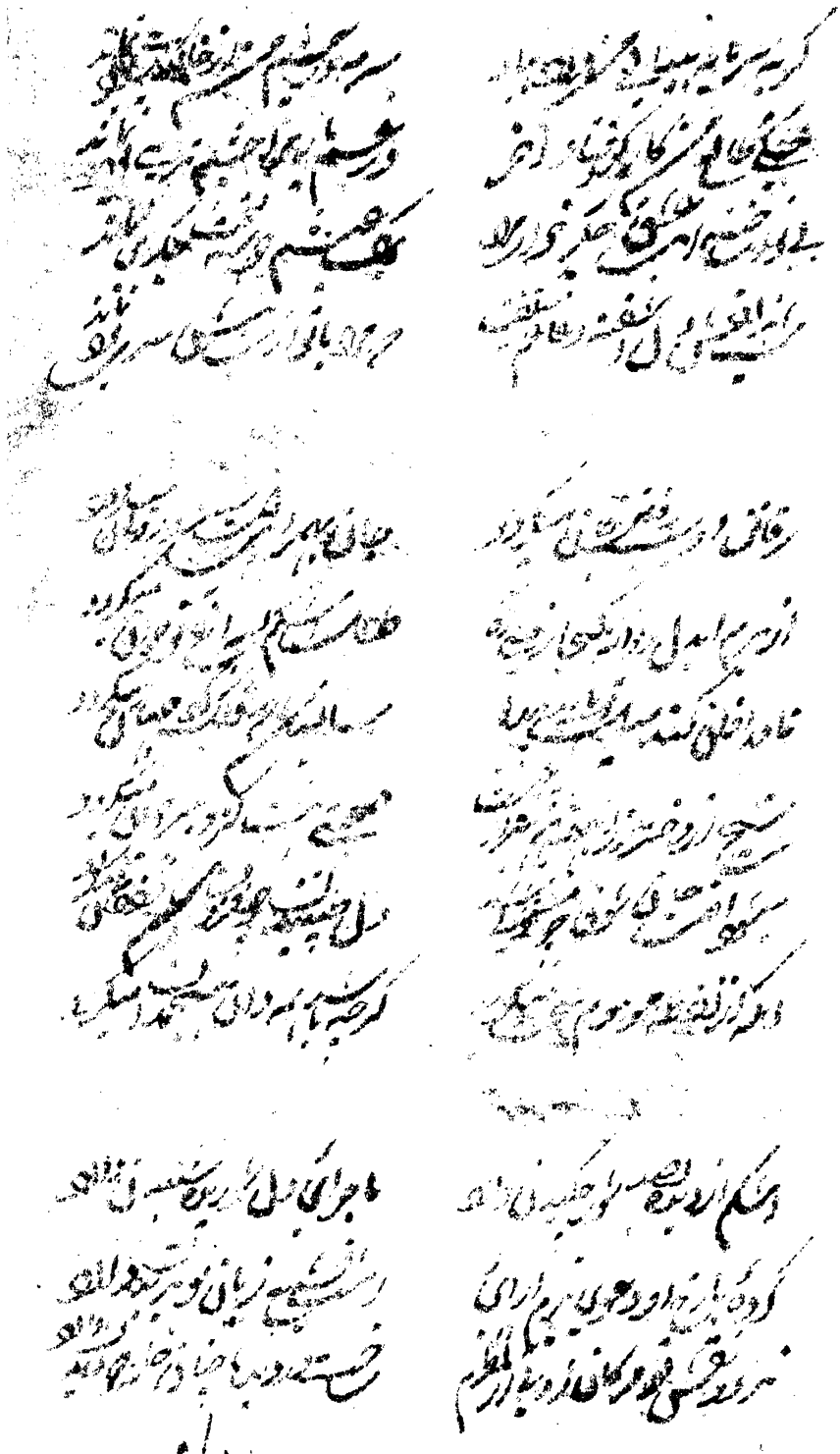

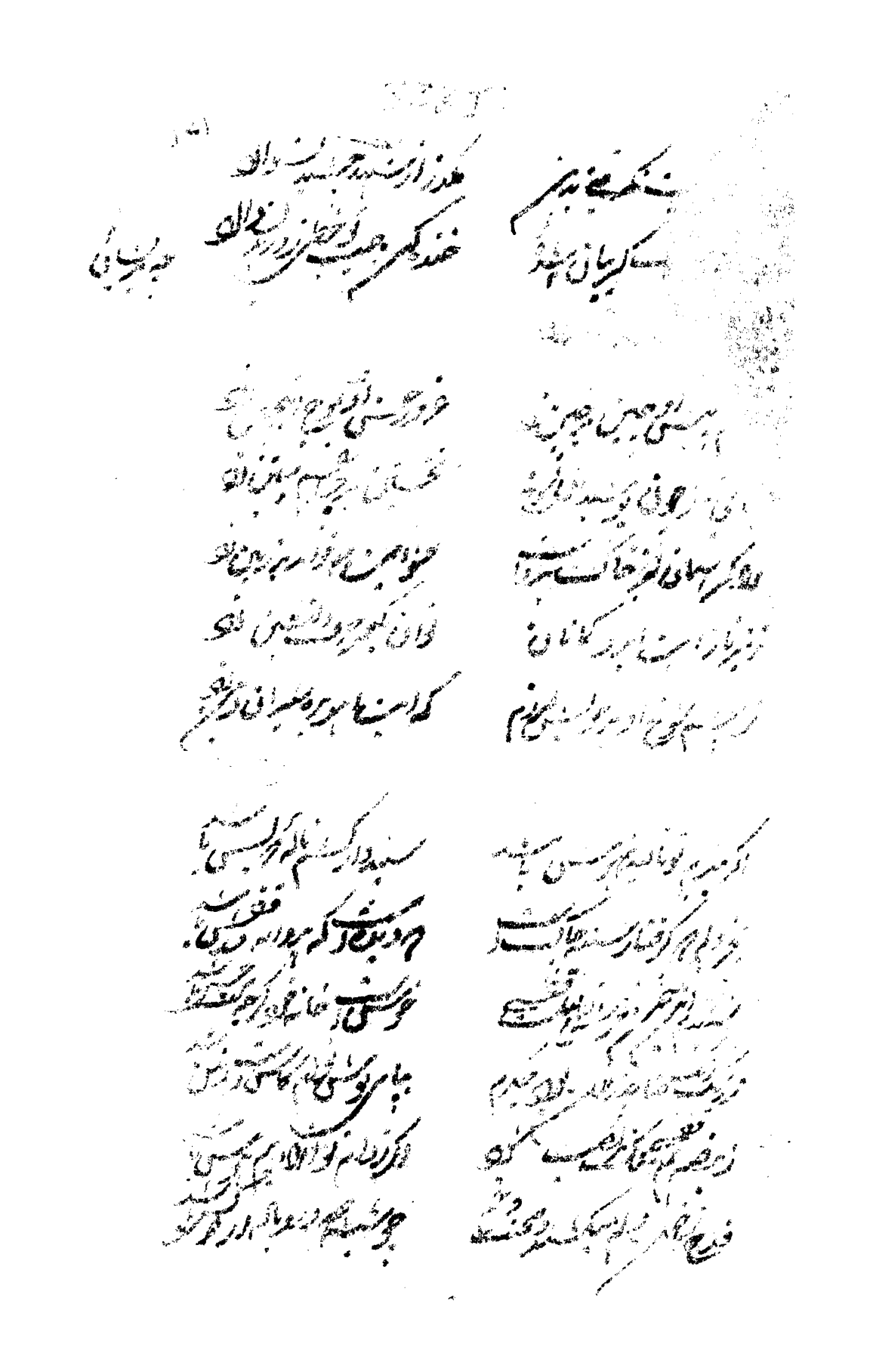

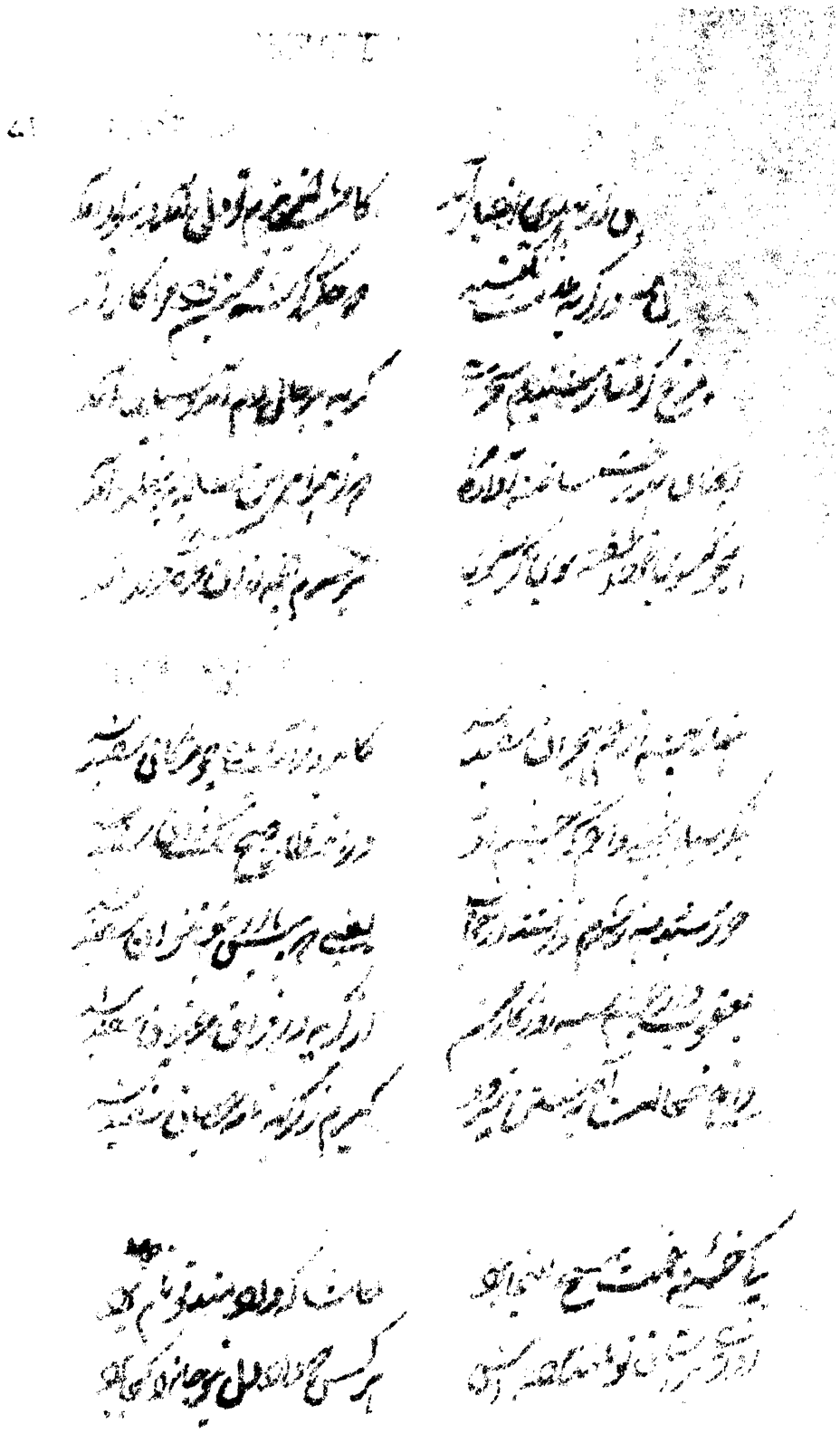

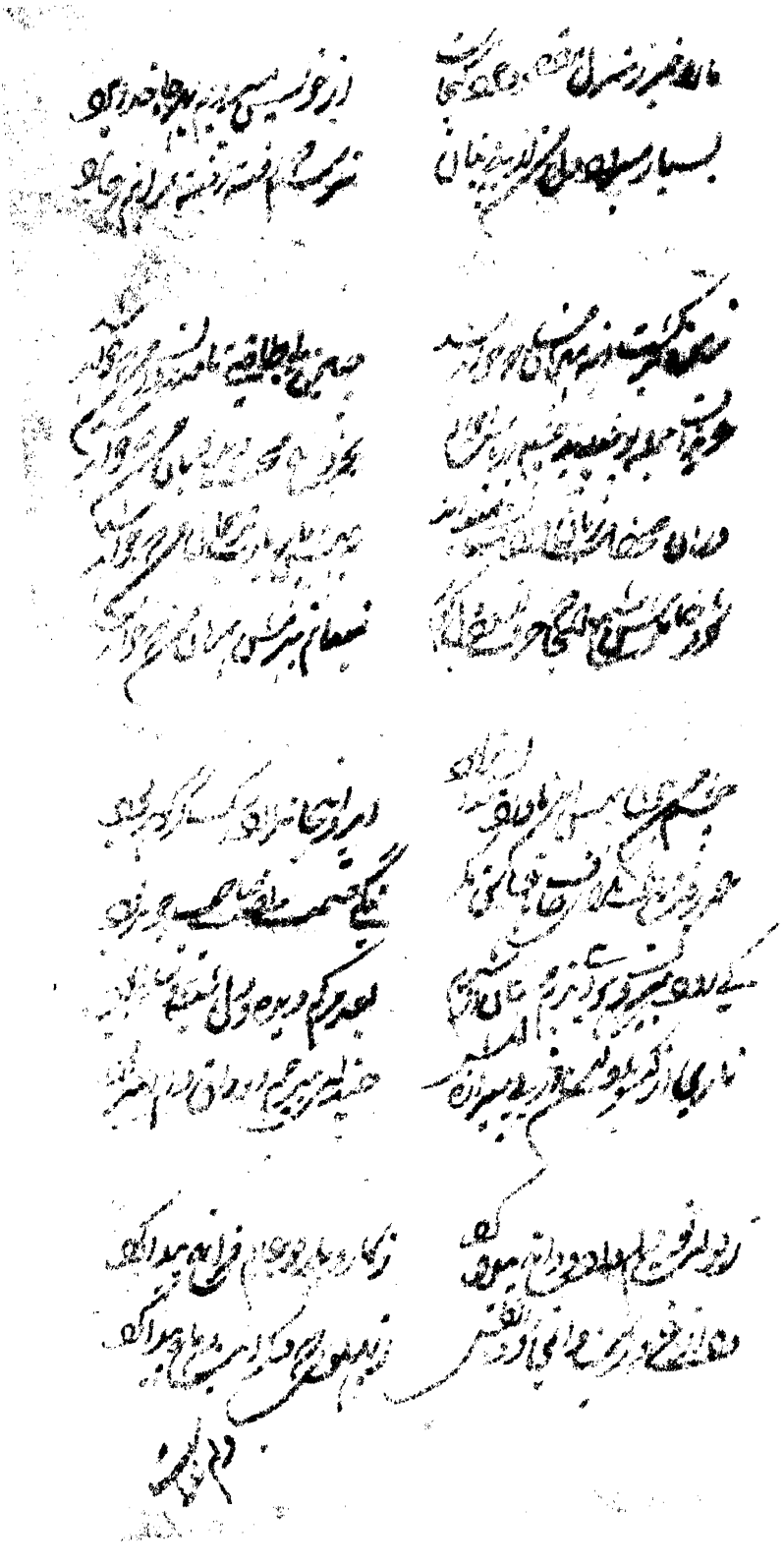

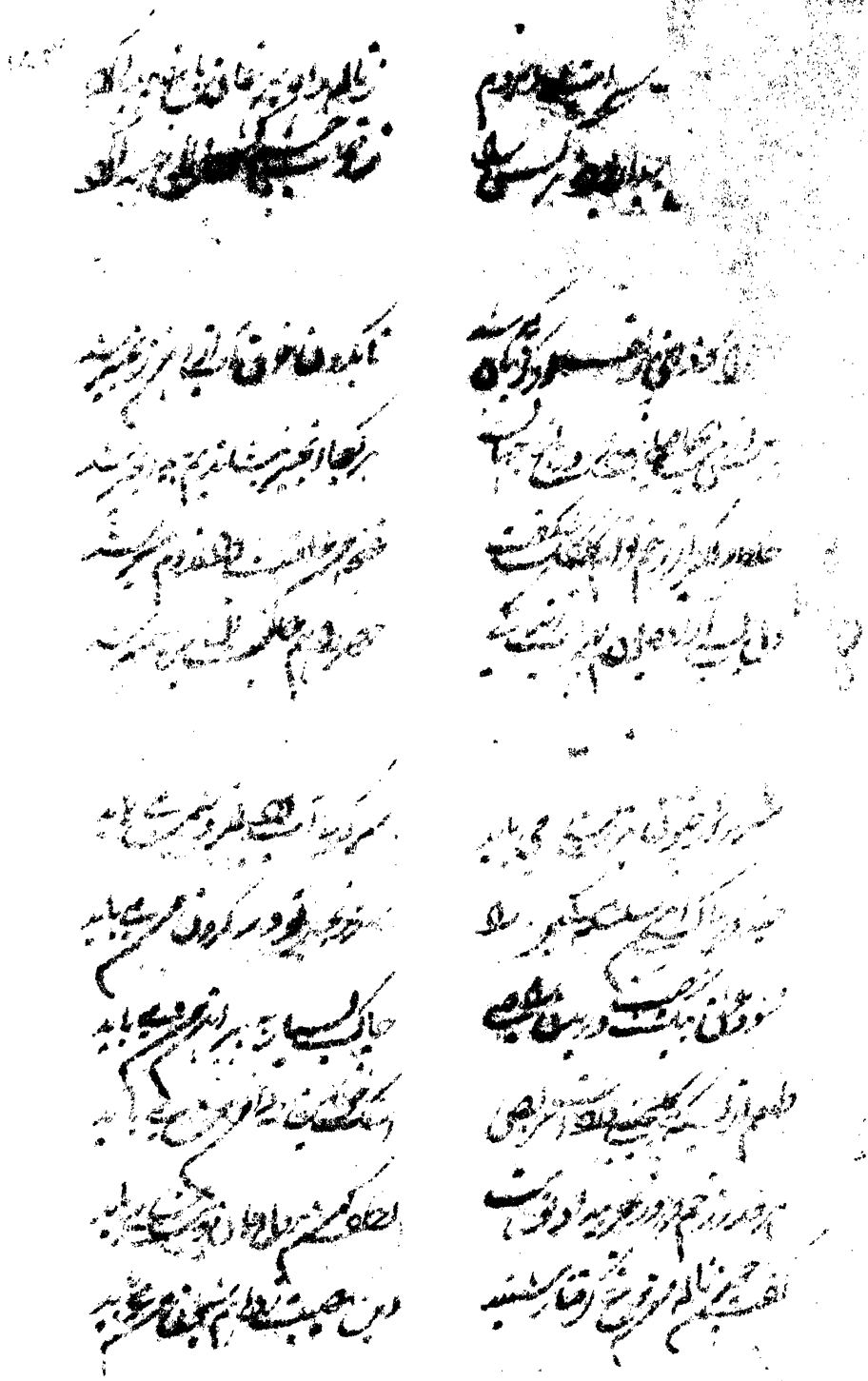

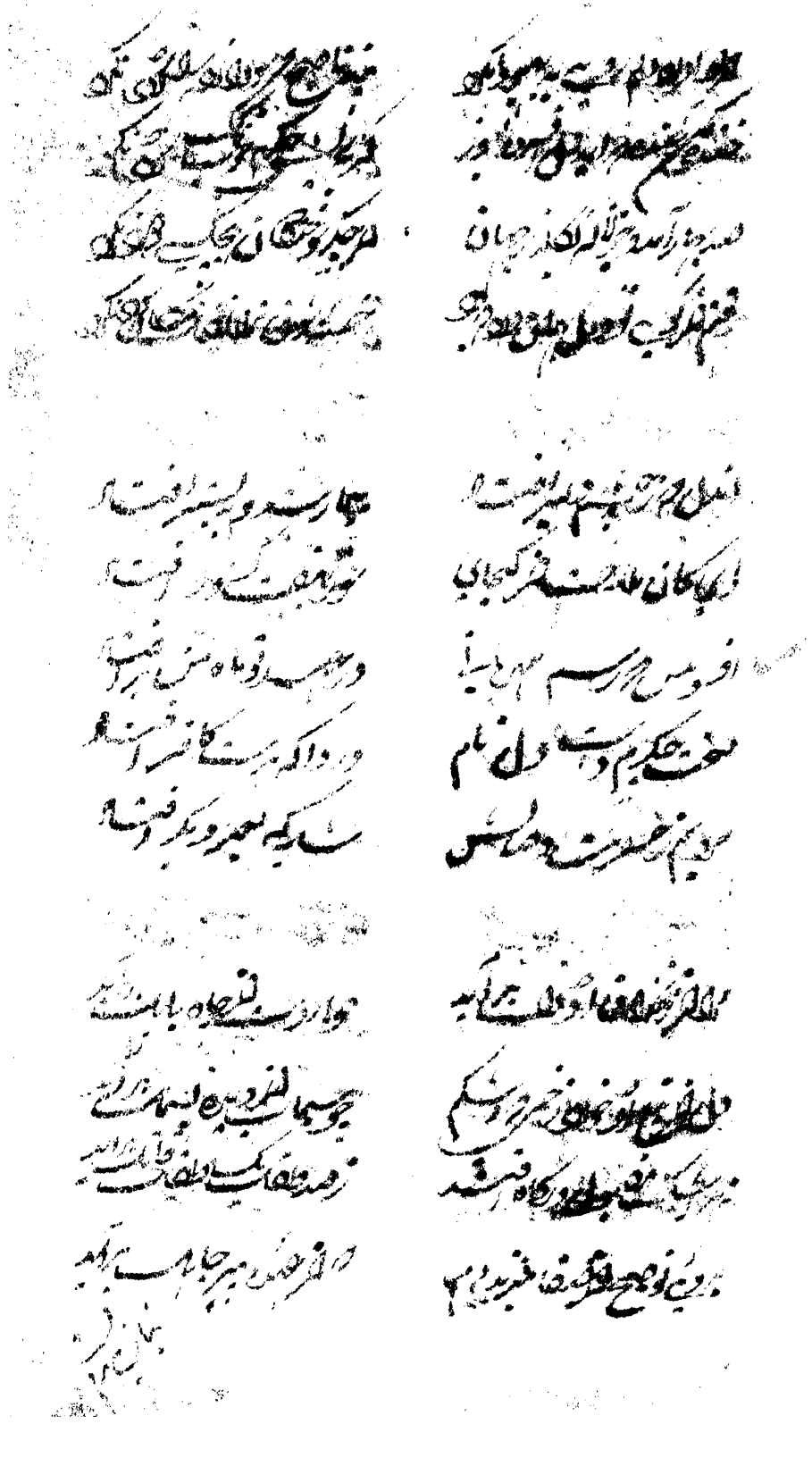

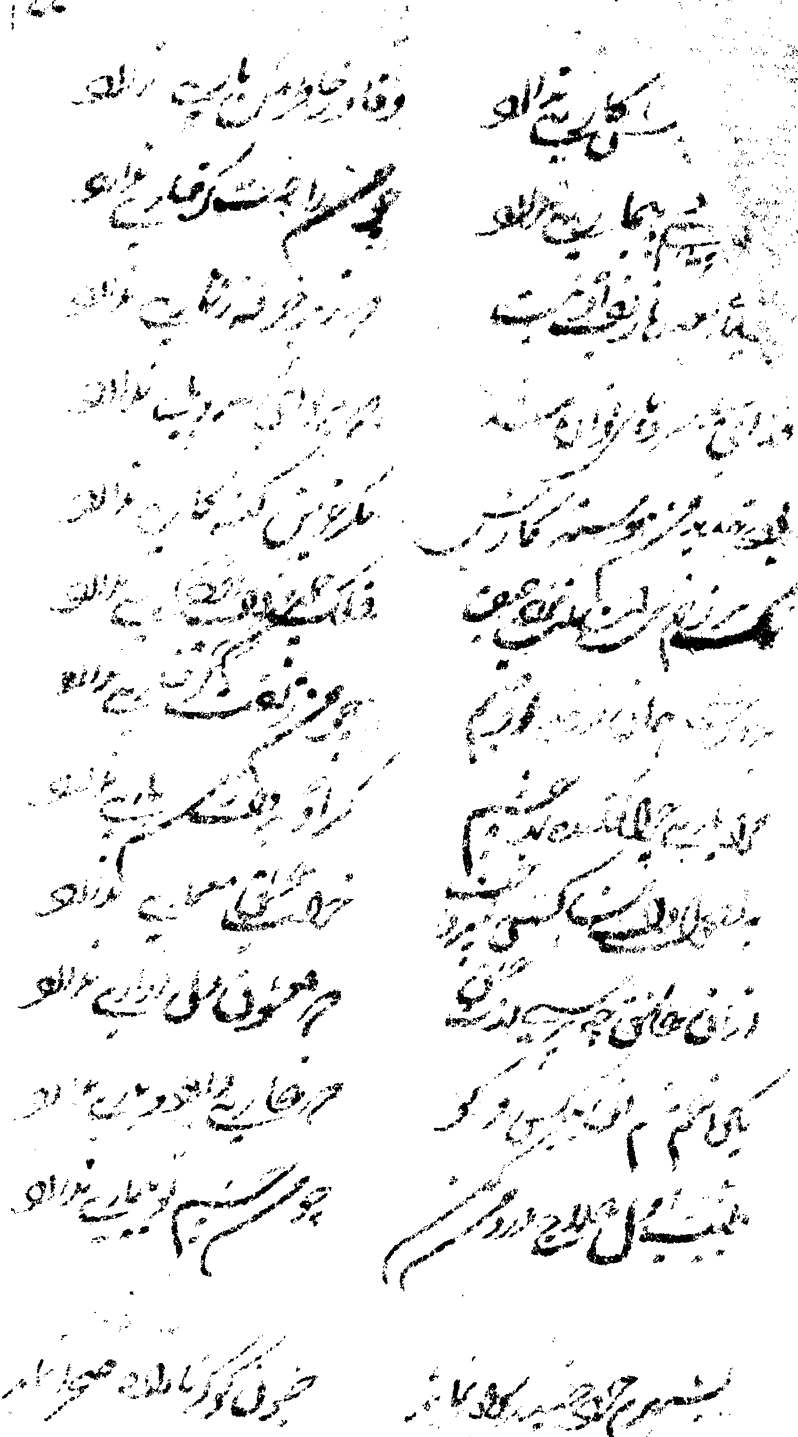

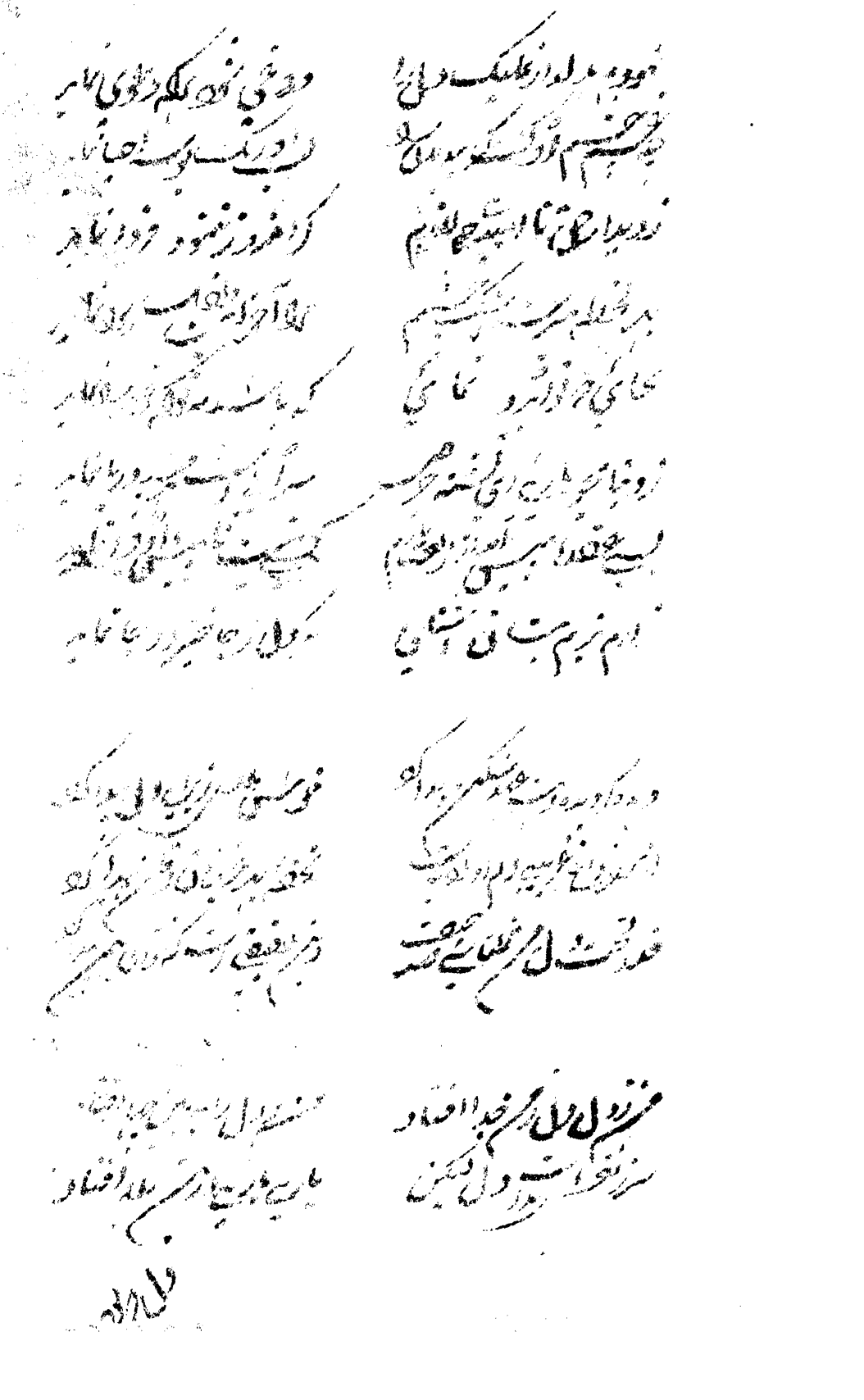

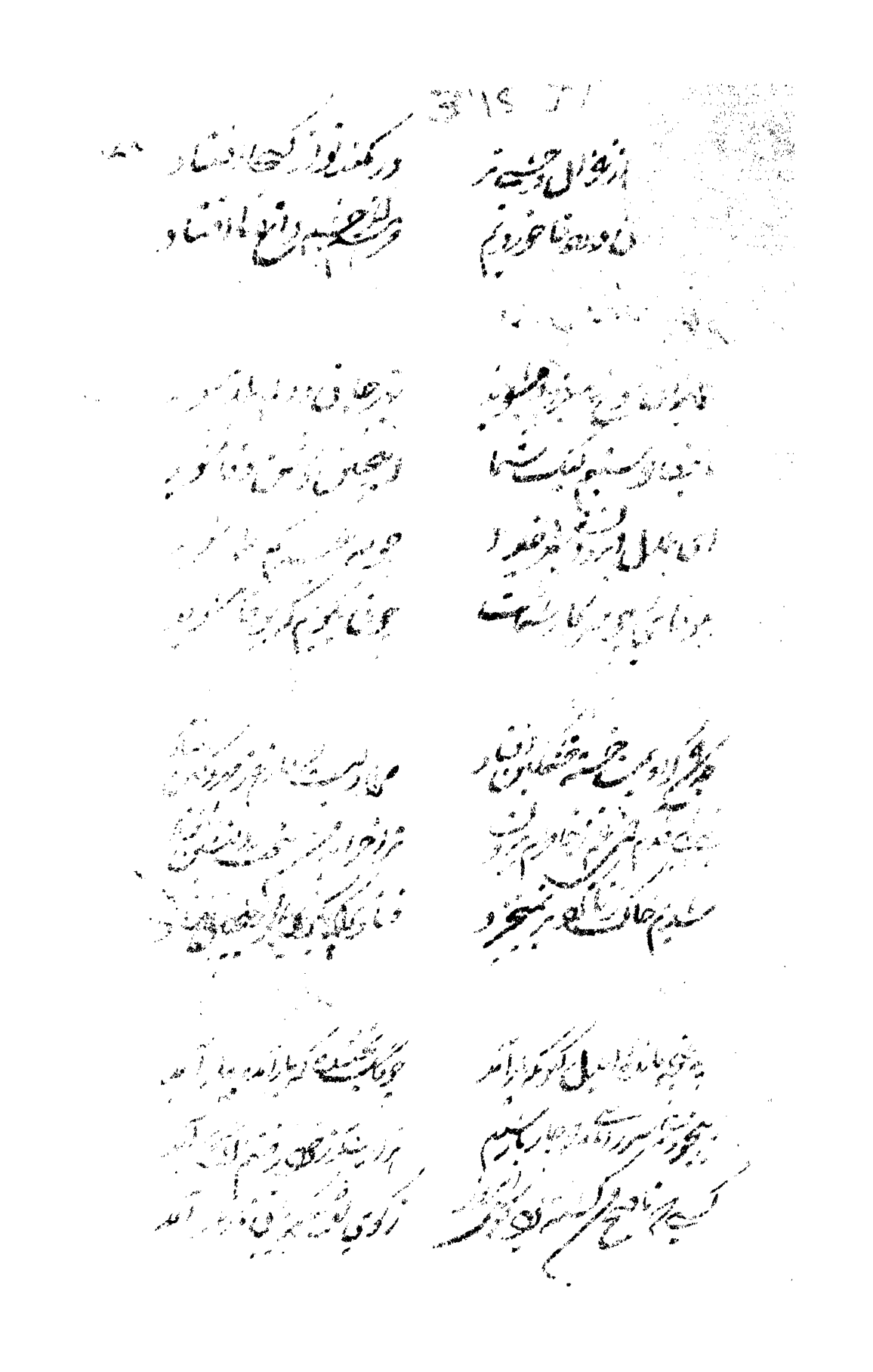

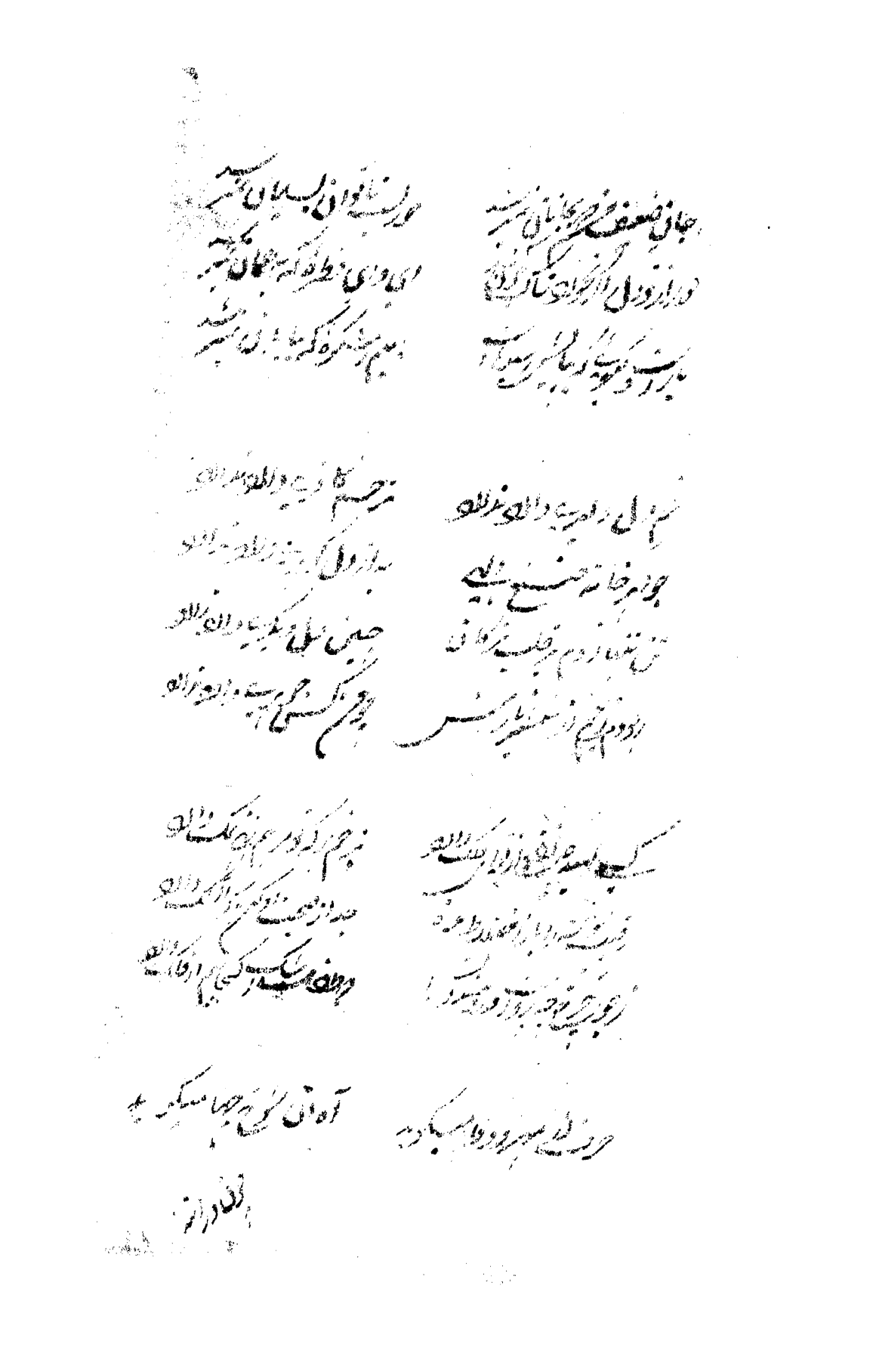

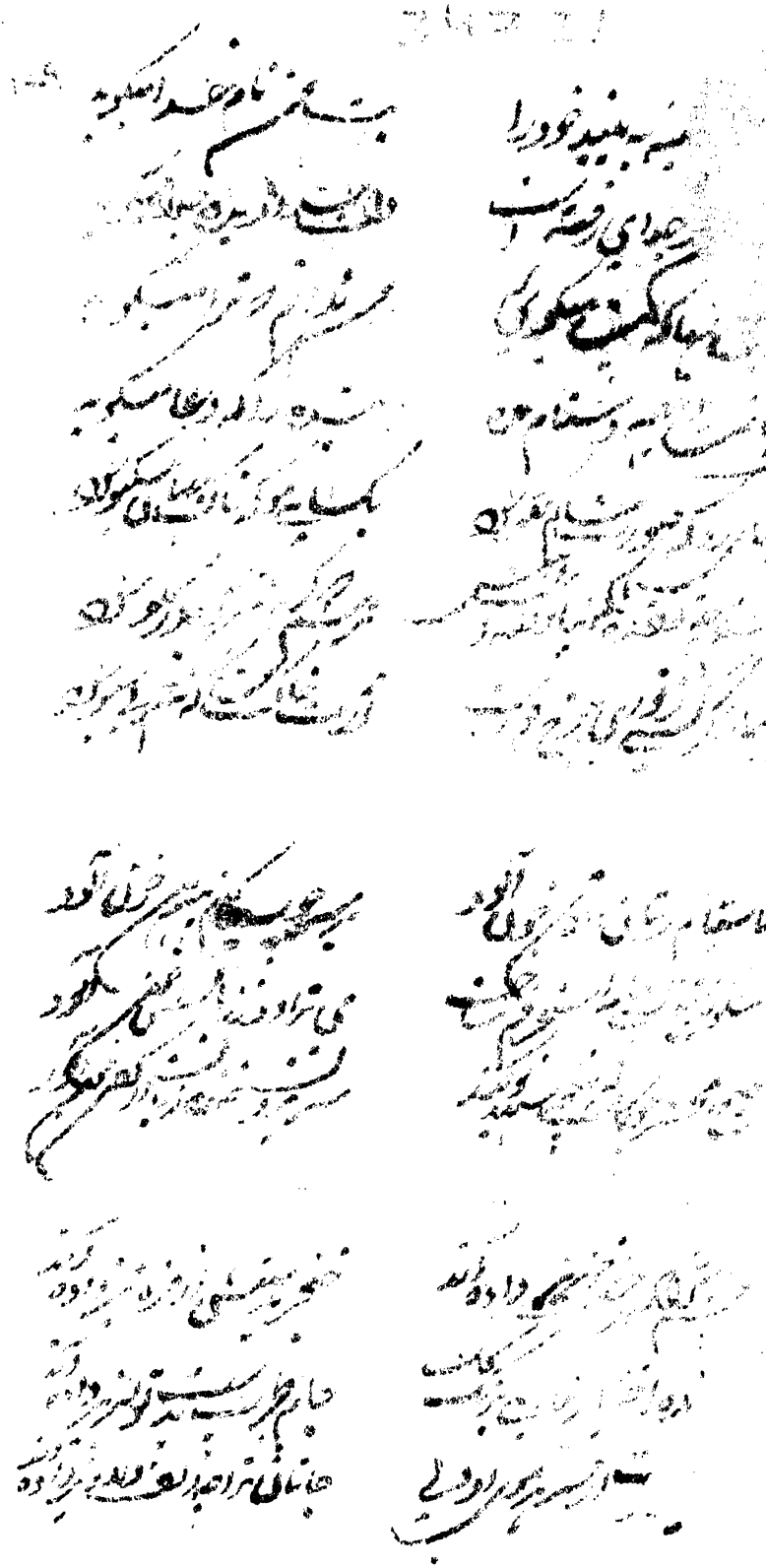

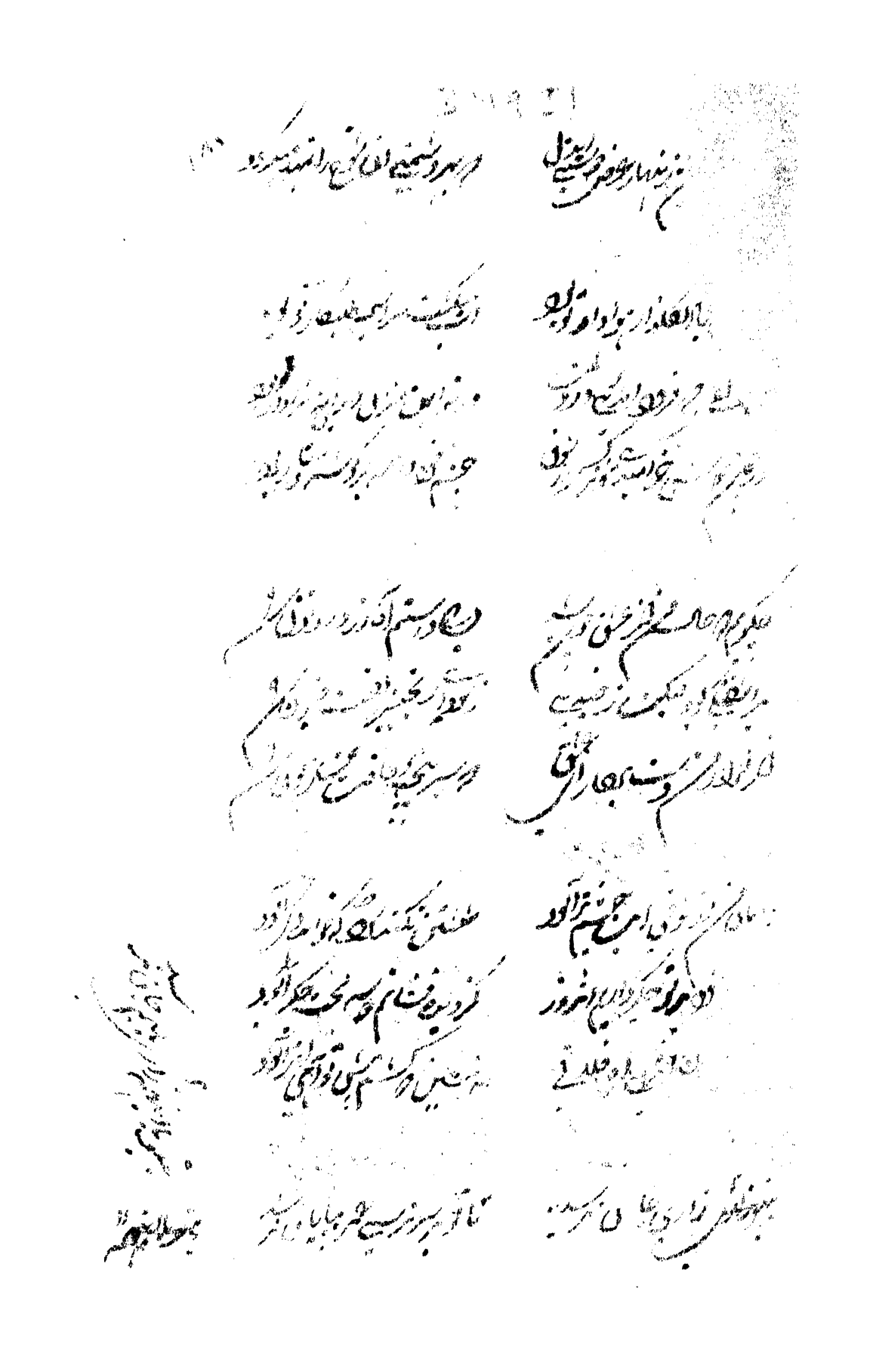

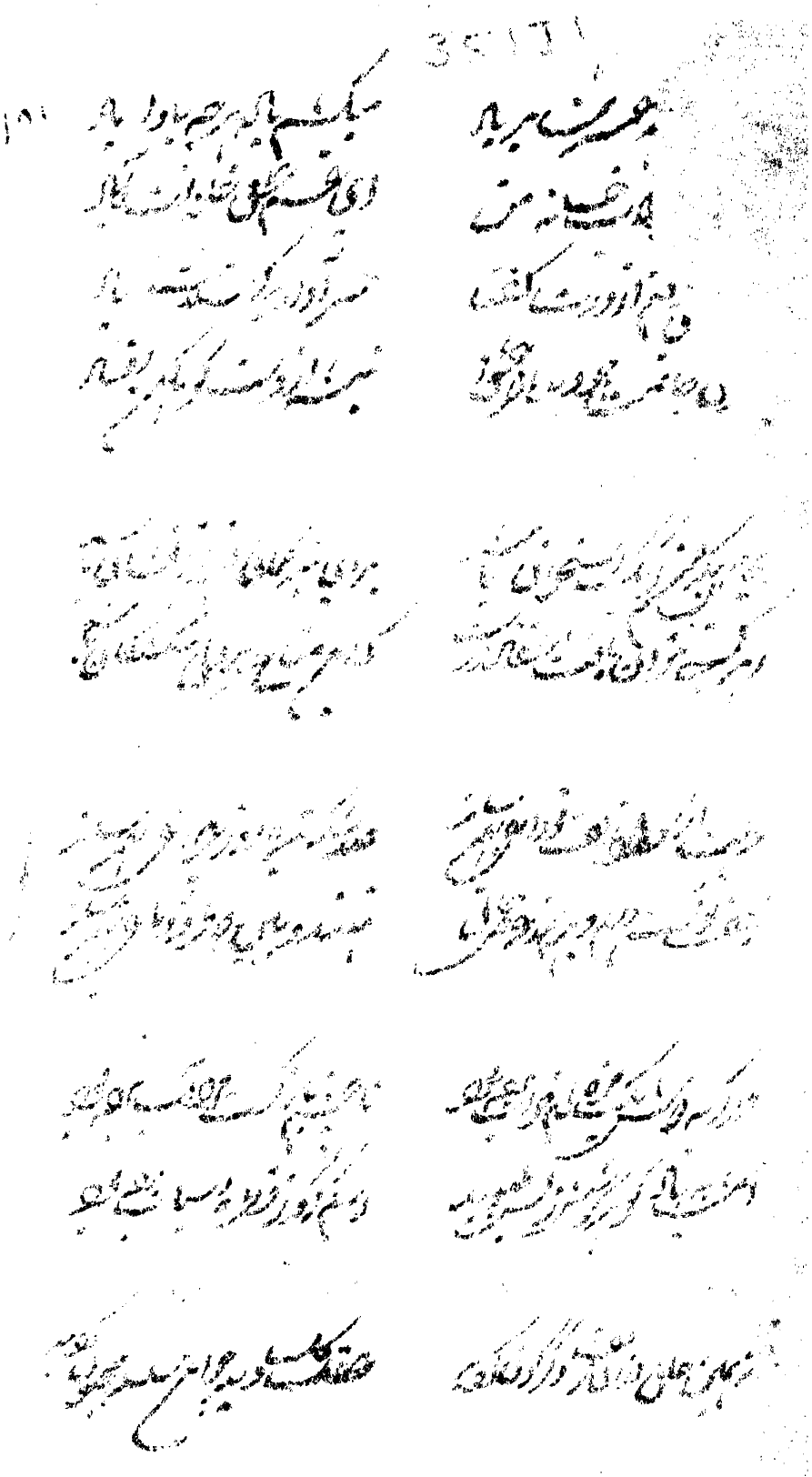

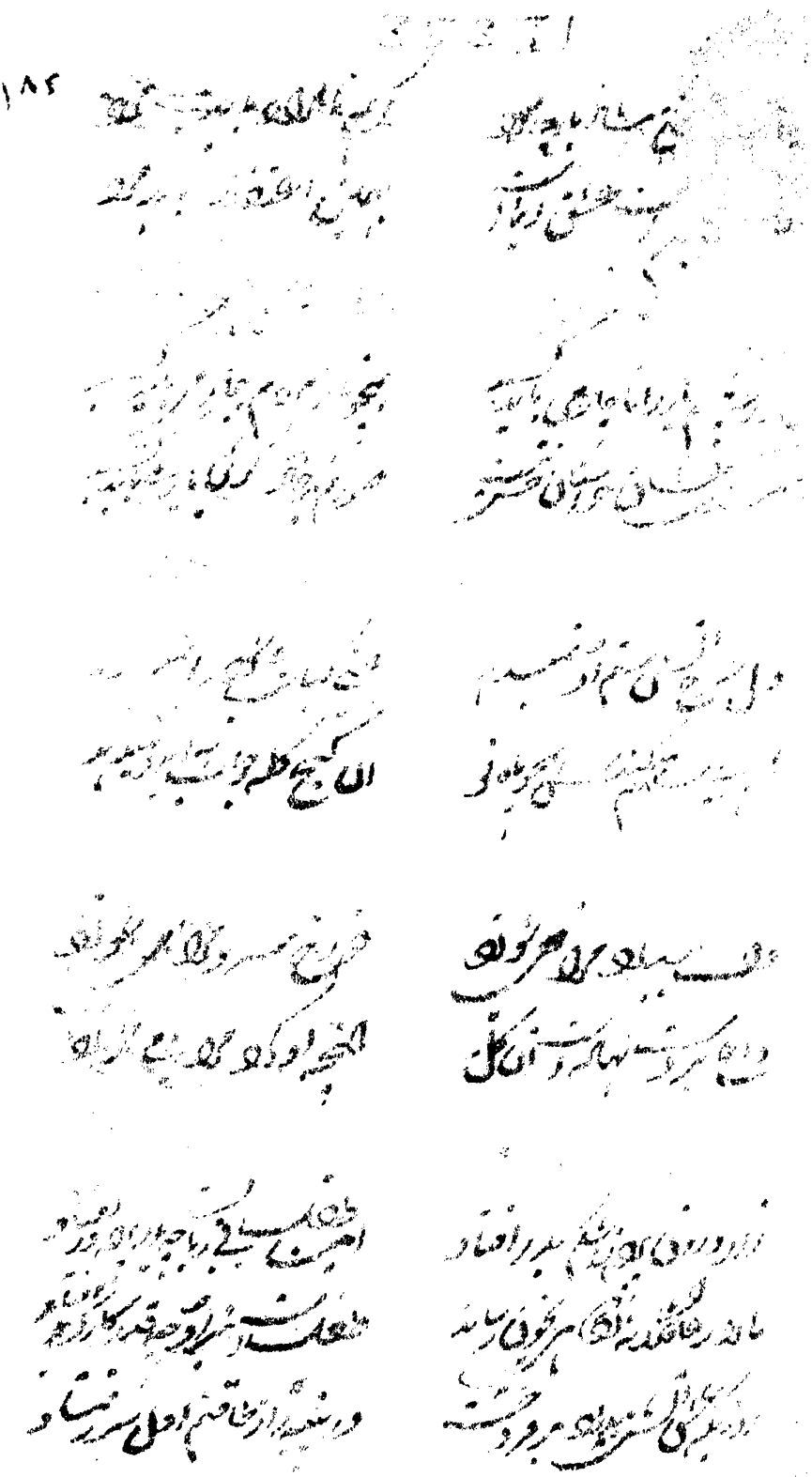

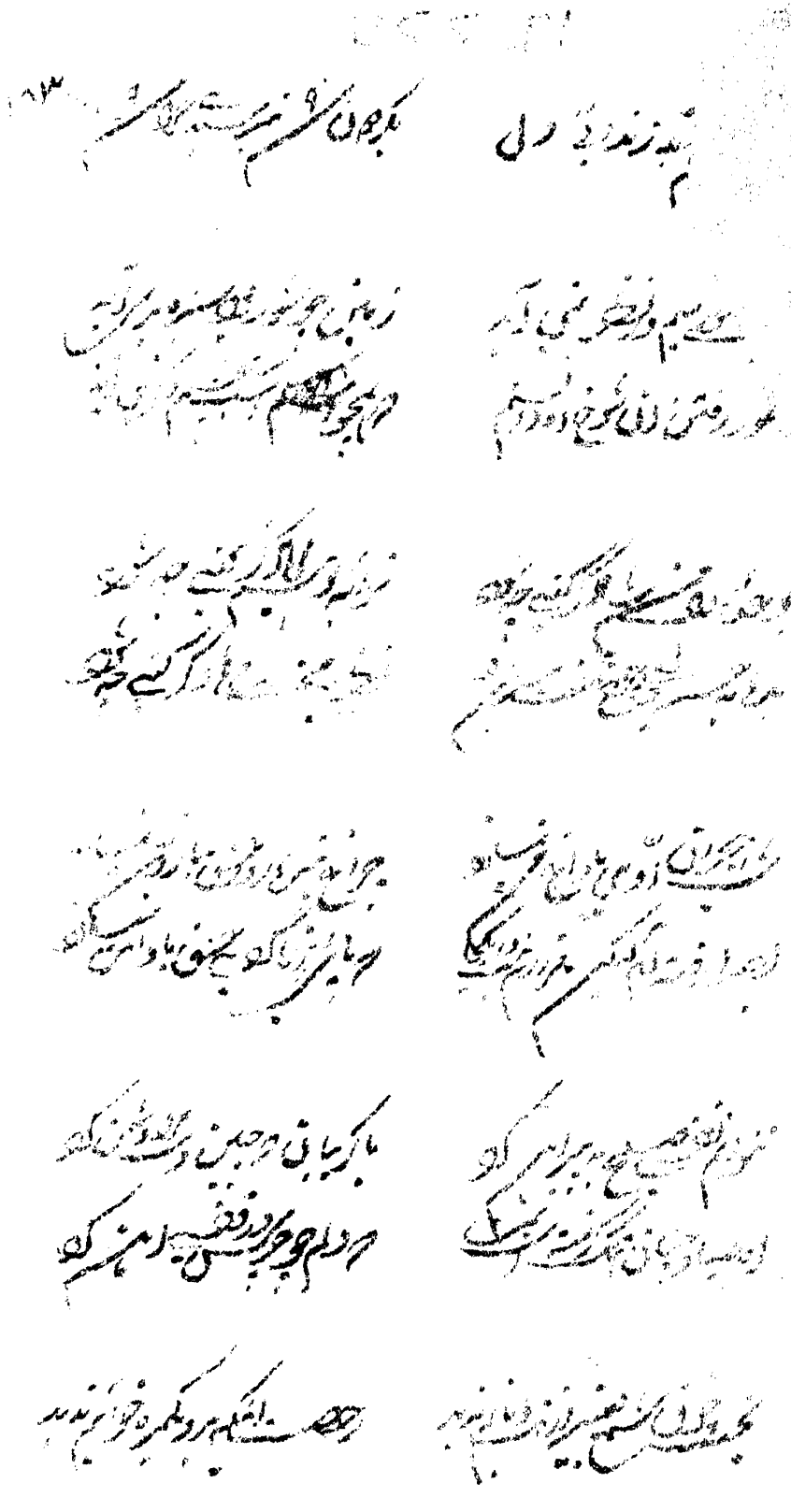

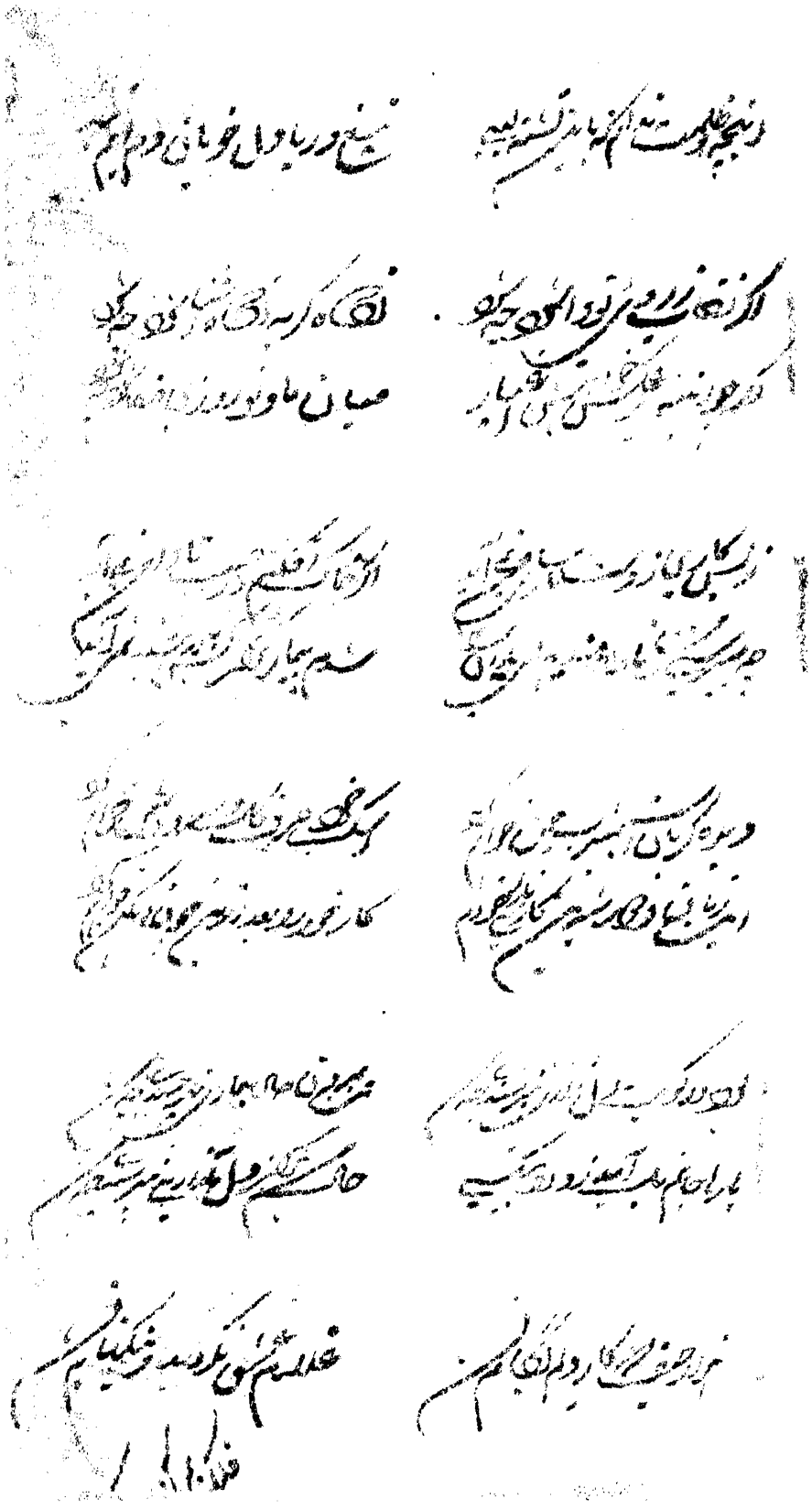

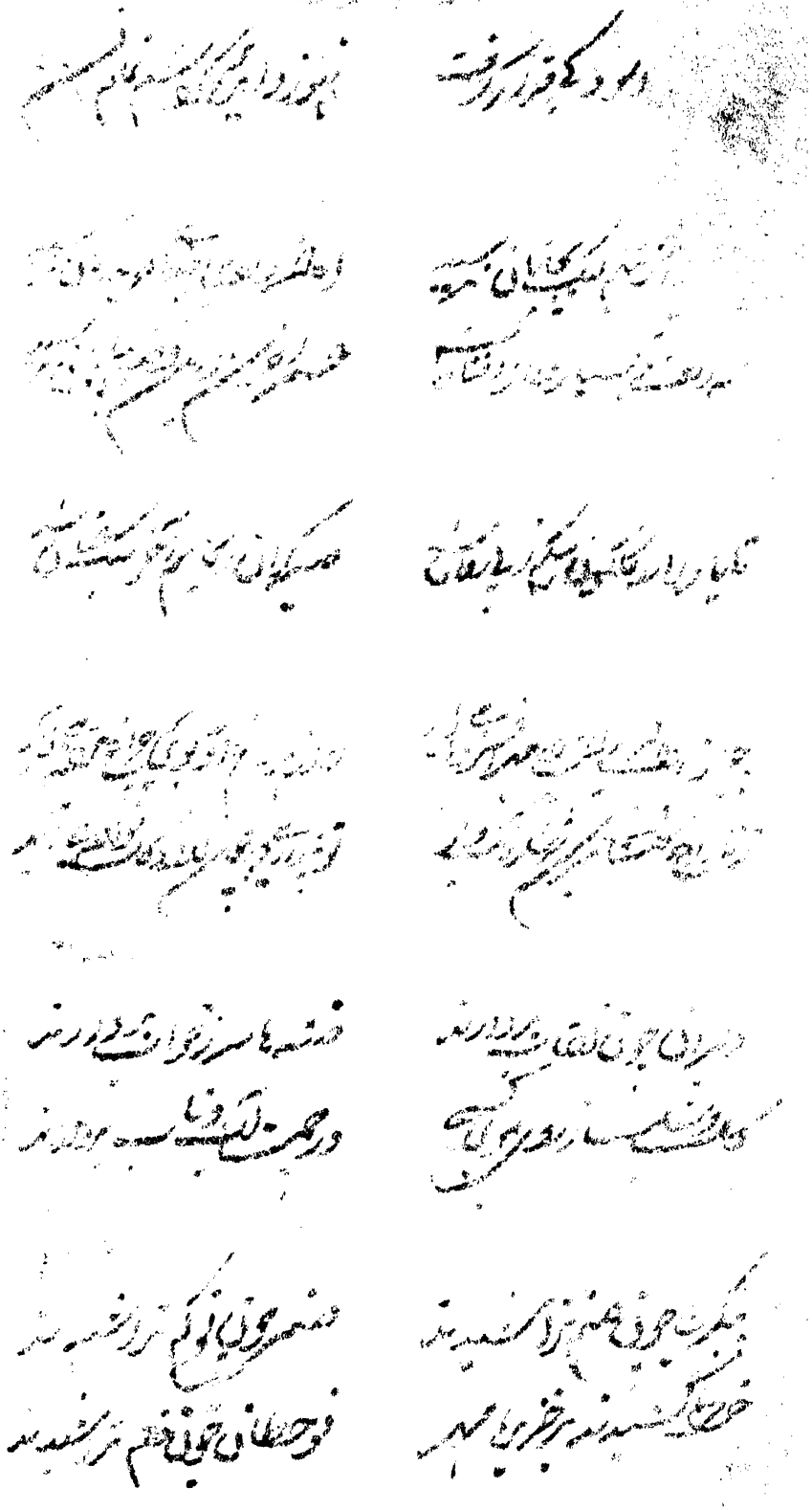

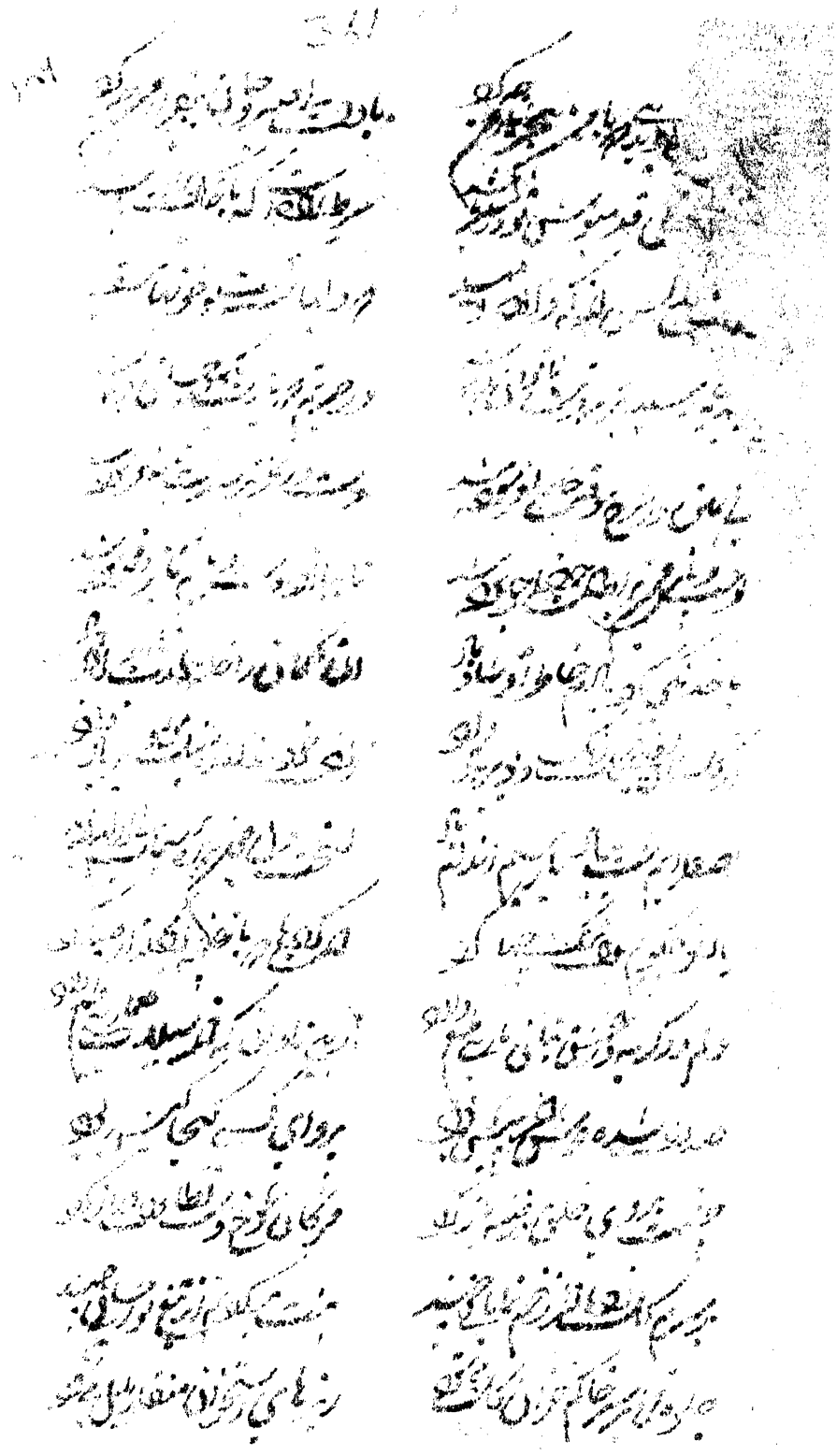

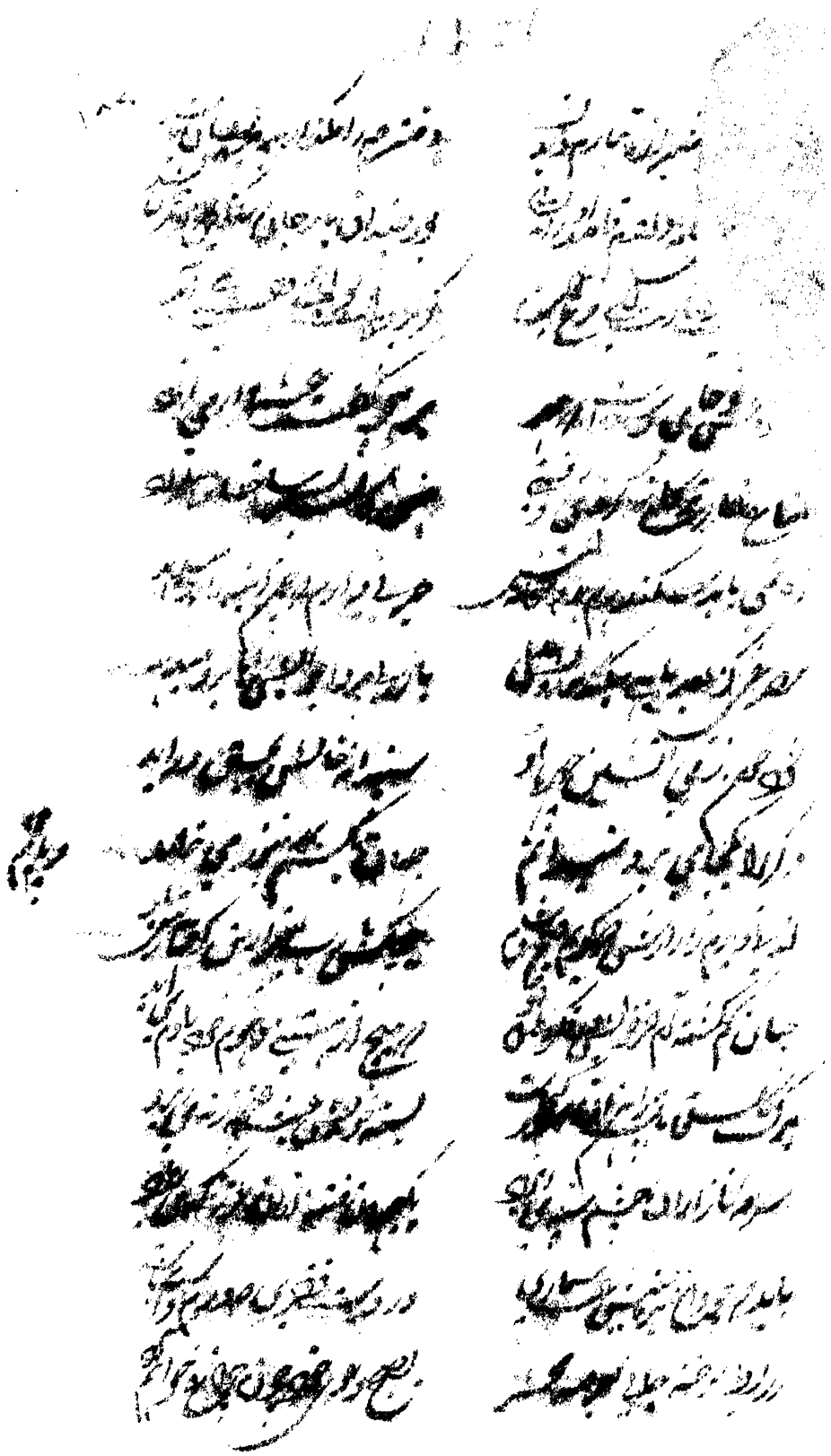

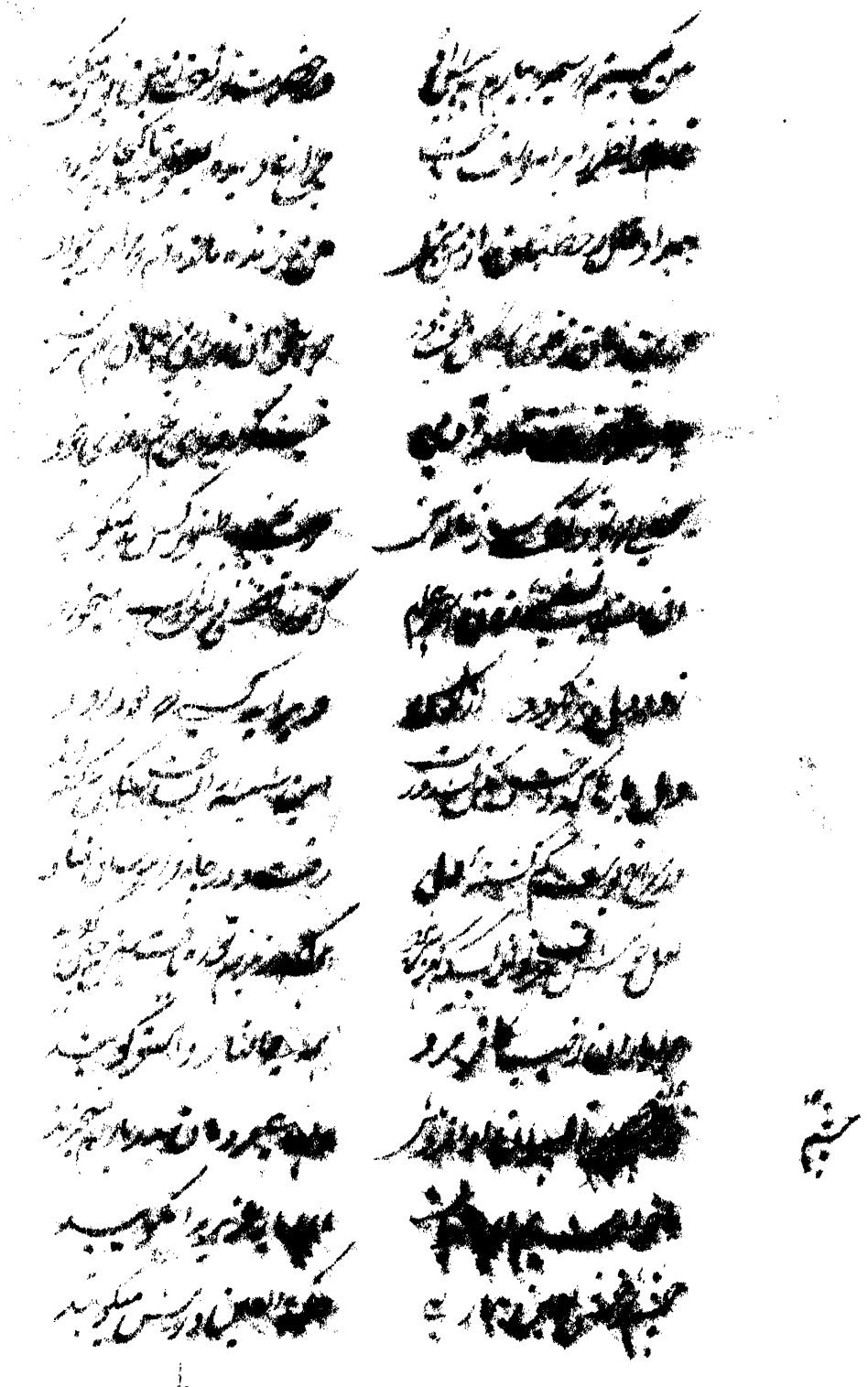

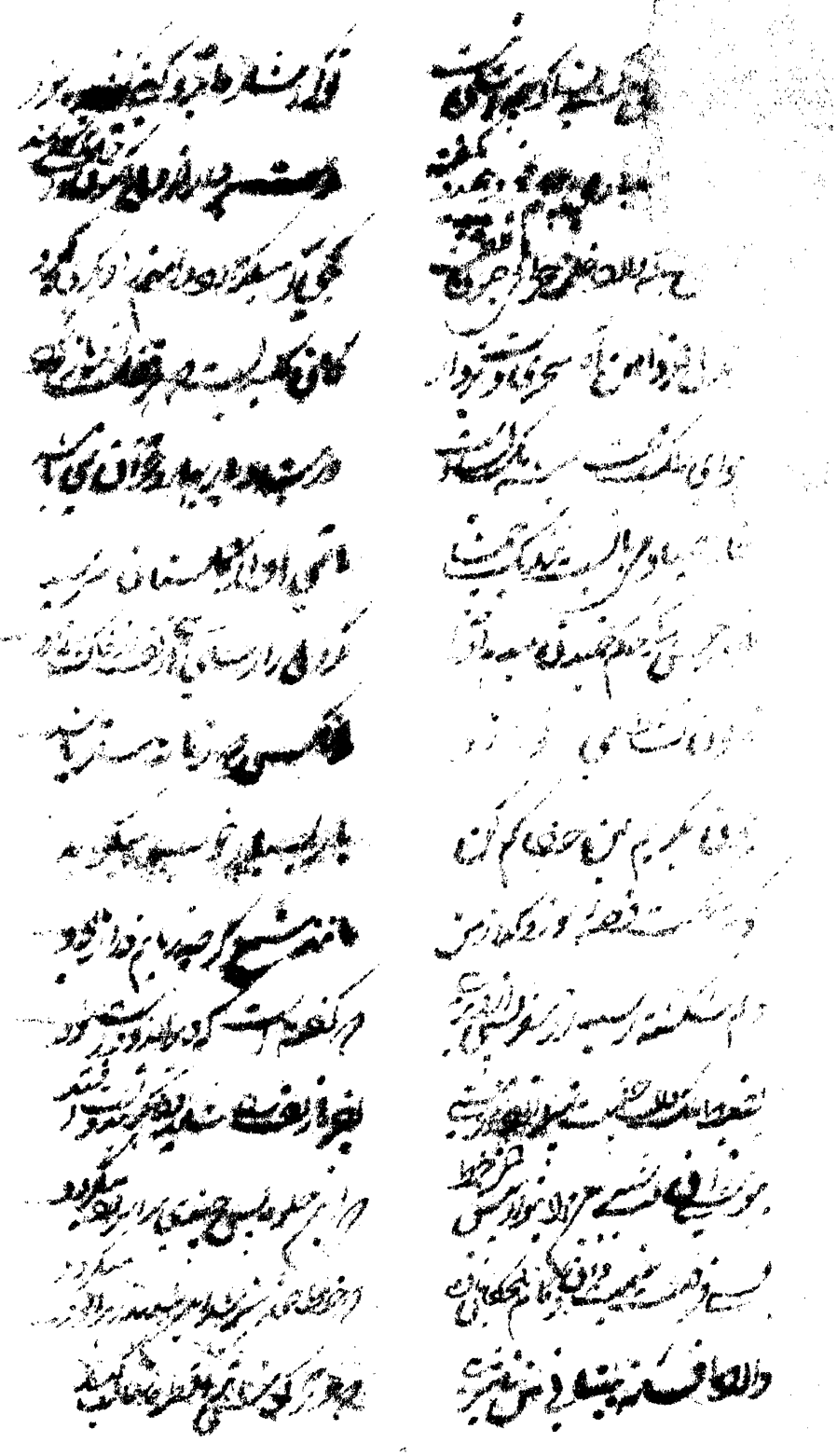

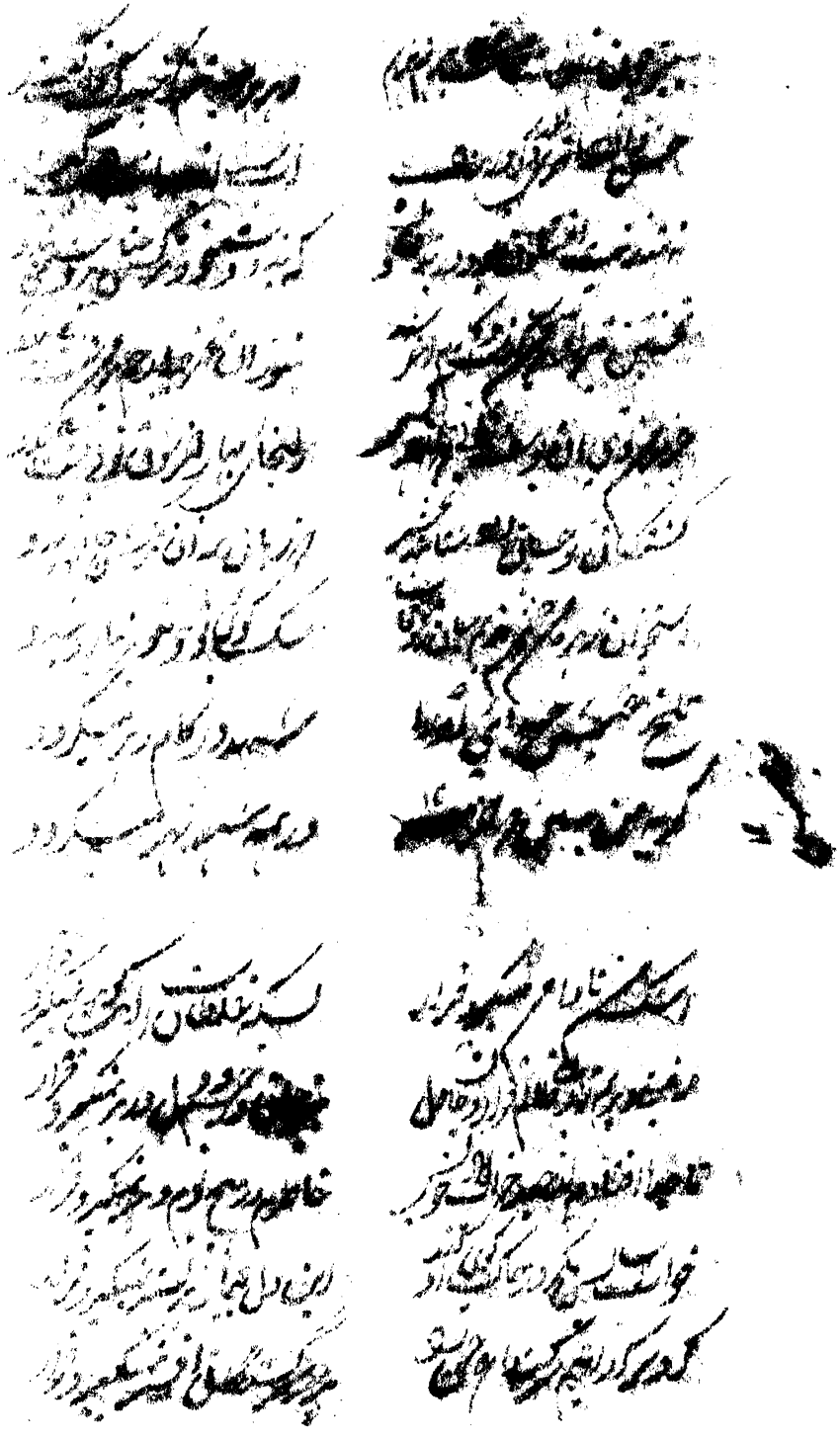

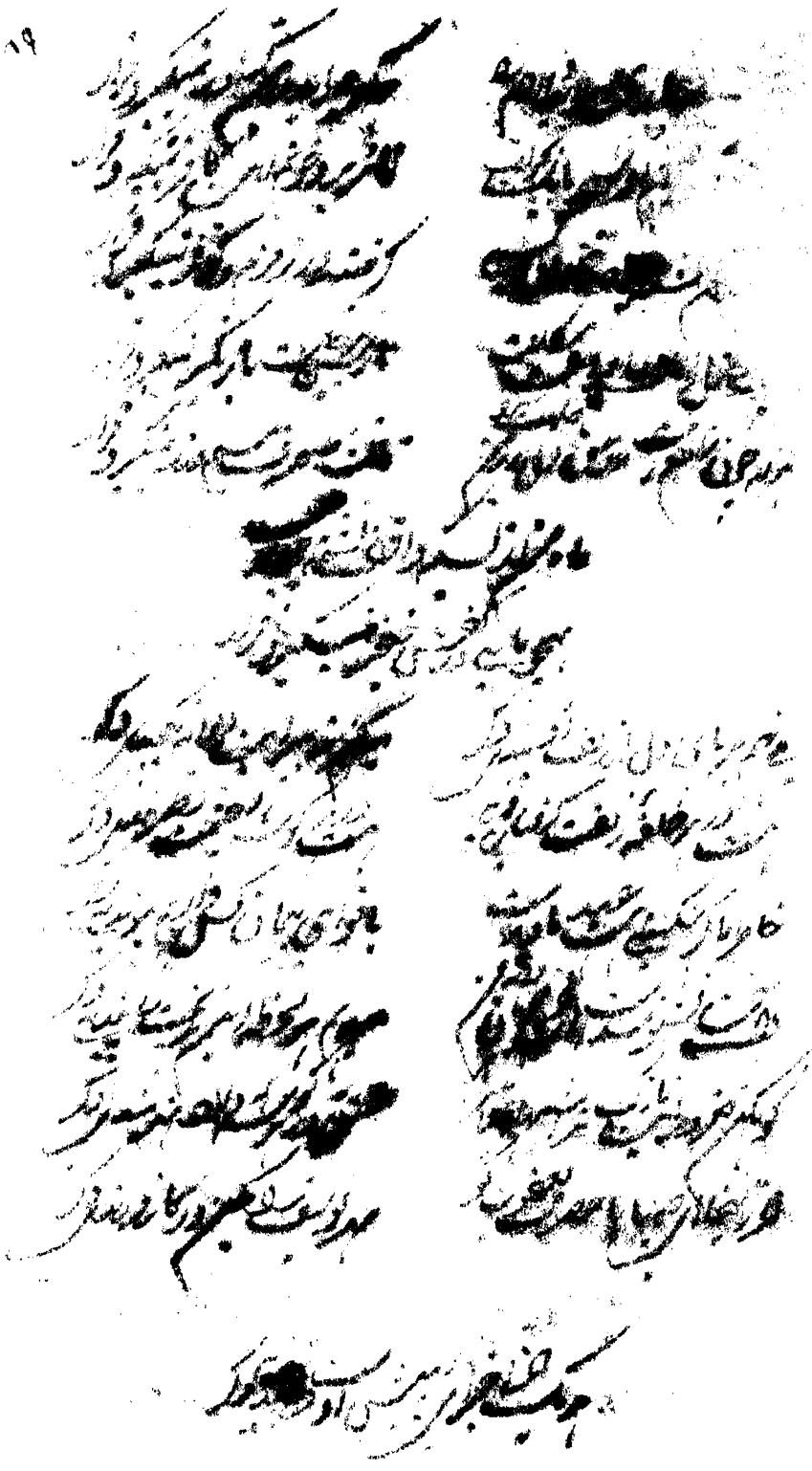

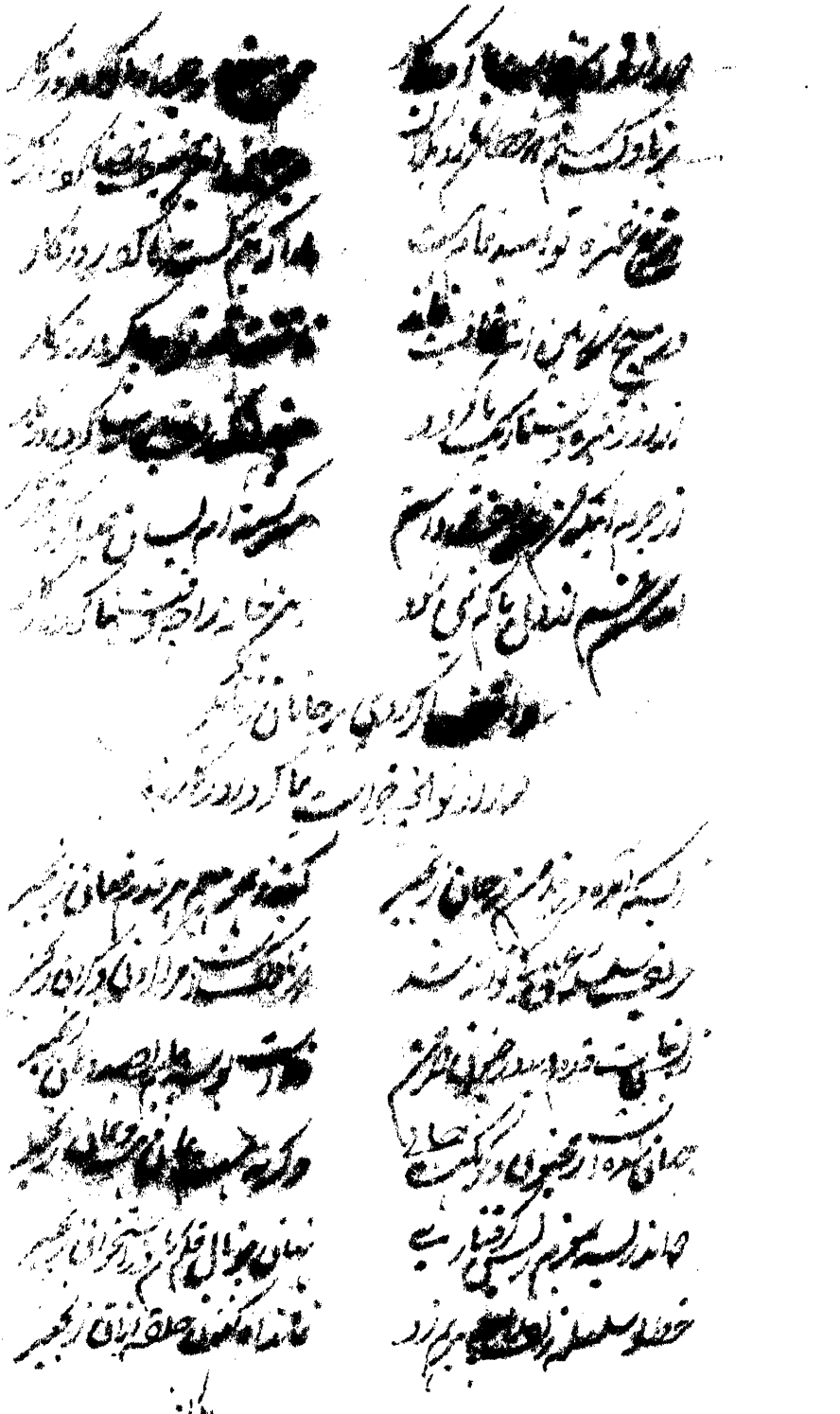

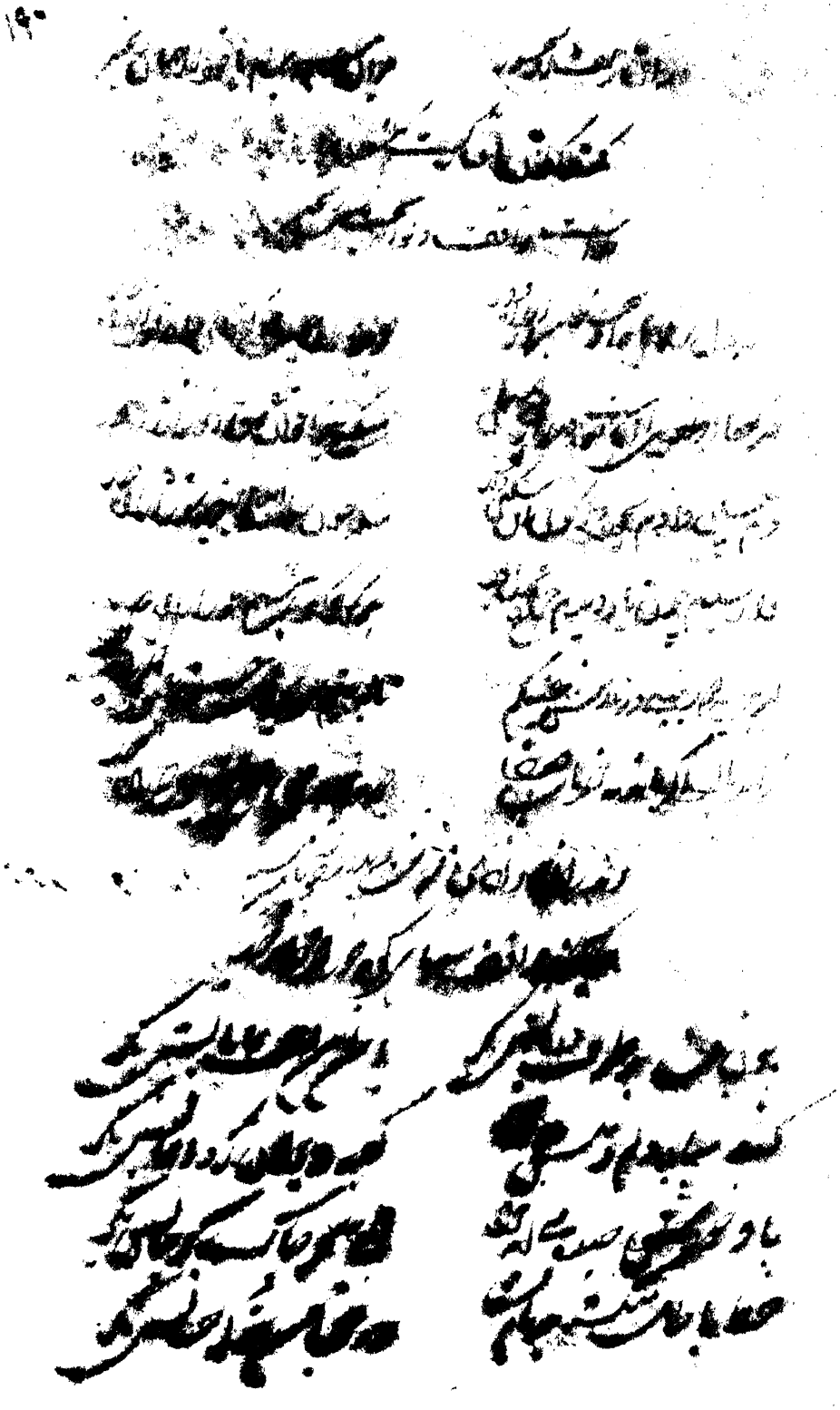

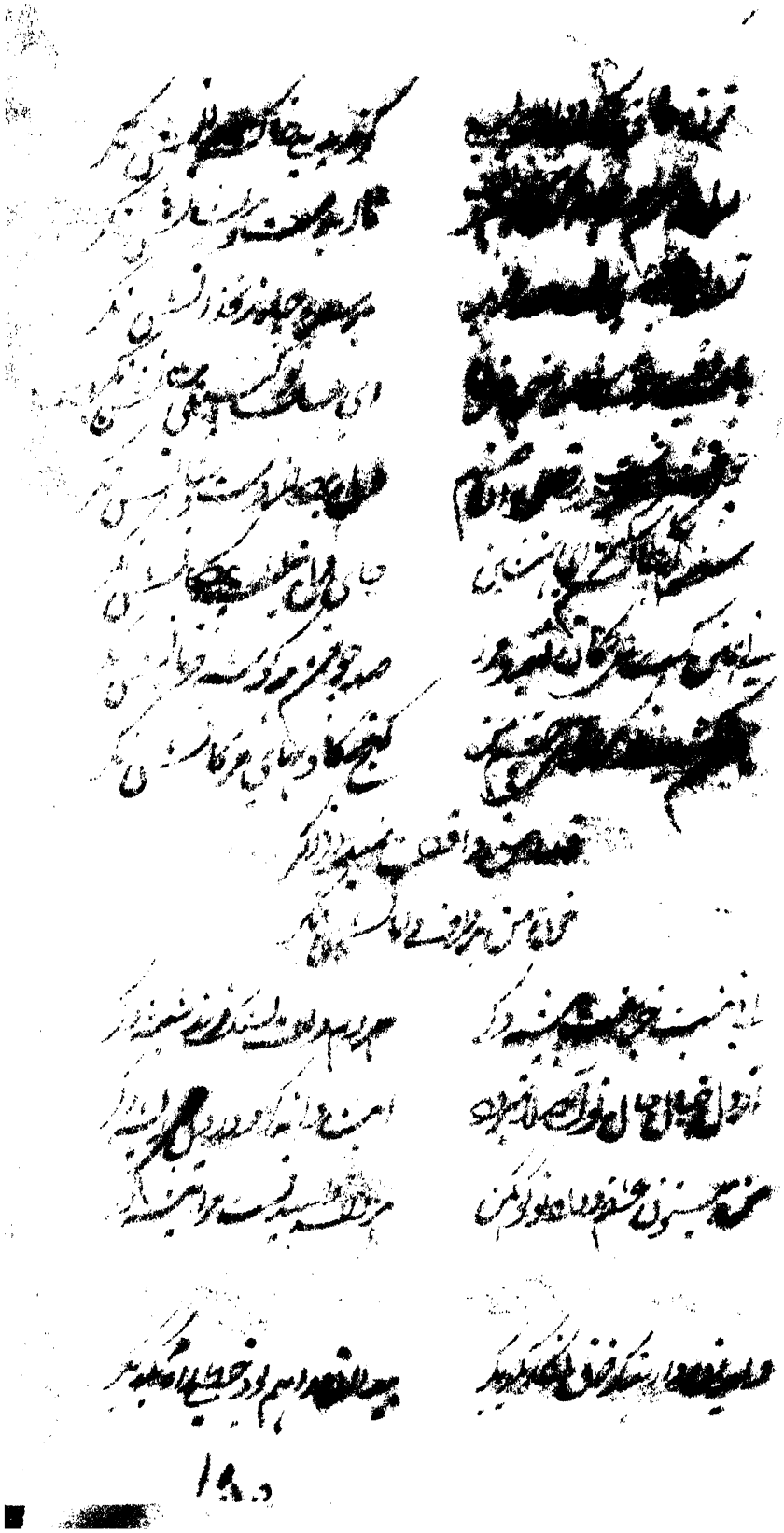

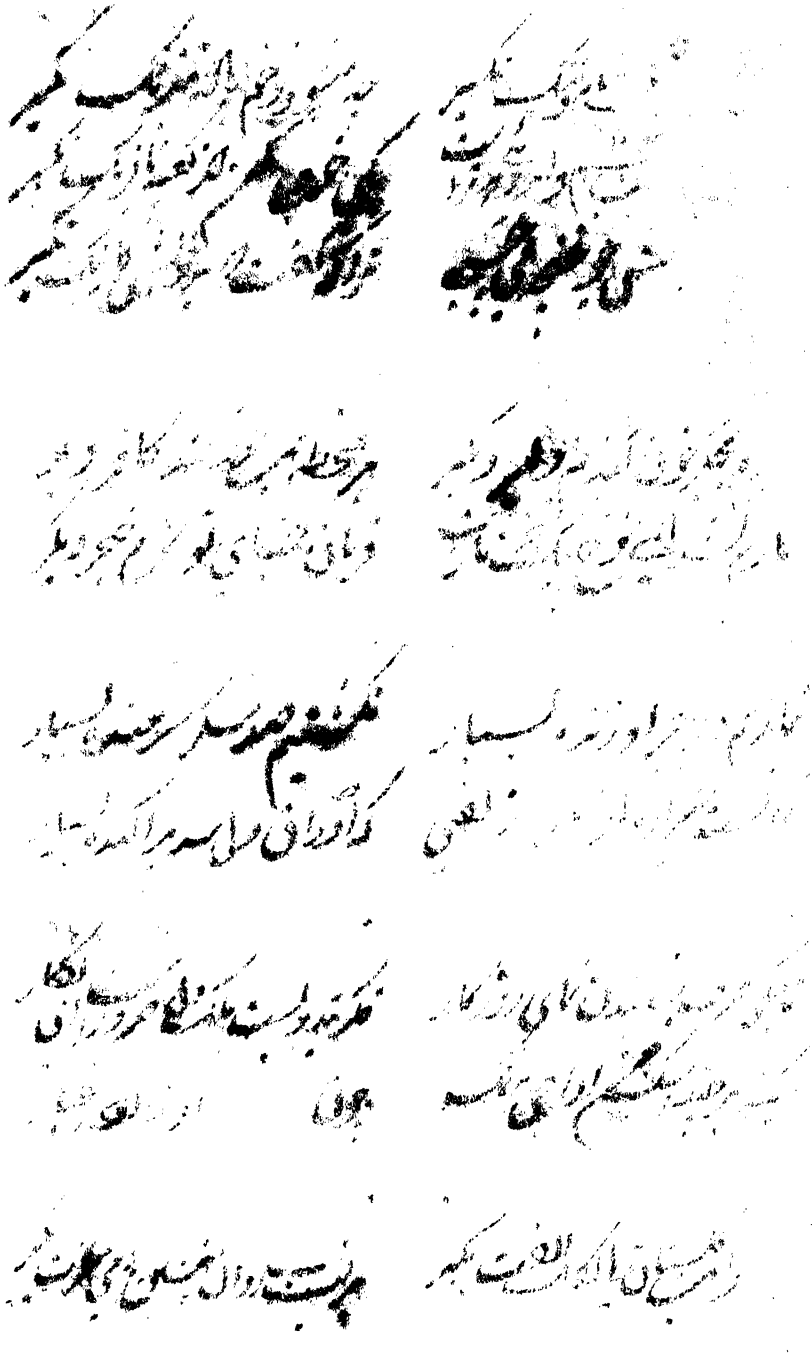

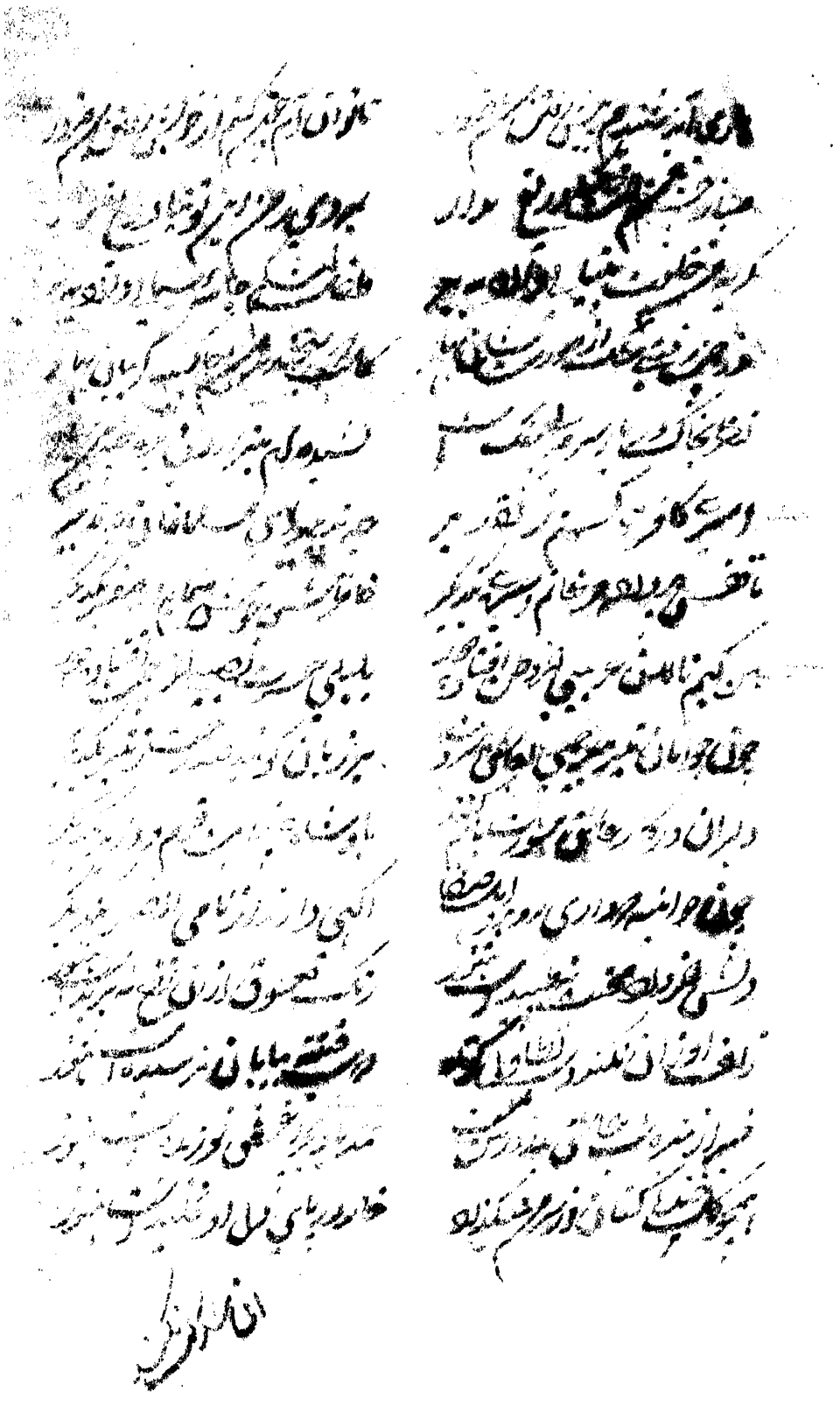

من همان بنده بودم هستم — لیکن این لطف که تو فرمودی

نمیتوری می به رقیبان تو دهم — بخورم گر به فراق تو بمیرم

گفتی آن یک دو سه روز دگر — باز آن یک دو سه روز تو شد

چند بجویم ز تو یاری کنی — دل ناصبور چند شکیبد

دل ما با تو بسی راز نهفت — سر ما فاش شد و تو نشنیدی

گر به رغم من و بخت بدم — همه ایام بکام دل ما

چند گویم ز فراق تو دلم — خون شد و تو نشنیدی

رحم کن ای رحم بر حال دل زار

مپسند که از سر کوی تو نرود

دوش بیمار بدم آمد و پرسید که کیست — گفتم آن یار وفادار که جانش بتو داد

نوش لبخند زد و چشم بهم بر هم زد — خندهٔ او همه شب در بر چشمم بود

دل نهادم که بگویم غم دل با او — چون بدیدم غم دل با که بگویم بعد

سر بر آستانش نهادم و گفتم — بعد از این حال دل زار بر او خواهم برد

ابنه دانم شدنی از غم آن چشم پرآب — غم بسی بود دلا بر سر ما خواهد رفت

غرض آنست که هر قول که بشنیدی — من نگویم که فراموش کن از یاد مکن

غزل یکم

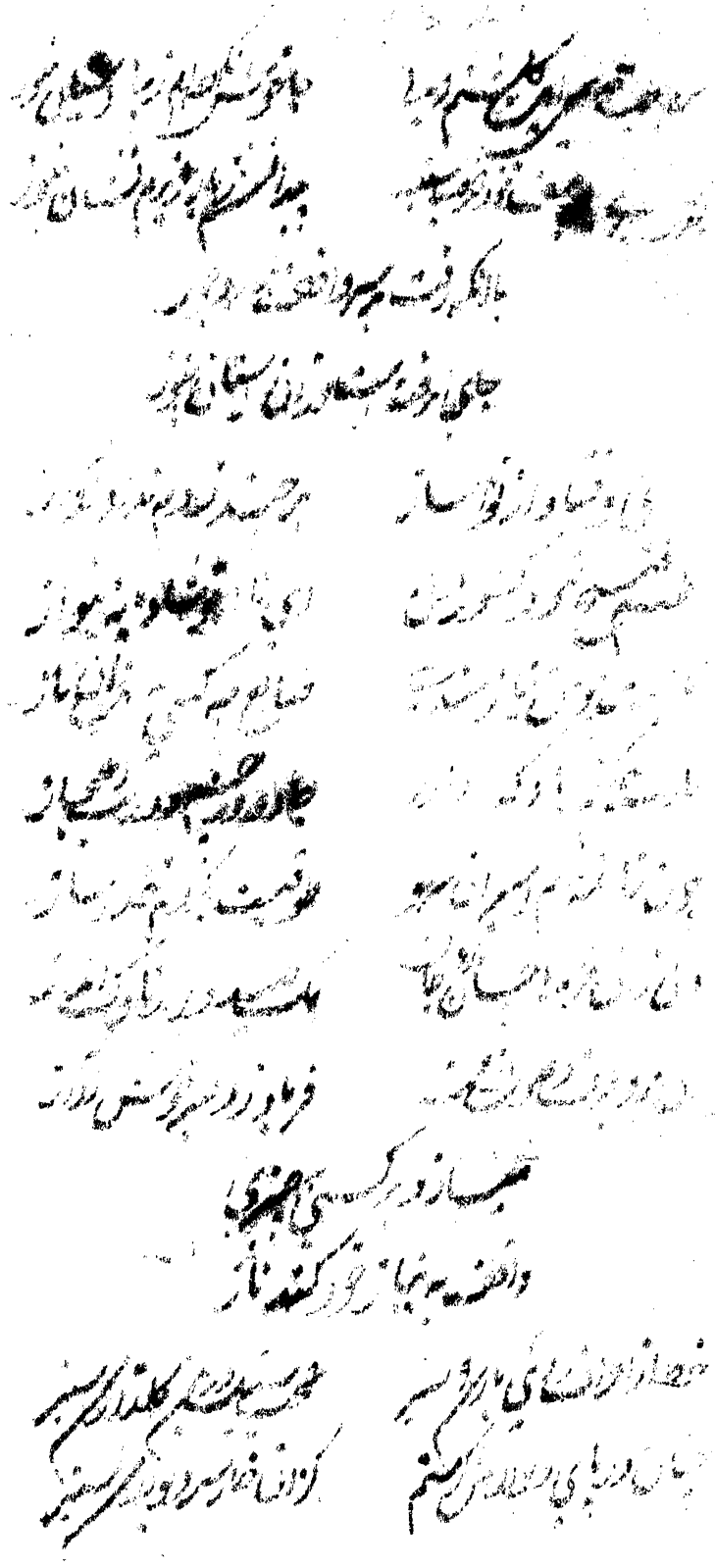

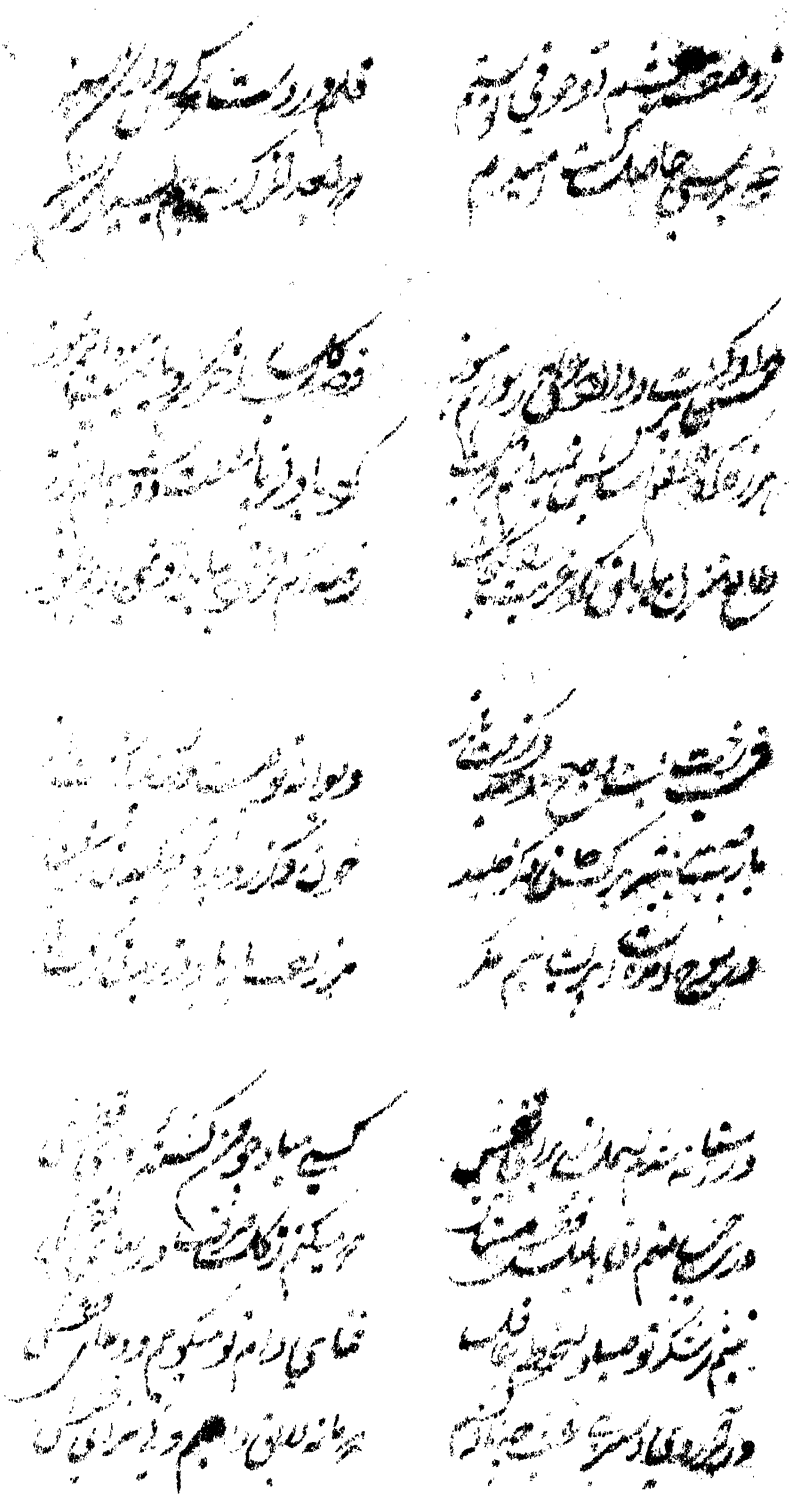

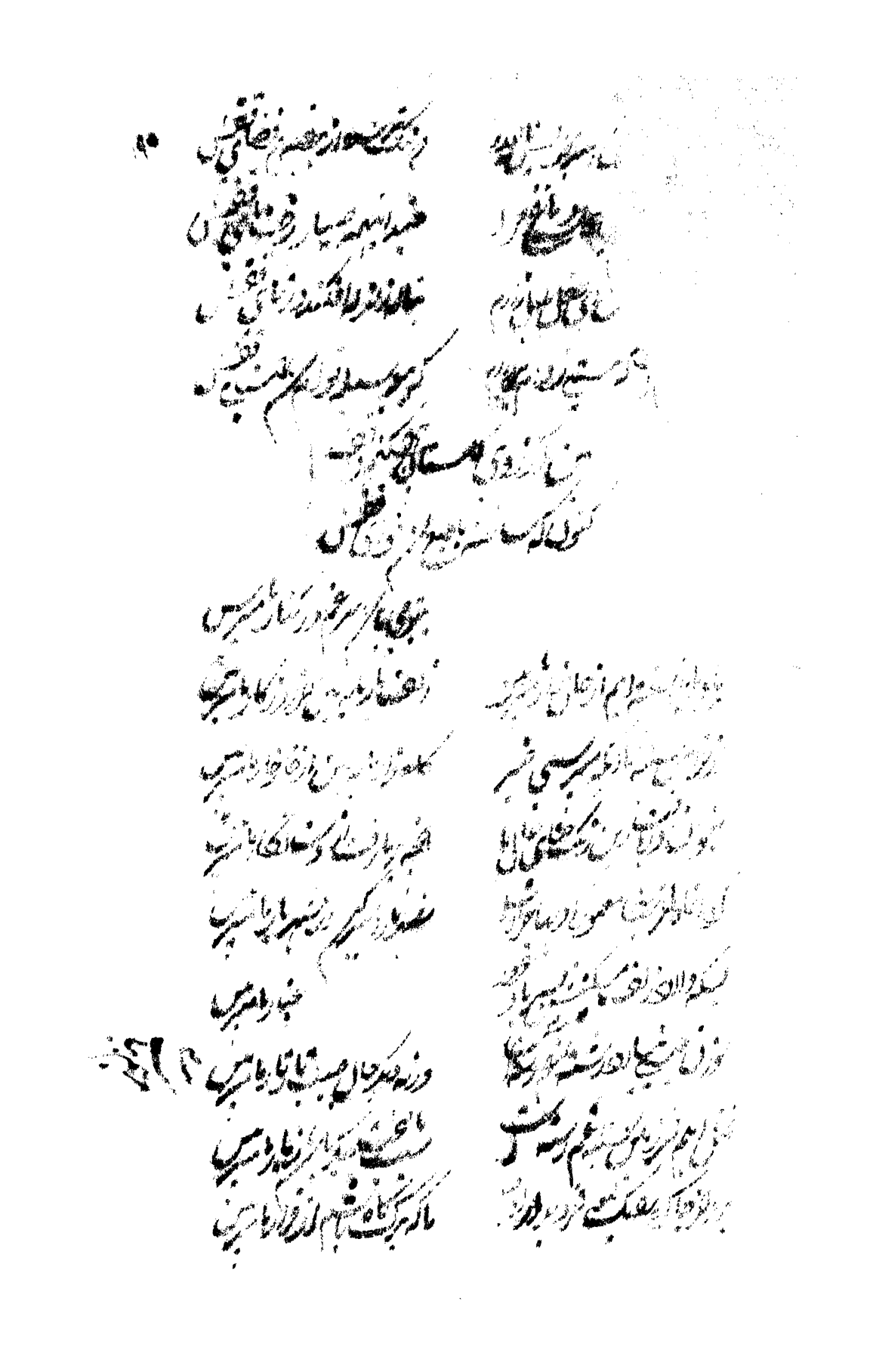

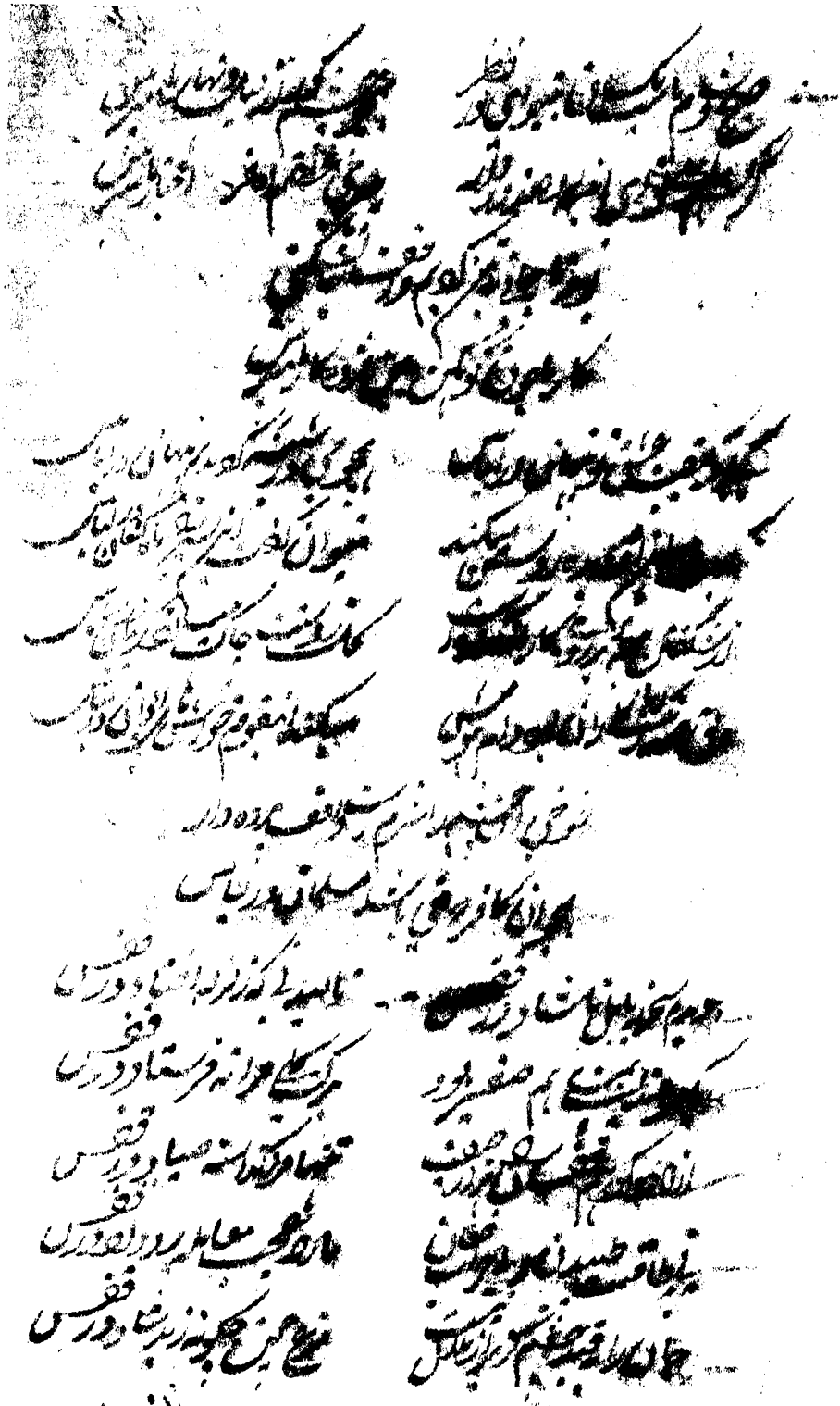

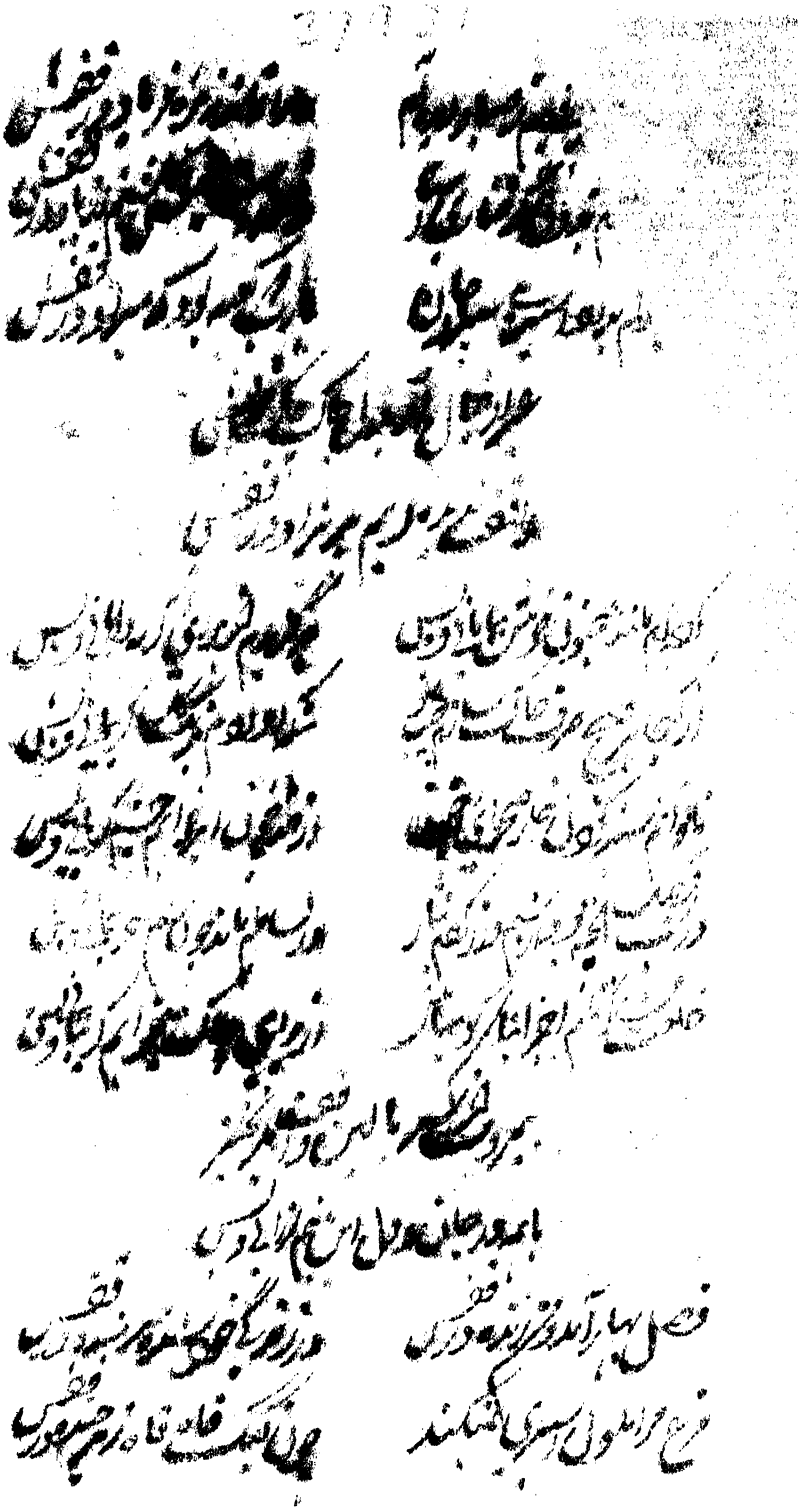

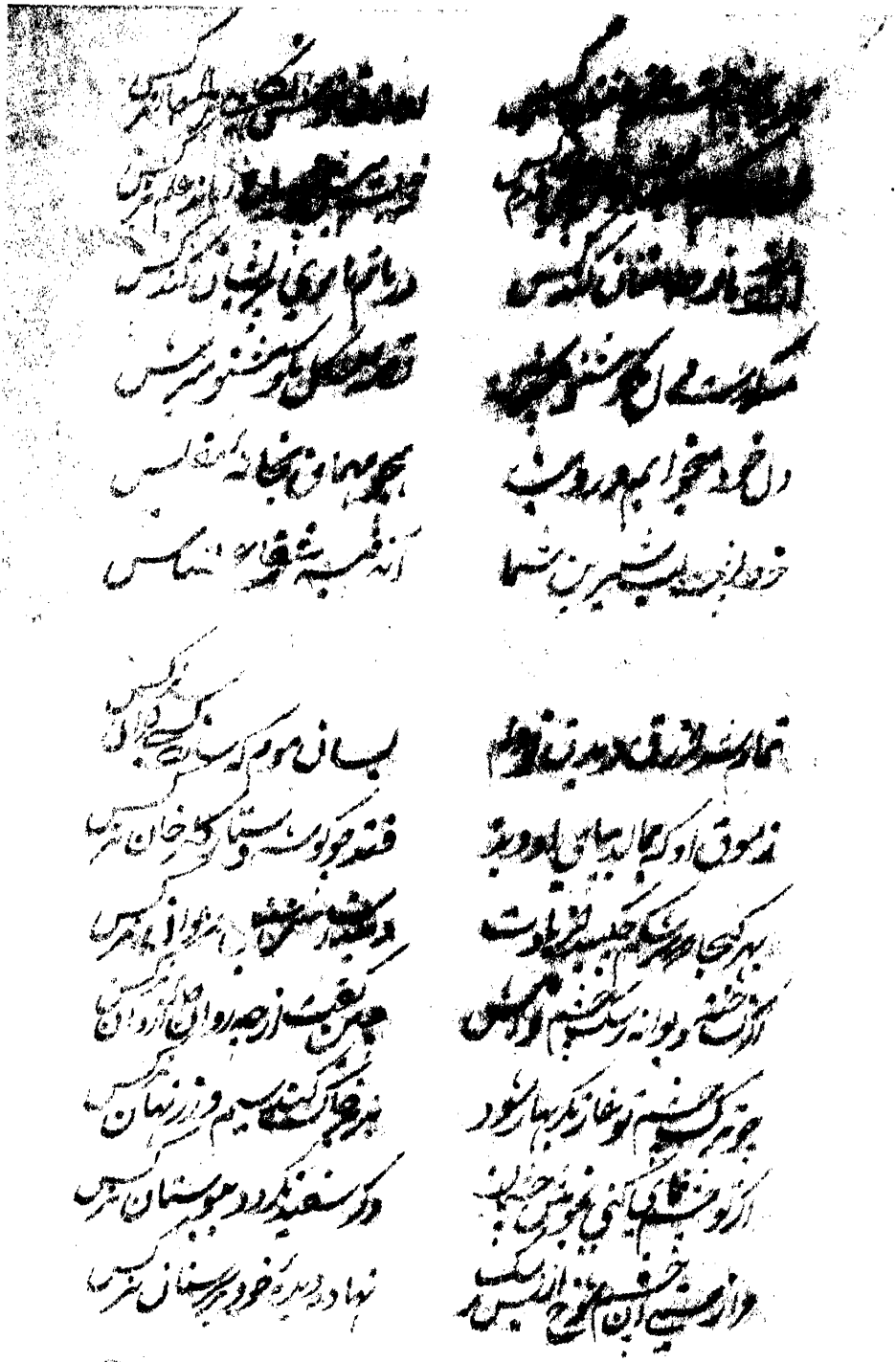

غزالی

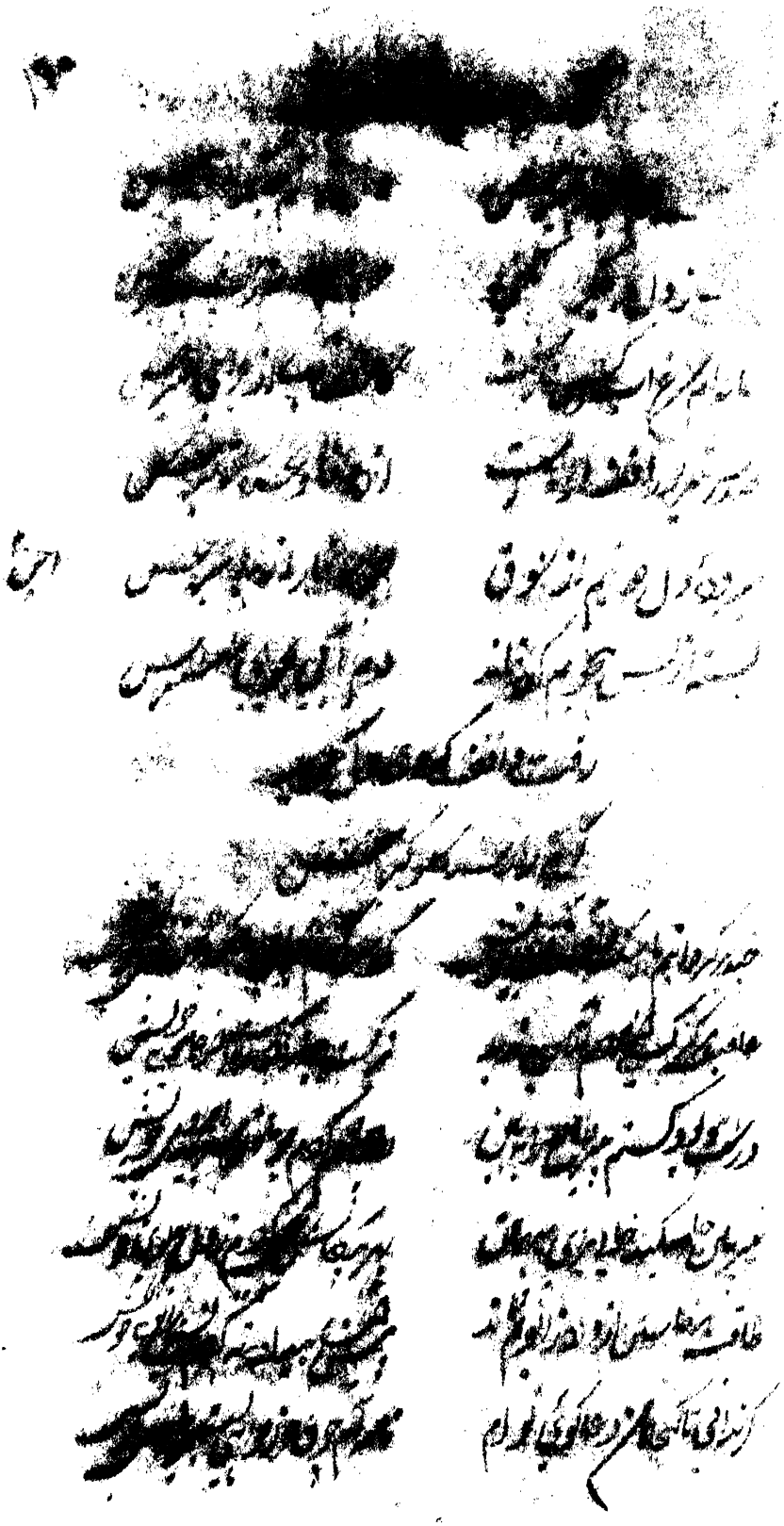

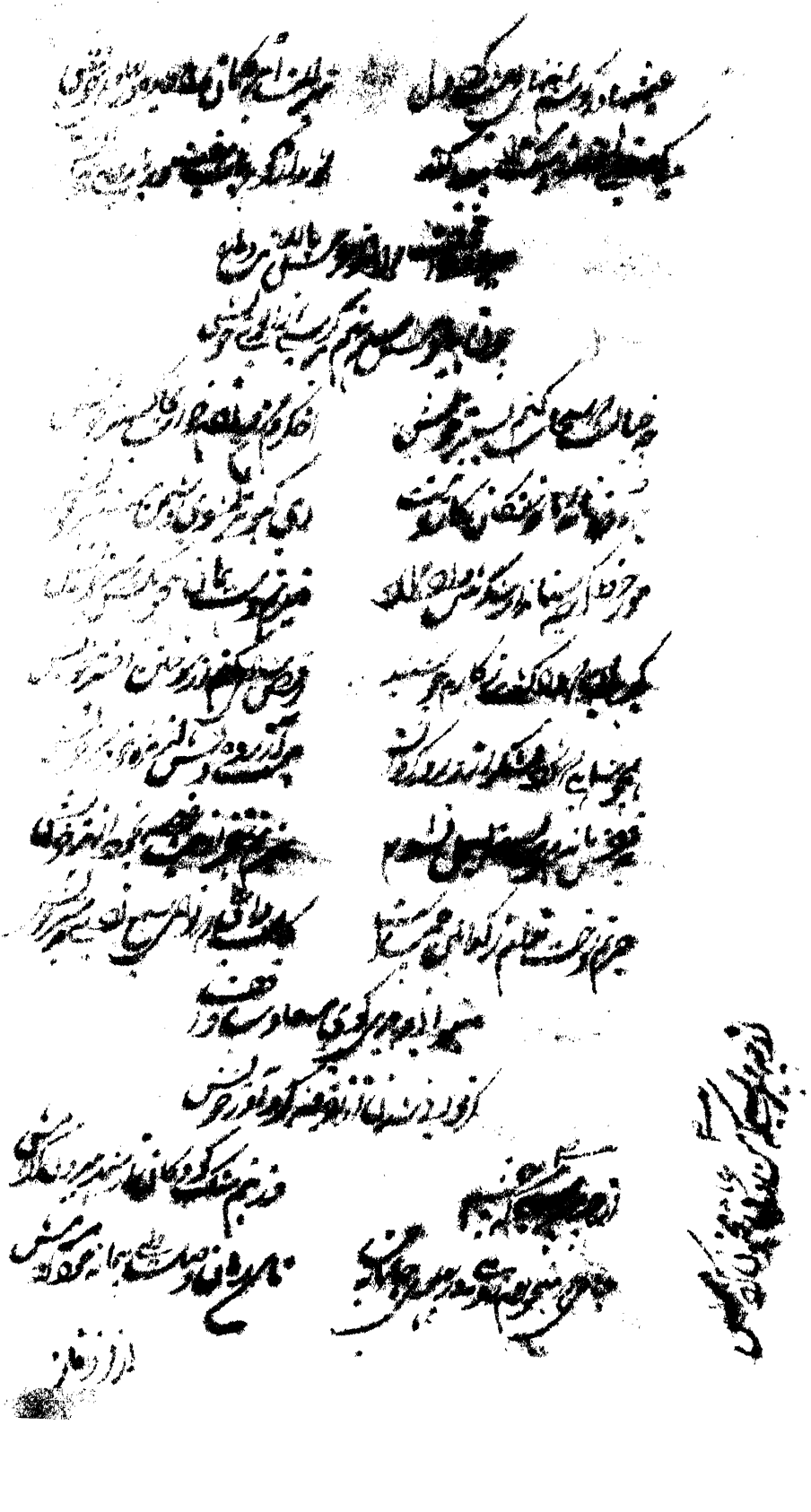

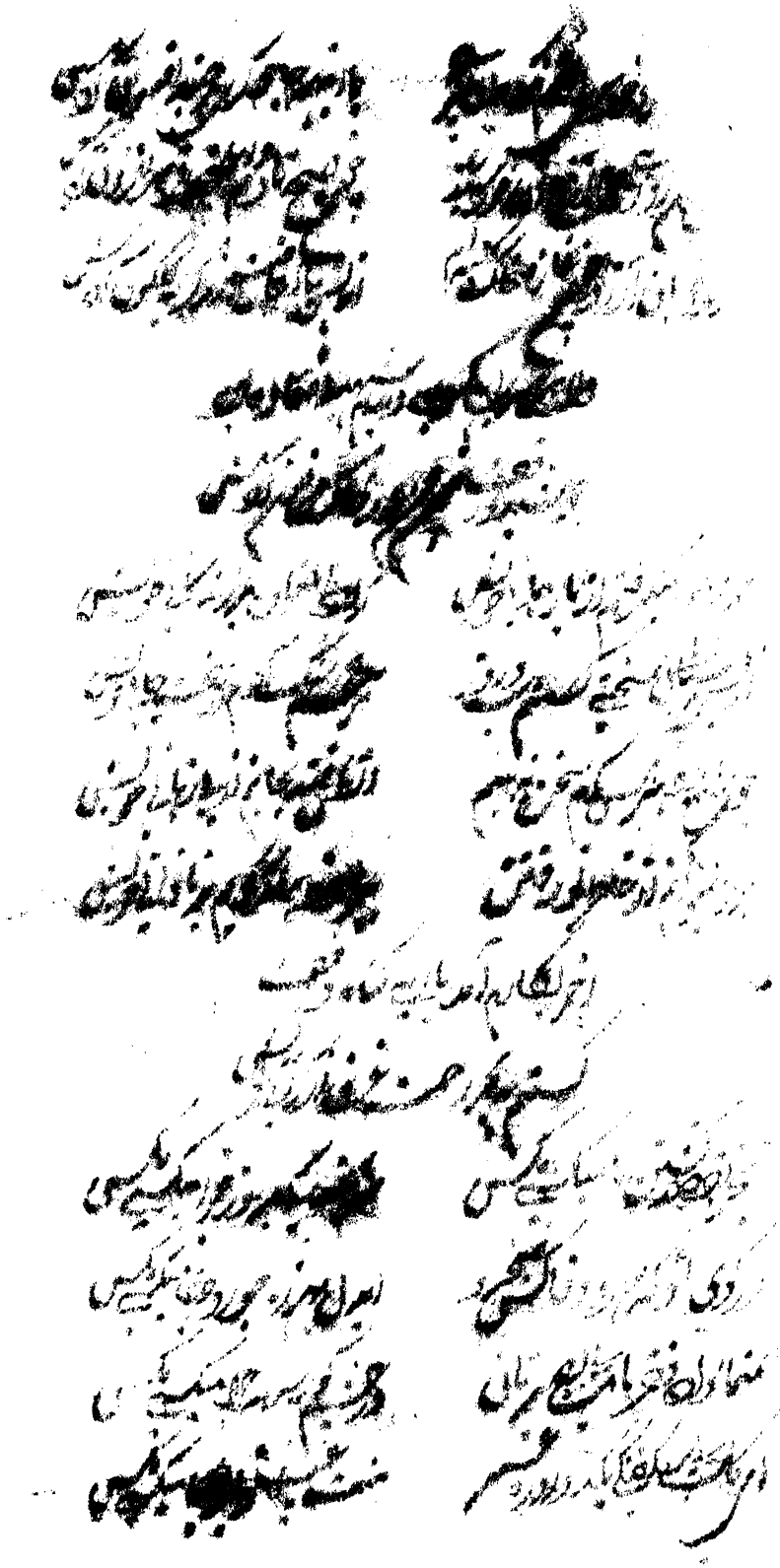

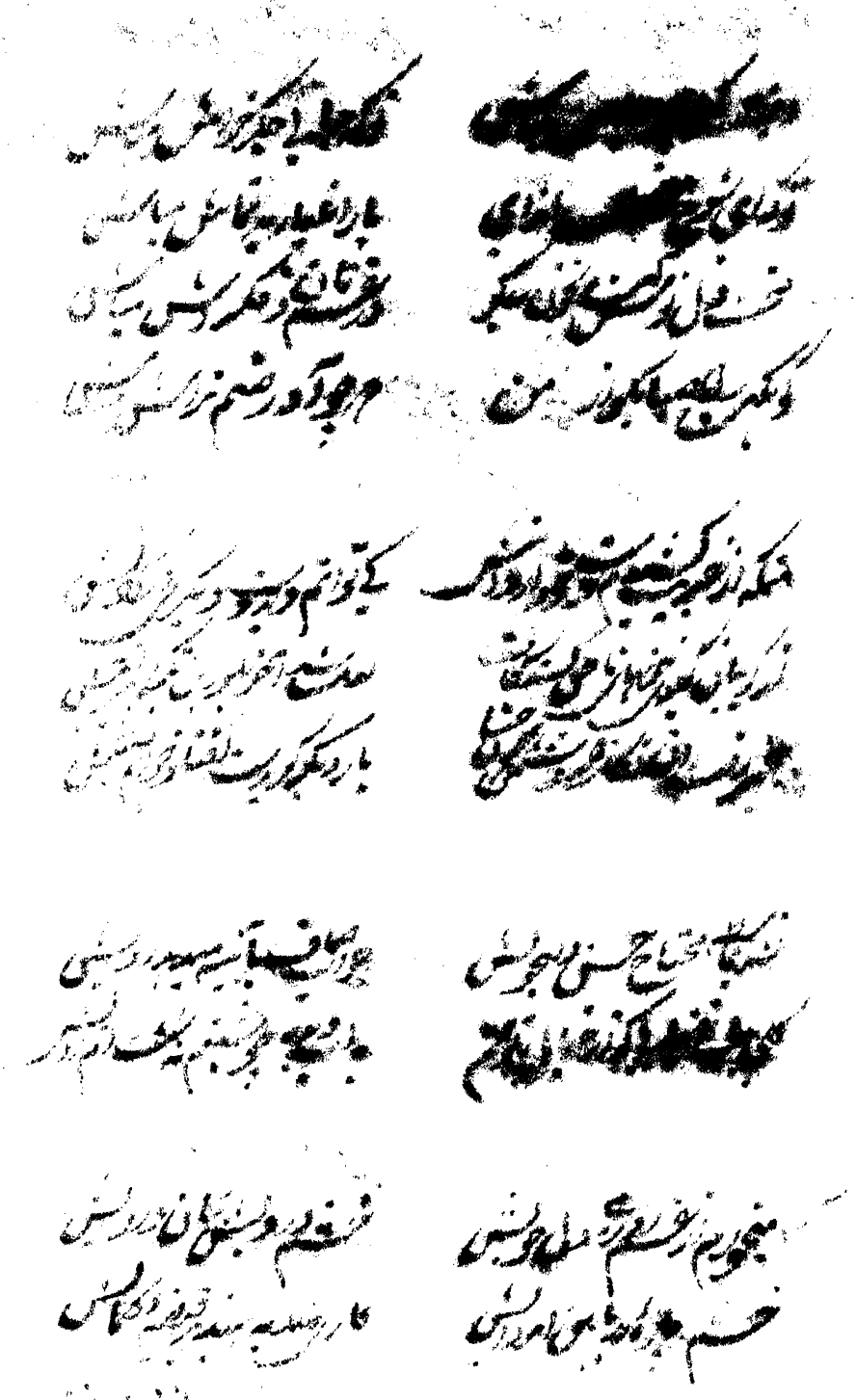

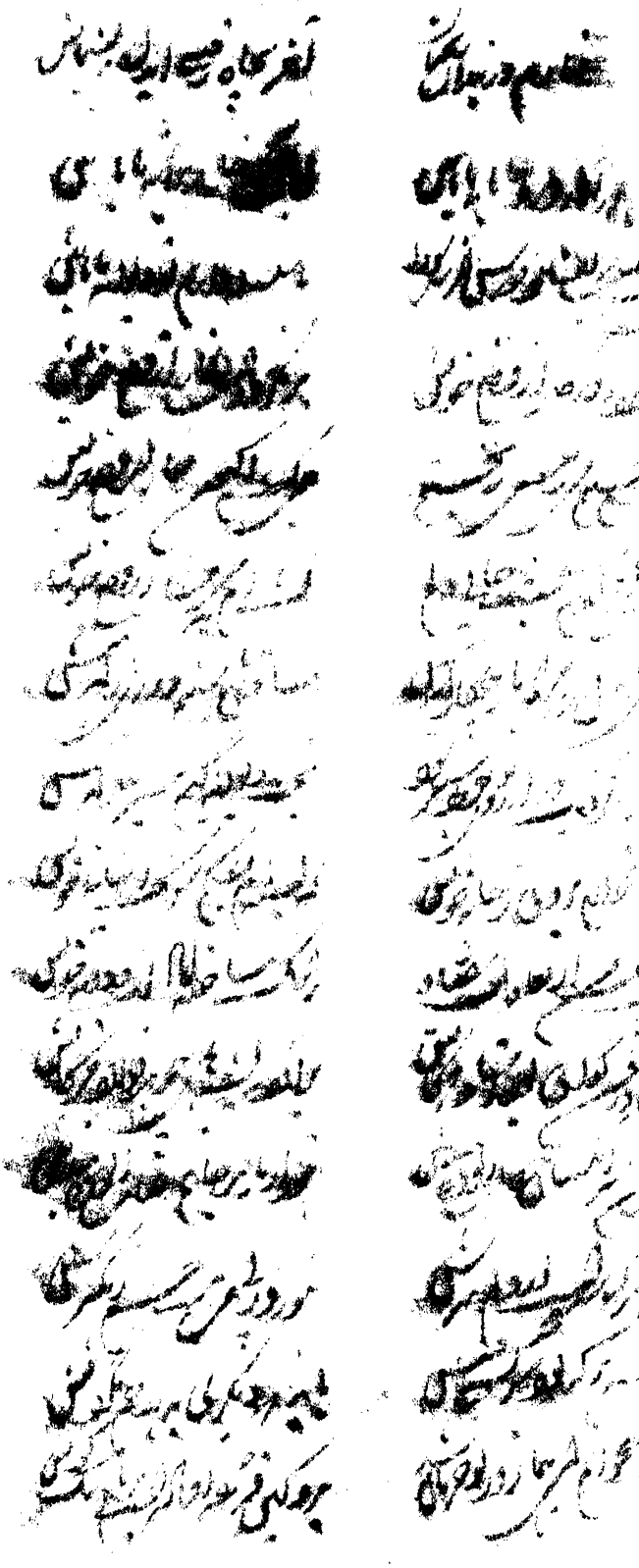

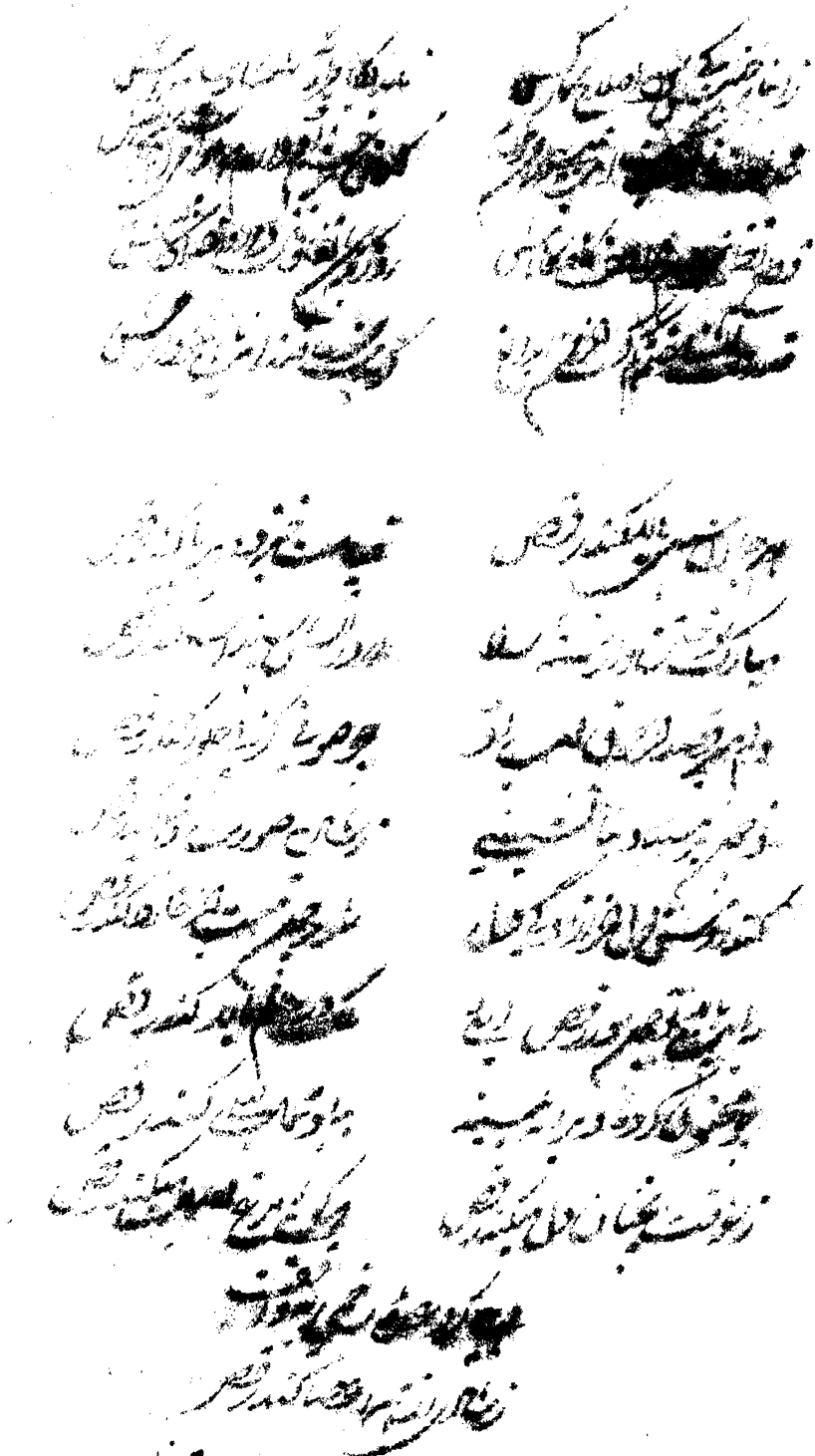

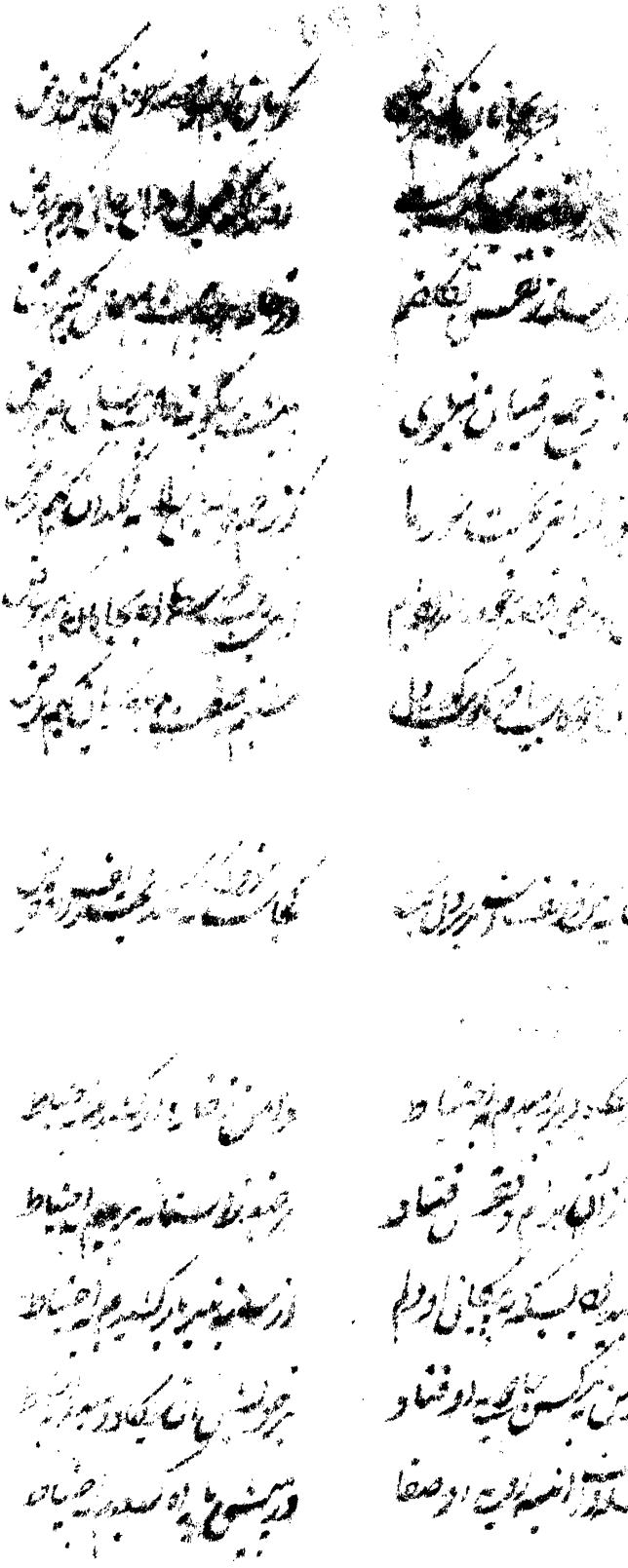

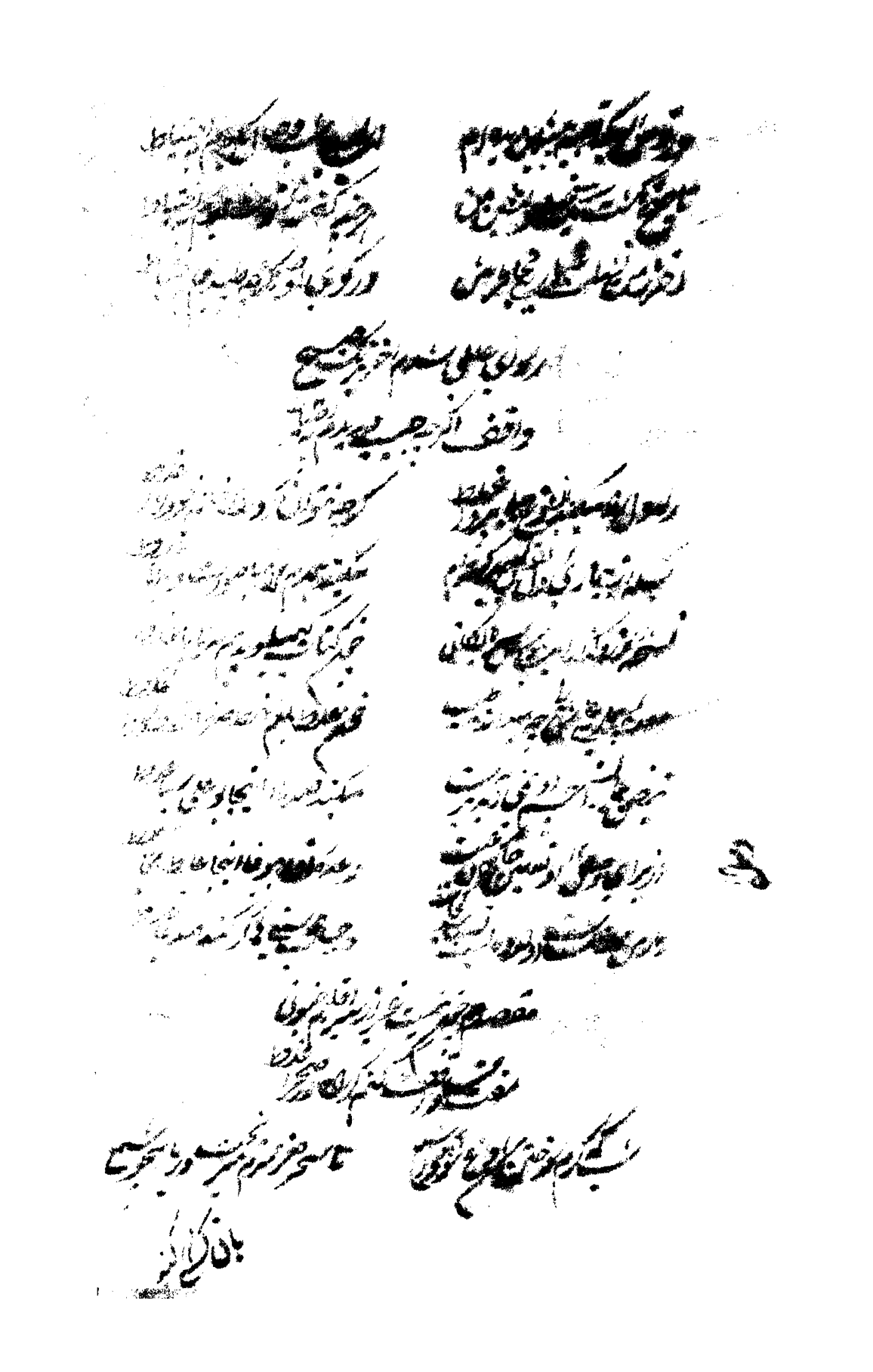

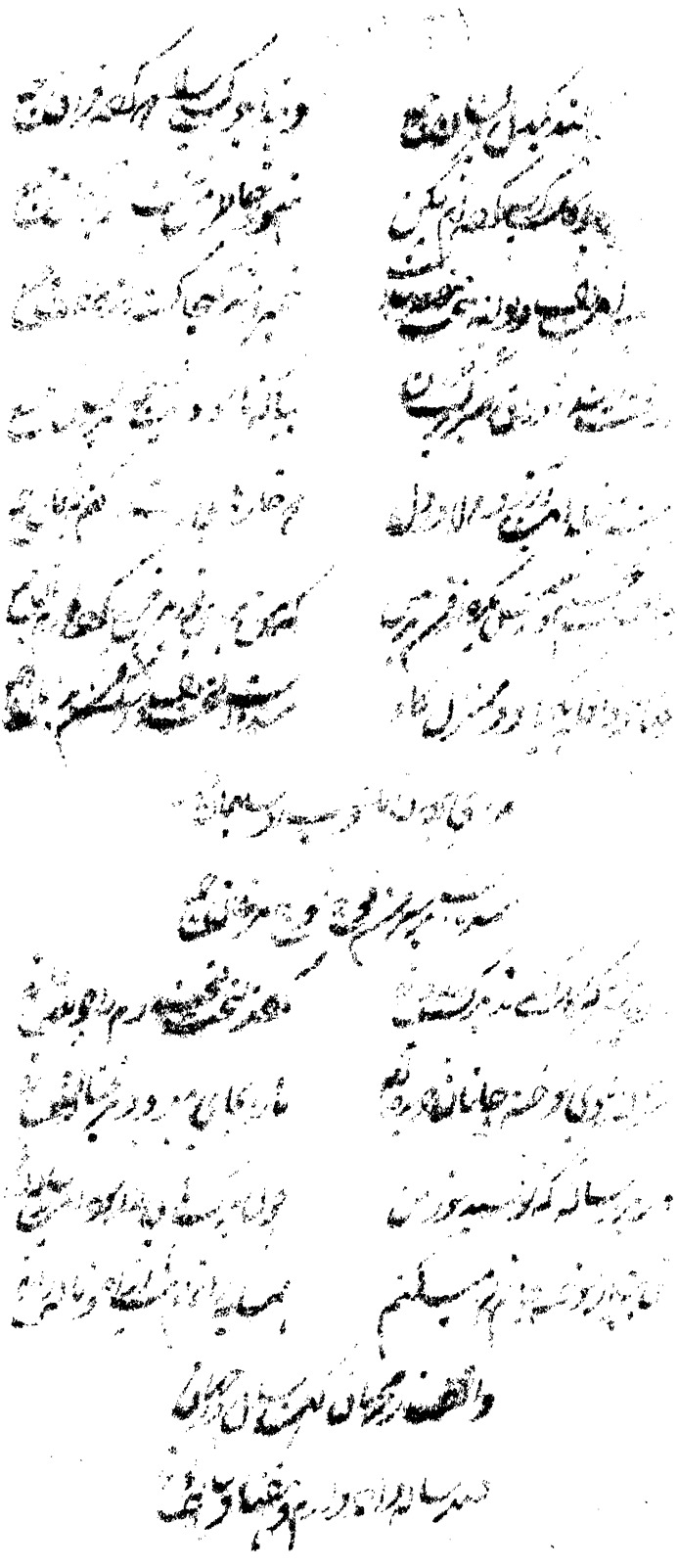

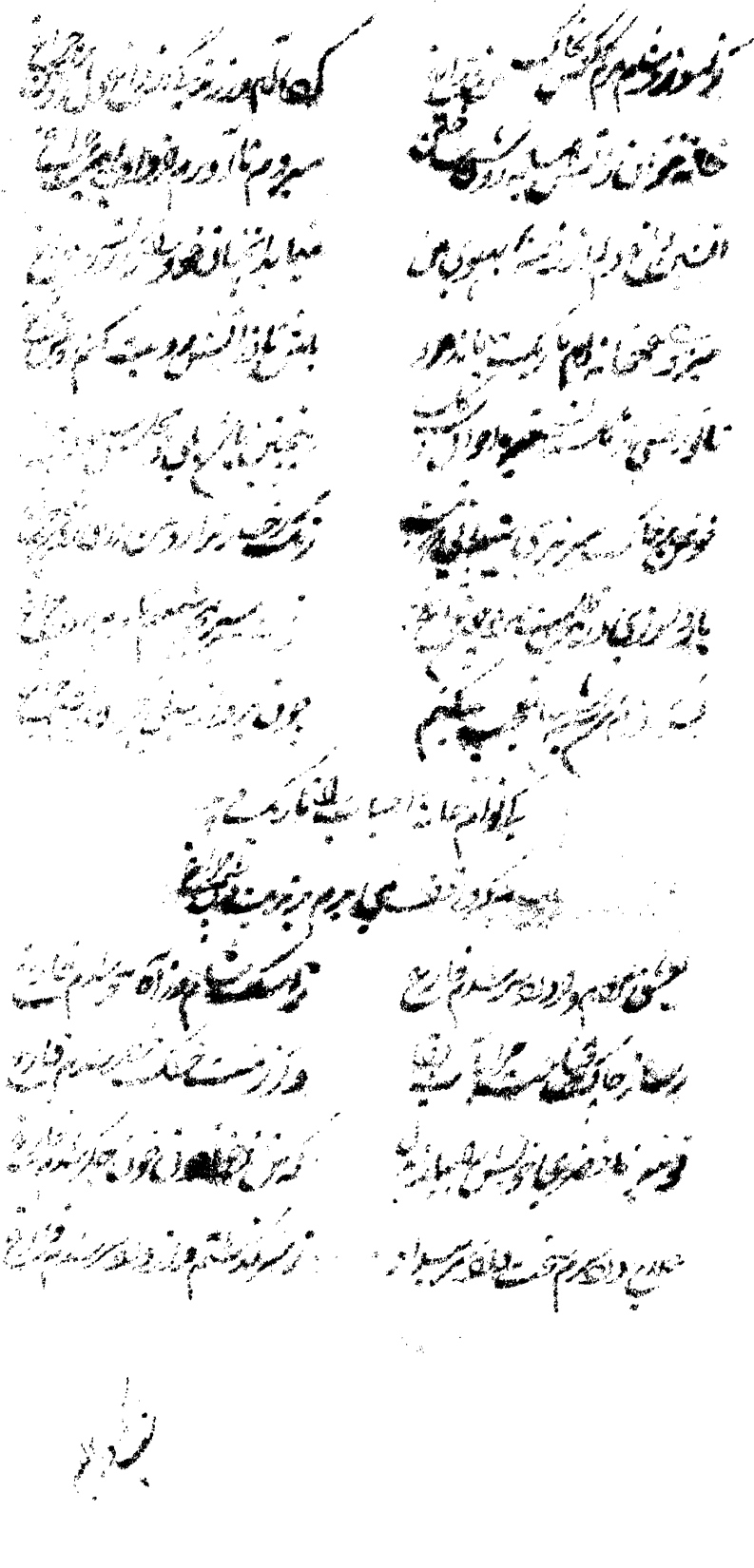

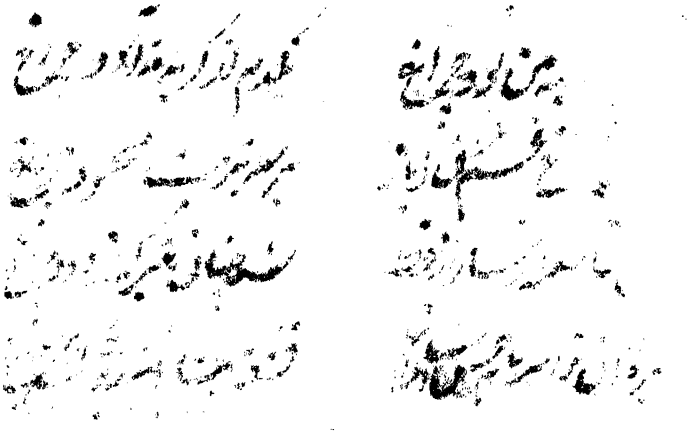

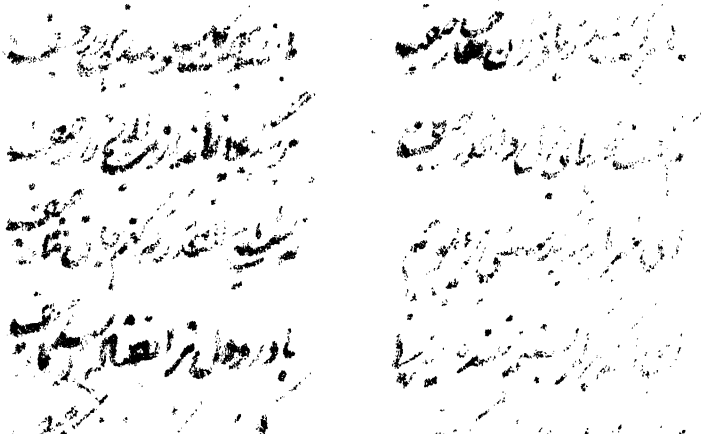

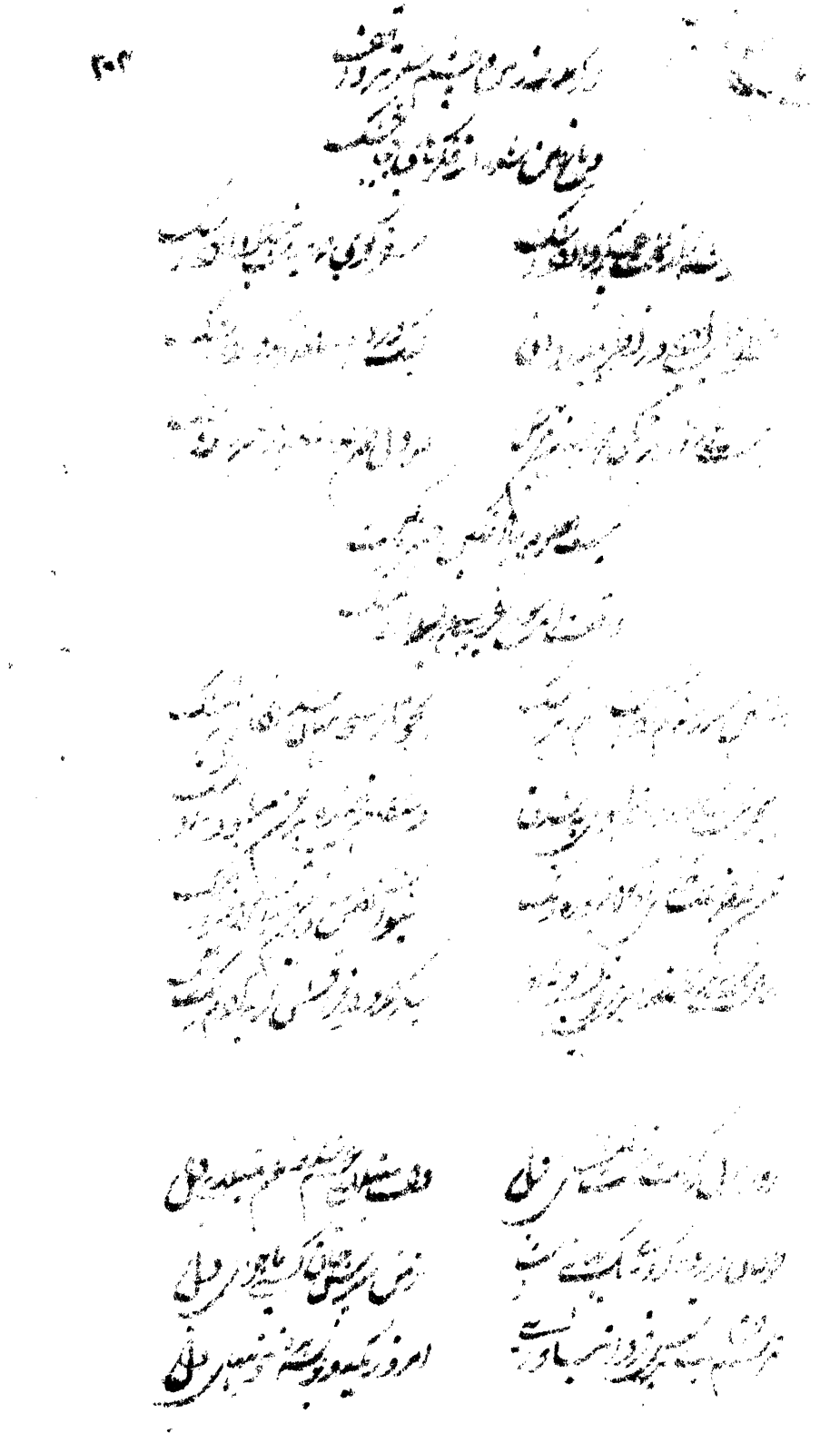

واقعهٔ حضرت یوسف علیه السلام افتاد

که یعقوب پیغمبر را در سنهٔ ثلثین و ستمائه

[illegible] مرثیه

[illegible] جهودی زخانه ف

[illegible] ورا فی کل ساعة ناله ف

[illegible] ندیدم چون تو جانانه ف

[illegible] گوشه نشود همسایه ف

[illegible] جانان تو بیگانه ف

واقعهٔ [illegible] دل است

تمثال [illegible] ف

[illegible] وصال [illegible] دل

[illegible] خوشا دل [illegible] دل

[illegible] برم [illegible] دل

[illegible] چرا [illegible] دل

[illegible] کرا [illegible] دل

[illegible] نمیدانم [illegible] دل

ز بلبل خوب آید بلبل — مگر وی را زر و نقره بلبل
ز بلبل خوب آید بلبل — بیرون کند از سر کین بلبل
بلبل بلبل زیبا کند — فیاض ستاد ابر آورد بلبل
خانه بهر سرزد و کاسه سلیمان کرده — زنبور ز مرغان نبود بلبل
بهار آمد و بلبل بر گلستان مست — چه افتاد و بلبل بر گلستان مست
مرا و جمله دوستان بلبل مست — بلبل آورد بلبل

مرا با نوایان کلمه رفیق
ز بلبل نوایان زمزمه بلبل

بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل — بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل
بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل — بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل
بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل — بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل
بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل — بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل
بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل — بلبل بلبل ز سرم زخم خار و زنگ گل

واقف از کوچه محمد کنعان آمد

نکته‌دان بکسان نظر نکته‌ها

بسکه‌ دف‌ نی‌ و صدا و دل — کو بگوشند خراب‌ و شیدا دل
دردها دارد اگر علاج کنند — مبتلا هستم بر مسیحا دل
بادم گرد انچه‌ توان کرد — ناخدا ترس نوح ترسا دل
سخت کاریست عشق جهد نوئی — می‌برد هشدم ز مشکلها دل
بادبان کشتی ز بر من — آه و درد سیه‌ ناله‌ شبها دل
جان منی و دردم بیدرمان — کرچها مشکل غمت با دل
خیز و رنگ آور و عده‌ مده — توجه‌ پرداخت‌ مبتلا دل
نقد جانی کشد ز دستش — جسته‌ بردم نگر تجلی دل
کعبه‌ از کی بجنبد از جمع — بسته‌ دارم نگر تجلی دل

گریه‌ و ضعف نی‌ هوکس‌ نیست

افکنم بعد ازین بدریا دل

کوشش مردم کرا شد و من کمین — عیب انجام خود بکن تحسین
باد بند بسکه‌ زندگی تنگ تو — بعد نیکی کسم بجز نفرین
رنگ حسرت ز آسمان مطلب — کس نخورده‌ است باد از خم نیلی

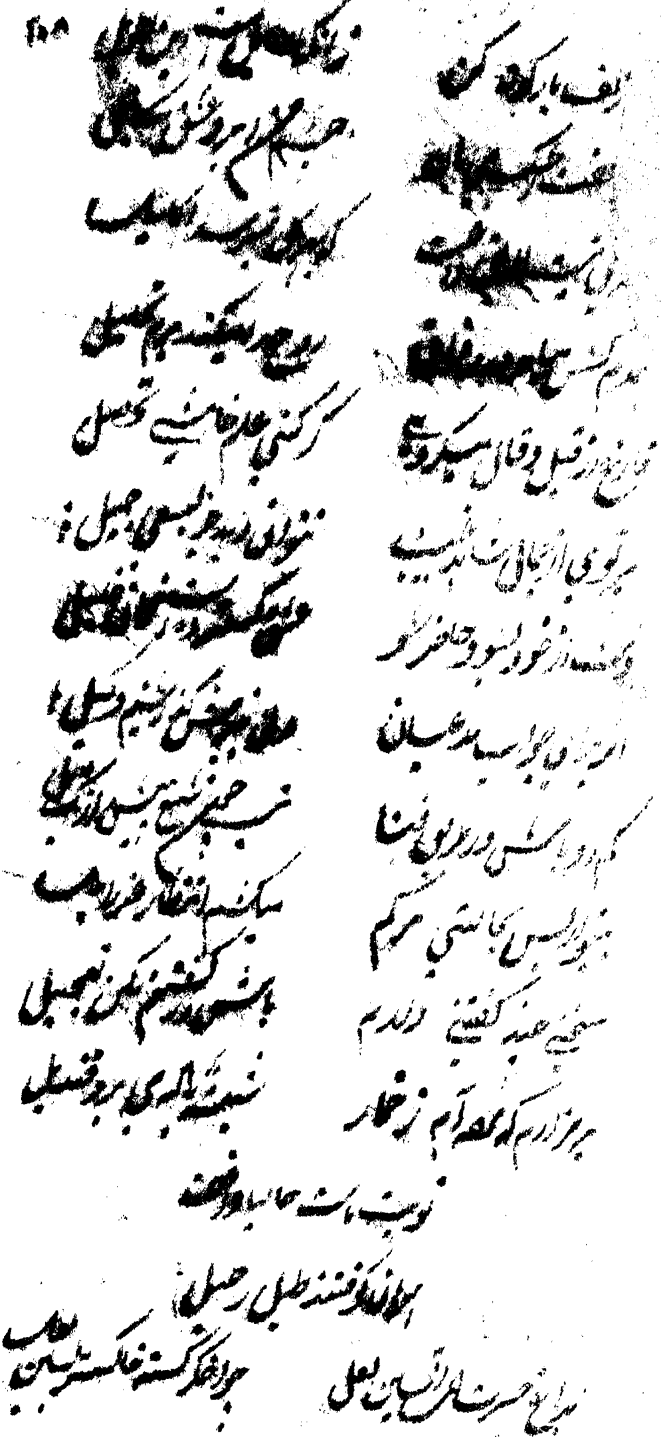

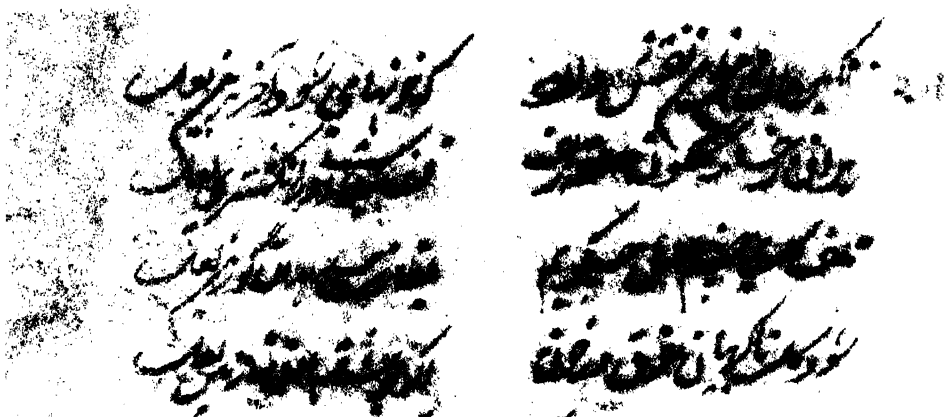

دل خون کشته و دلق کبود

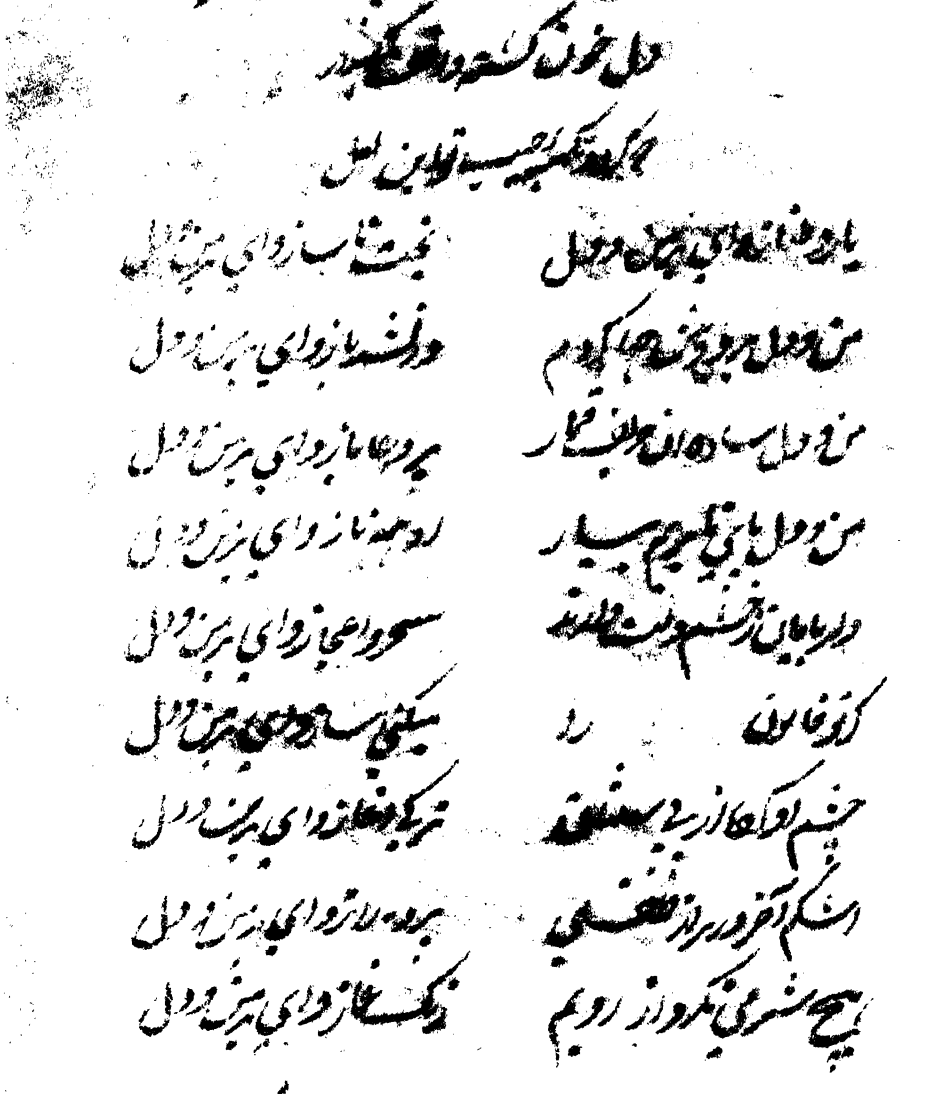

آمدن شوخ بسیج تفرج در

نادرک زمینه زوال بی‌تابی دل

[illegible] دل — چه خوابی است غریب [illegible] دل

[illegible] دل — [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

[illegible] — خنده احفاد [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

بیقراری دل

[illegible] دل — [illegible] دل

[illegible] — جایی که نسپرده‌ام [illegible] دل

[illegible] دل — [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

[illegible] — [illegible] دل

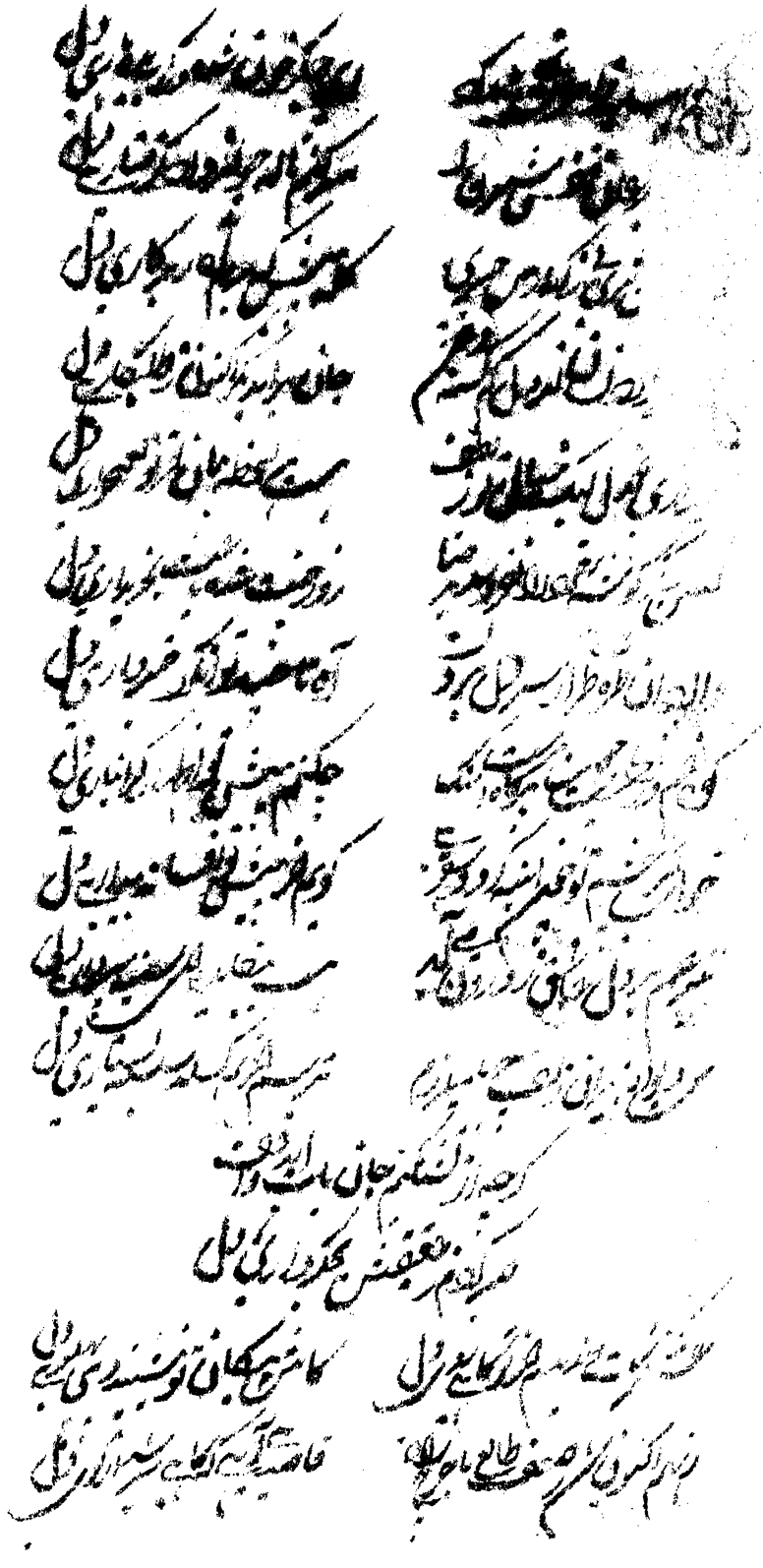

از همسفران جانم از یار وطن یارم — وز وصل و لقا امید و انتظار فراوانم

خوش آن غم یار آید و آن وقت

ما را که در این دیار یار است

از چشم جوی تو شکل جان برم — کس جان نبرد وه از آن خنجر مژگانم

گویند بیت و صد و الراحیل — زان ناله زبان هر دو لقد نزل بر آن بیابانم

ظالم ز تعدی تن تا توان مکن — بیچاره تو شکایت بر دل بریانم

خوانم ز شکوه کنم از جور روزگار — یا از لب یار نام نویسم بر زبانم

آن مدینه خانه خوانم هر جا بگویم — آن سر زمین که خوش آن جانم

بلبل از عشق تو در باغ سخن بر من — نالم چنانکه بر سر نوا بیاد بانم

واقف کجا و وصل تو ای مه حبیب کجا

حاشا که من بطالع او امتحان برم

نسیم بر سبا بهم رسانم — رفتم که ز سبا بهم رسانم

نخست جگر سبا بهم رسانم — پس بر کف خود سبا بهم رسانم

گر تو ز سبا بهم رسانی — من هم سر و کار با بهم رسانم

فریاد کنان روم بهر سو — تا دادگری بهم رسانم

گفتا

زنهار از

نفس واپسین باشش — تا کوش کریه بهم رسانم
من مست خراب صبوحیم — تا من اشربی بهم رسانم
ای مزاق رحمن — تا من حکمی بهم رسانم
[illegible] کجا بمیرم — تا خوشش بسپری بهم رسانم
[illegible] — شوریده بختی بهم رسانم
[illegible] — گردان خسروی بهم رسانم

رفتم بدیدن در دوست
شاید قدری بهم رسانم

دلرا اگر بیار کشد در کدورم — یک لحظه روی دوست بدیدن بر آورم
جانی بکف گرفته ام این راه میروم — تا جان بکف نهم بسر راه او درم
رحمن بلای قهر بگیرد ترا که من — کین خویش را بگیرد ان در بدورم
در بی دلی فتاده ام و میروم بشهر — صبح نشور را بدیدن او در آورم
بیرون رفتن از کف بیطاقتی منست — کاکلش گرفته ام بسر او در آورم
ناصح بیار گو نکند درمان تمام — دست ترا بگیرد و در پای او درم
از لطف خویش کار من خسته بین کنم — راه ترا بباد خزان در آورم

واقف زرقا منش بحرف ناز نم

نسخه دوم در بحر مجتث مثمن مخبون محذوف

بیاری غم نکنم خانه را خراب مبرو ش
که بیدلی بجهان نیست بی عذاب مبرو ش

چه پرسشی ز من و حال بی قرار مپرس
جفا مبر ز من و از دلم شتاب مبرو ش

که داند جز تو که تسکین دل ز ما مطلب
بدست نگار ز خنجر مآب مبرو ش

مرا ز غمزه مستت فتاده در تعب
کسی بدست چنین پر عذاب مبرو ش

مکن خرابی دل سود الصنما ز
تو نیکی که مکن بی ثواب مبرو ش

دلم ز کافری بابل مزاج است
بان سر و کله بی حساب مبرو ش

ز دان لب سیمای لب سرشته
ز دان ز لعل تو در عتاب مبرو ش

تو کون الله من قیمت آنرا بدانه
من آن ورق را کسی بی حساب مبرو ش

ز بس که جان منجرحت بتیغ
کجای کسی خونبها مبرو ش

ز بود و نبود تو غم از عدم ندارد
دل و جان ما بیک ادا مبرو ش

تمنای بیمار دل را بعالم چه سنجم
طلاقت خدیو جهان را چه سنجم

اگر از دو نیمه نمایی تو کم مکن مضایقه
بدیدم صبر جمیل دارم چه سنجم

تمام

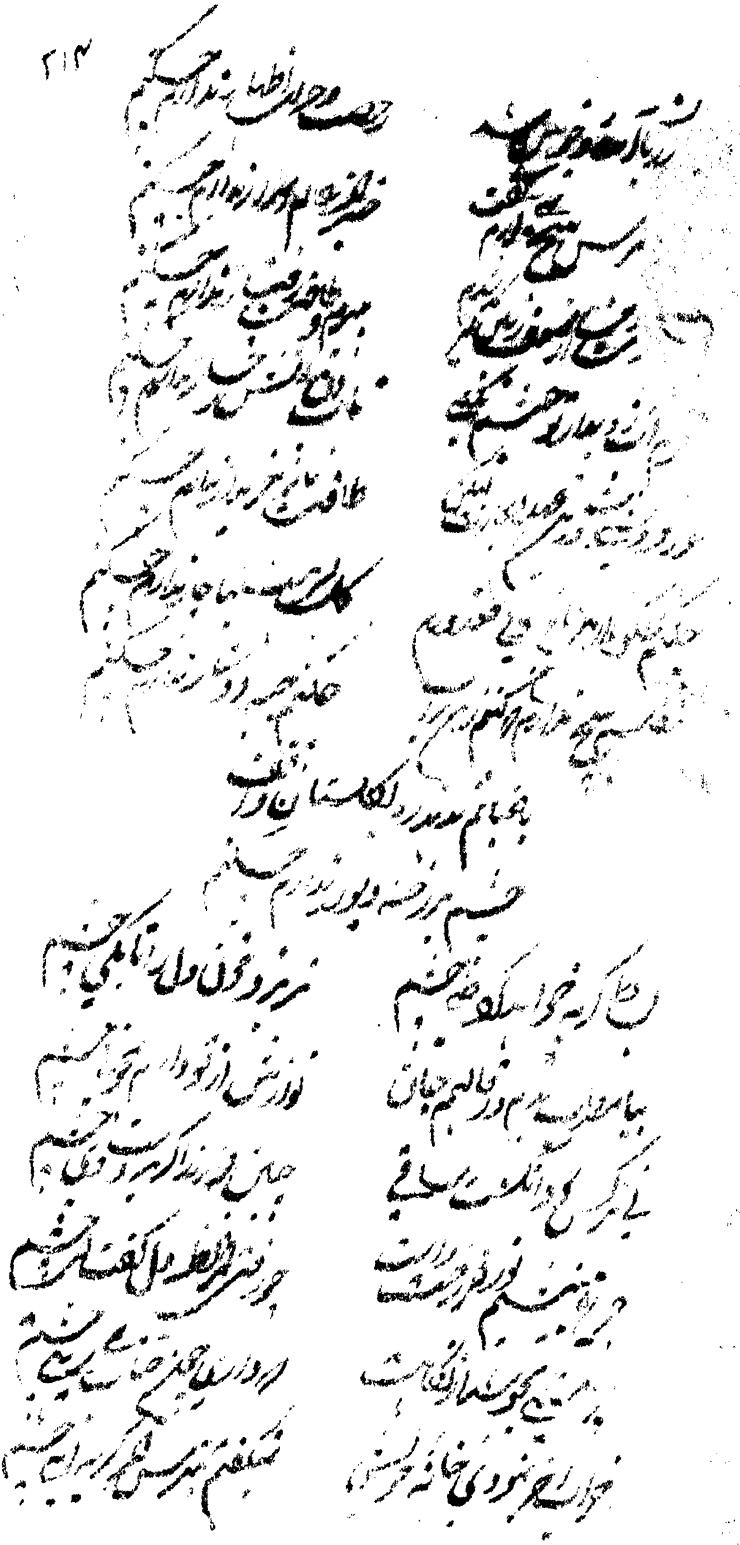

وگرنم در ره دلم وقف نماند
بط گریه خوار اشک بی چشم

فتاده مرد ره دل خانه یار
چو آنسه خلوتی گاه
دل خانه ای عشق من خبر
ولیکن تا تقاضل حسن
نظر ارحم ای الدر
فرخنده تر از خوی
با حال آسمان رسد
سرت
بوی تحفه نامه خاطر
سر نوشته ام
فرستم سیب بی
تراز
مرا گند ز مال النوح
نثار
هوس دوم بگیرم
توقف
بزرم

دل امیدوار است از کرم وقف نمانده
که در بحر بی کران
دلم
نصف روز قضا
زدرد دل
سپید کف

بوالکرم

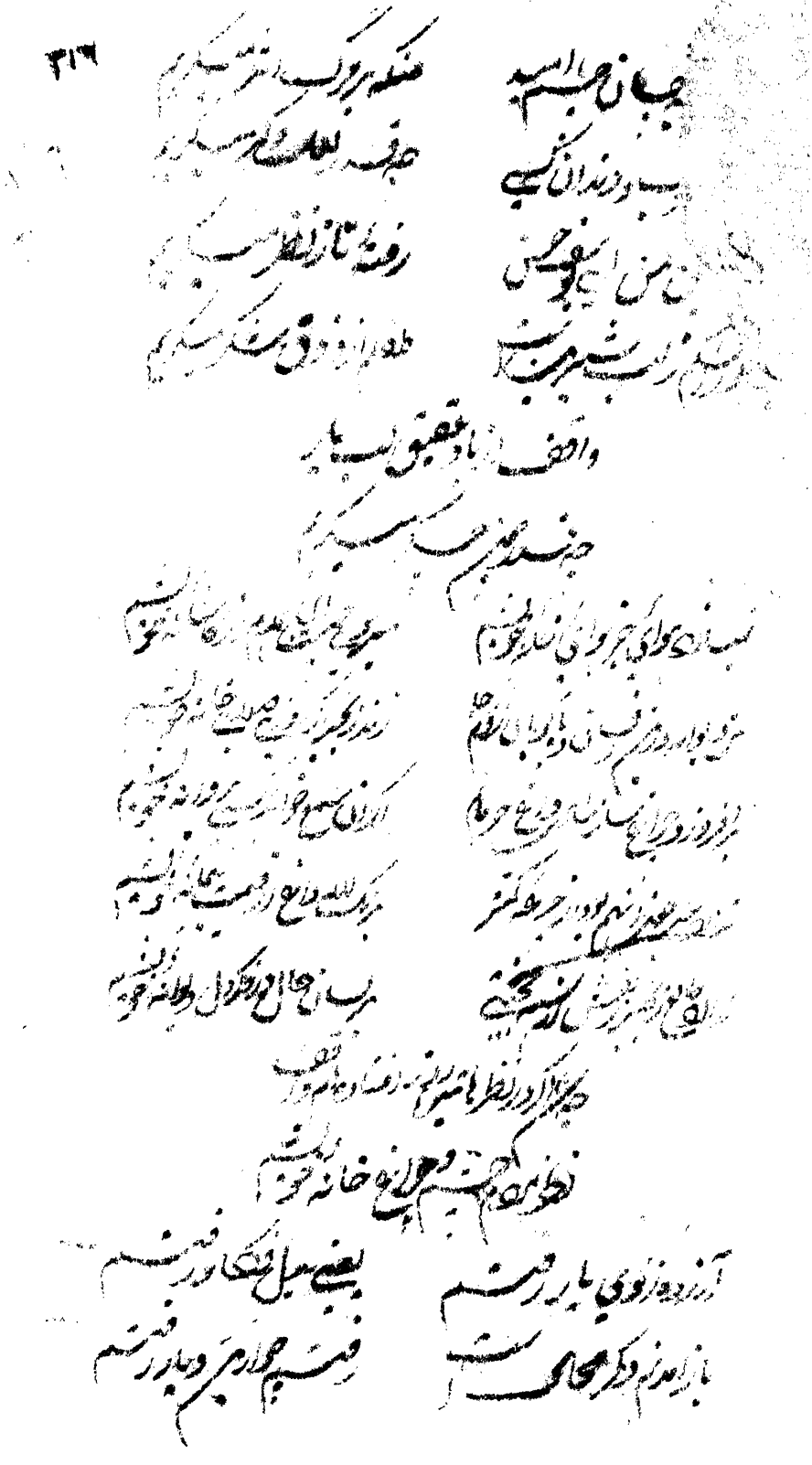

چون از بهار عمر دمی بیش نیست — با دیده ای ز سیل بلا خویش نیست

تا خشت بهر دوم و سر بالین — در خود چون سایه دیوار نیست

آواره ام ز هر در و بامی که گشتم — دانم که زاد و بوم مرا یار نیست

از وصل جز بهانه حاصل کام نیست — روزی که آمد و شب دیدار نیست

صبح امید بود ز بخت سیاه من — در قافله بهار نیست

خندان ز فتنه بخت بد خویش — کز خاطر زمانه غبار نیست

دل بود خسته چو خود ندیدم — صد بار بلد له زار نیست

در راه مطلب تو یک قدم نیست
واقف کلکون سوار نیست

ز بیخودی که کرد مرا با تو بیقرار دلم — کرد پیدا اضطراب عشق بیقرار دلم

خوش کمال آمد و مرغ دلم از ما رمید — کرد بیدار اضطراب عشق بیقرار دلم

نیست شمع و کلک بیتو من سیه روزگار — دانه اشک ریزد از چشمان بیقرار دلم

ظاهر از بیخبر لعل بدخشان باد شد — در سر بیتو منم فال گوهر شاهوار دلم

با غم هجران تو در بستر ادبار و نور — شاد باد از تو غم جاوید یار دلم

بیتو چه مرهم چه کار آید مرا ای چارسان — خون شد از زخم فراق خنجر خونخوار دلم

جز تو نیست

حسن غوغای سلیمی کرد مصباحی از رنج هجر
سیکندر قفقاز بقصد جا خرید از رنج غم

نمی پوری بی ست از پیه سازم — بهر پرواز ی که بسازم

کرم از لطف تو ازی بسازم — نعوذ از خویش او از محبت

مغار پر گنج باز بسازم — ز ا گنجی بی بری وز او بدل

سر شکم گر دغمازی بسازم — ز ان ور چه بر دوام بردارم

سبه مستی بی نازی بسازم — سیه زلف خمار ی کست نیم

کدر بر من بسندازی بسازم — شدم بگسان بهانگ رحلت

خبر بر باری نمی با بسازم — وفا ناری ست کمارت با جفا ن

نوا ندا کر مرا ندازی بسازم — مرا ست کدم از دل خانه ساز ی

بسازم چار کار تو ر ا قضا
ر ستم بر مرک طلب ر ی بسازم

دلست حبت ا ر ی سر چه ا ر کنم — بر ک ت ن ه ر ا ه تو چه ا ر کنم

لبا ن ز نبه تو لف تو کرد ه ا م خا نه — ز ر نخ و ر سم دل ا نه سیکنم نغم

کر ز نخو ر نبا ی ز ر چه ا ر کنم — بکو بخو س ن ل ر چه ا ر کنم

خیال آن کمر و میم و قسم

ستم از زلف بجانانه کنم — گر کند کار بر دل گله ها نا کنم

[illegible] — نکنم زندگی خضر تمنا نکنم

[illegible] — گر بدریا فتد آن نقطه تمنا کنم

[illegible] — سر کنم تکیه بر آن ساعد مینا کنم

[illegible] — گر کنم سوی لبش میل تمنا کنم

[illegible] — تا ابد دست ز دامن نکشم دلبر را

[illegible] — تا بود منت مردم نکشم

مست در خانه خود را نخورد سنگ عفیف را — نشود از ره میخانه غمم دامنگیر

از ره کعبه بسنگ سر میخانه فتاد — هر که آسوده همان به که تقاضا نکند

خاطرم لشکر غم را چو پریشان دید — کرد بر حال خود و خنده بدنیا نکند

[illegible] — یکره از نو نکنی نظره جوی ما را

ما نشستیم چو [illegible] — ما ز دنیا نکنیم

[illegible] — تا دلی از ما بیازاری نشنیدیم

[illegible] — گلبدشت ز خوبان امید رضا

بدیم نیست کز او دانسته بودم
سرم فرو نبرد چیزی که دانسته بودم
من از اهل و بلد دانسته بودم
من از هر کار عالم دانسته بودم
که تو را آشنا دانسته بودم
تمامش ناخدا دانسته بودم
تمامش رهنما دانسته بودم
جهانی دیدم جهان دانسته بودم

تو واقف زین سبب حالم نبودی
ترا من آشنا دانسته بودم

خود بیگانه‌ی بیگانه خویشم
همه جا بدانم حسرت جانانه خویشم
ز بیگانگی خویش فغانه خویشم
بیابان گردم و بام و در خانه خویشم
از آن جانب تو بر اینجا روی او
با شمع ساختم و به پروانه خویشم
در بزم می‌پرستان گر راه یابم
از آن خط‌ها نشسته و بیگانه خویشم
تا کی نهی به دامن جانی شوق خویش
از در صلاح امیال و فرزانه خویشم

از خلد

[illegible]

واقف نیستم کز جان عزیزم چه می‌خواهد سر کویت
توانم دید اما بیش از این یارا نمی‌بینم

بیا ای دلربا کز تو نوا کردم — مدارای بیوفا کز تو نوا کردم
بیا ای خسته‌جان کعبهٔ دلی — هزار صدق و صفا کز تو نوا کردم
بس تعجب است دلم را چه بلاست — زمانه با بلاست تا کز تو نوا کردم
شنیدم دل بس کز درس — تو کوه و صبر آگز تو نوا کردم
ندارم های کم فرمانه در مهر — بیا ای مهربان کز تو نوا کردم
کسی کز دلم کز دست تو — وی بی‌نشان کز تو نوا کردم

بدیده از چه جا کردی مرا
نبرد پروانه گستاخ ای شمع
فتاده ای بگردن از چه کارم
چو بسته غنچه جنبت را بگردن
تو در آب و گل من سنگ تخم
بر خرقه کیست دوخته جامی
بگذار تا بسازم و وارم
چو گردن از وفا پیچید ما را

نه چنان نه عزیز اندر وفا
تو می باز آشنا کردی نکردم

منت از خون دل شراب خوردم
کند از رشک موج کهربا را
سوز الود سپرد می بشتاب
نالد دل فتاده از آب
کز تو شمع و چراغ من باشد
در لب هم دل خرابی نیست

ز رحمت با پر کباب خوردم
چون نیرنگ کز پا نیفتادم
بیش با جنبش انقلاب خوردم
کو سلیمان با بساط رباب خوردم
مه و خورشید جیره خواب خوردم
بهوای خانمان خراب خوردم

[illegible] جان بیابانی فرستادم
[illegible] که شراب بیابانی بسم
[illegible] سبب مروارید شناسم
[illegible] لوشه ای بر آن کاوش
[illegible] کرچین زلف صنمی
[illegible] نه مصاریع پنج شاب بسم

ان مصاریع و بیت

من چرا تن به پنج و شاب دهم

[illegible] بعد عمری با غم لکمین یار شدم
[illegible] منت ایزد را که من یار یافتم
[illegible] چون کنم بیدار لخت دل بانی یافتم
[illegible] سر به سان در سر به نور جان یافتم
[illegible] شیره جان یافتم شیر بیخ زبان یافتم
[illegible] نخب نخود انه هر سر هم از نخلبند یافتم
[illegible] تا نشد بیدار بخت از خیال آن نگار

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

واعظ کز به در حجره ما می‌گذرد
دارم امید [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

سرو قامت که سیه دارم
که خط نورسته دارم
که چشم سیه دارم
نکته دان سیه دارم
خاطر آرسیه دارم

از مرا می نشاید و در قفس

جان بر لب رسیده دارم

دل دل پیش آرام و سکینم و سکینم
من با دو شرح وفا مقصود سکینم
بیتو نشیمن جا سکینم و سکینم
یادان کمند با سکینم و سکینم
از خشم تو دست رها سکینم و سکینم
من بیغرب جا سکینم و سکینم

در قفس از دست نمان بیکه جا نگذارم

دل دل پیش چند ارسکینم و سکینم

بیا و صحبت شکر کن ز بهر خدا — بگو که من ز ره انتظار در خطرم
فغان بنیوه اندوهم مرهمی نزدی — مده بدیده حبیب یقین ز زیور خزم
مزن بتیغ زبان تا نیوفتد خبرم — مکن بحکم وفا در خطر خبرم
بیان خاک شوم تا نیوفتد خبرم — مزار بر سر خاکم ز خون جگر خبرم
بهر کرانه نشینم بهر بگوید کند — خبر کند دهد از خون جگر خبرم

ز کرده کار پشیمانی رسانده ام بوقت
که در مقابل این بیهار بی خبرم

اشارت کن دل ویران ببرسانم — بغیر ماهرین در میان نیرسانم
نهیبد بستم بر بیخ شوق بلبلها — بان سرو خرامان نیرسانم
دل دیوانه ام مشتاق سنگ است — سلامم او به جفا نیرسانم
دلم خون گشت از خوی تو ای جان — بغمزه تیغ جانان نیرسانم
ندارم خبر و لیکن ز دنیا — بان زلف پریشان نیرسانم
نیرزم دل بنک بار بی خبر است — بان بیهای خوبان نیرسانم
اسیر بی خبر و بی کس ضعیف — بهر خاکی گلستان نیرسانم
دلم خون میشود و صد بار ضعف — بگلبنی نا نیرکان نیرسانم

فی ۱۲ ذی الحجه

هم کرچه کاری کریبان را بدامان میرسانم
بشنبه پارسی دیبا خود را بیبان میرسانم

لبان سبز و نفس گرم و داغ

سر خود را بلبان میرسانم

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

نشینم تا صفیر بلبلان در گوش جان باشد

ز بحر و بر نیرزد بال و پر در آشیان بردم

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

گشتم تا سنجیم بهبودان — از خدا کوشش کری بیجوا سم

مسرده منظور نظر شب را — قدری خاکی دی بیجوا سم

تا بدا دلبر خشکم بر سد — مدعا شم تری بیجوا سم

بوسه دو کر لبی بنو قسم — تلخ کامم شکری بیجوا سم

نازک رفتی و نزاکت عشق — دلبری موکری بیجوا سم

نیستم قابل فیض صیاد — لایق دام مری بیجوا سم

لذت دولت شاهانه نخوردم — در حوری بیج سری بیجوا سم

زان لبش وادی ایمن در قحط

بیجو موسی خبری بیجوا سم

سنگ ها از ناله در دل می برم — زان لبش صد شعله در دل می برم

مرغهای نکته نا گفته ام — سیر دم تا چار در دل می برم

با نوای بلبل و خاکستری — گریه های زار در دل می برم

گفتم از بیدل نزاید گفت بار — حسرت دیدار در دل می برم

خونه زیر خرمنم حاصل نشد — خرمن صد خروار در دل می برم

خانمان خلق بنوازد ز خشم — او تنها بار در دل می برم

واقف

واقف از رکن شقاوت بای بر

شکوه لب بار دل تنگ برم

[illegible] نتوانم ز در میکده بر گشتن [illegible]
[illegible] روز محشر به پناه تو شتابان برخیزم
[illegible] کوه غم بر دل ویران من آسان گردد
[illegible] در کنارم بنشین تا ز میان برخیزم
[illegible] بالش نامش زیر سر خود بنهم
[illegible] نفس هم از ره دل با تو بر خیزد
[illegible] من نه آنم که ز خواب طرب بر خیزم
[illegible] چون گل از خاک جهان تازه بر آن چهره برم
[illegible] نشنیده که از خاک فغان برخیزم
[illegible] از سر حسرت و خود بر سر خوان برخیزم

زاهیگان میرخزر بانه تعلیق کرد

واقف از زهد چو خم بانه چسان برخیزم

شب از خمار بیخودی افسرده بودم — چه افسرده که جان کسی مرده بودم

شدم در خمار محبت خراب — دعا باخت او در ره عشق تاب

دماغ مرا داد جنت خوش آب — چه دلها که از ناله آزرده کردم

رقیبان سر سنگ از هم بپاشن — دلش در برش مثل آهن گدازم

بکام اران عقبق لب او — هزار عیش خوش جا خورده کردم

ازان نرگس سرمه سا دیده نو — هزار سپاس کمان در بصدم

خدا را منه سر بسر غیر تیغی — هزار سر کاسن آورده کردم

زبس در جگر غم خود دارم امشب
بیاد آر سید ضعف دل فگارم

زبس نخل تمنا بر سر راهم ببوده — کنی از در و محرومی بدر بوسم

بدوزد گر حواست از لب خشک او بوسه — دهان زخم را بسوزن بدوزم

مرا غیری زند گر کوفت بر فرقم — چو بوسه آشنا بر لب فتادم

چنان دلبر از ان قامت درخت کردم — هزار جا سر و دل را چو صلیبا بوسم

در اوراق فرخنده آیات دعا دفتر

من ابتر را زر تعظیم مصحف بوسم

در اسعد زمانی برای بوسم — نایب دلم را از لب نبوسم

گل انزم

[illegible] مقامات خسرو شیرین

[illegible] سرزنش شیدا سر کردن [illegible]

[illegible] باد و ناله بلبل

[illegible] [illegible]

[illegible] مارا مست کسی سر نکرد

[illegible]

بگیر جامی و رین دیو مردم

[illegible]

[illegible] که هیچ سیل بر میزانه نسبتی دارم

[illegible] کهن شبنه و جامه نسبتی دارم

[illegible] با ستاره جانانه نسبتی دارم

[illegible]

کهن شبنه و جامه نسبتی دارم

غم هجران کشیدم در فتم — زهر خوبان چشیدم در فتم

نقد جان صرفه کردم در بر یار — حبس دردی خریدم در فتم

بوسه از آن لبم نشد روزی — لب بدندان گزیدم در فتم

آمدم تا نفیسه در کویش — زار می دل تپیدم در فتم

[illegible]

[illegible]

من با دل سخت تو در افتادم — یک سبک جنبش دل ندادم

در کوی تو هم ز غم نرستم — صید حرم تیم و صید ندادم

بر باد فنا سپردم از خشم — ورنه طمع سایه ندادم

گر وصف دهان تو بگویم چه بگویم — شعر چه بود آن چه هیچ سخن یارا دارم

[illegible]

[illegible]

شب هجر تو داغ می سوزم — چه قدر تا دماغ می سوزم

چند از راه بر نیامد دلدار — تا سحر چون چراغ می سوزم

لاله رخسار و یاسمن اندام — بی تو بر کف ایاغ می سوزم

مرغ بالای چراغ میسوزم ۴۴۸
که کنم از سر داغ میسوزم

بانشستم شعر عاشقی و ردیف
خاطر غمناک فسرده میسوزم

ای شباب دل بسیمین خانه دارم
زشوق او طلسم خانه ویرانه دارم

بیاض گردنم مشک ختن را میدهد بو
بداغ نقطه دردی ز سر تا پا نشانه دارم

دل صد چاک ما خندان ز بهر دیدن اوست
که اندر فصل گل طرز تماشا این زمانه دارم

هزار خود ز دور نصب نشیمن در محفل
بهر شمع خود در نوحه پروانه دارم

شباب دون و دانش بر سر هم در دل افتادند
ز چشم مار چشم عافیت بر کار خانه دارم

بشوق جلوه اب ابد سال بر دوختم دیده
بجز دعای زردی لطف هم خانه دارم

سراپا سوز و شعرم بر لبم لب کشت و افسون زد
نمک در پرده های خواب شیرین میفشانم

من از دم بردی گردان نوا دارم
بیاد خوشدل مرغ دلسی خانه دارم

زدم گر دست از نخجیر لطف او مشو بر هم
تو میدانی که من واقف دل دیوانه دارم

از وصل دیبر دل بر گرفتم
خود را جاودانی در بر گرفتم

کفتی جدا غم می نخورد چون نشنید — فرمان نازت را سر و جان بنهادم

این بار سایه سودی نکند — سودا ز سر بنه که ز سر بنهادم

چشم بپایم سودی نکند — از آستین دل تا بکف آستینم

یار آمد از در و سر بر نثار مش — از گریه مستی کو همچنانم

رفتم بکوی دل ای وای بر من — دیوانه را ز بند کردم

نشستم در کوی دل — هر دو جهان را بخشیدم

با خبر ستده داری و کوی که ندارم — جهان از آن داری و کوی که ندارم

ای خانه بر انداز بسر کوچه خمار — شبها که دری داری و کوی که ندارم

مارا مه چشم تو بر انداخت ز چشم — ننگ که دری داری و کوی که ندارم

از جمله نهان دل بیطاقت دل — با خود خبری داری و کوی که ندارم

من چون نزنم دست بدامن تو چون — جانان کمری داری و کوی که ندارم

از راز نهان تو خبر یافته و رفته

دل با دگری داری و کوی که ندارم

ساخت بخیه بیت من دل جمله جمله — در قفس خویشتم چون جمله جمله

نغوان سند مرد در شیرین کام — سعی بجا چو کوه کن جمله جمله

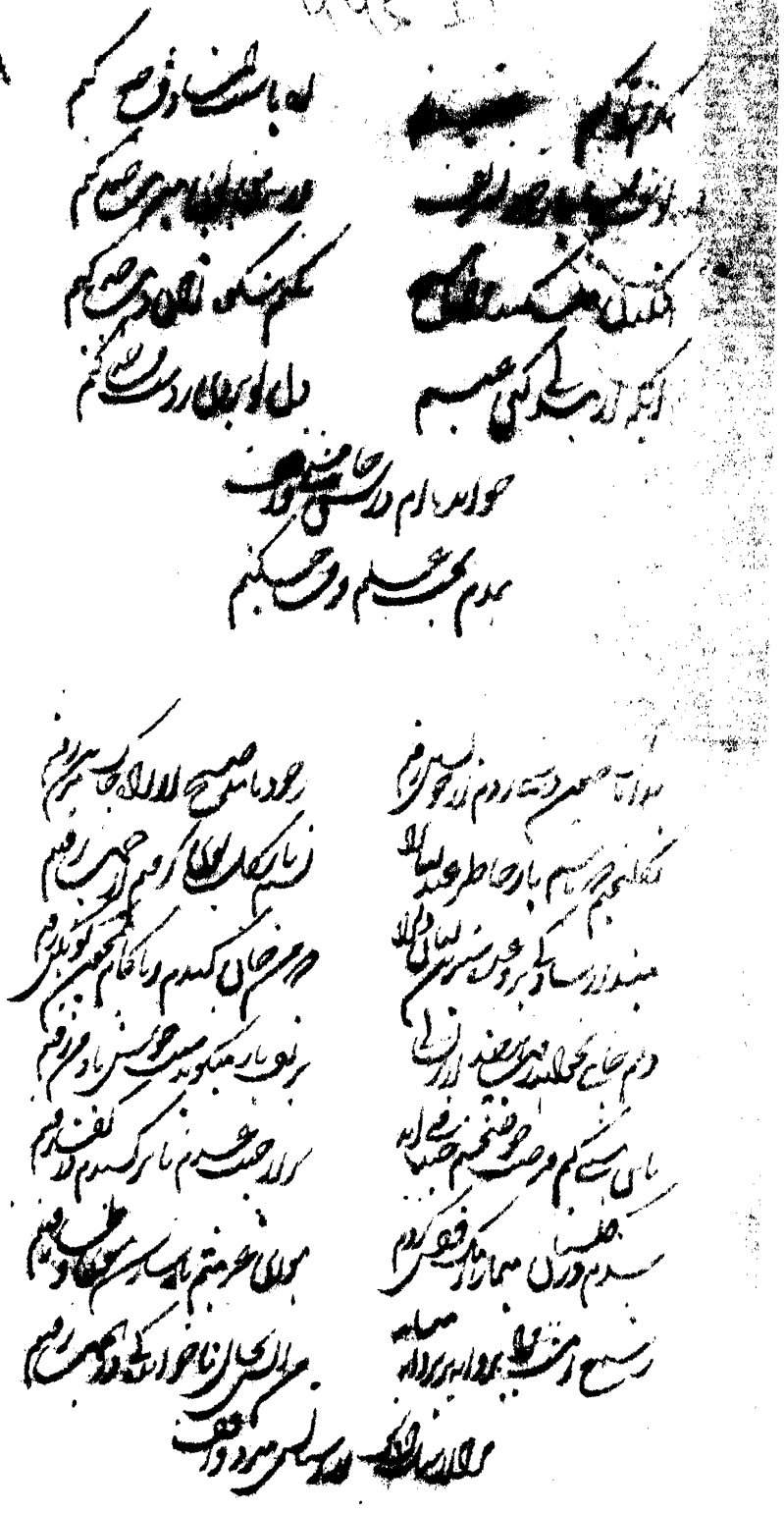

تو کردار ما بین زشت و نیکو بسنجی نه بر گفته بر خرده گیرم

[illegible] ما بیخ بیجا ندارم — که کاندر جهان سر و کار بدی با ندارم
و دانم که [illegible] — سر پاکدامن نه در صور اندارم
مرا [illegible] — چو با نور ایمان سر و کار دارم
چه [illegible] — که در نیک و بد [illegible]
چه [illegible] — که مردانگی جوی از [illegible]
چرا [illegible] — و یا نغز سخن [illegible]
نبود محرم جام خود [illegible] — چرا رنگ [illegible]
زدوم [illegible] — امید [illegible]
مرا [illegible] — کرم بس کرم در [illegible]
ندانم کسی [illegible] — [illegible]

شبی نیست در فکر آن نیستم

و یا نغمی بر آن و در سودا ندارم

دگر بوستان آمد و رای آنم — همه بوستانی بر آرایم
بباید گذشتن چو هم نشنیدم و دیدم — ولی از بر بیگانه همپای آنم

بر دل غبار بسته ازین خاکدان نشست — در راه شوق فرصت بال و پای برم
با خاک کوچه کرد و بجولان سپرد تن — چون نامه در هوای تو زیر و زبر شدم
تا چند بر فراز چنین بسته رخت — تا کی بدین ستاره شمردن گذر کنم
آلوده بر دوام چو صحرا فتاده ام — زاندم که گرد شد ز روان پاک پر کنم
در سر ز شوق نیست بجای نمی تپد — حسرت فکنده سایه در پای پر کنم

و افتاد چشم بیکی از قلم انشین ما را
از سر نهیب رفت سر و پای کم کنم

صد چون منم ز خجلت تو آب می شود — من تا کجا ز خجلت تو آب می شوم
چون گرد برم از ان سر کوی بال و پر — مشکل بود ازین بدر آب می شوم
زار ی دل بهوش ز سر بر نمی پرد — غافل ز شوق استخوان آب می شوم
دیوانه وصل میکند ای ناصحان مرا — کی عمر صرف کردن خواب می شوم
پیش تو نیز تو ان شدن کردم — از قصد از تو خجلت آب می شوم
کرده ان نگار را بامید — من ز دست لوای خضاب می شوم
تشنه جان میدهد بکوی تو — لو فتاده بکد بلاب می شوم
در بیابان بمن جها کردند — چکنم راه باشتاب می شوم

واقف از خود بی‌خبرانم
نکنم کس خدا خدا نکنم

خوشتر آنکه سر ز دانش عشق
از نبه بارم سر ز زر تکنم

آشنه خون سیاوشم نگران
نجوانست دل من که ز نیکنم

دل با غم از مخمصه بغداد ملت
ان به که سر از صومعه کنکنم

کو حادثه لطف نسبی مرد بیابان
چون بادی کل از بند برانم

زان باغ گل ابغا سکفد غنچه تصویر
تقصیر چین خود نگذارد

حمد حسن ای سبک دلی از دست برآید
با مدیه گریبان ز سکندر

واقف نه بدین گونه بلی از سر این کل
با مرغ چمن کرچه هم آهنگ آیم

خصم جانی منت شناخته ام
ای فلانی منت شناخته ام

کرچه نامهربان من هستی
مهربانی منت شناخته ام

مردم دیده ام محبت نمی آید
بد کمانی منت شناخته ام

کفتی ای عندلیب دعوی عشق
قصه خوانی منت شناخته ام

دل بستانی زمانه جانان نیز
بستانی منت شناخته ام

فرزانه

قدر روز وصف نمی شناسد حبیب
ای فلک با تو نیست شناخته ام

صبح کز مهر با تو خوش باشم — این بار بیچاره را می خوش باشم
چشمه نوشین را چه دوا علیه — آب چشم فشه را من خوش باشم
زردست رد و اوا بال نیاسید — مرغان دو بار را من خوش باشم
اندای هر بار دادا قول تو بس کن — سنگ سنگ خارا من خوش باشم
سنگین دلان شما را من خوش باشم
مرغان شب و اندام من خوش باشم
ای بس جوانا این خوش باشم
این نوح را چه ارزان خوش باشم
یاران رشعار من خوش باشم

دارند جوانان وصف نفیسه
پیران با سار من خوش باشم

نیست بیچ ان کمر و کر معلوم — کردم از تو وصف نا معلوم
ان دهن و ان قطه موهوم — تا بال سند انقدر معلوم
زر عقیق لعل و نی صبر — تا توانم و یا دکر معلوم

بهر جا پای بستی کعبه را — ترا بش را ن ه جنبان میپرستم
بجز بت هیچ جا نم نا آورد — همو را ن نو خوش جا ن میپرستم
ترا بهر بود و نو دشن روزی — من ن بت ز نگا ن میپرستم
ز من نا ی بر ستیدن چه آ ن — غمی را از دل و جا ن میپرستم
بخت ا لین همان فصو ت — فصو ی ما ی میدا ن میپرستم
بهمین بن ز ا زادی ن ن — کو ش ز نجیر ز نا ن میپرستم
بعقل خا نه ا با وا ن چو ت — که شمع خا نه و ما ن میپرستم
نو ا ن را با د چشم خو ت — بیا با ن با بیا با ن میپرستم
مرا با سر نبود ا تقا دی — غبا ری کوی جا نا ن میپرستم
بجندا نکه لبش با خاطر جمع — سنا ن تیغ ز ا ن میپرستم
مسلمین مرا نم که فرنگ ا سیری — قفس را چون گلستا ن میپرستم
ترا با د ا ر ت کا ن با بجنبش — ترا بش از ز با ن میپرستم
مرید دردم و درد ت نبیرم — چو پیر دوا ن نه درما ن میپرستم
خرا بیهای دل را دوست دارم — مرا ی گنج ویرا ن میپرستم

ورود خلیفه مراکش و ضیافت

در و دیوار جانان میبوسم

از نوی بیتابی که دارم میروم — در سر کوی خلق سودا میکنم
چون نمی آید ز دستم دامن خونریز کس — بر کف پای تو چشم خونفشان میسایم
انچنان از جنبش چشم تو خونریزی کند — دانه دانه بر سر مژگان گهر پیدا کنم
از پی مقصود خود ناچار چون پرگار خلق — منزل اندر منزل و ره در ره و جا در جا کنم
نافه تتار چشم تو بر بستر گل — مانند غنچه سر بگریبان میکشم
از پی چون تو بتی کافر و بی مهر و وفا — چارهٔ صبر تواند و شکیبا میکنم
دامن چون تو قبا قبله بیتابی ما — از لطافت دو جهان در نظر ما میکنم

خالی از خنده لبت نیست زمانی زنهار
واقف نیست دل ما ز تو هرگز دمبدم

بار یار انگه دریابد که بنشیند ز پا — چون بیابد در بیابان راه منزل کم کند
گر چه صد چاه بلا هست ز هر سو در راه — با دو زلف تو دلم عزم بیابان کرده
با خیال تو نشاطی دارم — گرد صد تیره روان را روشن
تا نه از خوف دل نام کنم — از پی درمان که زهر است دوا میجویم

خسرو بر قرار باد و دلدار

الحمد لله

[illegible]

[illegible] کز نهاد انسان [illegible]
[illegible] کز تو بهداری [illegible]
[illegible] گفت [illegible]
[illegible] بست [illegible]
[illegible] دیگر [illegible]
[illegible] رفت [illegible]
[illegible] کز سرو [illegible]
[illegible] با تو چون [illegible]
[illegible] نزد [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیاباک [illegible]
[illegible] ریواخار [illegible]
[illegible] از خلقم [illegible]

[illegible] جان ندارم زندگانی چون کنم

[illegible] گر کنی جور جهانی چون کنم

[illegible] آه بارب بی کسانی چون کنم

[illegible] گر کنی بیداد جانی چون کنم

[illegible] هجر دارد جان من آنی چون کنم

[illegible] هجر گردد جاودانی چون کنم

[illegible] احوال را گفته با چون کنم

[illegible] با غم دور و فلانی چون کنم

[illegible] با نوش نیشش یافتی چون کنم

[illegible] گر کند عاشق وفائی چون کنم

[illegible] تو بجان نامهربانی چون کنم

[illegible] آه این ناتوانی چون کنم

من کیم واقف کدای
بیسر و سامانی چون کنم

[illegible] زنده نخواهم ماند ظلمتناک شام

[illegible] که چشم فتان از دلبر بیاسودم

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

کہ ہم از غبار و ہم یار از ہمودم

بعہد کہ در خوبان عجب بی رحمی بینم — و با چشم حیران کہ تو می نگرم
زمن بی خبر کہ ہوسہای بی صلاح می پرورم — تو ہم منتظر معجزہ ای ہستی
ز درد ہجر تو شب و روز ناخنی بر دل می خلدم — در شگفتم ای جراح کہ تو چہ می کنی
ز درد و حسرت ہای کہ تو در دل دارم — کہ نالہ ام نرسد تا بہ گوش تو
ز آرزوہای من ای کہ بی خبر ہستی — کہ روز و شب ز غمت خانہ ز تو پر است
ز دست رفتہ ام در کمند عشق تو — چہ دور نیست کہ من ہم ز دل بدر روم
ز دست رفتہ ام در کمند عشق تو — ز دل برفتہ ام و با تو ہمسفر ہستم
ز خاک کوی تو ای عشق بہ نشانم — ہمانا کہ ز سیاہی سرمہ ای دارم
چنان ز خود ز شمار رفتم خلیل سکان — کہ نیمہ در حرم و نیمہ در خرابات

زمن بیان چہ داری کہ خود ز خود رفتہ
دلت بہ دردی یار است بردباری چند

بہ بوی نکہت زلفش گرفتہ ام دم — کہ ہمچو باد بہ گلشن وزیدہ ام ہمہ
ہزار نقش بہ نام تو تختہ بستم — ز خم خاک در دہر آفریدہ ام
بہ قلم صنعت ہستی چہ نقشہا کہ نکشید — بہ شبنمی کہ بہ گلبن چکیدہ ام

عیبهای که رفت در عشق ما رفتیم و پیرهن کردیم

واقف نبود جان و جهان را بهبر زدیم

خوابی بود که در کفن کردیم

با چنین جثه که هست بر زمان توانم کی به عهد دست نازک یکتنان توانم

فتنه لشکر کجا بهر دلبر من برشته راه کجا بست تا ز صف مژگان توانم

سر به بازار عشق در چشم خریداران من کرده به جان بستهٔ شوخی چو دلبران توانم

شانه تا کرد بلبل بر بیدلان ای که بدانی که چه ها از سر جان توانم

کردی ای نازنین ز غم دلهای عاشق دل و جان خاکدان به همه جان توانم

فدای ریگ کوی ای شانه بر سر کن من هم از خویش افشانده جرمان توانم

هر شب غم که بنشینم از دم داد و زاری کاهش مه و کم کلاه بدران توانم

خاک کف پای که نوم بلبل کرده مبلی داد بر باد هوادار ای دامان توانم

واقف بصدر دست خاکم بگذار

کز کله شکست فرق عشق من جان توانم

ای بت من وصل ترا جویم ۴ خواسته ایشانه قضا جویم

۳ من نه فقیرم به عنا جویم ۴ تجدد ایس مژده جدا جویم

به بیابان غزالی چکم بگذاشته — غنچه‌ام غنچه صبا بنجوارم
دلبران چشم بموی شده از من — کز نگاهی ز شما بنجوارم
شسته بیمان تمنای گل اندوس — از نوس بوی وفا بنجوارم
بارم از گل رخسار تو بوده — نوشش زان لب زیبا بنجوارم
گر چه عشق تو بدل بس رنجه‌ام — زین جهت از غم تنها بنجوارم

از بیش چون بیانات قاف
بنجوارم

گر نگارم بنوازش نظری باز کند — ورنشم ناله مرا بلبل وفا بنجوارم
چیست از بهر چه گیرم دو سه روزی بدرت — جانب کوی تمنا ز چه بگذارم
بار در بار تمنا بگروت رسد — عهد کردم که در وفا بنجوارم
بگذشت غنچه از بن بگذرد از من — که من بای چم و دست بگذارم
بسکه لب تشنه خم سنت آمده‌ام — رسم و راه تمنا ز چه بگذارم
نسبت خانه بن زلف چلیپا مرا — خدمت کعبه بگذارم
نسبت بر رشید تو مقدور مرا — در ره عشق و بگذارم

من که جانا ز تو امیدواری دارم قاف

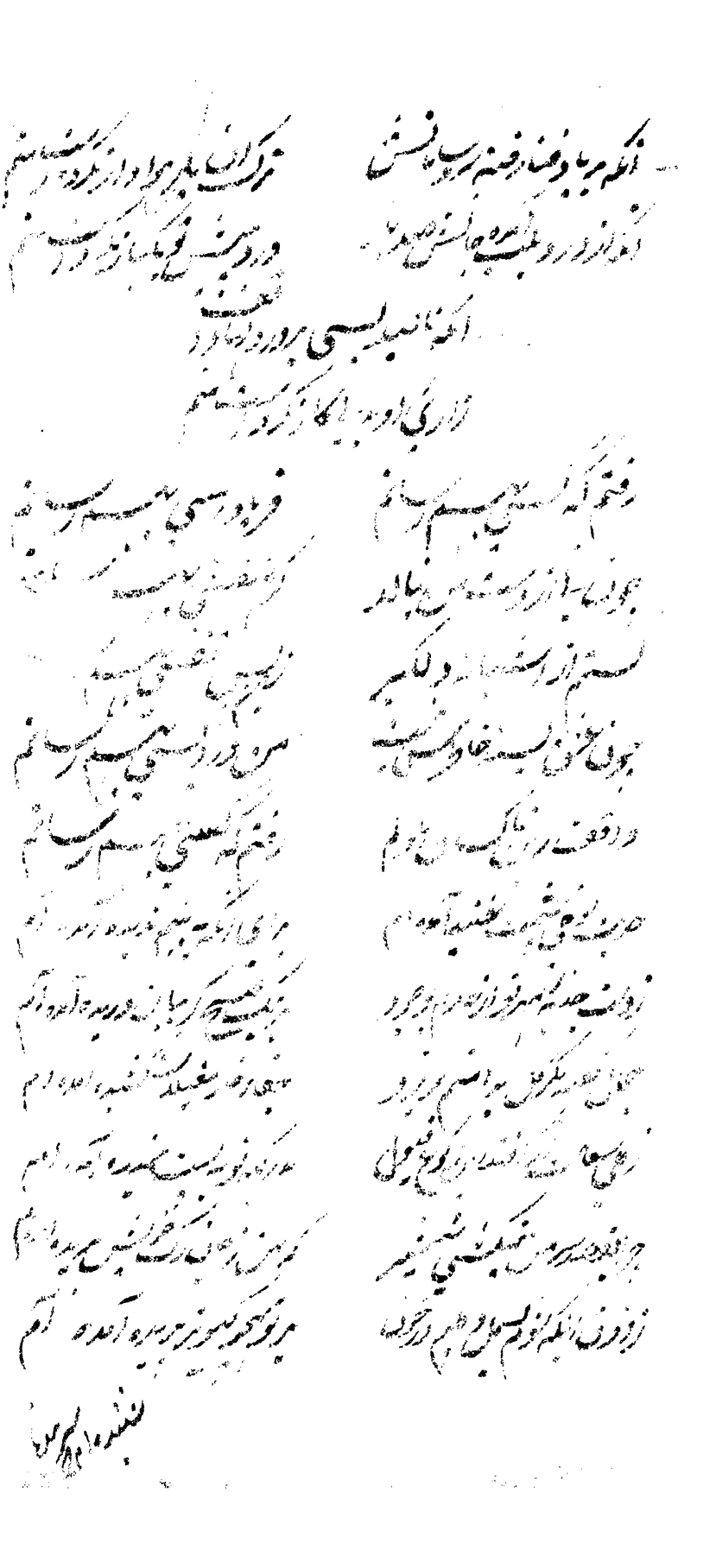

شنیده‌ام ز سر مهر پروری زری — چو مهربان به سخن آمد از برادرم

مزیف مانند او و تلفظ زیر او است

بیار تا کمر بندگی بیاندازم

بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم
بیار تا کمر بندگی بیاندازم — چو مهربان به سخن آمد از برادرم

و تلفظ آن نیز مانند سی

مثلاً بم به بلد میکریم

مانداغ او بسری میدانستم — شیخ سنان تاج زری میدانستم

مبکه فتم از هوا تیر مرا — من اگر بال و پری میپنداشتم
از چنین کسان نمی گشتم جدا — غیر از این در دیگر دری میپنداشتم
می زدم صد غوطه در دریای خون — گر امیدی گوهری میپنداشتم
از ستم هر لحظه دل من خون شده — من از او دردسری میپنداشتم
کاش جای کاو کاو غمزه اش — در برگشتن نظری میپنداشتم
کاش بعد از نیم جوری میدادم — کاش با من هم جوری میپنداشتم
غیر از این نیست عجب نیست نمی ارزد — کاش من هم جوری میپنداشتم
میتپیدم در ره او گر — همچو مجنون سری میپنداشتم
داغ میکردم دل افسرده را — لاله سان گر اخگری میپنداشتم
مرده بودم خشک میشد ریشه ام — گر نه مژگان تری میپنداشتم

هر دو سالک از یکی منزل گذشتن مشکل است
کاش با او رفیق راهبری میپنداشتم

رشته و نقش های نو در بدن بر بستم — نام غیر از هر که بشنیدم کمر بستم
مانند دود یکه تنم در تلخ کام او — تا از هجوم یاس تو چیدم کمر بستم
گر بعد مرگ پیکر من جوشد از زمین — پایان کار خویش ندیدم کمر بستم

در حق من جه هنر است صبح بکو — عاشقم زنده بر آنم که بمیرم یا نه
چند داری تو سر لعل لب من بشکستی — بینم آخر تو بر آن لعل لبان یا نه
در عجب مرغ دلم از تو که بیمار غم است — نوش دارد ز تو یا نیش خورد یا نه

واقف از آتش دل نیست ز بیصبری من
چهره دارم ز شکیبائی و دل پروانه

بیکدم صحبت جانان و دوا بیش نیارم — بیقراری چه بر آن غمزه و چه بر دل ریش
غم جانان و دل ریش بجانم بگذارم — که بتن خود ز تو این بار گران بر ندارم
چند از دست تو بر خاک سیه غلطم — گر ببینم بتو چون آن بتو نزدیک ترم
صفای اعتقادی هر چه دارد پیشانی — در چشم تو خاک آستان تو سرمه
مرا بیرحم جانان از غم هجران بکشد — نه از بیگانه و بیگانه از جانان بکشد
چه پرسی از کسی درد دل خود از طبیبان را — که درد عشق را داند که او هم درد مندی را

بمردن میدهم جان بعد ازین در دل مکن غم را
نه تقصیر تو و نه تقدیر کار بنده دانم را

چون ما جفا ز خوبتر نکاری بر نخاست — کوشش ز زمانه کرد و بیاری بر نخاست
لب تا نگشاده ایم در وصل چون خطا — چون بسته ایم در ز نگاری بر نخاست

دامن زبان برانگشت ما ای نسیم عشق — کز سبزه‌های گرم تو سبزی گرفته‌ایم

آبینه خاموشم و لیکن ز خشت کاه — در خاکدان دهر تو یاری گرفته‌ایم

ای بیخبر ز حیرت غافل ز بال ما — دنیا به توز بی‌کار و بیکار گرفته‌ایم

در حلقه‌گاه وصل تو بیخود ز انتظار — جای کمین سبوبه خماری گرفته‌ایم

برخاسته ز جان و برآویخته ز تن — تا از میان برسد بکناری گرفته‌ایم

واقف ز وسعت تو ز دامن دراز کرد

رنج کمال دولت صد شهریاری گرفته‌ایم

بنشست منزل از عشق ندیم بر دلم — عشق و اندکه با تو یار قدیم است دلم

یک قطره غم ز بحر غمت آورد — نیست به نقد خلد نعیم است دلم

زور و کمان ز بهر شکستم ز ضعف — از گرد راه بر سر تسلیم است دلم

بیکس ز فقر و بی‌رسم ز کوی یار — بیدل ز دست و خرم ز غم است دلم

صد بیوفا فسانه ز اندوه بر سرم — هست غمی که گفته ز صد مغتنم است دلم

عذر امید و خواستن از مدعای تست — تسلیم ابروی تو گره از جبین است دلم

بوسه گرفته از لب تشنه لبی بر سوال

واقف ز جیل کدر بازی یکم است دلم

دیوانه تو کردی بگلستان نشستیم — همچون تو نهالی بزندان نشسته ایم
محمل خزان رسید کجا بار بستم — ما همچو باد و قافله در جان نشسته ایم
آنجا که سر بمانند تیغ فنا نبود — محمود کرد و غم مسلمان نشسته ایم
اغیار دامن تو ز افشانه و من چو گل — در خون ز رشک پای تو دامان نشسته ایم
آسیب سنگدل بهم ما نه رسانه ایم — چون شیشه چین بخانه خمار نشسته ایم
کاری ز دست ما نیاید و جای نشستن است — ما شانه سان بزلف تو یکسان نشسته ایم
سودا نه نقش بست ز کلک قدرت هنوز — بنشسته بر کنشته پریشان نشسته ایم
تصویر نیستیم بهم ما و هو و رنگ — بی بهره از تو حلقه بیان نشسته ایم
فهمیده بس نکته ز رفتار آب ما — واقف بخانه ایست که دربان نشسته ایم
بر دوش ما بهر ز خجلت گران بار — کز هر بساط کاسب بار نشسته ایم
تسبیح چون نگسلد از دست و لب — کز توبه بر زبان و بدل بر نشسته ایم
مژگان نشتر باز تو بر ما خنده می زند — کز نوک خار صد بیابان نشسته ایم
بنشاند مسلمان بر سر قتلم ز سر زند — کز دار و گیر دهر بدامان نشسته ایم
بدل ما بیا بیان ز تو خرسند نیستند — رشته ز تار و پود بیکجای نشسته ایم
غمزه در دل فرو دارد تو اجنبی چنان — تیغ ز دود خانه همانی نشسته ایم

نه شنیدی که یک سخن دو نوع نتوان گفت
شنود از آمد و رحمت پاک و امانی چه غم دارم

دل خریدار تو بشکست خریدار دلم
بیقراری دل از سینه دل افگار دلم

گاه بلبل گاه بخون گاه گل میپوید
واله دل بهزار دل هوادار دلم

مردم غمسنج بزرگان همه سر تا بقدم
همه دم با دل عجب با همه وا دارد دلم

گل چه بود آنکه زر و غنچه و راهی بچمن پیچند
من گرفتم عقد گوهر ز کف یار دلم

می نخورد از تنخوه جم ساغر زرین بود
زلف او و دولت هر نافه که در تاتار دلم

زخم بیک سینه جراحات دل نظاره کنم
همه یک صبر گریبان همه آرایه کنم

زلف یکدیده ام از دیده ایران سنم آرزوست
یکدل بیدم اول ز شکستن دلم

هلل صید نمانده خلق جهان با هم
به امیدی تو من از کوشه نشان کنم

بدو رسل تو از حرص میکنی کارم
بدان رسیده که مبنا نه زراجاه کنم

چه سعد که نشود بر حواس طاقت
نظر حواله بدان ابروی کمان کنم

دلی که بود مرا مونس از بهر دوست
روم سیر و حضور دل از شعاره کنم

کنده کرده دل از عشق کنون فتح است
که بنده منم از زلف بتو فالگذاره کنم

دریغ و درد که از قحط جنس دانایی
ندید هیچ طبیبی مرا بهایی کم

مرا که جان ز رهت تا دل است شیدایی
کنار هیچ بتی از دلم نیاید کم

بیا مزن دل کامم مزن دمی دم و نفس
برید دست که از پای بیش بارم کم

ترا ای دل ز بی‌پایی بسر نمی‌آید
بخیز سر بنه پایی که سر نمی‌آید

خرابم کرد آهنگین نوای دل
ترا با هیچ‌کس آهنگ‌سازی دل نمی‌آید

بدیدم روی شکرش از قفا دیده
دریغ عاشق شوریده‌رای من دیده

شکایت‌نامه غربت بسی دارم
بخیز سر بنه پایی که سر نمی‌آید

ندارم تحفه مقبول درگه
نهم بستم دعایی بسر نمی‌آید

بدو افتاد و خاک از خاک برداشت
مبارک نوبهایی بسر نمی‌آید

بدست آرد نوا تا بر زمینی
نگاری را رضایی بسر نمی‌آید

دل من قسمت بیدل مرا است
بسر و کل قبایی بسر نمی‌آید

زبیم بدرقان ساده‌رو را
خط بی‌مدعایی بسر نمی‌آید

ز طوس من بود بیگانه قاصد
دل دردم بجایی بسر نمی‌آید

ز کوه نالهٔ هر غار جنبد را
سبک‌سر بی‌نوایی بسر نمی‌آید

نوجوان در کلبه ام آمی بنی از درد یک — دل و جان را بجای منتظر بستم
ستاند تا جواب غصه ران شاه — سر بسر سیم کدائی منتظر بستم

امروز من بی پرده در خورد ایم — کو باز کاسه سر منصور را دارم
مرغ خونم رم عشقه با بنیاد رشته ام — دل سر گرداده آمد زلف کافور خواهد ایم
تر دماغ بزم زلفا دانشد تو — با نگاه دیر خانه کفر از دیر خواهد ایم
رغبت مرا تب هذیانی نمود — صد بار خیش با خنجر منصور خواهد ایم
زرد رو بیهوده رفته ام کار سرخ رو — آبروی بی کرمی منصور خواهد ایم
خوش نشستم زنده بجرت که با با — جنبه بی لکدش زخم منصور خواهد ایم
در دو در خط نماند راز دوستی با من — بر کشت دل نیست بگر سر خواهد ایم

واقف راز دوی عشق بت کسی
خون جگر با هم زخندر خواهد ایم

عشق تنها به غم بود نمیدانستم — در همی جلوه درم بود نمیدانستم
هیچ کشتم چو بلکه کمر رفتم — راه باریک عدم بود نمیدانستم
سر جدا نه ز تنم تا چو بلکه بر یا ماند — تیغ بیداد علم بود نمیدانستم

تا نیم شد عیشم از بس زهر شد اندوده — نوشی نبود بی نیشی تا نیم شد عیشم

هر نرگسی که دیدم بیمار نرگسی بود — هر چشمه ای که جستم پر خون دیده ای بود

آن دم که با تو بودم بیگانه از همه بود — وین دم که از تو دورم با خود نمی شکیبم

از بس که غوطه دادند اشکم به آستینم — چون آستین یوسف پیراهنی ندارم

گر دیده جز تو بیند بر من چو سیل راند — از دیده تا نیفتم از پا نمی نشینم

وداده ام دل غمگین تو را و شاد بدین امید دارم

که گر نه یار بیاید بود به دیدن او

دلم تا کی رود از دست بدین امید دارم — مرا غم خورد و غم تا کی غم خوارگی بیازارم

نوا از نی بیرد تا نی نوازد نی کجا نالد — رود باد از جای تا خاشاک را بر سر نگرداند

دلم با دلبر عیار خود پیمان نمی بندد — که هر کز سر ز پیمان نگاری برنتابم

دلم جانا بتو دارد سر پرستش تو را دانی و بس

در این فکرم که از کیسوی او چندان چه می خواهم

کجا بی تو شهر و دیار بصحرا گذارم — هر آنجا که هستی از این دل نشانی ندارم

بدریا چه حاجت که من همچو باران — بقطره به دریا و در دریا آیم

ایا عمر کوتاه در راه منزل — امروز ره را بپایان نیارم

قطع امید از زندگانی سهل است — خود را بخون نشانده ام هر دل در کنار تست

خاری نماند کو چو جگر در پی نشکند — چون آبله در پای تو پر سوزن کنار تست

طرف چمن نوخط من خنده زنان رسید کم — باد خزان رعنت بهار از کنار تست

تقریب عیش نیست بیا تا کنم خوش — خون شد هزار بار دلم غمگسار تست

هیچم بیاد نیست که بودم و چه شدم — کز یاد خود رفته چه بیکار تست

با من کسی نگفت غم او نمی خورد — در راه او ز دست شده بی شمار تست

از شرم آنکه در جگرم نم نمانده بود — خون در دلم ز دیده گریان فشار تست

یک قطره خون نماند بغیر و جگر مرا
وانهم دل ز جگر به یکبار کنار تست

یاد آمدم ز تو بجان که در اشتم — در دل بسان خیال تو جا بکار تست

یک سان نمود سیری و آزادم از هوس — در دام رفتم و پر و بالی هزار تست

خاکم غبار گشت و غبارم هوا گرفت — از دل نرفت کز دل ما یادگار تست

پیر مغان نکرد مرا بد و جرعه خبر — مردم بیک شکسته صفا در خمار تست

عمرم چو قطع نالهٔ بانگ جرس گذشت — آخر نگفت راه خیال در شمار تست

این زخم تا جهم در سبل بود دانه شد — ماه تمام گشت هلالی هزار تست

الفقیر

ندرد ما تصور کمر او نمیرود — هستم هزار فکر محال دیگر داشتم

مانند بید کاشتم از کرم بیشمار — برمن وبال گشت تکاپای دیگر داشتم

سنگ ره تصرف جنان بود اتکام — داغم که خانه ها ز جهان دیگر داشتم

واقف دو بار بست چو مخمون نهفت

نقش بر آب بود هر نقش دیگر داشتم

جنبش نی نشنه ام هم دم بسملم — نامه یم او بجاست هر جا که نامه بر میگذرم

گرچه بر یکسر جانان نبست مضمون نجات — خنجر جانان چو بنشست نمیخیزد از جا

تا بکی چشم بره داشته روی بعبث — با نوای نامه بر این بار بگردد نگرم

بسته بر نقش ره آینه ز بیتابی دست — هر کجا بینم سیاهی رم آهو میگیرم

شعله دارد خوی شرم از عرق آسان نفسی — میبرد آبروی هر که بمن خو میگیرم

از آزاد بلندش بس نیم میسازد بلند — من خجالت زده از قامت چون مو میگیرم

دل بباد آمد مرا تا بر فشانم بوسه یی — خاک گردید و بدامان سر زانو میگیرم

شعر و افسس چون بباد آمد مرا در نقش جان

جا بجا از گریه تر کاغذ در جو میگیرم

نرگس بیمار بیخبر و سرد و سنبل من هم — دل دیوانه نیز از آن گیسوی پرخم

به جای آنکه ... ندانست ... که ... است
که یارم بعد از ... زیر دست نمی‌داند کیم

... بستمش جان ... که ... بردی
سپهر ... نیز غیرهٔ یکدیگر ... هم

... که ... بجای ... بنجوا ...
زرد ... های ... ندارم

... دم ... از ... بیش ... نشستم
با ... آسمان ... های ... هم

... از ... که ... من دارد
... بیش ... دوخته ... هم

... بیا ... که ... نشستم
... را ... در میان ... هم

... بر ... عرض ... روم
... که ... توان ... هم

... بر ... ای ... یار ... دارم
... در ... خم ... هم

بگو بیش از ... بوالهوس ... تا توانی
مرا در وقف ... جایی ... نمی‌دانم

دعوای ... نداشتم
این ... نداشتم

نامه ... نداشتم
... نداشتم

نذر ... نمی‌افتد ...
سر ... نداشتم

فارغ ... دم ... نشستم
... نداشتم

تا کار ... خاک ... نداشتم

گه بوسه زنم بر لب آن صورت زیبا — از ننگ ندارم خبر از ننگ ندانم
گه دست زنم در قدح نقش تمنا — از کفر ندانم خبر از کفر ندانم
از دور دو عالم همه بر خود حرام است — جز عشق تو در عالم دیگر ندانم
از خود خبرم نیست چه جای دگران است — من هیچ ندانم همه کس هیچ ندانم

واقعه نویسان این رباعی را بخیام نسبت کنند

این کار ز تو آید که تو این کار نکردی

می از در و خمخانه بیرون نمی آیم — کز بیخودی از خویش نمی آیم
یک جذبه ز جذبات ملاقات نمی شود — کز بیخود و بیجا بخویش می آیم
از دست شناسای که بستم خرقه بود — بستم همه کار و ز خویش می آیم
تا هم ز طبیعت نامی و رسمی باقی — چون گم شدم از فکر خویش می آیم
از چیست مرا بی زری خود مرا — سرمایه دوران خویش می آیم
جان بود و دل نالیب و تن خسته — نالان بجهان خویش می آیم
تا قصد دو جنبش مرو در دامن عشق — از پیش نیارم از خویش می آیم
بشکستم از عشق تو سد سکندر — بشکستم و بر خویش می آیم
مستی و ربودگی خوریدی — واقف ز چنین طور نمی آیم

خاک شد تا قهر هم از سر خود را نازم — صرف آن نازنینم باد شد از خود را نازم

گر به چندین که طوفان بسر آید رو مرا — هرگز از جا نبندم ننگ خود را نازم

در دل تنگ گریبار حرامم کردند — خانه پرداز ز چشم خود را نازم

تا خبر دار نشد هم ز رو سیکبار را — من سیه بختی غافل ز خود را نازم

شد نگهدار من از تیغ زبان تا صبح — من سپر داری آن موش کر خود را نازم

در شب تیره ام از ماه بغربا در رسید — چه به دوکردن من اختر خود را نازم

سر فرو برده ز بیداد فغانش آخر — طالع روشن خاکستر خود را نازم

باز بر داشت سرم را بسر پنجه ز خاک — ناز دربال نبینند سر خود را نازم

هر قدر بار دهد مرا که چه بسیار از بیری — دلم افسرده نشد از هنر خود را نازم

غزم کردم بدیم کرم محبت و اتفاق
دل خود را دری ز تو دیده خود را نازم

بر آن سرم که بعرض بدعا بیدم — چنانکه پیش خدا هم لب دعا نبیدم

لبان دزد ز بیم تپیدن بیابان دارم — چو تشنه بگذرد از آب هم نمد بیابیدم

ز دلبری که اعضایش ز نقش آرایش — بحیرتم که دل خود کسی بجا نبیدم

بدست تنگدلی نالدن خود من مجنون — بیابانی ناقم بپیش محمل دراندم

نمی‌دید جبان بید بر نخل غروب — رشک آمد دلم که من نخل دعا نمی‌شدم ۴۵۰

گفتا که مشو دلگر از غم بنشین — وانگه چه شود ز غم چو غمگین نشدم

خندید بلند و گفت بنشین ز تنبیه — کی بار دهد ز شاخ تا بار نشدم

هر یک بدل بحر ساحت دیده نهاد
چون خون نمود حبه‌ش یکقطره ندادند

امشب که بتنها دل غمناک ندارم — از حال ما هیچ کس آگاه ندارم

امشب بسرم بار غم یار نباشد — بودم و امید دگر و غمخوار ندارم

از زور هجر تن زده ام چون غم او تنگ — هر عضو تنم زصبر کنایی ندارم

از روح شد بدوی تنم تا غم او جای — جز جسم کز و بوی وفا می‌ندارم

با امروز کس نمودم از فردا ما — از هیچ کس توقع فردا ندارم

مارا دل بیمار شده سوی تو مایل — امید نبود دیگر بهبود ندارم

خوش آن زمان که در عدم آباد بودیم — نامی ز ما نبود و نشانی ندارم

دارد بپوست کرکس ما هیچ — در پنجه اختیار عنانی ندارم

مردم بجای دیده ز دردی ز دوستی — هیچ نقش بر سر خاری ندارم

از بسکه دل طپید بیاد بتان ما

واقعه دگر نه ماخفقانی نداشتم

ز فصل دی کل اندام آب بادی بهار خواهم — بیو و بسیار کو چون خار از خار بردارم
مده داری رو و از سنگ تعلق بنا ساختم — که از بیم شکستن کار دل از کار بگذارم
نوازش کن بیا هر سیک از بد کمانیها — چو چنین دیو تر زندان شوخی مهد بر شکنم
نسیاز و بیدا من بیا بیز از مردم کردها — ز دوستی میکنند اخوار ایمان چاک تو کنم

نگذارم که گفت از عشق تو تقلب و انس خویش
عجب مدار ار چون گل ز بهار رو بگردانم

یا نفس فا کنم ز سنگ امان جستم — چکنم او با بین کو ز غلطان چکنم
غنچه پنهان دانستم نا در رم بهر ها — تو نکو کر نکنم چاک گریبان چکنم
کو دل شهر بدار شوخی خونخوار چنانم — کر بدستم نگذارند ز دامن چکنم
سنگ بار ان همه جو شیر بود دارد هم — من و نور نه دل آهنی فاضل چکنم
در چکر اندازم غم عشق آمد پیش — من چنین مقدس و دوا نه نه جهان چکنم
با چنین عجز مرا در قصاص نفرم — نسله بر هم بر سر یک سلیمان چکنم
جان نفهم نبستم از نشنه و بسیار و کلاه — سر ندارم به بستر انبه سامان چکنم
نه را ایلد و ریای نه در و سیده بحرت — چاره تشنگی خار مغیلان چکنم

بلغ

میکنم شیشهٔ فلک پیمانه و افسون خورد — میکند ریش تو را صاف پریشان حکیم

دانهٔ از رویدن این نخ خبر میکردیم
غنچه شان گر بکنیم سر بگریبان حکیم

هر زمان دست دل از دست خود بر میخیزم — هر که رو دید همین جا همین من بودم
نبود دام من امروز کسی در بر دست — یا دو روز که در آن حلقهٔ گیسو بودم
دوش چون بلبل مست که بر آرد فریاد — هر کجا خس تو دیدی یا خس من بودم
با چنین خرمی صحبت مرغان قفس — در دبستان خانهٔ جان دل اندوهگین بودم
گرد دریاد به عشق تو صیادی است — آنکه بنشست نخستین همین من بودم
بر سر راه تو افتاد قدم غیرت بود — که سر کوچهٔ خاک نشین من بودم

محرم راز تو شد هر نفس نالهٔ من امروز
بهر آن از من و از خلق ستر تو همی پوشم

مانند سپند از سر بیطاقتی انگیزم — در آتش سودا منشینم هر چیزم
تا چند کشم خواری از دست غم ایام — خواهم که بدامانش چون خار در آویزم
هر چند که خواهی هر جان و دلم لیکن — آن جا بی هوا رم من امروز نیرزم
روزی که رسی بر سر این خسته بیچان را — شاید که تو هم بینی صد جامه بر نیزم

بگذر ملیب شبی بر شوریدگان من شان — همسند که بر دوم طاوس و بره نگذرم
ای آنکه هر دمی بن بیگانه می کنی — گر تیغ بر نهی بخیر مرکز تو نشکنم
نوازنده را بنبر بنش با غیر دهی باده — من خون دل از غیرت خاموش گریانم

ما چشم کسی دیدم بیمار شدم از دست
از دست دو چشم این مردم بسر دشت که بینم

چون از جانب او قاصد پیغام نیاورد — بنیاد نشوم کز سر دیوانه فرستم
این نامه که سوزش نکنم از دل و داغی — ملفوف نکنم در ورق لاله فرستم
بر رقعه من خنده زنان خوش بجهانم — من بعد ز دل نکده و میخانه فرستم
سوی خود و دلش خضر بجیب نگذارم — واقف چه صفت در ره دلداله فرستم

خزان رسید و بی غمگساری جهنم — شکسته بر سر بیمار داری جهنم
چمن ز خار و خس الکلستان شد — بیاله سوخت دل از خاکساری جهنم
بدل شکفت هزار خار بی وفایی گل — دگر نماند سر حرصندازی جهنم
چو غنچه میرم و بار دگر بهار — شکفت عافیت این گل زیاری جهنم
ز قسم بسته نگنم ناجرای بلبل و گل — بهار و لاله و فالیز لگاری جهنم

لال افغ

زدوست بیش محل و زخم خار بریم زد نمانده است بکف باد کاری جز جنم

گرچه دفتر غزصه نمک شد و رفت

ولیک بر سخنم باسپیدواری جنم

گرچه احوال پریشان دهرهم دارم گرد طره یار پریشان چرا غم دارم

از پی سیر بتان از من چه گنه دید ایا مگر این است که من صورت آدم دارم

گفتم هر چه دلت خواست تو و من بشنو گله از سر حدیثی ز تو نیم دارم

گرچه پیمان تو در شیوه عاقی بشکست تا صبا هست تو جانا دل مسلم دارم

گرچه صد سلسله طوفان ز سرشک است از سر تو سر و پروای عالم دارم

نیست بی رنگ سخن از خط مشکین تو صحبت همره ماهیدیم هم دارم

چند در هجر تو ام نالم و دیگر باشد قسمتم بین که ز تو نالهٔ جانکاه دارم

نامه فرقت من چون تو بمانی بر سه نه کبوتر من و نه نامه نه دم دارم

گر بشیرین از دوست دم زنم شرط است ربط با سلسله زلف تو محکم دارم

بود دل بهدم و همنفس خویش و فرشت بهدمی نیست کنون از دل و غم دارم

خونابه از رهبوی بس نارغ بجگرم دارم هستم ز زغم نا بجگرم دارم

نگذارد بیش از این بار غم جانم
ز غلبت او دگر بر زمین جانم

بتان چون غنچه بر گل نمی‌خندند
ز شرم چشم او بر لب نمی‌خندند

بیاض و روی سرو سبز
هر آن کز چشم بخشد انجمن چشم

نمی‌بینم بنزدیک محبت
مگر می‌بود با او در سخن چشم

جهانی را به طوفان داد از اشک
مرا عشق غالب کرد این چشم

نکند کین کو غضب آلوده باشد
که با او سیده آشم از مهر و لین چشم

چه باز دگر بدین چه سازد
چو دل دارد چه باک از دشمن چشم

یارب یاد چه بنوشته بر استاد دلم
کس نکشاد دلم تقدیر دلم بنشاد دلم

جان که از جفای تو بر لب و فاکم
عاشق دلم اسیر دلم مبتلا دلم

در ره عشق از تنگ دوان کرد بیار
بیخون اسیر قاصد بیداد فتاد دلم

جز از روی یک نکته لطف در سخن
دیگر چه بود در تن پیشما دلم

دیگر از ضعف طاقت نشان نماند
جای مرد که نامرد و جابجا دلم

تا دیدم بیت خراب شدم در عشق بتان
بود بیت از جانش قدری یار دلم

در عین گریه بر سر من یک سیم بیا
میگرچه بگذرد ز غمت دیده با دلم

غم دو روزه راحتجو میکنم — هر جا دلی هست لو میکنم
بچشم مکش نفس از ستیز — کز من گریه باز دوست دارد میکنم
هر تار مری از طرهٔ خود بره — کز من زخم دل رفو میکنم
نذر در خاک در کس ار بینم — بهر جا که ناخنی فرو میکنم
گو گم گشتی ایدل در پی شهر دین — سر نه تا ترا گم گو میکنم
خود رم و در طاقت انتظار — بیا و در نه تا هر خو میکنم
نشد بجبوان نشد ساز کار — فتحات بان خاک میکنم

دوش نگفتم فتاد همون از دستم — باد آمد از زمانه مخبون از دستم
یکقطره خون که در چشم او دانند — بارگه در فراق صحبون از دستم
فهمیده بگرم در بن انجمن بزم — خورده شراب دوش خون از دستم
از برق خنده پیش جانم زده دوش — از اسم در بود نبود افزون از دستم
خونم بدل از نوش حقش است — من سایب بیا عجب کون از دستم

روزگار بد دوست را ندانسته بودم — جان دل در پیش صعب خوبان باخته بودم

از اوبرم ار کند گستان بگلستان
ای کنج قفس قدر ستونت خانه بودم

بی تیک قبول تو فتاد از نظرم تا
رشتی بخیون جگرش ساخته بودم

در دور زمانه ز شوق تو مدام
امروز زمانه سرو ترا خاطره بودم

گر دیده ز مان مزا ندیده بافوت
من قدر دل خود نشناخته بودم

از تو صبری نیست ایجاد ندارم چکنم
دل اگر ناست نشاد ندارم چکنم

بی تو بیتابم اگر من قفسی تنگ زده ام
رخصت نالهٔ زار قفسی ندارم چکنم

بیت ابروی تو بوسیده نمانم بکرار
مطلعی بهتر ازین یاد ندارم چکنم

تا ترا دیده ز تو خون نبندم گریه
حکم طاقت فرسا د ندارم چکنم

گفته ام جان بلب شیرین بیا می میرم
طاقت شور فغان ندارم چکنم

نوح بیباک ز اوضاع چکنم
خانه پرداز طاقت چکنم

امدی استعانت من
تو نقابست قضا منی چکنم

میکنی منع من از عزم حجاز
نا صحا بی حقیقتی چکنم

نکند یکدو دانع سیر ترا
ای حکیم بی قناعتی چکنم

1895 J1

من بخون خود نشستم برنخواستم
حیلتم بیرون نمی‌جستم

حال بخت خویش با تو نتوان گفت
سخت تاریک است طالعی جستم

تا ز سر کاشانه بر سر تا ز راج
من از بن بیدی بیاسائی جستم

روزگاری با خیال آن سمن بر
ره بباغ قسمتی جستم

مرتوای کز عشق سنگدلان رنگ
تو خداوند تعشقی جستم

راحت از جور خود ستم نخواستم
تو سزاوار مخنثی جستم

به تیغ بار کسوه نیکبخت بمیردم
بندگی هستی آن دو نیکبخت بمیردم

من ز از نازکی بت بهای بیدردان
خیال خود لیلی نمیدردم چه بسکردم

از بن سخن که دیده از بکود گان نشنیده
از بن سنگ صبر نمیدردم چه بسکردم

نیست بیکس از بیکسی بیهوشتن من
دل کم گشته گر میدردم چه بسکردم

کاله از جور تو نیاد کنم با کسم
عالم از دست تو فریاد کنم با کسم

ای دریغا که تفس تازه بدل آوردم
ناله در حلق صیاد کنم با کسم

وسوسه وصل تو مپندار فرو نشست
دل غمدیده بان شاد کنم با کسم

من با میدوار ای خسرو شیرین دهنان
جان بلبی بیشه فرهاد کنم با کسم

نالهٔ دوش که در سینهٔ تنگم بگداخت — جبههٔ غرقهٔ خون تو ز دامن بفکنم

بکوی یار ندارند راه دانستنم آرزوست — بعاشقی سر و کاری کجا دانستنم آرزوست

خیال نیم کدامن فرو فشاندن دست — سری بپای نگاری کجا دانستنم آرزوست

کلام بحر فضل بهار کردستند — بپیرهن دو خار کجا دانستنم آرزوست

غبار خاطر و دیوار گل نشستنم آرزوست — هوای دامن یار کجا دانستنم آرزوست

کدورت کرچه ز حد میبرد فرو نشست
بکوی یار فرو نشستنم آرزوست

کشتم دو تا ز دوره بیکتا بیافتم — شد در هر زند دلبک خانه بیافتم

ناشسته روی از نیمه باده ظرف شدن — هر کفر نشنیده از تو نیاز بیافتم

مفتاز خام از نغمه دلنواز تو — ابریشم خوش بهم نیافتم

العطش از برای خدا زود ما مشاب — مانده تو ایم آب نیافتم

جانا دمی بخویش ز لطف بوده تو ام — حاجت ز تو فتم بمسیحا نیافتم

مرتی که در غم تو شدم همچو ناتوان — رحمی بکن ازین تو توانا نیافتم

رحمی بکن ازین تو توانا نیافتم
رحمی بکن ازین تو توانا نیافتم

از ادم اسیر

از آن به سر سیه آب به بنیاد فلک هم
ظالم ترسید یا تو نوشد و فلک هم

از چشم من تا نفتد بگذارم مردمک هم
در ران چنین خانه کرا باد فلک هم

بوی تو همانه عبیانه به بینم
شاید بنگاه تو در بند فلک هم

صبحم که دم سرد بود مونس من
شبهم که نه شبگیر مرا یار فلک هم

از مردمی تو بیش عجب نیست
کز شادکنی خاطر یاران فلک هم

یاران که با نشاط می راح نشینم
با یاد چشم تو در میخانه نشینم

بیرم سر دراز خجالت بکجا برم
کز هر جا بگذرم از درخت چو پرواز نشینم

زین پس بنشاط تن بتکلف ندهم
روزی بچند با تکلف با خانه نشینم

سر بر ندارد از در میخانه بالله
تا خاکم از آن در نکنند از در میخانه نشینم

صرف محبت تو حاصل زندگانیم
راه آن نخواهم ار بهای آن نیرزم

ترک تو کرد دلبر و دیدم فرسوده رنجور
تنگ رخت آرزو دیدم بدبخت جانیم

بار ستم بسیار کشیدم ز روزگار من
کشتی ز مهر نیم خوشتر قدر دانیم

پیرانه سر بیچاره شدم از دور زمانه
یک لحظه کار نکرد و باقی عمر فانیم

صبر کن تا دیده باغ نظر پیدا کنم

جنبهال کز بیدماغ تر جمع کنم — مرهم عیشی ز هر زخمت پدید جمع کنم
شکر نیرزد آه در راه دلم کز بیدماغ — گر دو بار این نسخه پیش پای بر جمع کنم
چون بجان دل صید دامانم بر افشاند خوش — مشکها یکدم نخواهم کز نظر جمع کنم
دست من قابل کجا بیدل بباغ آرزو کجا — من بمژگان چند خار بیثمر جمع کنم

[illegible] — هیچ نم نیست ز طوفان ترشکم
[illegible] — مهر سر تا به گریبان ترشکم
[illegible] — بای شبنم ز گلستان ترشکم
وای بر من که در این بحر بهیا — گرد بار نجه طفلان ترشکم

حدیث کز خوی تو بیرنگ زبان دارم — همیکه شمع صفت شعله در دهان دارم
مباش منکر از حال من سرت ارچه — که داغ بر جگر و مهر بر دهان دارم
جهان بجانب و دل در قفس چو بوی گل است — تعلقی چمن و خار آشیان دارم
ببین بچشم که همچو سبکسار — کدامها که در این بزم سرگران دارم

خفته دارد غم آن خوش‌تر که نپرسیم
کریم و هر که بخواهد لئیم خواهد کرد

هیچ‌کس از اهل مجلس قابل نظاره نیست
تا کجا این بی‌نشان‌ها نور را ضایع کنم

صبح بر خیز بر رحم آواز صیاد را
از طپیدن‌ها چه لازم بال و پر ضایع کنم

خاک می‌سازد ز اشک ما سبو هر نوبهار
چند بیهوده ز بی‌تابی جگر ضایع کنم

جوشش باد صبا را تا نصیبم می‌کند
گرد بر دامن کافر نمی‌گیرم

عشق آن سرو جوانم بی‌نیاز کرد
بدرقه‌ام خرمنی می‌گیرم

در بغل دارم و در خون نگاهی دارم
دامنی از دل پر خون نمی‌گیرم

سیل اشک من بود صاحب‌خبر
میرسد در خواب تا نمی‌گیرم

من کجا بهر تپیدن می‌کنم
گر غلام و نوکرش می‌کردم

چاره نیست جز از خاک شدن
می‌روم خاک درش می‌کردم

هر قدر کرد دلم کرد و بیار
از لقد کرد و درش می‌کردم

نیست بی‌پا هیچ گه کردش کردم
در سر راغ گهرش می‌کردم

هوای کوی تو در دل مرا بیدار خود کند
از آن شکایت از غم بسیار خود کند

دانی چه بهتر از همه در روزگار عشق
کاو را نه زار خویش و نه من زار خود کند

هر چند که ناتوان غمم
در سر ای پهلوان غمم

تو مرهمی محرمان غمم
یک بار مرا چندان غمم

گر مرده و جان خراب کردی
ویران نشوم چنان غمم

گیرم نشوم ز باده هرگز
بیخود ز تو بیگمان غمم

با صد من عقل ذره عشق
نفروشم صد چنان غمم

زو دختر رز چو بی از دواج
من رونق و دودمان غمم

در میزه بی گذشت عمرم
یارب یکی ز خوان غمم

رفتند ز دست و ما بغم مرده
از سجده آستان غمم

یاران ز گذار جاده ما رفتند
در بوته امتحان غمم

هر رنگ خزان که می نشستم
سرخ از همه بیشتر غمم

باعقل سرسخن ندارم — عمریست که همزبان عشقم
ناصح تو مکن ملامت زار — عشق از من و من از آن عشقم
از درد مگو مپرس کم باد — درمان عشقم
خواهی که ترا نبینی — کافتم بتو بدگمان عشقم

واقف از عمر خویش نیستم
کی بپرسم چون عشقم

غزل

همدم از کس خویش ندارم — وه چه صحبت که با خویش ندارم
غمزه‌ها شد که ز بیماری دل — کار با بستر و بالین ندارم
از صفا دیده نکردم خود را — روی با دیده بینش ندارم
البه الحذر از سیاب جهان — هیچ کز شب دل روشن ندارم
سر و کار است بجانان را — زین سبب جبهه پر چین ندارم
گرچه از حد ببرای شمع کسی — مسکنی دارم دل مومن ندارم

منکه دل گم کرده چون مجنون مبرم — چه باد ارباد کو بیابان مبرم
بید گویند جمله را ناصحان — گر بمژگان بگو بیابان مبرم

حافظ

عاقلان دل در برم دیوانه شد — از برای من بخیر هوبان میروم
از میان این سرو چون آب روان — دست از زار ام نتوان میروم

نه امروز است جا میر پنهان از جگر سودام — که از غلیان بدانش پیر دانا آه میخوانم
منم دیوانه از لیلی نقوی زلف او کردم — زبان افکنده ام قلم زنجیر در پایم

نقش خاطر جان دیدم به پیچیدم — زرق طرف مرغزار چیدم
از روح و دل صد نازدارم — در غنچه گلستان دیدم تا بیدم

کردی بر من حقا جفا کردم — بد نجت منم نه آسمانم
آنماه نمیرسد بدادم — از طالع نارسا چکایم
دارم گله هر از زبان زلف — القصه به طول ما چکایم

خواندی از جمیل علامان خودم — ساختی بنده رحمان خودم
نیست درمان نبود از درد — تا ابد دست گریبان خودم

نکهت زلف تو می آید از رو — عاشق فکر پریشان خودم

زهر ارمان در زهر دادی بسا کاری بکنم دارم — زوال لفت بیش با مانا مندی بیش دارم
مرا در عشق تا دم زهدان نیست — که دارم سیر هم آخر نفس خود نفس دارم
گلستان در گلستان کستم از ام شد روزی — فراغ بال کر بسته کهانی دور قفس دارم

زتن گلستان بجا دو گلبر میروم — ولگبر از گلبر نصویر میروم
بداغ من گلستان بوستان بجوست — زهر سو بسیر بلدا گلبر میروم
ایسان نمیرد هر که بنیاد عشق زد — حالم میرس هر دم سنمنه میروم

لکه بارم دوا دوتیام از دو خنجر سنده کم — از انقلاب دیدم خون بیش از دو مسیحا کم
خاک حزین من تا نوا در آید بوی آن زلف — نالد بی تا دو خاکستر از قفس سنده کم
مرد و می گفته چون آرم نمیدانم از تن — لکه کردم تب تیری از خدا شرمنده آم

ما خون با باغ خویش کردیم — ما طب و باغ خویش کردیم

اوحی از نو

روغن از مغز جان نکشیدیم — در کنار چراغ خویش کردیم
بر دلی کو گشت روزی ما — در کنار چراغ خویش کردیم

تخت یکی چو شد در شوق او آراسته من بدیدم — در ران ز حسرت همه پیرهن بدریدم
سوی کعبه من دل شتابی نبد بیابان — تخت یکی چو شد شمع مرا همه راه دیدم
بهر چه بنگرد دیده من بگمان نگارم — بقرابت که در رخ تو بیگانه بدیدم

خون گشت جگر در دل چو کبوتر — از تب خبر در دل چو کبوتر
چون آمده بکعبه من — یک بار بگرد دل چو کبوتر
آن کوه غمی که بر دلم بود — بشکست کبوتر دل چو کبوتر

احوال خود بیان بشما عرض میکنم — چیزی در زیر پای شما عرض میکنم
اظهار عیب کی تو روم کز شبه نیست — آنینه ام ز روی صفا عرض میکنم
بر پای خود بلکه ز خون دلم بنبد — دارم بدست دست دعا عرض میکنم

من چه گویم چه زرین سغر دیدم — که بهر گام صد خطر دیدم
خبک ناکرده از فراق رخت — صبر را طرفه یاجگر دیدم
حاجی از طوف کعبه آمد باز — رفتم و کردیار کرد دیدم

یاد ایامی که با زلفش نشستم — از زبان او برای خود سخن جستم
این زمان در حلقه موجه ارام تب — پیش از این با او نشسته بوی سبزه میجستم
فرصت تقدیر همدم وصل کرد آخر — در فراق یوسف بیمهر بسیار گریستم

همه شور و شغف ما بیم — حضرت عشق را خلاف ما بیم
با سیاه نیاز دوست کرشمه — یک طرف یار یک طرف ما بیم
از یکی دیگران ربودی دل — بس تو که سر بکف ما بیم
مفکن سوی غیر تیر نگاه — که خدنگ ترا هدف ما بیم

عجبم من اگر سوی میخانه میروم — دنباله دوق گریه مستانه میروم
گاهی بکعبه گاه بمیخانه میروم — هر جا که میبرد دل دیوانه میروم

نامی علی

تا همچو طلب کنم ازو هیچ نخواهم — شب جا بطرف صبح بر انم نخواهم

عشق آموخته هیچ نخواهم — شمع افروخته هیچ نخواهم
جستم همه جا بهر کس و در بر — جز خنجر دوخته هیچ نخواهم
تا کشته راز محبت اظهار — لب دوخته هیچ نخواهم

نشستم تا صحبت خویشتن را — چو بینم روی نکوی تو زرافشان دیدم
یکی زر دزد در خانه کس نیست — بیا تا هر دو بنشینیم و زر را

سخت بیمار ز هجران شده ام — تخته عشق طبیبان شده ام
جامه صبر ز ایام شده چاک — بهمه شب دوز رفیان شده ام
عشق از لشکر گردم دارد نشت — قصد بوم و بر خوفان شده ام

در خانه دوش نیوید بدستم — در آب دیده ماهی هستم
امشب ز دوریت بهوا داری خود — آتش بجان و برق بدستم

در غم هجر تو گریان ز سفر می‌آیم
همره قافله تخت جگر می‌آیم

گر روم از سر کوی تو کجا خواهم رفت
میروم شام چو خورشید و سحر می‌آیم

از دل غرقه بخون چه خبرات است ترا
قاصد اشکم و از کوی خبر می‌آیم

کام دل از رعم و فن میسر نستم
بود در عشق را غنه من نیز آستم

بوی گل آوردی ای باد صبا
من نسیم همنشین بنوازستم

بر سر کوی تو پای من شکست
خوب شد زنجار و ملن منجر استم

چشم خاکسار تو گوشش نشسته کز
خلوتی در انجمن منجر استم

ضعف دل از شب بکام بر دو بود
بوی آن سیب ذقن منجر استم

بسکه محو خیل آن رویم
سخن صاف شسته میگویم

حرف کس رد تمیز نم کرد
همچو کاغذ ز بس تنک رویم

دسته نسیم جکار آید
من ز راستگان کمر بویم

هر سو از من شکست کجای تو
کمتر بن شکنان این کویم

دل ناشکیبا

دل نامهربان او را ز سینه تا بدامن دارم
ز زلفش بیدلی با غم چنین تا کی بسر آرم
تو با این بیوفا تا کی کنی خوبان عجب دارم
ز آزار ام ز تقوم تنگ دل تا کی بسر آرم
ز بیداد و ستمهای سپهر آرم بجان جانا
اگر جایز دانی بهتر ز تنگ دل تا کی بسر آرم

روز مدرسه بحث اصول افاضات طلبم
هر ورق تا ورقم نیز سطوت طلبم
گر بیاید شب جانم دم قتل از غمش
که اگر زنده شوم باز شهادت طلبم
نیست هرچند زیادت طلبی خوبان را
من غم عشق تو هر روز زیادت طلبم

گر نشود از سر زلفت پریشان بسکه دلم
سود دو سر تا که خود جلد زبان بسکه دلم
چشم گریان از غمت مژگان تر بسکه دلم
تا بکی بی یار و یاور در میان بسکه دلم
این زمان زار از غمت بیرون ز فغان است
بلوا نرود کز غمش خون جهان بسکه دلم

از حال دل محزون تو نپرسیم
مصیبت نامه از خون تو نویسم
روا باشد ز چشم جلد زارا
اگر جیحون و گر سیحون تو نویسم

نتوانم که دل از زلف تو بردارم
نتوانم نظر از روی تو برگیرم

بنشینم سر خشم و پشیمان نخورم
مست خیزم بخود از دست تو پیمان ندارم

سینه از آتش غم دل بگدازم
یا غمت کم کند از خود بنوازم

دل فروزد ز سینه سوزش درد
مرد بیدل از قفس پرد

من ز دور تو بر لطف و درستی دانم
همه شب تا سحر از تیغ تو مستی دانم

رفتی و خفت سیه کرد بکام تو فلک
کاسکی هست بخفت و در قدحی دانم

دل غمناکم کجا بود که فرمان نشنود
رفتم که کند ترک جهان و نشنودم

از تاب دل هلاک نخواهم شدن دمی
دارم که در فراق تو جان در تنم دمی

شب وصل از تو حکایتی کردم بیدار شدم
تو با من اینقدر ناکرده جفا کی کردم

نه بدان سر خود و بندم از چشمی کرد
که از خاک شهیدان شما بهت طلب کردم

دیوان اول

مرا بوده‌ام اول زندگی بیدلی برسانم
پروانه خود را بچراغی برسانم

کدورت بهاران در بیرحمی ساقه
از آن زره بیستانه دماغی برسانم

لعل بار بیشکنی سری دارم
زمن بپرس تجمل عاشقی را

که از دمن بیدلیت مرا
بهر سجده در بتخانه خبری دارم

زمرهم سازی بیجا بهبادادم
آنچه از دوختن بودم بجا دادم

سوختی جانمن لعلی بودم جانی دادم
من چه بیچاره دل خونبشتی تا دادم

درش و در رو در کاشانه‌ام چو حبابی بود
بپرس نشانه‌ام در من کجا بودم

نمود مجنون منشاده بود با بیابان
که من نجانه‌ام زنجیر رسا بودم

جان خار و ربابان کرده‌ام
آنچه مارا بود سامان کرده‌ایم

حوصله‌ی را بودم تنگشی زدم
گوهر خود را نمایان کرده‌ایم

از مروت بگذشتم بسیار اند
استخوان از خسیان کرده ام

بار ما را نشیم ما ز خویشتن
بار عار ار است نه بار ما ام

من نه انم که علاج دل بیجو کنم
مسکنم خم جگر بخشم و دور کنم

هر شکاف قفس زخم نمکسود شود
گر چنین مرهم ریشان همین کور کنم

بنبو بی میل دلم بهر من غم نیشه کنم
خاک در چشم قدح خون دل خشه کنم

عشق محبوب مرا کو بکنی موجود است
باید از دل نرود هر چه بخون تشنه کنم

گر چه محرومم شب چنین دولت خفتم
تا سحر دست در آغوش خیال تفتم

دیده و خورد بلای سیه پیچم
لیکه آشفته هر بوی و خطا خفتم

زار زمن حاصل نشد از گریه ابی چیزم
دیده بدرد دلم فرد و لوای چیزم

گر بجانان نبود چشم دل معذورم
گر به از دیده من مردم بینایی چیزم

از فرزند

5138 21

از خوف شکوه طبع تو هر هفته نشنوم
شنشیر بر نیاورد من دم نزنم

زو من نیز برنخ عشق زنم بیخ
دانم و لیک بیش بر هم نزنم

[illegible] بعید از رود ذوق عشق کمتر ماند دم
تا کنم یا بسمل او را ز بوی نشنود دم

قتلم باید بود ای بیدلی بی نسب
با که از درد و محنون هم نشنود دم

[illegible] بار بالین بود دم
که رخسار را کوشش مالیده بود دم

همه خلق را گر بیاید بسالم
ندانم که من مرده تصدیده بود دم

گر عشق اختیار نمیکرد دم
ای خود من چکار میکرد دم

بود نهیب شکوه تو گر اگر
کاش از نیاز کار میکرد دم

نمیدانم چسان زار و دلت از کین بدوانم
چه آئین نیست ای ترسم ز آئین بدوانم

من از بیماری دل نقش بستر گشته ام یارب
نمیدانم که با این ضعف چون بالین بدوانم

نباید سجده گاه این دل افگار و اندوهگین
ز کوی یار جانان گر نه خرمنین بدوانم

مرا با غم سر و کارست دل دارم کمال دارم
نوای نالهٔ غم‌انگیز را بر کس نمی‌سازم
حدیث نالهٔ زار و ضعیفان در میان دارم

سحر از ناله‌ام بیدار شد هر کس که از خفتم
ز مرگ خویش می‌سازم بساط عیش و مستی را
چنان از پا فتادم در رهش کز پا نیفتادم

من آن مرغم که با صد نغمه آرم در چمن خود را
چو بلبل بشکند صد لانه چون در آشیان آید
مرا صیاد چون بیند ز بیم جان پران گردد

— بسا آرزو که خاک شد در دلم
— بسا آرزو که خاک شد در دلم
— رضی دلبسی هلال دارم

ز زندان قفس فریاد رس دارم
تا دم مرگ فریادی دارم
از زندگی انفعال دارم

ماهر لکهنوی

مانند نرگس تو چشم بدور ... سوزم هوا و جد جمال دلارام ـ ۴۶۴

که بیتو یکدمه خواب بچشم خانه آم ... زار و زبون و خسته و بیتاب و خوار آم
ای سبل از برای چه اینصف میکنیم ... تا میکنی نگر که چه حالت آم

بسیار در بدیم بیکام نرفتیم ... بسیار در بدیم که بکام نرفتیم
قیمت بکام کام نرفتیم ... از بهر بی تو هیچ بپیغام نرفتیم
با وصف اینکه از تو جفا جز نیامد ... دشنام از زبان تو بصد وام نرفتیم

خورشم سفید و خوی غمانگیز خورده ام ... بسیار افقرا بکیمیا نیجوا رسم ـ
و حال ما بجز ز لبت هیچ نیست ... بلوای سایه بال همانجوا رسم ـ

تن بسکه زار و دل غم از بسیار افتاده ام ... از طالب خویش بسیار دور افتاده ام ـ
در غم هری بهر یاران ما عجب دارم ... وای اگر آید که از یاران دور افتاده ام ـ

لطف تو ناگهی بسی نیاز است — قدر معتقد بهیچ نیازم

ناز خوبان کشم چو بسیارم — سایهٔ عشق تو بیفکارم

من ز پروای کس نیازارم — بندهٔ همتم چو آزادم

طلعتم را ز غیب نقش کردند — من بدین خوشدلم که دلبندم

بندهٔ آن بتم که بندهٔ تست — بعد ازین بندگی نیارزدم

جدا از روی تو نمیزیبد — زیر بار غمت نمیگنجم

تو خود رفتی و لیکن بوسه‌ده — که تا مرهم نهی تو زنده‌ام

در رواق دل خود نقش تو بستم — از میان بگذرم کام تو جستم

خود بیاور بر ما فضل و بفرما — که بس از نامه و معنی تو رستم

بعد ازین خط بیاض نیارم — تو سعدی زندهٔ جاوید باشی

الغیاث است بوی دل بس نیست — چشم آن تو نوشد خط بیاض

بی‌الفضل

بوی تو کس چو پیرهن آید بدید ما — نرگس چو دیده بر نهد از نخجیر خون فشاند

نالان چو بلبلم در و دیوار خانه را — یاد شما کنم ز گلستان چه می‌کنم

زین پس چو غنچه دست بدامان خویشتن — از ره بدین دهن نکنم بر چه می‌کنم

حال دل نزار چون گویم بدان نگار — غمنامه کی بخون جگر بتوان نوشتن

چندین بخاک کوی تو گردیده‌ام چو باد — رفتم ز خود بخود نه بخود در پی تو گشتم

حسن جمال تو نتوان نوشتن — افسوس با نگار حال نتوان نوشتن

از راه جانان خود کنم — تعمیر خرابهای بدنامی خود کنم

آزاد دم از کنند طواف قفس کنم — گلبن ستان هر سو کنم

مرغ بسمل از دست خیال که بجانم — مرغ بسمل خویش خوانی بر خاک نشانم

زان پیش که گرد سر جانان بگردم — زین پیش بباید که سر از تن بگردانم

کو غم که هر دمش بدامن بجای بنشانم — صبرم ز بی‌دلی بلب آمد که چه کنم

زین پس دوش دامن افشانم — گر رفتم دامن از فتوح واجد در چاک کردم

هر جا که بیاد آن گل خندان بنشینم — هر جا که بیاد او نالد زار بنشینم

وز بلبل خویش صد نوا بشنیدم — بسیار دران چمن بگردیدم

بی‌یاد لبش هیچ نخواهد بنشینم — بی‌خواب خود هیچ نیاز نبینم

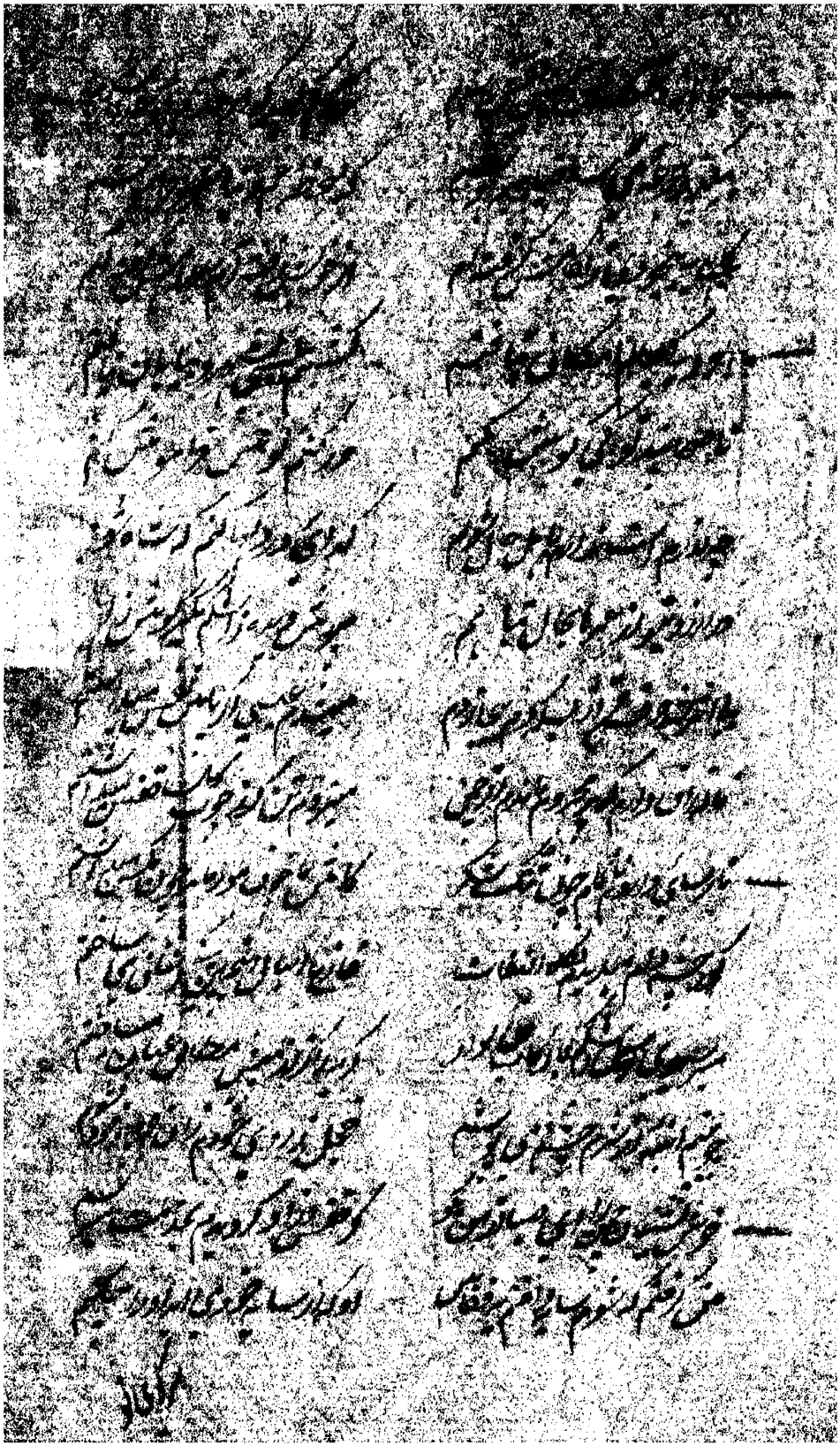

سر کوی تو مدد در آمد از نالهٔ من
سنگ و گیرم در و دیوار ز جا برخیزد

گر به کویم گذری نیست ز بهر آن است
عنبک لیک دیده ها از تنگ جا برخیزد

یارم از قتل سگان خود مدارا کرد ای دل
چند روزی پیش از این من نیز آدم بودم

تا نفس رفتم بر لب بام ز بهر آخر
حسرتی تا نتوانم ز دلم بیرون برد

گر نگوید مدعا صفحه رو بر
حرف مکتوب غیر منقوط ظلم

دارم از جادهٔ ز خبر بیرون نگذارد
دارد از تنگی این ره بسعت صرصر خیزد

دارد از کاسهٔ شیشه های دست چپ دل
تا از سر ساحتی که هیچ بدیم بر بدیم

چون نوا عالمی از نالهٔ نی بر خیزد
دارد اندر کمون تبسم روز رستخیزد

خوار دیدم که سر ز خط نتوانم برد
پای من بود و به نخجیر چو بیدار شدم

چند نالم ز خراشیدن ناخن چون نی
بخیال نشتر از آن پیشتر آگشته شدم

چرا چون نی نیایم من که از بیداد قسمت
قسمت خانه نمی بینم بدین یک بند دارم

چشم بر دوزم از بیم رقیبان چو سپند
نالهٔ کردم و در نالهٔ کشید ز رفتم

شب هجر و ز گستن نمی کردم
چو نماند در دلم خون مژه از خمار رفتم

مندیش از غلبهٔ کل تیز سبک روح ترم
وه چه کردم که ز مژگان خط اعدا بارم

چون فتد نیهای بجران ز نهٔ از زور کو
از عوان نشتم ز خجالت ز خراب بدرم

چرخ بگردد و بسی مارا فتاده است — نکند الله که نفس راست کنم

ن

چه خوش بود که بیاید بان نوخط لطیف — خط عارت بسبزی دهد بان عارضی لطیف

طواف شمع دل آزار نیست پروانه را — مس و کبود نباشد بدین زر سرخ

بزور غمزه بگیرد دل چابک سیار — چه لازم است سروش را بخنجر تیز

دران محل که حرف از لب تو میرانند — نیارد خط طراوت بدین زر سرخ

مرا در کتب عشقت چو نبشتند در طفلی — قلم گرسنه نمودم از برای حق نانرا

مس از زر نشناسد بسی بیماری افتادم — بگیتی گشته ام چندان که بیماری بدارد

ز بیماری نمیرد بیمار روزی — چه خواهی گفت وقتی کز تو بیمار

بگو کز بیخ و بنام با دلبر کاری نمی آید — درین خونابه کار ما چون بی پر افتاد

اگر دوران نمودی دست بر فرصت بکار آرم — بگرد نقطه خال تو چون پرکار گردیدن

از کبود انداز زلف رایی زلف مسلمان آنرا — نباید معتقد ها بر سر یکموی پیچیدن

بس کفنی که روز نوروز خواهم پوشید

زان شاخ نسترن مرا در شوار شدند در توشه گنجید

شیخ ابجد بر احرف من بنشین — وحی بر بنس این جان مسلمان بنشین

5237

مرو مجلس بیگانه که بیدانه
بیا به پهلوی یاران درد آشنا بنشین

ز تربت غریبان بی‌کفن گذر آخر
چه حاجت است که بر قبر ما بنشین

چو از زمانه بهم نیست یار و غمخوار
تو آنچه نیستی از روزگار ما بنشین

نشان ما نپرسی و راه ما نگیری
تو عمر نیستی از خاکسار ما بنشین

فتاده‌ام به کجا بخت من ز قسمت کیست
نمیروم که نگویم دلم ربا بنشین

ز لطف نیست که بر پهلوم دراز شوی
چگونه گویمت ای نیشتر مرا بنشین

بگذر ز سینه‌ی ریش و ز خانه‌ی خاطر مرو
مبادا بر تو غبار من جا بنشین

به پیش منزل ما را چه بیدلی گذری
که نشنوی ز سر ناله‌ها صدا بنشین

چو آمدی به سر جانبی منما چشم
روا مدار بر این ناتوان جا بنشین

بیا و در دل واقف جای تنگ کن
دلی ز درد و غم ای نازنین جدا بنشین

بگو بیرون ز رای مرده‌دلان بنشین
دارم از دست تو صد چاک گریبان بنشین

مرو تا سرو کنعان را ز ناز آرم
ستاب ای بهم در سایه‌ی بر کنان بنشین

نمک صحبت هر قوم چشیده‌ای
نوش بیدل کن و با ما و مسلمان بنشین

روح مجنون نگردد بعد کار تو
بیابان تا قیامت روز بیابان بنشین

بدل غمزه فرود آمده صیقل از تو — که تر آلفت مدین شراب ارغوان نشین

ظرف طره تو کم ز رود غیبت نبود — بنشین کمتر ای فتنه دوران نشین

دم تیغ آمد و از سر بالین ما را — سیر دود بعد دی بر فرقدان نشین

وحشت یکدو سخن ماند چو شمع محرم — سیر قدمی کن ز رود جایان نشین

سوری بگذری از حلقه ما ای غزال — نفسی چند بما بین جمع پریشان نشین

واقف از خیر خزان چه بلبلی نالی
مهر بر لب زن و در گوشه ایوان نشین

من نشینم چو حباب لب دریا تنها — شهر هم بند بنه کن فارغ از دریا نشین

با لحاظ دگران نباید طرح صحبت ریخت — در گزری بیوفا بر سر جام ما نشین

سرو را جای نباشد ز لب جو برخیز — ای بسی قد جا بجا بنشین نخیزد نشین

آمد و نشست و رفت آرمیدنی گر چه بود — بار ما نکشم بار دگر ای ناقه نشین

سرو بالای مرا کرد دم باد فنا — هر کجا پنجه بشاخی ز همه بالد نشین

در دل سنگین او در قفس از جا نفتی
نقش خود بنشان که بیرون نقش جز از نقش نشین

بر سر دل منه عتاب بکش — با من جان هم سر شتاب مکش

لال ۱۲ ابریشم

دل که بر درد من از تهمت تو ترک مستی چون کند یارستن
خانه ویرانان مرو دیگر خانه ویران خراب کن
غم او بیرحمت خون است امشب ای دیده بهل خون بستن
همچو گردون گشته سنبوی دلم همچو سیماب اضطراب کن
نیست گر قسم کنار من عشق است از بغل رم مرا خراب کن
نیستم از سرد اخلاقی من نرفت گو که بیحجاب کن
نیست گر من نرفت از سر گفتن دان سر گفتن را خطاب کن
نیست افسانه مرا گفتن نفت زبان مرا بجواب کن

نکرد مرا لی دل و دلت
کن ای خانمان خراب کن

امشب ار آرد غم بار بر زبان ن زانکه نه کرد خاطر اغیار بر زبان
بر محبت جان عاشق بیچاره نیاید بار سر اسیمه یار بر زبان
زانروز که افتاد مرا کار بان زلف او صبا هم نیفتاده اطوار بر زبان
بزم مزن ای بلبل صبا طره او را تو راق دلم را نیفتد هزار بر زبان
کرد با فسان زلف تو دل جمع تا بهر تو نیست زبم در کار بر زبان

در سلسلهٔ زلف تو ام نام نهادند — از شیفته سراسیمه گرفتار پریشان

من بودم و بیخاطر جمعی ز دو عالم — آن غنچه بشد از خسرت دیدار پریشان

شکوه بخوی بیش مکن از صحبت اغیار — از زلف تو آشفته و دیدار پریشان

در کوی تو نخست دل خویش بجنگ جست — چون بر تو کل افتاد و بگفتار پریشان

واقف چو دیدم شرح پریشانی خود را
بسیار پریشان شدم و بسیار پریشان

وصل تو بخواب دیده نتوان — این کل بخیال چیده نتوان

با تیغ زبان بسته گویان — ما را ز تنها بریده نتوان

هر خنده دلا رهم از آن کوی — زین بیش چنان خنده نتوان

از بهت ار طپیدن دل — در وصل هم آرمیده نتوان

هر چند بدست کس نیایی — دست از طلبت کشیده نتوان

چون آن تو هجو دل عبث است — در پهلوی خود ندیده نتوان

دل بعد از آن بهاست خوبان — ارزان ز کسی خریده نتوان

دیدم کو باغ خوانده بهت — غماز من و رنده نتوان

مشتاقم و لیک تا توانم — او را ز مرا رنجیده نتوان

افغان کنید

نوفد رشید غم به دل ما — بر تو بخون طپید نتوان
بر گرد لب تبه آه تو مید — از بگاه تو کی رسید نتوان

واقف لب کن زباله واره

این نوحه در نشنه نتوان

بر خصر کوبت نه من صد بحرین — گشته شمشیر ابرو مت نه من صد بحرین
ساز تو مرهونه ناف بیابان — خسته جان جاوه نه من صد بحرین
چیکم خونابه فشان دکم — بر طن افتاد در رو مت من صد بحرین
بر حرل در روای تو کرمان مبداد — ای دماغ از نشنه بوسه من صد بحرین
عالی از خم نشنه بوسه تو خون ناند — ای ملک ساده از رو مت من صد بحرین
ماند بجون صورت دیوار بر حسرت جا — لب نه نزدیک از آرزو مت من صد بحرین
در هوا لبش بحر قمری طوق دار لبست — بستدی سرو لحیت نه من صد بحرین
انبزل نصب نظر خنجر خونی بقرم — مهد صبح بخون کوبت نه من صد بحرین

بسته من فتاد بکار کریان — بندی عجب شد مد کریان
جو کل نخنده با کای دستم — بدامن بر نوز ز تار کریان

ز خاک بیغاطر اشکی بزنگی — بیا سبز کن انبار گریبان
کلاس کار افتد بدستم — چه گلها کنم در کنار گریبان
زدست تو امشب نجیبد کریبم — که شد بسته نطش در نگار گریبان
مرا فضه سنجه بجید در سم — مبادا شوم شرمسار گریبان
رفو میکنم سینه چاک خود را — ز بید ستمگر بی تمار گریبان
من از دست خود زان کنم چاک اکثر — که هرگز نشد بیقرار گریبان

نماند است واقف بگرد تار جنیدی
بدستم داد یار مکار گریبان

گر کند باز دست من نشید دامن — چاک در جیب خود از خنجر زخم دامن
آبله رخسار را پاک نماید از اشک — استین را نشد در بیخ ماد و خاتان
کرد بادم من بر گشته بصحرای جنون — صلح هر گز نشود با بی مرا ماد من
گر بود مرغ که زنار نماند عشق — سبحه پیوند از مرد زنار نجاد من
دل نخوردیده ام از دود بصحرا واقف — نشتهای خار مگ بود تا داد من

— بوخشه با بهرس بستان من — پاره پاره پاره پاره پاره من

ادهم

رحیم کز جهان بیخبر نشیند بجز در خانه من

من آن سندم در بن جا جانه دوزخ

کز بیدرخانه بر جانه من

تنگتر از دل مورآ فضای دل من — غم جهان نگنجد اندر ای دل من

دل ای من کعبه نهای بتخانه هستی — بت من تا نشد خانه خدای دل من

ای آن غمزه که جنبش نرساند — دل کی رسد جز اشک بجای دل من

تیر از کمان فتنه رسد یا بهرام — بگشای ساز رسانیده دعای دل من

ای ناله بدرد من چسبکم — که بیالای تو نشست آب ای دل من

تیر از غمت که بگذرد بیرحم جگر شه را — که سینه پوش نشنید تیر ای دل من

گر جمله جهان بسیب اعجاز مسیحا دارند — این درد نیاید که شود دوای دل من

این گفتی که شکسته است کجای دل تو — خود نیز نداند که درست است کجای دل من

گر بگذارم از بن بن چین از درد بخاست — شاید امروز شکست ابله ای دل من

نتوان یافت دلی در همه عالم واقف

بجفای دل بد خوی دل من —

نوح در کشتی بسیری دای من — آنچه در فطری دای من —

[illegible] ... از خدا بیخبری وای بمن

من ز تو باخبرم وای بتو ... تو ز من بیخبری وای بمن

با تو گفتم غم دل بد کردم ... [illegible] وای بمن

تا کجا رشک توانم بردن ... [illegible] وای بمن

خواستم بر سر تیری تو روم ... کرد دل بیجگری وای بمن

چکنم سعی نکند اثرت ... عمری در کمدی وای بمن

یار جون دست ز زخم دگرت ... سخت باز کمر کشتی وای بمن

بار خونین بکف آمد و تعف

کرد دل بیجگری وای بمن

هر چه شکیفت الدوای بمن ... وای بر درد بی دوای بمن

نالد چو بلبل شبها دل من ... عاشق دل من شیدای دل من

در رنج هجران جان در آخر ... بیکس دل من تنها دل من

دیوانه عشق معمور رحمن ... مجنون دل من لیلی وای من

با سنگ طفلان یار چه سازد ... نازک دل من شیدای من

مقبول دیوانه محمد کعب ... کافر دل من بی پروا من

S 83 T1

بخون شد از غم خبا تاب نیاورد — این دل من خار ادل من

از زلف تو بوی لفت دارد بپیچید — ای جان دل او ای جان دل من

گر بیدل زار من ترا فتد گذری — زنهار نگیری بجز ادل من

گر مینگذاری که بسیکت آرد — بار چه دارد غم بادل من

گوی خوبان بازار ستم ایجاد — خط تو شد در خون صد چو دل من

واقف سر ستم ز نگین برآمد
امروز خون شد گوی با دل من

مسکین من — دلبند ز خوب تر ز ماه مسکین من

رسوا مرا که عاشق رخسار دلبرم — پامال مجو رنگ حنا مسکین من

این لب شکسته مرهم کس نتوان کرد — خاک ملالتی دل ما مسکین من

گفتم که بوسه دعا گوی خود بده — دشنام داد و گفت دعا مسکین من

با من بغیر لطف و وفا چیز دیگر کم — اینک بگیر درغم جفا مسکین من

در بیشه خانه راز قیبان سرود — مرغ من در مضایقه و امیکنی من

نا خوانده دور میفکنی نامه مرا — مکتوب غیر بند قبا مسکین من

تر دامن است غیر تو آئینه سان دلم — با دیگران چرا چنین مسکین من

آخر شعله آشکار تو زبن در دو جان گداز

واقف سیر زره محکم و دا سیلی بلخ

سیاهی کرد جا در دیده من — که شد چشمم ازو چون سرمه روشن

درین گم دل دیوانه من — سر بخشش میکنم کاکش کنان

— تنیغ او که پندارد زندگی بخش — اگر کردن کشم خونم ببردن

سنود نرگان کارگار فرما — نوانم گوه را کندن بسوزن

ازان چاک گریبان چشم بهر — که گلها رست سر زین بگلخن

زچشمه سر نهاد بید لنفانی — فرو رفتش از سنجی بیاد ون

زبس افتاد این اشک در نه — چه بید از نشت بیل از شیرنه

بسان شمع در شبهای تاریک — سواد سیه گردم روشن

بده می زاهد افسرده دل را — چه زیبد در چراغان مرده روغن

مرا در راستین دست است دانش

که نشناسد گریبان را ز دامن

اگر بی کاسه سیر ز هوای راستین — تفاوت نیست چشم زیرای راستین

عمری بدست آه که در خلسه سال و مه — کوش از نغمه نشناسد صدای راستین

بلخی بیم

S 3 C 11

بنشین تا بخندم همچو گل پیش
استاده‌ام چون شمع بزمی را بسنده

شد تا شناسا خراب بادام و دلت
چشم نشاده لوبیای را بسنده

عالم تا قصب سوگ آرای ما شد
کبر از مژه شمع نوای را بسنده

ساز ان یک نیم از درد و دلت
چون مه بر شب‌ها ضیای را بسنده

تو بودی در دو تو مهمان ما شد
دو دی نیم خوش و صبای را بسنده

واقف مزاج مرهم مجنون کار فتاد
دستی بدار چشم تو جای را بسنده

دیگر نسد بدان
جز زخم تیغ تو ز سر کار خنده نیست

در بزم ما پیاله غم
لب تشنه بود و شکوه بجز خنده نیست

بی عمر تو حل مشکل بخشم زدن
چه لازم لبان مزار خنده نیست

درمان زخم از ان دو خشم لهی باشد
یک بیشکلدان تو بکار خنده نیست

بیمان زدیده انتر عمو که میرود
نصب مروم تب تنه وار خنده نیست

در بیجین دل من خوش زغصه تا کی
هزار عقده بدل چون انار خنده نیست

بیم شکلدان اشکبار واقف
تهاف کار لیقن و انکار خنده نیست

خوشا رهروکه تا منزل رسیدن — نباشد چون بسی رنج از دویدن

نقش بندد بار دل تا تو نروی — ندانم تا بی چوا نم کشیدن

کجی فرما دل که پند ناصح — مرا بی او چها باید کشیدن

فتاد از دست شانه تا نهادن — ز شمشیر تو تا نم مو بریدن

بخاک افتاد چون از تیغ بی سخن گفت — سکوتش بود مرد بی کران دیدن

ز مجنون بگذر از سودای یوسف — پیمبر زاده را نتوان خریدن

بدور چه باک از زلف دارا — که مار مرده را نتوان گزیدن

چه رنگ این شوخ طفلان را فریبد — به پای کیست مردم در دویدن

سخن از قطع الفت کرد و رفت
زبانش از پی نتوان بریدن

فتاد از ضعف نیم از طپیدن — وگر نتوان بدر دم رسیدن

پی نگذارم از خونشی گمان را — بسی خمیازه می باید کشیدن

بیاد قامتش بنشین و آرام — عجب نبود اگر بالا دویدن

بالین ضعفی که بتن دارم گرفتم — ز خود نرفتم کی خوابم رسیدن

تو را هوسی ای شوخ اخر — نشاید انتقدر از نار میدن

فغانم را اعجاز

نگذرم در میان قبول را — از زمین کافر مرا باید ز بیدن

لبش نازک تر است از برگ گل هم — بایین دندان سنگین ز بیدن

زکویش رام با بیگانه و دشمن — از آن نعل اب باید مبیدن

ز عشق دارم رند کانی — نمی میرم چو شمع از سر بریدن

ان از سنه دارا — ولی پیکان نادر توان بیدن

ست ای بلبل — چه لازم با همه مرغان چمیدن

ن زنگی — مرا در قصف بخون باید طپیدن

مد بر گاه ان کس چون بیدن — می نخست روی زمین ابزیدن

نم بخاک آستانش افتخاری میکنم — میکشم بر سینه از بهر تبرک بر زمین

در بوای مه پیاده تا نشینی بر فرس — گرچه آوردم اختر از نابد بزیر زین

میکند رو بر بلندی آسمان آید فرود — پیش پای قدر تو رفعت فرو ریزد زمین

شکر با بنشم نگفتار سجده انس کردن لب — پیش سر می نهد زنف عنبر بر زمین

می برابد بر سر خورشید از اوج فلک — در نظر دارد رویده طلعت را بر زمین

لاله اورد بدوز خاک مغیبه سی کرد کل — خون شود ایم فرشته آخر کوه از بر زمین

من نه تنها از پی دولت زور بی افتادم
صد بزرگان دوستدار خود و خویش بیازردم

طالع خویش بلند و بخت من بسیار بود
واقف این نکته ملک جان او و مانیز بیش

بی یار گرفته شد دل من
بیکبار گرفته شد دل من

یکبار شکفته رو ندیدم
ناچار گرفته شد دل من

چندی بجمال حور رخسار
بسیار گرفته شد دل من

شبها در روی تو چو زندان
صد بار گرفته شد دل من

ای آنکه رویها نه پی تو
زنگار گرفته شد دل من

با غیر شکفتنت چه لازم
زنگار گرفته شد دل من

واقف این نکته کو طور را
بگذار گرفته شد دل من

نیست بجز شمع مارا انفعی پابین
او بگیرد بس که خوارد سر بپابین

عشق بپرورد او چو دیو و جفا از تنش
ساختم از بهر جان اول مهیا بین

غنچه سان تنگی دل آسر بار نشد
تا کند دم جان فدای کل رعنا بین

نسخه خاص کرا از عمش حرافت بین
بجز خاموشش نتواند بدبیا بین

مهربانی نشد دو چار بمن — قدردانی نشد دو چار بمن

مانده در پرده زور زاری من — بهلوانی نشد دو چار بمن

عمر شد صرف پاسبانی دل — دلستانی نشد دو چار بمن

دل نشسته آم دلجوی — نامور نی نشد دو چار بمن

مانده نا گفته در دل دردا

غزلی نشد دو چار بمن

[illegible] — تا آب رفته باز نیاید بجوی من

[illegible] — اول سلامت خورده سر بر سبوی من

[illegible] — چون [illegible] خوی او چو آبروی من

[illegible] — کز آب دیده شسته رسد آن بروی من

[illegible] — انسه دانند در حضرت بروی من

خونخوار نیست همین دل از نوک غمزه — تا جوی خون نشد دو چار جوی من

واقعه جوی کار چه بر تک آورم بخشر

گردد نگار شرم کند شرح روی من

از سحر سازی نکته تازی من — اخر غزاله شد دل و جنت دوی من

اندوه که هجر لاله عذارم ببرد از تن
داغ محبت تو نبود در چین من

جز ناله و فریاد ز من بر نیاید
چه جای معما که بشود دانش من

کو دانشی که چاره محبت بداند
تا بهر من رساندی از نظر دور بین من

دستم ز دامن تو چو کوتاه شد
بگرفت آه و ناله گریبان من

از شب نه بر تنم نشسته آبم
خاکم بر سر که بی تو شد این من

طوفان نوح تازه بخندد از آب دیده ام
از خاطر تو شسته نشد گرد این من

من عمر خود ز فرقت تو در گریه کنم
امید نقش چهره تو چون نگین من

عمرت دراز باد ز سر کوی تو مرا
کاهی بکوی او که بجانست قرین من

بکوی که خواهد بود ز بهر نثار
چو بیسروپا اهل افتادگی سر را

بجندانی بیش زخم افسرده کار
صبا از سر زلف او مشک بیزان

بمطلب طفل یاب ساز نشستم
که یکسر بودیم از خود گریزان

زان گفت عزیز محبوب غلام
که بینی ز حسن تو از گریزان

فشانید با غبار همسایه نشیم
نمی رسد از آن ناصح حزین

هیچ نوشد که دو سه روز دگر کار من — دانست شمع از غم بسیاری کار من

هر که زد دل نسوخت بر حال زار من — دارد غم کار خویش آبله کار من

تا نرود وصال تو از دل من شکیب — برباد داد دل طپیدن بی‌قرار من

ماغر بیت بلند و از اندوه زار من — هر چی که برد آرام ز خمار فراق تو

جوش طفل نوح سرد و بی‌نمک از کنار من — تا دامن بحر از نمک‌ها نشکند

از خون شفق بود تنگ آستین من — لعل سیر دوش و سیمین

شد از زبان تیغ تو بسته روزگار من — بسمل تو بین چها کرد

رحمی کن بر جگر داغدار من — بگذشت لذت دل زار

هر داغ نو که بر تنم از خنجر تو رسید
همچو دهن ز خنده بر اوراق من

عکس رخ تو در دل شبدای من — عکس رخ تو در دل شبدای من

در سینه بجز داغ نمانده است ز من — شد سینه چو داغ لاله صد قفس ز برای من

آن تنگ شکر که خنده بر تنگ شکرش صبح — کاری نکند خنده که تو در دهنای من

تا باز رود از سر ره نخوت و ناز — دل هر قدم چو لاله صد داغ بپای من

تا رفته ز کلبه‌ی غمش ره بیرون — غم کرده حجاب در بسرای من

در ورطه فتاده ام از آرزو برنرم — بیگانه وار میگذرد از فضای من

تا آبروی تو وسیله حاجات من نشد — هرگز نشد قرین اجابت دعای من

دیوانه گشته ام ببر تقوی قسم — زنجیر انتخاب بگیتی ز پای من

واقف ز ساز خود دم بودم هر نفس
افتاد لیک نغمه بسی در قضای من

بیگانه بار یکدله شکست آشنای من — نالان و شیرازه دل ازهم جدای من

گوهر شفق که بعد هلاکم ز خون من — سازد رقم بگیتی جاوید نام من

هر بوالهوس بمی نستاند ز دست من — دشمن بنوشد از قدحی جام جان من

بعد از برین من ز بن ناخن فلک — تسلیم غمزه ایست بدل ریش من

بیدار کرده بسمل خود را نگاه گرم — کز تیر غمزه تو بخون تن زند

بعد از حضور تو مخصوص من نبود — نامهربان بغیر منو مهربان من

من آن نیم که راه وفای تو گم کنم — صد ره اگر کشی بخطا امتحان من

تحریر میکند بسر نامهای شوق — ور نه ز خاک در قلم ارغوان من

واقف تو کسی از متغزلین نیستی
نازم بمهربان من و قدردان من

افتاد

5115.1

ترا خونشاه من چون بیش میریزند — زمین کعبه سجود و سر نیاز اینست

چنان دلم بتمنای کعبه پرواز است — بیا بدل که مسلم همین نماز اینست

ترا خدا و جوید بکعبه منهم بیابور — که جو بیازی بت این در حجاز اینست

ترا بکعبه و طاعت نمود فرمودند — بکعبه خدمت و طاعت ز تو خدا را زیبد

[illegible] — نتوان مرد بتحقیق خدا

[illegible] — که مردمی نتوانم ز خود دامنسار کردن

[illegible] — چو بود در شستن بت نتوان نماز کردن

[illegible] — جلتم نسوانم ز تو اصرار کردن

بدو روزه عمر تو نه چنان بسته زنار
کز زلف بار خواهد کلکه دراز کردن

دردم ز تست لیک مرا سحری بهتر از تست — تا کشف درد جانان از دگری بهتر از تست

هیچ جای نرود جفت دو پرانه ما — گر ماند بجهان نوح سپی بهتر از تست

بگذر ای ملت از الطاف عنایت بس کرد — جانی از تو نتوانم که دگری بهتر از تست

تا نماند اثری از کرد رضیان ای — مسکن ای آنکه بگوئی که دگری بهتر از تست

نکته عیب که بر رفته من میگیرم — هر که دل یافت ترا ذره دری بهتر از تست

همه بر سنه جورم تیر تو ای چشم کمان
همه بیش تو شیرینی بهتر از نیست

خورد گر شربت پیکان تو مجنون گوید
نشتری خلنده ندارد نمکی بهتر از نیست

نظری کردی و کارم نشد ای دوح نمیم
میتوان کرد عالم از نظری بهتر از نیست

روی تابان در میخانه میاور حافظ
آفرو میطلبی مهر دری بهتر از نیست

بیش زر دیگر ندارم و خوبان هر از نیست
تکیه بر آن خانه من و همانی هر از نیست

از بنا گوش تو دل در بلا افتاد
مجنونی سلسله خسان تو هر از نیست

چشم بیمار تو هر لحظه بدم جان بستند
در آنش از نرگس نو فتنه چشمان هر از نیست

دل بیمار به بیمار تو
در راه بعده خار مغیلان هر از نیست

مجنون چکونه سلامت رود در نجد
کوه است کشت خشت بیابان هر از نیست

یار سیه اغنی تو که مانند نسیم
میرود بجویبار سیر جان هر از نیست

چهره زیبا قدیم نکرانش مکن
یا مبر از دست اسلان هر از نیست

اندکم لر شکنجه تو در کشند خلق
مانند نی ز دست تو نالان هر از نیست

[illegible]
باشد اگر چه برغ کلستان هر از نیست

واقف زمانه سوختم مودا راحه غرض
من سوختم دگر نفس آتشین مزن

بلبل از فیض گل ... رسانید در ... بمن

... خود جانب ... بیوفا خوانم ... غبار خویش ... خوانم و ... دن

جواهر یک کنند ... شرح احوال ... را ... برش دارد ... خوانم و ... دن

تو برآنی که ... کنی ... ز وفا من ... حکایت ... هجر ... بشنوی

نمیدانستم ... نخفته مقبول ... کس ... دعا خوانم و ... دن

هوای ... بوس ... لب ... ز ... کس ... برسر ... خوانم و ... دن

اگر یکبار ... لطف ... فرماید ... لبوبوسش ... خوانم

دل و جانم ... و ... ز من ... نداند ... قدر

ندانم سوی او ... خوانم و ... دن

... ز ... بر ... نوشتن ... با ... قوم ... نامه من ... بشناسد

با ... بستن ... باید ... مسلسل ...

نشنیدم ... بجان ... نمیدانست ... من ... کردن

مقصر ... را ... خوانم ... نکس ... نخوانم ... کردن

بچشم ... نوجوانی ... عجب ... آید ... عمل کردن

وفا جون ... عمل او ... قدر

جهانگیر خان گوشه نشین از آب و دیدار جهان

هر بستی بکین من نشستی می کنی
جهانی با نهین من با جانان من

بدست آورده ام شبی از وصل او روزی
نسنجد روزانه چون عاشق من معشوق بستان من

ندارد هیچ دولت بستی با جوان کردن
بسا مادر که جان از درد فرزند باز پیچیده

دلی دارم ز غمهای جهان گل کرده
خدا یارا نگهدارش ز آه آتشین من

بنام چشم نرگس دلفریب دلستانم
ندانم هیچ فرقی از نگاهش با نگاه من

بنده چه توان کرد
دور دهر غرقه خون شد چه توان کرد

بجز بدر بحسرت نگفت
نصیب کس چو جنون نشد چه توان کرد

رسید درد و نشناد دستم
چو دل ز دست برفت نشد چه توان کرد

گرانی بجز نالگی نکرد مددی
جهان ز حد بگذشت چه توان کرد

من از کجا و سخن سازی از کجا واعظ
بیا بمکتب عشق تا شود چه توان کرد

ز هر دو دل را برسد کرد میرا دین
صرف از لب قناعت کهر کردیدن

هر کجا بیخ کشت غنچه خود بر زبان
کار بیچکی نیست سر کردیدن

حاصل خلق عقیق لب او دانه ایست — چون کرشمه بین که چه بیرحمانه ایست

بیدل از جنبش مژه بر دل ما دور مدار — زهر هم خورده ز مژگان تو هم کاری نیست

اندر این مرحله از گردش چرخ عجلت — گر چه بیکار فتاده است بسی کار دراست

همچو زنگی که ز رفتار نفس سیر شود — کشت معبود تو مار سیه کار دراست

همچو پروانه هوادار بسی خوشتر — مخوان کز تو توانش ع دور کردن نیست

نیست افسانه من خاطر او هموار نیست — در سعد بهر که داری ازو کردن نیست

بار بیکار فتاده است بسی در دیدم — کو چه گنجد دلم از سر کردن نیست

وآن از سر هوس لب شیرین نرفته

خندد خواهی چو لب گزیدن نیست

میگفت بیدل فقیر شاعر بیچاره ماند از غریب کو بمدد و طن

داری عجب ای دل دیوانه فتنه کیسوی حلقه حلقه و زنجیر ما

خندان بگذر که نیست از حسرت لبت کز کلمه آم تعقیق ما پیچیده

فرمان لبت روا و تو امر چو کمان نهم تیری ازین هیچکس الا نمی رسد

گر کامیاب از تو نشد ای سمن بهم شکر نه زرد هم بدهان نمی رسد

فحوای وصال دیده و دلم سیر نشود تا واله نبوده زان لب شیرین بر نیاید

۱۳

مرا که با رسمان نوای نشیمن تو گرفت — از فهمیدن تو رود خجالت از کیمن

بمود عکس لبی سوخته جانم تو دود خطاب — موخته زنگ کسی شاهد سخن

بلند از ماشکوفه کند میوه آورد — بیدرد تو نهال محبت مان کهن

دل مرد فقر از نفس پاک میکند — مانند جبه فقا که کوه بریدن رسن

[illegible] — عمر عزیز یوسف من از ان فزون تر است

واقف زفرد و جام درین صباح نشر
چون سرکند زخاک بگوید کفن بکفن

[illegible] — بجان من که بداغ من و تو ماند

[illegible] — مرای داغ جگر باید بقدر ماند

دلم جهان نشود خوش که بیوفا دوست — کشند داغ عزیزان ز بعد ما خوش

مغنی از نفس باد در نفاس است — خوانکه و نفس باد کرده بد ماخوش

دلم اگر نشد محفل — بمنی رسید بدل ماز ما بما خوش

فغان کنم ز دل تنگ تو گر بحشر — نکت اه درین عقده کار ما خوش

نرسید بده و کل و اسند دام واقف
کن دل اگر نه نیست کار ما خوش

ز تنوف مدینت از دل ز بر توان کردن
نه از حجاب و هیبت نظر توان کردن

ز رفتن تو در بر شهر آفتاب نماند
چگونه سایه توشی را سحر توان کردن

شکسته بیم و از رخت همی خواهم
که از در تو شکستن سفر توان کردن

فغان که محمل جد از نقد ما نگذارد
که در جدایی تو خشم بر توان کردن

گر خشم آنکه کنی کوشش ما جرای فراق
وفای کیست که با تو سر توان کردن

را شیانه ز سر بزم خویش بر نقفس
وداع چه بیم ما بی من بر توان کردن

بهر شتاب نماند ز سوز جان وقفت
وداع تو چاره تو در اگر توان کردن

کنون که موج غم تو ز حد گذشته ما را
چسان بسلسله غم تو در بنا کردن

اگر نقد صد سر غیر بکشی شمشیر
بجان من که نخستین نبرد مرد آزار

که دست پیش تو از زخم خسته چاک
زمانه با دو نداند جا بجز بسفا کردن

دل شکسته ما را درست کن بکمند
شکسته را هم پیش تو بار نا کردن

بکردن تو نه پیوسته بود زلف تو باز
مرا داشتم ز بخیر بسلسله کردن

ز جانب تو اگر حکم طوف در بخیر است
بهیم از سر تسلیم عشق ما کردن

براه نا ورد ای بر و جان من وقفت
بلند بسته هر قوار جا بجا کردن

رخصتم بده که سیاحت اراده جنبش
از دوست یک اشارت رفتن بما بروبان

در گلشن خیال ز انس هوای هر سرشت
رفت با دل ای تفرجی از هر طرف دلبران

بیگانگی بیاموز از نجم ثاقب ار که او
استاده دفت خویش از خود شود روان

خواهم ز نجم ثاقب تسلیم است من
خواهم بخوش نجوش آب از سر بدن

یکبار از دو روی بیمار
یکدم نداده ام از دست سر تسلیم

بایه بوس ملتمس طفل انجوز ان لبان
بسیوده داری ای شکر فشان ان لبان

نازکی دلم در فغان تاب ستم ندارم
از ما بیک تغافل از ما بخود مپندار

صبح خندید ای صبا خوانده چشمی بازکن
گریه بر غم این سر خشک بغاز کن

خورشید بر آن کرده جای پسند
کز رفتنهای دولت نوازد مرا بنواز کن

از نیکاه سرمه سیاهی نشان نالم
ای بت کردم علاج گریه فزا کن

گفته بیعانش بهزار این بخش ما کجاست
دلبرا بی نکینی یاری بما بیندازکن

از کار آزمای فرنا و چون سر باری
نجم در اغام خواهی از دو در انجاز کن

نجم با فضل ایجان بخود دلم مدار
کلیدم ما بخود بر سر امین در مسازکن

از سر جان بر تو خیزد هر که برخاست
سر آن دارد که پیش پای جانانه نهد

کدامین گلستان خندد که بر وی
نوک خارش نه چون سنبل هزاران

دهد بوسه بگلبرگ تو صد رنگ
که نازد بلبل و سوسن بر آن

بیک جلوه که بر طاقت زند
بجان مطلبه با چندان گران

بیک ناله که بر آرد ز هر جا
بیکدم لرزه در ارکان فگند

تا سر بر شانه زلف تو نهاده
بر آن سر صد هزاران سر فدا کن

بیک کار خدا با خلق عالم
بیفگن زلزله در عالم و آدم

بسنه آمد دم بلبل ز صبا شد
بیا بر ارغنی ساز فغان را

بنفشه بر کنار جویبار است
فرو خوان مطربان با چنگ و بربط

الا ای خان عالم خان عالم
قدم رنجه کن ای شاه جوانبخت

عبیر آمیخته با مشک ختن را
بسنبل بسته اند از بهر شستن

کجا شهر است و وطن آن دیار است
من مرا نیکفتم جایی که نیست

چون سیل رود در طلب آشنایان
در راه بی نشان بیابان بیابان

از خانه برون آمدنت سست چنان
هستند وصف کوچه جانان خندان

بگسر و بنور و با قدت ننهیدیم
کشتم در این باغ خیابان خیابان

روی من خندان ز هر نیروی تو شد
هر گلبنی من خنجرات آبم تابان

سنبل ز تو عیدار و نهد زار انگبین جانان
کاوه ز تو سیه چهره دل سینه سیاهان

واقف چگونی ای پسر کز دل از زلف تو خوش
شیرین دهنان اند لبی تلخ خوبان

دل رفت ز من نمی بگویان
جان نیز ... بگویان

در دیده سیاهی نمانده است
از حسرت این سیه دیدگان

تا بعاشق که کوشش نشود کار
با لنگ نوند نمی گویان

فریاد دلم ز روز ما سیه شد
از دوست این سیاه دیدگان

خوش باش که بر دوم ز دوست
دست از تو بآب دیده شویان

زین باغ کسی نداد دستم
رفتم دل پاره پاره بویان

واقف چون شمع رفتم از خود
زین بزم بداغ شعله جویان

هر لحظه ز دل نمی نماید داغ من
هر پروانه دامن نیفشانده چراغ من

بیت بیان شاعر از زبان آورده کرده

که عشق مشو کسی که سلسله زلف

بس نسیم وزیدن سحر بوده در بس

که امشب زلف او هم دلم شکسته

چه غم خواهد شدن اندوه خسته

اگر از سایه زلف او دلم

نمیدانم کسی از شیشه چشم

که مژگانش برای او سلسله

نه نعم بسی بیداری

تمام شب شمع

[illegible]

در بند صاحب

[illegible]

که نماند است در عاقت

[illegible]

رفیقان

[illegible]

[illegible]

در یکدست

[illegible]

گرده

بعد از من

[illegible]

سر دوست

[illegible]

نسیم

فغان

[illegible]

بعد از من

ای که بیرسی ز عشق و محنت و اندوه ما — عشق بیچاره حاکم آباد در لسین

در دل تنگم غمی و بر لب خندان چراست — جان کمال نهر مژگان پر ز طوفان چراست

در ره ما خار و خس در کوی جانان چراست — صیاد ملکم در کمین بهر نخجیران چراست

ما ز مرغان چمنزاریم و در زندان چراست — طفل چون ما نازنین در بند و زندان چراست

ما ز موران کمتریم و بر سر ما پر چراست — دل نالان کی رهد صیاد بی رحم چراست

ما ز بوالهوسان عالم بیزاریم — هر کس نشناسد خدا از ما بیزار است

دل ما مرغ بیابان محبت چرا است — من هلاک طره پر شکن جانان چرا است

مرغ جانم بیقرار زلف پر چین کی شود — ظالم شهید ناز تو فریاد ما بی اثر است

مرغ جانم در هوای آن لب شیرین بود — غمزه اش بیداد و داد و ناز او بیداد است

پیر مغان دیشب چه دارو کرد با ما — کفر و دین از جمله اوصاف مرد پارسا است

در سیاست و بیدادی چرخ کج رفتار است — روز افزون از ستمگاری او بیداد است

بیدل بیدم ز جدائی دلبر آگاه است — جانم بلب رسید ز ظلم جدائی راه است

ای نور دیده از نظرم میشوی مرو — انبخانه بیچراغ چرا میکنی بکن
اوراق دل بیاد هوسهای می کنی — مانند غنچه کسب هوا میکنی بکن

•

زلف و رخسار دل افروز مبین — روز در چشم شب تار مبین
در همه عالم از آن چهره نیابم — صد طلسم شب دیجور مبین
بین خوب مرا — نقش حرف مرا نور چراغ مبین
ناش و رنج خود را — هم در آینه زنگار مبین

بعد از حکم بطلان نازنین یارمن — گر نیاید کسی بهر نیاید دیدارمن
بیاد شمع رویش همدم سرشک خونین کاید — شود خاکستر مرد و نه صد جامه بر تارمن
از رشک دیدار یاران بیگانه بیند رویش — نگنجد جان اندر تن بیند غیر رویش
بانجمن ار خاموش گردم گر نباشد صبح میاشد — سوز عشق در نهادن دل کند گفتار من
چنان در خاک بنهم آن صنم ناز — که بر گرد مزارم گرد و نیاز
بیرنگی جانم از نقش ایاز — مگر روزی بیند بر گرد مزارم

زین دامگه چاوز رستن نتوان
بال و پر سیمرغ بدستن نتوان

ای آنکه بگفته تو دل از تو نبرد
مطرب ز تو گفت و گفتن نتوان

در دام او چو شست نشستن نتوان

چون دور جوانی من باز آورده بس
کز پیش تو یک نفس ز جا بر نخیزم

ای کاش ز غم بجای من پرسیدی
کز خنده و سحر بروم سر در بس

تو بر که بخندی که نخندد روزی
تو بر که نیاری که نیارد بس

مژده وصال الصبا برسان
خسته هجر را دوا برسان

مدعای دل است ناوک یار
یارب آن را بمدعا برسان

بعد مردن مکان تو بس نیست
رهنوردان مکان کجا برسان

میطپم دردمند است
های صبا خویشتن بجا برسان

الصبا چون بزلف او گذری
دل ما را ز ما بجا برسان

هست یعقوب چشم بر راهت
بوی پیراهن الصبا برسان

طغرا مازندرانی

۲۸۴

بحکم نازکی غمزه را چو میبرزن
بدوز تیغ نخستین مرا بآن آسیب‌زن

مسنده آن سر زلف بدست باد مرا
بیا و این هم را بر دل فقیر بزن

خیال آن لب شیرین بجان ما بستم
بتیغ ار نوازی مرا نه تیر بزن

[illegible] بحسرتی بلبم من
نه فریاد رسی بود بلبم من

[illegible] ندارم بی لبت تا
نشینم یار دیرینه لبم من

[illegible] تیغ تغافل را
بیاور دل بسی بی‌تابم من

[illegible] بر آستان جانانه میبوسد
گاه از مسجد آید گاه از میخانه میبوسد

از خیال لب ساقی و چشم مست او
دل هر دم از شیشه و پیمانه میبوسد

هست و نیست بسته آن یک پیمان
عشق ما بر کس بیگانه میبوسد

بهم تیغ ابروی تو نگذاشت جان در تن
مژه بر او همچنان مستانه میبوسد

چو لب غمزه آن نوخط نشست بر دل من
هزار نازک کاری نشست بر دل من

ز راز زمان نبود بی‌عهد وفا
رسیده از فراوان شکست بر دل من

اشکم نشست تا به دامن — این طفل نکرد جا بدامن
پائی که ستان از سر کوی — دیگر نشد آشنا بدامن
خوابم که ز دست او کنم چاک — پیراهن صبر تا ابد بدامن

از شعله تیز طره یارم در نیجان — بیمار تر ز هر دو نرگسان یارم در نیجان
نوزم بداغ بیکسی خویش از آنکه — افروخته شمع مزارم در نیجان

بسوزان بیکس نامرادم بزم عالم کن — ندارم هیچ حاصل ای همه عالم کن
ندارم هیچ خواهش کز کسی گردم گله سازی — بیاری آمد یاری بی غیبی عالم کن

برو در همه جهان گذری کن — بکشتگان خود آزمائی کن
شبهای روز رحم کن — ای شب وصل بیوفائی کن
تا ترا در بدیر عشق دهند — هر در کعبه جبهه سائی کن
تا ترا بر کشتگان ستم ناز — دست از خون ناحق آلائی کن
راه گم کرده کوی عقل — حضرت عشق رهنمائی کن

نمونه

S 603 T1

نمیدانم از خلعتی بهتر ای شاه خاوران
که با خلعت تاجداری تو را شاه خاوران

فرستاد ترکان خرگوی تو را
بصحرای خاک پای گوی تو را

درم خون همی خورد و سیم آب چشم
که یابد عنبران ازما حضر با بهمان خورد

بدیدار جانها همی بر فروزد
بر آنکو بگردد جهان جان فروزد

بدیدار جانها همی بر فروزد
دو چشم بدخواه را چشم دوزد

بیاران بهاری همی بنگرستم
بدان سبزه و عمر خود بگرستم

بیاران بهاری همی بنگرستم
بباد سپیده بسی بشکفیدم

بپرده در از رخ بگردان سرا پرده بر دوش
جهان روشن بماناد از فروغ سایه افکن دوش

بجوی نوش خفته بر لب جوی
نه بر صحرا نه بر دریا نه بر کوه

ای ز رشک روی تو خصم جان خویشتن
نرگس جادوی تو سحر زبان خویشتن

نه بیم خال از تو سوی سنگ می برد
بی مرا سم فرخی ز آستان تو بوسه بر

نیست در عالم غریبی بیکسی همچون من
در دو عالم نیست یابی بیکسی همچون من

ای فلک در دو جهان کس دیده ای
دیده حسرت نصیب همچون من

نیست از آشفتگی غیرش رفیق و آشنا
هر سر مویم زبان دارد چو مژگان من

قدر وفا چه پرسیم بعد وفات ما همین
جمله کسان کرده اند هر سر سخنوران ما

زخم زخم از خون من سینه او مرجان من
نقطه های خون از ... همچو من

دانسته از رحم می ای تخت کوزه کن
از ما مپرس

بحث می تو کردم زلف سیه خمیدن
بر دیده خاک چون کمانش چون بر سر خمیدن

جهان جو رکن میدار و من نهاد بازی
کز فنا رم آسیم هر چه خواهی بیش بازی

در کوی تو فتادم و خون ز چشم
الغیاث من کرمت نقدی کردی

هر گل از عدم بر آمد بی سینه خاک من
باشد نمونه ز داغ خاک من

نوبهار آمد مستی عهد و پیمان تازه کن
کلک سلطنت ابدال تو رحمان تازه کن

نوبهار آمد دلا نوری ز بابل فرض کن
در کریبان گرد ایجاد خاک از گل فرض کن

باغبرا کنایه کردن
ظلمت صنع حق مصدق من

غلام علی

غزل بسوی نوای مرغان — من باندازهٔ شستم تو بسیار دان

نکوئیم تا صبح نصیحت مکن — نصیحت کنی یا نصیحت مکن

خبانی شنیدستم از بوحنیفه بن — که نبود در روزه جهان بمیرد تشنه بن

سیاهی را نیکو کرد با من — بر یکی نکند هیچ دشمن

تو در راست رو راه من — ابداع دلم چراغ روشن

ندانست کز خوی کلام من — زبان خامه اش را نکته ها اندر آبدن

دلها کامتوان بسیدن — که جان بسیج کرد زهره در کام کشیدن

بیت بیان او نیست غایت — لله الحمد نه دل منجز است نه بیان

بدر آن قدر نور و روشن نبود نخلی — باید لب تشنه تر خورد نیلی

بدل خون شد دلم وز من از رحم انداشت — غرضش بود دوست خنای کردن

هر بقائی ز نیروی من است — وخنا بیجا به نیکی علما و راستان

نه همه مرد را یکی دیدن — از قدر ها نتوان رسیدن

من کیم از تو کنم بوطلب — من از جهر زمانی بوسیدن

پرسیدی از من که چه در سر داری — لعبه کم رود سرت کردیدن

چند نالم ز بعد آزار ترا رقیب — متفق شد با سگان کوی تو
گویم دیوانه شد که کرد — بوی تو ای زلف جان بوی تو
غیر از تنج تو شد سیراب دین — تشنه بودم بر لب ریگ تو
من کدامین گویمت ای ماه نام — تا بگیرد آن ز جمال روی تو

در وصف لعبت ای شاه حسن

سکه تصویر دارد ماه روی تو

[illegible] من و تو — مصلحت نیست که آید بمیان من و تو
[illegible] که موی او نگنجد بمیان من و تو
[illegible] نا نهفته بماند راز زنهان من و تو
[illegible] مبر و دعا از دوست فغان من و تو
من و عاشق و تو معاشق تو خوش درگیر — ز چه عاشق رسد بمیان جان من و تو
[illegible] تا نگردد شمار زبان من و تو
[illegible] مبتلا نیست کس جز فغان من و تو
[illegible] بودی از بهر محبوبان من و تو
[illegible] هست بند بهش هیچ دلی من و تو

دل بی تو کافر است و دو چشمش منافقست تا خبر دارش رسید از خلق جانش بی‌خبر تو

واعظ از بهر خدا دست به بر دل منه
شهر را زنده مکن از خفقان بیش مترس تو

برو ای ناصح خیره کار مکن برو ای یار دل آزار مرو
رحمت بر هیچ مسلمان نکنی برو ای کافر خونخوار مرو
دوستی با تو نخواهد نشست تو نه در خور با کس یار مرو
بیدار آزردم ای یار خلق از تو جدا
چنین عشوه فروشی با من بعد از این
از تو سیر آمدم ای آب حیات نیستم تشنه دیدار
از سرم بگذر و بگذار مرا با تو ام نیست سر و کار
خون شود آب دل گر نبینم از تو از ره دیده یکبار مرو

ناصح از صحبت نادان مرنج
تو بگو واقف اسرار مرو

مایل رحم نه چشم ستم پرست تو خون مرا مریز نخیز غمزه مست تو
خورده ام از ستم تو تیر بسی کاندرو عاجز است تو گاه و دعای تو

امضل

ابدال حوالی کرده ام گر بیدلم
رفت خاطر نیز خاطر دوست تو

ابدال نشینم چون خاطر خاطر
شکر ایزد نشینم امید سلامت تو

کیست قسیم بنده نوازی و ذره پروری
جمله نسیم بندگی عاشق خاکپای تو

بندگی تمنای تو
دل چه پیش آمدت که بجای تو

نیست سیدارم
گرچه بسیار بیوفای تو

میپارای
مگر این خانه را خدای تو

خون شود از دست
خون شود ای بجر بلای تو

جان و خرمش مبتدل را
الله الله چه خوش ادای تو

از دولت تو شد اکبر
ای محبت چه کیمیای تو

غزل گوشکش رشک
که بطرز رشک آشنای تو

گذر از باد ان زمان خانه در بهر
بود بیتاب نیشنبد را میکشد بهر

چرا مایل شود با محبت کس هرزا باشد
سر شوریده هر آنرا تو دل او نباشد بهر

فرو نشیند لذت بدر کشود بهر
مگر یک لحظه نیشنبد را خانه در نیشتر

مرا فتاد دل در هوس بلا ماکیان بود
تو هیچ دانی تری کار جانم در هوس

جهان بر من سیه شد دل در هوای شمر جان کرد
که مسکن کرد مهر تو مرا در سینه در هوس

نیاسودم مانند نخلی از قرار جوی اردل
مبادا کافر مرا نیز نشانی در هوس

ازان چشم و ازان ابرو دل جان من بیتابی ماند
که میرد زنده زان چشم و ابرو در هوس

چه نوشد از لطف راه نعمه ازین سوز و گداز
که داری با دل پر آرزو تنگی نه در هوس

ز درد تو مرا چشم سیاهی گاه از رو
[illegible]

امروز کان من سیه ز زار زنی سیاهی
دارم

هیچ آرزو بس شرشکم بجا نماند
دارم ز هجر تو سیاهی گاه از رو

پیش آمدم بهر قدمی کاهش در
افتاده ام چو شمع سراپای از رو

بیدم ز هجر آن صنم بیتابی راه از رو
محنور گشته ام سیاهی راه از رو

مانند گشته ام که بطوفان شود دچار
دارم ز گریه جان تباهی گاه از رو

خبری نمیکند بدادن کوی خویش
کارم فتاده است سیاهی راه از رو

منکر چنان ز عشق تو مانده بیچاره
هر روز می دوید گواهی گاه از رو

والله چو ماه نو می دیوانه را مسوز
بر فرق کج نهاده کلاهی گاه از رو

تائیر

تا شبد و شب دل مسکین ما روشن — نجم نگشته است بجایی که آه ما نرود
همچو خلق طرهٔ شبرنگ تو دراز — روز ما سیاه تر از طالع شما نرود

واقف چه پرسی از شب آه و سیدم
دارم هزار شکر که تا آه ما نرود

[illegible] آن قامت و رو — بلبل ثنا خوان قمری دعا گو
[illegible] دیده بهر دو تا گو — فرزانه میشود دیوانه میشو
[illegible] بدار بس لب لعل — گر دو بوسه نبود یک میشو
[illegible] موی مشک بر تست — مژگان برکان آبرو به بر تو
[illegible] پسته شیرین نمکدست و گلاب — از گریه من و از خندهٔ او
[illegible] خوبان بخندد او دل ستاند — لعلش صد سحر بسحنش زیاد تو
[illegible] این همه عالم بادبر نشاند — از نه آب از زانو نبرد تو
[illegible] ما را شکایت از دیگری نیست — ما از دل خود خوردیم بهر تو
[illegible] گر ما را قتل آید زبار م — من سازم از آن تعویز بازو
[illegible] ترسم برآرد دود از دودمانم — آن زلف مشکین هر شکنش تو
[illegible] در جستجوی تو گم شد دل من — خود کو کجایی ای یار دلجو

از سیر تیهوان صید افگنی — در روشت چیکیم اهو با بره
ان کاکل از پس شقه‌ام کرد — صد دشنه شک دارم بر بره
مارا نباید با غیر سنجید — دارم بر برش دل در برابر تو
میخواست با ما کرد و مقابل — از حیرت او ما و شبیه بر برابر تو

عمرا شد در قفس از کوی تو رفت
کاهی نکفتی دیوانه آمد کو

خزان خیلی بجا مدت زنکی از بهار تو — دل آزاد
من مفتون بهار از نرجس تو حیرانم — کدورکهور
رمیدی مسم بر روی او تو اندر بستان — عرق چون
تسلیم آید از جراغ مرده بر جانش — بسیر در بهار
بود آن نرشک و سینه یکسان همچو — زردی از
ندانش و از کوی بخشان از هر — نشستم

زبهر دل چرا آرام باد و مسکن و قصف
بهل تا غنچه خوف را که باد بکار تو

خراب خسته و بیمار م از تو — دلد خوف شوکه

نبی بخش

S 7 3 7 1

بیتابی چشم کلهای میفشاند — ازان خار مژه در دل دارم از تو
چه پرسی خانه را با دیده چه میکنی — خراب کوچه و بازار هم از تو
بخاطر داشتم بسیار گفتن — در بن خدمم که دل دارم از تو

تو بیتابی دمی میکن که دارم نذر درد
ملک واقف که دل دارم نذر تو

بعد بیت تو نخندد لب — جانم از لوح مخت نیم لبی نشنید تو
[illegible] دهد [illegible] — در خاک و خون طپید دل از دست تو
[illegible] — کلهای تند خورده خورد خوراسید تو
[illegible] — شبهای دراز گشته ز زلف بلند تو
[illegible] — رحمت بر کسیکه نفتد بند تو
[illegible] — افتاد بهت کاسکی از نعل سمند تو
[illegible] — نعل جبرا فتاد در سم سمند تو
[illegible] — پر نیز ساید ز دور در رو سند تو
[illegible] — کیوی کاوزت بعنف کند تو
[illegible] — نوری کاو چو سلسله در زند تو

نیم کاسی خورده ام از دست تو — فرصتم باد اگر بوسه ستاند ز تو

طاقت صبر و قرار از من مپرس — حال چون عقده زلف دلدار تو

چشم بیمار من از بیخار فتد — دسته نرگس نخرد بیمار تو

بعد ازین آب ندارد نرگس خونریزم — گشته آرام بیمار چشم مست تو

واعظ از تنگ نظر نتواند گفت
چون کنم گر دیده دارم بر پرست تو

شراب میدهم بجوش به انجمن تو — کباب [illegible]

ز نعل نعمتم نام می نمیبرم — که [illegible]

بهار عمر جوانان بکذرد بسر بیمی — مرا که گشته شد از درد دین بسر بیمی

من از شکایت تو مندرج شعر کنم — چو شمع گشته غلام سر سخن بیمی

خدا بیار دل بیطاقت کافر هم — بجا نماند دمی در کنار من بیمی

ز شعر رمزی و بسیار حافظ بیمارا — فقط و کار بود شیوه سخن بیمی

چا بیا که بجان تو ات از ستم — نشسته اند دو صد غمزه ات بکمین بیمی

اگر بیمار رسی عرض کن ز من واعظ
بلا که سخت و بال است از پرستش تو

جانبر

سحر چمیده بخوان از سپند خنده تو
دریده جامه گل از رشک خاتم تو

کند ز لعل تو شبنم عرق چو جوهر تیغ
زیاده شد ز می لعل رنگ خنده تو

نجندی ای سحر وصل خوش بدین سیرو
شب فراق مرا انتظار خنده تو

چو غنچه جمله دهانت ز غنچه زار ای
کنم چیکه که آید بلب ز خنده تو

کنم نسیم تو از زلف مشک مژگان را
گر نه بفکنم سر شاخ خنده تو

سرو آمد بسلام قد تو
چه بلند است قامت تو

سرو نمناد بگلبن خوانند
خطبه [illegible]

میرند لاف ز آزادی سرو
گویا هست غلام قد تو

جان مرا بآمد و گفت جان تو
گویند بس حرمی یاران زبان تو

از حسرت میانش همیرم و میکوم
یکقطره نصیبم نشد از بحر دهان تو

میندیشم

میندیشم ز زور و رای پیر مرو
چشم نمی چراغ نمی از ره مرو

چون رفتم نرسیدم بکسی از دم عمر
ای عمر رفته بدر خدا خود تو مرو

ای آن

ناصح ز عشق بیخبر است ای دریغ و درد — خاک بر آن سر که در آن سودا نباشد
امروز ما بجز غم او غم نمیخوریم — فردا که خاک ما بدهد باد ما نباشد
بر خاک ما بسی گذرد آب چشم ما — تا سبزه‌ای ز خاک ما پیدا نباشد
جمعی خاطر شکسته‌ای طره — در عهد او پریشان خاطر نباشد
با یاد او نشسته دو سه گام از خیال دل — دل سوی ما نیارد تا خود کرا نباشد
[illegible] دل بود و دلشده بود و وفا نبود
[illegible] خفته بخواب [illegible]
[illegible] رحم است مرده بیدل را نخواند
[illegible] ای همنشین دمی
[illegible] کز روی تو بصورت انسان نمیرسد
[illegible] در پیش دلبران چو نشیند نمیرسد
[illegible] جان بر لب و نیامد جانان نمیرسد

واعظ بوی عشق و دلبرانه نمیرسد
اینجا بجز طپیده بر خاک نمیرسد

سرو قامت چها خوش آمد — ای قیامت چه دلکش آمده

نوشدن تو شب همه شب با تو ای کنم — بلبل نغمه سازی بستان تو

من زاری دلرا نتوانم که کنم ترک
واقف اگر ترک تو من کرده بستان

دیده گریان همه هر بان کرده
لعل تو مرهم دل ریشان کرده

زلف تو بر عارض جانان کرده
لعل تو بر لب جانان کرده

چشم تو با غمزه فتانه بهم
لعل تو با لعل لبی بان کرده

خال تو بر عارض جانان حسن
عالمی را خانه ویران کرده

چشم تو بر حسن فزوده
بیگناهی را گرفتار کرده

زلف تو بر عارض لیلی
جمله کافر را مسلمان کرده

خال تو با زلف و بیجاده وفا
بهر یک دل را پریشان کرده

چشم تو هم از ره مستی بر من
غارت صد ساله دل چون کرده

دلکشی ای لعبت در دامان تو
با غمش دل را گرفتار کرده

غالیه ای امبوز بر سر سنبل
تو مگر کاکل پریشان کرده

چشم تو از شادی تنهائی بدین
تو مگر شبگیر عیان کرده

مسائه بر سر خاکش ای بهر فدا
چون ما خاک یکسان کرده

جان و دل هر دو فدای لب و روی تو باد — مردن و سوختن از بهر تو نیکو باد

آنکه در ری لعل عیسی دم ببود
در ره واقف راچه درمان کرده

خورد دم نیست بار خدنگی که دل نداده — خون از دلم چکید هر یکی که داده

از ریگ خشک هیرمند خون نشید — پوشیده باد چشمه نیکی که کرده

مانند من صلح نبود در راست از صدمه — در ره بجانگاه نوشین داده

کونین در دهنه چشم تنگ خرید — در [illegible] نیکی کرده

واقف چه بملک راست از زلف تو
در ره بنشسته است بار بنیکی که داده

شد از لبوی ریاض سحرگاه — وداغ عطسه خیز الله

زد صبر بعد عمری یافتم عمر — زغیب آمد در خون مرده

رسای بت در سنن خیمان — بود کوتاه هر در مرگاه

زلف در نخدان بتاتم — فتاد دم بنی بجا دار نجات

که دی را که با شد جام بر لب — چرا خود در نداند پادشاه جم جاه

خیاب یار جانب دار را عیار — چکویم هست این حرف جانب الله

الزمان

5863

مرا سوی ان بدوح ان جنس ابرو ست ندارد هیچکس این درد جانکاه

بخرمانت نشوم کز خوشه چینت مرا در سینه بیکبانی است دلخواه

خلف یا اصدع یا صبح ایصباحت فاسمناور منتهی المملک ابهه

فضای پیش بود مزرع مراد شکر

زحمت ما میرسد الله را بگاه

بس دو بال تازه بر آورد عشق ما پرواز هشت گردون و علل تازه

ما خود ساختیم تا بنیاد نهیم طرح حال تازه

هر نفس آرزوی تازه خون عاشق بریزد خرابی جلال تازه

ساز در راحه خوبان ادای الفتم آموخت میکنم هر صبح و شام رنگ سوال تازه

هر زمان از نالهٔ خویش نالم از نالهٔ زار خویش میدهد هر دم چو نرخم کوشمال تازه

لب بگشایم رود بوسه بکوه و دشت و دمن ای شود هر لحظه مژگان افعال تازه

سنه شد و اقف غبار کلفت مستعمل

خورد مرا انتعش دم آب بدل تازه

کو نیابت بسی ما همراه بس بود بنده را خدا همراه

دل که نسپرد دم از رضا شما یک قدم هم نشد جدا همراه

سبکبار رشک سایه خاکم — که یار او میرود در چرا همراه

خبر دل من که رفت در قفسش — کس نرفته است تا بلا همراه

کردمش رد نیافت در کویش — بارها رفت با صبا همراه

شد انیس لحد پس از مرگم — غم عشق آشنا کجا همراه

سفر عشق سبکبار واقف

با منش تا سازمش دمی همراه

ای عشق کارداری چکاره — یاری داری ... چکاره

بی کوه بلند او در صحرا و دیدنی — تو هیچ ... چکاره

کیستی از نور عشق تنگ زار کشته است — کرسته چکاره داری چکاره

ای گل بیا با بهره جوانش چند است — تو نگ و بوی یار نداری چکاره

عهدی نه بسته گه شکنی از قضا نیست — بر قول خود قرار نداری چکاره

گیرم که چشم مردی از روی انصاف — کز درد انتظار نداری چکاره

چون گل به بهر پس همه جان شد بسمل — از عشق خار خار نداری چکاره

ز گل دمیده سبزه تو آسوده خند — نوری در زنهار نداری چکاره

واقف ز تنگ دستی خود نیست زینهار — در دیده پیر یار نداری چکاره

ای خدا آخر بجان قدر خویش — یعنی از اندک خبر داری ز بسیار خویش

داد بیدادی بود از کرم دور بید — جان محزون تر بود از دل بیمار خویش

بر رخش بنگر بخال عنبرین — یار بد خو و جفا جو دلفگار خویش

نرگسش خونریز و مژگانش سنان — غمزه بارش ده و ابروش نیغ برش ده

نازنین یاد آر شبهای دراز — از خستی در بستر غم تا سحر رود نوازش ده

دل ز کف بگرفت شیرین بی بدل — قدری جانسپر و رو بگفتار خویش

ای خدا مستی نوش — دسته نرگس بیمار خویش

خون نگردد عشق ما و حسن او — غنچه بشکفد و گل بخندد بهار خویش

سرو کاری نیست عشق جز بخاطر خویش

بیرد بر فرق سبه با خنده دو — گر نه زار ابهی بیند بار خویش

رشک دارد لب بگوید با کسی — تنگ دارد موس با کس دل بیمار خویش

تا کند حال من سلیم با معلوم — دل سودای فرد لعل نگار خویش

واقف از بیم بلا نیست ولی از تو مرا

غم عشق تو و حسن تو و لب یار خویش

ز لب مرهم دل نوردیده — خداوندا که از مردم چه دیده

یک شب عجب نالید از شب
مگر بلبل فغان من شنیده

دل از زلف بتان کام و مرادت
بصد حیرت تعجب اهی کشیده

مرا گفتا بزم نیست بدگه تیرش
زمن کندسته خبری را رسیده

دلم از وصل ان سیمین ساعد
خود سیماب از تن بیرون رسیده

قدش دیدم قیامت را بخندم
سندیدم لیک بودم ماند دیده

کسی را دل بجا جون من نزدید
چو شمع این زمان بودم دیده

سخن اوصاف را تصنیف
خموشی خوش بغریادم رسیده

مست خیز و کاسه الشوخ جانا بسم الله
کز قیامت سر بیرون آ بسم الله

بر مزارم گر ز اندوه می نشینم بعد تو
بگذر الشوخ بخوان فاتحه ما بسم الله

وه چه خوش بود که بیاز بچه نمودی بگل
اول اسمانکه بنامونخت مرا بسم الله

تیغ و در دست و بکشتن همی ای
حاضرم از سر تسلیم و رضا بسم الله

ما صف آرای نیاریم تو لشکر کش ناز
هر سری را دعیه خنجر ما بسم الله

خنگ گردون چه سمند که بدو سر دوانی
لطف فرما و دو صبح دگر آ بسم الله

نامه کی سر بره الشوخ کماندار انداخت
سینه کردم سپر تیر بدل بسم الله

بسمل

ت من خیمه بلوی که دوم در حساب — از خدا خواستم این را بدعا بسم الله

ر فتری

نمود چشمه بخوبان رویش — بدرکش پیش مینه خیابسم الله

ی را نظر نیز ام کرد — جبیت تا خیمه بر طرف بی بسم الله

ر یاد مرکاه مرا — مست کنده ای که ربا بسم الله

عالک شهدان — چاره بیکو مزاین خاک خفا بسم الله

ر نگذرت منظور — نیست نقصود تا بدو بسم الله

ر سر فتن داری — مست موجود بان نفس دو تا بسم الله

ر پیش فتن ارکتاب دل ما — مست یک صفحه ز بیات دلی بسم الله

غزل مسدس مجنون خلیلی قفز

در سفر خویش بشود دو بابسم الله

نمود سالک بخلوت خود بار نیافت — رود از دوست بجان زنگ حصار نیافت

دل از خلوت کند کر صفا نیافت — صدف کوهر نماند قطره را نیافت

تمام عمر بیان بدرین جلوه میکردم — ندانستم که کردی کم نمار نیافت

اجل چشم بیان یکبار بستی تو دیدی — بدریا نیوان نشد شمار نیافت

نخواهم شد چون سیماب کفتش سوی خود زد
کلم پیش تو عرض این معما را نشاید

مبادا از عرض احوال بیتابم شود درهم
بر افشان این سخن زان گیسوی عنبر سرشته

عجب حاصل بسی این بی بدن خرگاه دارم کو
شدم مفلس ز فکر کیمیا بسیار نشته

بخدا کار من برندارم دست از یاری
که دو کارم نرفت در دعا بسته

مگر کل شب ترا در خواب دیده
که بیش از صبح بر دیده

بیا بهر سراغی مگر از یار رسیده
کن

نبارم از نظر کمل الجواهر
کنم ز ان خاکپاست دیده

ز طوبی شک چرا نم که این طفل
ز چشمم زاده بر روم و دیده

کلیم لسکه والله طول لذان ارغب
و هم عرضی غزل اردو قصیده

بیا بنویس مرا خرقطع محبت
خط مکتوب ادبسته دیده

ز چاک سینه آهم پیکان نماید
بر شک دانه از مار گزیده

لب لعلش میخندد بر خنده از خط
عجب نبود لعل ز ین بر خنده خنده

خط نورسته ز ش بر گنبد عشقم
فسون نازه واقف دمیده

من الفی

[illegible]

اقبال و دولت است سبب زو صلش ... ما را غلام است الحمد لله
از لطف ساقی کان پاد بادیه ... عیش مدام است الحمد لله
ای شکر الله کز روز و در شب ... کر صبح و شام است الحمد لله
ما باده خوارم ما را آزاد ... ناهید جام است الحمد لله
السرور غنا و در گلشن ناز ... عالی مقام است الحمد لله
دارد در حقی لعلش کز خط ... مسکین غلام است الحمد لله
خشت [illegible] ... [illegible]
از کلبه ما تا منزل دوست ... ره میده و گام است الحمد لله
در حضرت او همچون مهی را ... باری سلام است الحمد لله
دل را اسیران زلف دیدم ... صید دام است الحمد لله
آن را دری ریحه بر اوج خرید ... ماه نام است الحمد لله

با آنکه در فغف نیخ است کلک
شیرین کلام است الحمد لله

روزی کی بانند زوان چرخ مان بر خنه ... سر خنه باید زیست از زهر جان بر خنه
جانم بلب رسیده مداوا نه فایده ... یکبار از آن تبسم بی حاصله خنده

بادی با تملق

مسئله فیصفهم بزکاهی کرا دی مسکند حیرتی دارم که چون بر دامن کاه گناه

ی

دارد با عاشق زن ماه قد بری کی لیلی خرگاه تا خبری ای آه
او دارد از زلف جانان خط آمد و رد این قصه کوتاه

[illegible]

[illegible] تا تو نیز ای دل خسته دیوانه شوی
[illegible] نهی بیم غریب از همرهی ما نماند
[illegible] دارد ز شوق زلف تو دست در دست نه
[illegible] با سه تو دل نگذارند شب تاره
[illegible] ذره حاصل نکردم از شاه
[illegible] حق تعالی دارد او را در پناه
[illegible] دانم که در دمن دل خسته من

زین دل که ز هجر تو پیام هم نرسید باری خبری ده که چه کردی چه شنیدی
بسی خط انجیا چو نعوذ بالله غمنامه ما را که خواند در سیدی

عمر تو دولت قرن سنبه بسر نرسد — یکدم از سبزه خضری نچشیدی

بایزید از تو دو دیدار ز یزدان طلبد — از چه از چشمه حیوان نچکیدی

ای ترنج از تو فتاده ز برین قطره بزدان — بسیار دو بیدی و بجایی نرسیدی

صد بار نشسته بکمین دل ما چند — تیری نزدی و دلی و کجا نخلیدی

چون نسیم مرا بوی خود و داری نیچی — وز خم زلف توای گبه مرا نشمیدی

دل ای پروز ز ما بهه ملالت چه صلت — وز خرش نالیدن

در بر بنه فروشند بوی و وفا کس نخرد
دل بود دلبر از تو به یک غمزه خرید

نسبت سرو بسیم بخاله توی — نسبت گل ز بهه بخاله توی

خبرت چون نبود از زاری دل — نالیدن بهر بندانی که توی

در جهان خسته ازان بسیارند — نه چنین سوگه زارا که توی

باغم هجر نسازم خرسندم — جای بس نیست در ایخانه توی

نسبت از روی ابدال — کس چنین بسته بر بالا توی

واقف از بابت نظم بدیدم
نه چنین محرمانه توی

لالا

[illegible] بیگانه خوی ما نمیشود [illegible] که هی ترسند از بیداد ارزیبا نشناخت

[illegible] ای شمع [illegible] نشستی ما چو آتش [illegible]

[illegible] بود بعد کاو [illegible] که عیبا [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

ای نور نظر چیا نمی بینم
زین در روکه در نظر نمی آئی

در شهر ز مهر تو مهاب است
هر چند بام بر نمی آئی

هجران تو ساخته است بغدم
در خواب هم ای پسر نمی آئی

جان داده بر استخوان و نفس
بسیار ولی ز خانه بر نمی آئی

کسی ز غمت فغان خدایا چه بینم
بارانیم غم ما

هر چند بر سم بوای تو روم حکایتی
تو

بجون چلاچ تو در میچ خاطران
مشوق بیم بر

ایمه با شاه حسن ای تو جوید سلیمی
اخر ز غمت خلق را چاره نیست

در کوی تو بی تو من تشنه ام بیا بگو
بر بام دیگر نه خشتی نیست

امروز که نه خدا لم خیال
خود در دو اندرین سال جاودانه نیست

یاد تو در خاطر ما بر قرار تست
قصد کسی در دل ما جز تو نیست

ما بنده ایم هر چه بفرمان ما کند
ما نیز هر چه حکم بفرمان ما کند

یارم ز نشه خواست ز من نیز رخصت
نیز ان خفته کند بیدار کسی

ای ان که بر سر دارم خیم خلوتی
دارم حکایتی و ندارم کسی حکایتی

کمند روز از شکوه زلف دراز او کمند از فوصله کوتاه ندارد تهماتنی

واقف نقوش ختم از مشت

دمیاد با سر روند دیوانه

با سر وفا داری حاشش الله کجا داری

[illegible] به نیازی که با خدا داری

[illegible] بسر من سر لجا داری

[illegible] چه توقع ز اشنا داری

[illegible] کوش خاطری بما داری

[illegible] تو بسر کل بشاخها داری

[illegible] این بود مقتضی هوا داری

[illegible] سوزدم کن چه با جرا داری

[illegible] کرچه دلها بزیر پا داری

[illegible] دل یکشب بورقضا داری

[illegible] در بلد جنس خود نما داری

[illegible] تو بلد بر بسر بلد داری

زد دستش کار بر سر بینم کاهی بر دوستی — نبا شد نوش بادت جان من زهر دوستی

اگر نبود احتیاج بستن شد بس فرما — که دارد دیده گریان من نسبت در دوستی

در این میخانه بهر بت دو با افتاده ام باز — مگر پای بستانم دوم از سر بدر دوستی

نهاده آستین زان نخل بسته بر امید دستم — زهی بی حاصلی نخل امید و دوستی

نشد یار و بجز چون نی بدر چشم رهی مالی — نمودم بیهوده در نالی بنی مشهد دوستی

دمان جودی بزن از نیز جاک جیب بی حاصلی — ترا نامه سیاه

میان او ندارد رو بهر دار هستی سر دوی

بیا واقف ز حق بگذر اگر بودی بهبودی

وداع کردی و دلم چه پرسی — سوختی حاصلم چه پرسی

با جنون تو سیاه عقل در رست — سخت با قابلم چه پرسی

پرسی از من ترا بجون که کشاید — چون تو می قاتلم چه پرسی

ایکه پرسی که حال دلت — دست نه بر دلم چه پرسی

میدهم جان بدای یار بگو حال — خبر محملم چه پرسی

میطپد از دو شب بجون بتپد — از دل بسملم چه پرسی

من خود از ضعف چون خبر ندارم — واقف از من ترا چه پرسی

بقای

ی فراق کشیدم نیامدی ظالم بحال مرگ رسیدم نیامدی

بازوی رعشه دیدم و پهلو تو

بهر تو بسمل نه طپیدم نیامدی

بیون شدم بخون نشستم نیامدی

صد بار جیب صبر دریدم نیامدی

تا صبح انتظار کشیدم نیامدی

ای مونس مزار امیدم نیامدی

کز پیش تو بدستی طپیدم نیامدی

ی طپیدن بخون و تلف از غمت

تا روز محشر بخون بطپیدم نیامدی

حال دل پریشده باشی

بیضا مرغ بسمل خونیده باشی

سرت گردم بادر دنده نشینی

تو با کی در دل گرده باشی

سر پرسش شنیدی های دلم را

کجا خواب پریشان دیده باشی

من بیچاره تو در بسترم را چیدی

بیان سری کز بیچیده باشی

تو عاشق کی خوابیده بدیدن

بخوابم ماهش کامیده باشی

ورق گردان زنگاری بیت الکل

برا عراق دلم گردیده باشی

مرا از کعبه چندان منت نیست — تو از خنده خندیده باشی

توان احوال دل را شرح دادن
چه حاجت کز غمت خونین نشینی

بیچاره مردم بیگانه خانه نمیخواهی — چه کرده ایم که از ما کرانه نمیخواهی

ترا با چو منی بیوفا نمیباید — که برای چو منی بیوفا نمیباشی

فتاده ام ز تو در کوهها و بیابانها — تو خار دامن خود را نمیفشانی

نخست جان مرا از تنگ دل بیرون کن — اگر اقامت

بیا که در غم عشق تو آخر از پا نیست — اگر برای خدمت

مرا که جمله وفا بای تا بسر مویم — چرا نمیطلبی دیگران نمیگویم

چو بیخبر منم خصم من که میداری — چه سود زانکه مرا خاطر نمیخواهی

چو مقتدی نبود با کسی که غافل بود — که بهر خواب علی هم قضا نمیخواند

ترا چه خفته در آن بستر که در تغش و تعب
فتاده و همان را سب و دانه نمیخواهی

کز من نخست یاران یاری — یاری نمیخواهی دلداری

کس نیست کو غمت با ما نماند — یکدم کنون جز وفاداری

۲۰۲

چون رخصت خانه خود من درسید — خنجر فرنس جراحت کاری کی

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

زناری کی

دل وجانم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

از من ای بیخبر چه میخواهی — از خدای من و دو چه میخواهی

پرده از روی کار من برگیر — از رخم بهر ای سحر چه میخواهی

گفته بودی بیا فدایت از قد تو — دگر ای فتنه گر چه میخواهی

با تو ام طبع تیغ کامل نیست — من فگندم سپر چه میخواهی

جگرم را بداغ هجر مسوز — از من بیجگر چه میخواهی

مکن مرغ دل گرفته صید — از من ای [illegible]

دل ربودی و جان نمیگیری — من [illegible]

ناتوان تر ز موی گردیدم — دگر ای مو کمر چه میخواهی

سر بسر بت بیا بگو ناصح — کافرین در دو سر چه میخواهی

رباعیات مختصر و قصیده

قوافی مختصر چه میخواهی

دلدار ز سر بجان گذشتن میخواهد — جان را ز بند جهان گذشتن میخواهد

از خویش بسوی خویش جانان میخواهد — این خانه ز الطاف خان گذشتن میخواهد

صفدر که ز طوطیان شکر خا [illegible] — مارا دل [illegible]

هر دو اختر دل ز غیر با [illegible] — ای خانه تو در دل گذشتن میخواهد

قول ما

خوش بود بوس شکر لب دلدار خصوصی
ویرا نه از لطف بدر نتوان و نه فشت

گر ربط بلبل بود و حدیث گل
نالد ز در بر گلستان بدر نتوان و نه فشت

هر صید از زره عجز و ضعف نتوان رست
زور احسان بر بیان نکو نتوان و نه فشت

[illegible] بستد جانی
ز گونه جوانی به بیران نتوان

[illegible] دل
نه خود روی نمود نامی از رسولی نتوان

[illegible] دم
دوم من برای درد دوای نتوان

[illegible] را
که مدعی دان او داد خواهی نتوان

[illegible] از کسی بلبل
نشود سود در چاره روز نتوان

[illegible] عشق نبود
شب نیز که تشنه در سیاهی نتوان

در [illegible] ای بافت مشک شکستم
در راستاد من بست طرف کلاهی نتوان

ز مرگان دشوخ بر خونش لازم
که من بار تیغ و نبرد داران نتوان

بسند قبول است مر سجده ما
که داریم جز این بدو شش قبله گاهی نتوان

[illegible] منصور زندی ار سیدن
در آویز ایدل بدار امان نتوان

[illegible] که دارد وای بیرو بیرت
ندارم خبر در کیی تو نتوان

در شب بجز بسیار کردیدای نوح — چو من دیگر هیچ کشتی نیاید

بدرت قدر من غریب کو در و مندی — که مرآه و آهم کند واه و وایی

هم از جمله گاهی بکاه فرست — که سوزن کنم مصر عو کاه کاهی

نیاز من چیست کو دلم نیاز است — کسی مصر و شد لکاهی بیاکاهی

چکاهید ایدل از بار غصبان — که فردا بخندند کوه لکا

زمن گریه‌های هی است و قف

در ان هو فاخندد قیامت

بابن در دی که مرا هیچ کس یاد ندارد — نگاه لطف شما و ستان یاد ندارد

همه سر زانوی یار جا دارد — نهاد سر خود شوخت ما قضا دارد

غبار عشق بارسی که با بی خبر ان هم داد — بابن در دی که کس درد مرا دوا دارد

بزیر سایه تیغ شهادت آرمیدند — نگشته خسته و رسید چه بجا دارد

در خیال ابروی تو خلق کشاده شود — گرد بلبسود دل در کلیسا دارد

بزیر بزم ما منه پاره انگبین — شنیدم کس نوای عشق نمیباد دارد

رقیب مصر فصیحه و دو فارغ فصیحت — برای جاست اگر عود در حضا دارد

هزار نکته ز عشق از دهد بسر و لیکن — هزار شکر دهد هر کجا دعا دارد

ے بود مرا کو بیدار از قضا کسے بود — خدر کہ رود دل خلق و قضا و از ے

بجا بسکنی بجنبی کسے — تو ہی کہ از نہ ہم جنبد و ہمدوار ے

تو مضطرب چہ نہی قدر خویش و قیمت

ستاندہ رفتم کہ بود بیادار ے

ر ے — دلم را بخوبان تازہ کردی

ے — چرا نے بہ کنعان تازہ کردی

ساند ے — داغ این پیرہن تازہ کردی

ہم خیرا — جگر از رشک پیکان تازہ کردی

ی تو دہ را — بجون بیگانگان تازہ کردی

ردی الحمد الیوم — الکہن دردی بدرمان تازہ کردی

بدی بوسہ دادی زنخدان — تن بیمار را جان تازہ کردی

گریبان چاک کردن را دل ہوس داشت — کہ تیغ دامن رفتن تازہ کردی

بخون آلودہ ہا از رنگ ہا صوت — تو چون رنگ از لب یاران تازہ کردی

مبارک بی کہن دا غم سیارک — کہ تغیت با نکوان تازہ کردی

ہر افکندی نقاب از چہرہ حسنت — رخ خوبی در آئینہ حسن تازہ کردی

سلامی چو بوی خوش آشنایان ... نسیمی ز صحرای خرمان تازه کردی

چراغ دلم را که در بی‌فروغی ... بیان لبت شعله‌ای تازه کردی

بهار آمد و خوشه‌ها نوای دل ... چو گل چهره‌ها را گلستان تازه کردی

نخوانی مگر دردا افسرده دیگر ... که با همدمان همزبان تازه کردی

دم مردن بالبم رسیدی ... به جان تنها که امیدی تازه کردی

سنوری باشد دور قفس روح همیشه

که بخواند این چهار تازه را

تو مگوی هر قفا بان خم بیشمار دارد ... سر خود بگیر ایدل که جهان چه کار دارد

نرگس ای فرشته خوبان یک بار دیگر آید ... تو عجب مدار اگر او همه کار و بار دارد

تو عجب مدار اگر او همه کار و بار دارد ... به جوش مرا زور و زر آن سکندر اندر دارد

تو چو خنجر کرده مذهب ای بار ... هر بر نه خواهی ایدل هر دو اختیار دارد

چو خود دریاد آرد تو بود وعده وصلم ... تو کی چشم دارد و خواب انتظار دارد

بر تو نرفت خیالم و بیاد رفتم ... چکنم نمیرد در دل تو من عیار دارد

دل و جان بود صبوری ... نکند امید دیگر تو من چه کار دارد

بر بوی چه بستان ... که بر بوی یار دارد

آذر بر

مجنون نمی‌خورم ... فرهاد می‌نخورم ... نوشد دلم نظام ... دل انگار دار
... می‌بسیر من ... تو زخود مزن بداری چه زیار دار
... مدارا ... ز خطا مرا بپوشید تو ستم شعار دار
... جان من ... کار خود نیست چون تو یار دار
... دلبا ... سزد این نه پرسش چه در کنار دار
... بسم ... ندانست آنکه کاید به کمند دار
... ل ورا ... تو بتو خود چه چند کز تا دار

ریم لعبه و قف دل تو فرو ماند
سر بسته دارم سر کوی یار دار

... مرا از دل شکستی ... نداده در جهان من زیر دستی
... رو در روستا بر دو کمانان ... مبادا بر جهد تیری ز شستی
غبار ره زه کردش چه بندد ... اگر بر طرف دامانی نشستی
چه بیش این چشم او را بر دوزم ... بدین سستی اگر مستور مستی
زبا فتاد و هوس دست کرد ... که پیدا نبود از عیب دستی
زسیل گریه ام آزاد سیر دار ... بر آمیش از بلندی تو فرو پستی

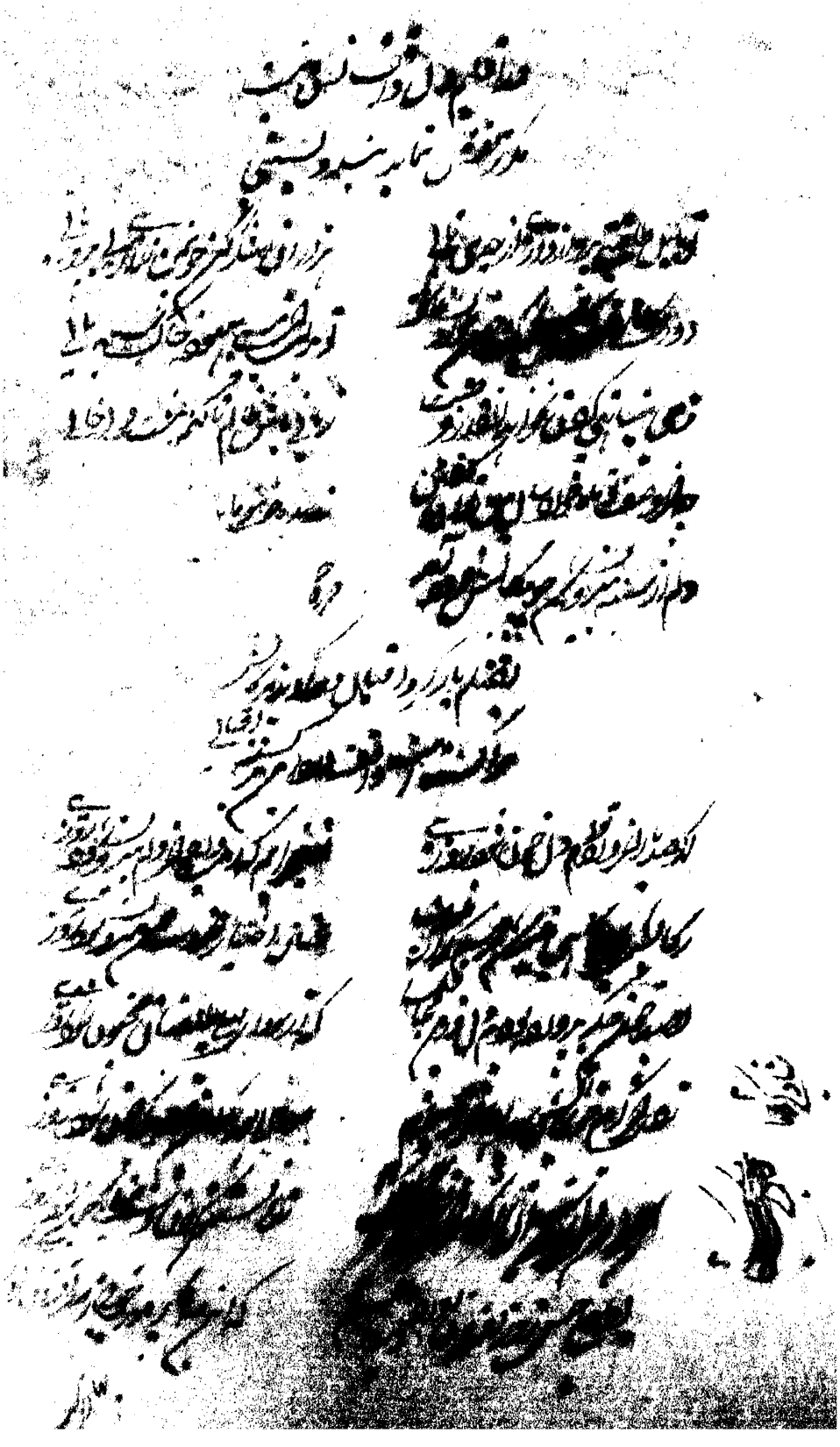

بهاری نیست در بستان غم آن نوگل خندان
ز خونم طرف دامانی که گلگونی نمود روزی

ز داری | خبک با شیشه و پیمانه داری
دارد | رنج امروز تو کار فردای
طریقت | بعد از این توجه منظور داری
ام حرام | طعنه مزن رود و سرود داری
صفا | هر چه خواهی همه از مرد داری
عذوبی | طبع سرکش دل خود سر داری
راستی | تو کسما کار نه خصمی داری
وی حسن | مهر فروشند بمجنون داری
دیبه | نامه مرا گر چه مصور خیال کبوتر داری
حوری | نشنیدم جانها همه تنگ شکر است نه دل است از آنکه تو در بر داری
رفت | بر باد غبار ره ظالم طبع از من چه بگذر داری
بار سر کشتیم و بیدرد نگفت ای فلک ای تو چه در سر داری
ابدال خسته چه افتاد ترا که نه بالین و نه بستر داری

سبکبنی دامن دل را ای گل — جامه کیست که در بر داری

من شدم خاک درت دل در وقف
تو مرو کز در و دیده دوری

دگری یار مصاحب و حی فرا می آری — تکیه بر لطف که داری ز کجا می آری

جامه در عصیان تو از خجلت ما بر تن چاک — دامن کاتی و بوسه نه ما می آری

لبک از بس که ز اغیار رفته است ترا
مرد خاطر نشین را دیده و گفتار نیاز

بوی جان میدهد امروز نسیمی که ترا — تازه از گلشن رضوان خبر است یا نیست

اگر از جانب دوست آمدی تو جانم — از چه صد فتنه بدوران و بدنبال ای

گر نداری سر و برگ دل بیچاره سبیل — بر خرابی که بیابان بود خرابی آیی

بودی از جلوه مستانه جانان وقفت را
تو که چون تشنه بدین هوس زیبا می آیی

خجالت کند سرو فرمانبرداشت — کند سوسن هر چمن بندگیش

اگر حصت بوسی از تو کرد — کند خون من در چمن بندگیش

چو احرام طوف حریم تو بندد — غبارم کند بر صفا بندگیش

ای پیشکار نامه ز بید دل مرا
کنم هر بهار درد و عتاب بسیتی

کنان سوی نگاه تو خواهد
بگوش دل بشنید بسیتی

فتاد لبها
نمودیم هر نفس با بسیتی

دل بستن
بروز و روی شما پسند بسیتی

بطلم صدیم آست
تر از مشت بس زرد و بسیتی

را بجز او قفت
فعالت

او فاضل چرا بسیتی

ی با بسیتی
بیت زیب خلد ارزش با

بجان و تن
هر قدر نه میخوام و ستداری با بسیتی

بگذار مستعمل
جایی نگهداری با کار بسیتی

در میانه ام بیرند
دارم از زر و مرتب در کنار بسیتی

رحاله میجرایی
یکی بستر و از مرا بسیتی

کنایه آم کسی دار
منفعت مرا از مهمان و جوابی بسیتی

از اداب
بورنه نامه کلکی بیزارش با بسیتی

می بیارد م
تا قدان بخواهد دردا بسیتی

پیش آب بقاست نپذیری ور رود دوراست نپذیری

نپذیرند ور دل را که باو راست نپذیری

خود بدیشان وای بس گر تو راست نپذیری

با تم کرد شب به روز چراست نپذیری

سر جهان به سر او فناست نپذیری

ت بدست خون عاشق حلالست نپذیری

ه حق مرد از ماست نپذیری

بدعا ل آشت به بد تبدلست نپذیری

نه دشمن چشم من قشنگ باست نپذیری

عهد جفا آخر مهر و وفاست نپذیری

عهد یاران عهد عاد قدیم

لوح و با در هوا ست نپذیری

بد اگر دی ز پایه انقلابی از آن عهد عهد ما افتاده در بد گر دی

تو مرا به تا خدای ز ما بیسر دی الهی ا بد گر دی ایه بد گر دی

تو م ایخ سر دان مد کم کرده چیزی که عهد خ بسر دیا ز ر ت ا تو سخر دی

بخدا ناز میکند واعظ
بنده مصطفی است بیدلی

[illegible] زندگانی — در دو عالم مرد [illegible] زندگانی
[illegible] — [illegible] زندگانی
[illegible] — مرگ مردان را همه [illegible] زندگانی
[illegible] — خود همه در زیر [illegible] زندگانی
[illegible] — [illegible] زندگانی
[illegible] — [illegible] زندگانی

ای که از چه واقف در بیخبر مانده
بشنو که هجر مرگ است در زندگانی

[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] — [illegible]

شهر ز جور تو نگشتی خراب
و هر اگر داد گری داشتی

نای چه بیند چو کبوتر اگر
نامهٔ من بال و پری داشتی

کشت بر آن دل من تاختی
کاش بر آن تاخت تو سری داشتی

کار جهان بر هم و درهم خطاست
چون تو جهان را ز گری داشتی

آه که بگشاد چنین از نهفت
هم ز نظامی و هم از تو دری داشتی

نوم شغف باش که بیدار هم

واقع تو مرد را نه بد!

واقعه ار جذبی داشتی

بصحرا رفتی و بگذشتی بر سنگ بخوری
که یارب زین بیابان آب بر روی بخوری

نخوردم از دلم هرگز ملال دوری یاران
فلندر شرم بادم گر ملال دوری بخوری

دل فرخنده شاهان سعید آنگه بنالد
که بیند در سعادت از رعایا رنج و مهجوری

سزد گر خلق عالم را ز دل بندی بخوانند
بیابد هر که در عالم ز خلق آزاد و مسروری

شبها دست بر دستم زدی ای ماه پیکرها
چه شد کامروز بیگانه شدی از حال ما چون غیر

کنون خفتی و بیدار است بخت و روزگار تو
نگردد میسر از دولت بخفتن دولت و حوری

مگر در خواب بینی در دل شب هیچ یاوری

تمام

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

من این دردو ارم برایت بیاری — برای که داری دوا بیماری

بان ماه واقف نخواهی رسید

مانی طالع تا رسا بیداری

خبرش — از آن آمد بیمار کو بیمار است — بخفت کریم کل زده بر سر خارست

باز ای که از شوق شمارت نه دل — لب به که کرده آکم از زر نه نیاری

عشق — ای جان دوا منتظر تست — دوا

در خشم زدن بر سر این نوخته آید

من رفته آم تا شیوه صفت نو خم آرم

از درد جدا نیم صارع نتوان بود — کریم جم شهد از نیست بیماری

با بند سندی ایدل دیوانه درای — زلف

احوال تو چون نیست در بند تباری

خواهم که ندارد تو از من هوس صحبت — بی رحمت اغیار کنم از نه فراری

سند فصل بهار و دل در وقف تکلف آه

این نسخه بکردار تو دارد فصل نگاری

تا دست نخورد دل تو شوی — در معبد عشق بی وضو نیست

پرسید از غم خیمه نیست — بالصاحب شید ار چه بری

ای دلبر

نمی‌بیند بجان دل هزار آرزو دارم — بغیر از حسرت دیدار نتوانم بدست آرم

شب هجران مرا تا روز محشر — دلی دارم بدین غم خو ندارم

دلی دارم که در دوران گیتی — کم از گمگشته دل‌ها نیست جویا

دلش را — ز سودای تو دارم من نمی‌جویا

واقف از مردی مسلمان و دیندار است

بهتر از نکنسی نیست در دنیا

[illegible] — در سند کلمه از بیدلی ما را [illegible]

[illegible] — بیا تا گشایم در میخانه را

[illegible] — هر موج از آن گوهر دریاست

[illegible] — طوری از دست دادم دل که [illegible]

[illegible] — بیدلی کرد نشئه هوا را

[illegible] — هیچ‌کس نه خود و خلق را

[illegible] — دل نه که در هزار خدا را

از خود بسر که در سند میان خطر نیست

واقف نشد ز بیدلی خدا را

تا کی در بدر ز کوی تو باشم
یارب ز بهر خویش خدایا

اول صفت عشق ز من بشنو آخر
کز تو در حسن نداری ثانی

نقطه خال تو در دیده کشم
مردمک دیده حیران تو باشم

بار منعم بر رقیبان رفتم
این کرانی ز که بار تو باشم

من بمیدان وفا گوی ربودم چوگان
مرده ام گو برو و چوگان تو باشم

[illegible] با تو چه نسبت در حسن
[illegible]

[illegible] با تو بکتائی ز خوبان جهان
[illegible]

گرچه دل حال مرا داده خراب
[illegible]

گر بگویم که سزاوار تو ام
سخنم باد هوا پندارد

مدتی چند ز دردندان چوم
ملذ از قند مصر خوانی

کسی نیست از خاک بر نخیزد
ز آنجه دیدم ز تو با بر جانی

اگر از خانه برآید یارم
من ننشم بر در او دربانی

موقف از زبه بحر ایم [illegible]
[illegible]

[illegible] بجاور [illegible]
[illegible]

خاک

شندم خاک ... [illegible] ... بسعیم ... [illegible]

... [illegible] ...

سرانجام ... [illegible] ...

توی که ... [illegible] ... نوی که ... [illegible]

نوی که ... [illegible] ... نوی که ... [illegible]

نوی که ... [illegible] ... نوی که ... [illegible]

نو

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

چکنم گر ندهم تن بقضای پیری
که نه سرو است که بنشیند و برخیزد باز

از خدا خواستم ای یکسی جوانی من
ایلیه در بارگه من خواست دعای پیری

مو بمشک آراده بگذاشت بدل
گفت افسرده دلی محرم رعنائی پیری

یار من چشم بما بر سر ما از وی کشید
سیر دارد دل ما جنگهای ادای پیری

دارستم بسیند که فرصت عمر عزیز
من از طفل ندیدم امادم مرا پیری

خواننده جوانی بجهان صلح ندارد

گرچه پیری بگذارد که قدم برداریم
دادم از دست دل جوانی و ندیدم پیری

مبتنی لطف کن ای عشق جوانمرد غمی
که نه روشن ز فراغم از رقص دلی پیری

جوهر آدمیت یار جوانی میخواهد
وا فغا از همه سامان فراغت دعای پیری

شیخ پیرو مسکو هم از ما توان رفت
دیر ما جوانی در دنیا جوانی

جنس کز ما رفتم از ما توان رفت
رود رفتم رفت هرگز مسکن رعنائی

از دست شما رفت و جانی
مسکو و حرمی نیاید کرد

مسجد هم چون خانقاه کاهد
بتخانه شاب را نیاید خالی

دم اخیر

تو بیچاره دستت بتوان رد — بابن لدغه بیا کنم بجلوانی
تو صاحب گوهری چو در اقلیم خویشی — ترا دل نشناسد بکشور بیگانی
درین باغ بادای خرم بگل بنشست — ببلبل خنده میکنم بهزبانی
گر از جان دارم خبردار بودی — بلطف بیدرانی پسر زنده مانی
خدا را بخاک در دوست بنشان — مبادا کز بخاک تو بگذشت آنی

ز خورشید محشر چه پرسید واعظ
اگر امروز رحمت کند سایه

گفتم ماهت کدورتی دارد گفت بیچاره
روی بدرم هنوز می آید خجل از من

نوای بلبل هر صبح گلی میسندد
بیا ببین از پری خوش نمای
یک نگاه طبیبانه بمن دریغ مدار
که هست چشم طبع تو روشنای
عجب نفسی دارد نسیم باد سحر
دماغ من بساید ز هر بصدای
کنم عبادت نیمی که نور دیده منی
سر آنکه خاک درت باشم خدای
چو خرمنی ز فضیلت نمونه در همه عالم
چه بندگی که ما را بهجر از ما نمای

چون خدا دستگیری کند خرمن ز برق بلا بر کنار ای
بر تراز آه دل ریست که بیمار را مبتلا در خمار ای
از خوشی نالهٔ ما گر زده رشک بر چرخ نیلوفری
بر شفق عجب میکنم راه زیبل کنی ای
بدل آب چشم حباب نوری کنی خانه شناسی
ساقیا قناعت نمکدان مرا فاقه ای

بسم الله الرحمن الرحیم

وصلین درست است در آشنایی

ساقیا من غریب و شب تاری
عاشق تا چند من بیچاره
وعده مبده را کنی خلاف من منتظر جواب تا کی
ای بخت اگر نمرده تو چشمی بجای جواب تا کی
بیمار نه دلدار را زار ما اضطراب تا کی
بیچید بنفشه تو زلف ای بنفشه زلف تا کی
کوی تو خانه تو ای خانه تو خراب تا کی

غزل در شیوه ترسا بچگان گفته

چنین با غصه عشق همدمی کردی

چو ان ترسا بچه عاشق شدم دوش
چنین جان در ره این کافری کردی

[illegible] خبر داری
[illegible] با ما نظر نداری

[illegible] بیا بنشین و بنگر
[illegible] کاری دگر نداری

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

واقف در ریشتان بار سفر بندد عزیمت

چنین شیخ کشته هر بامداد نوحه گری داری

صبا با زلف یارم چیکردی
نه بوی بر هم قرارم چیکردی

ملک در گر نکردی با تو گویم
که با من غبارم چیکردی

نه شبیخی کرد کین از خاطر یار
بجز ای کریه کارم چیکردی

نباید در رهش ای صبا گذاری — مرا مپسند در دیده نشانی

بنفشه عرض بی‌اعتباری — بنفشه چیست تا قدر تو داند

سیه‌چشمان نرحم — تو نیز شکدل از کدامین نرگسانی

دردمندم — نه از خود هم چشم یاری داری

بودن تو — در آشیان غمان بود و نبودی

نمی‌خوامد — توان خندید کردن مرین نوشانی

نه من — خلد دم بر جان ندامی بجز ازین

ندارم که خوبان — غم بیوفائی و عشقبازی

نجد و سلم — نعیم مرسرمش بهین بسته بازی

ز یکبار جوست — خوشی دارمش بدین چاپلوسی

تو هم تو بینی را آدمی میشماری

ز لعنت چرا خود را مسلدار ری

در دل کم خبر کنه ندارم نصیحت — کباب خشم عشق نشد مرغ طاقت

از هول سفر بیچه پرسی که تو بیتاب — روز قیامت مست از امروز عشقت

در کار ما خوش خدمتگاری نداری
بغیر از نیش کینه کاری نداری
نیش بهتر خواری نداری
در خدمتگاری هیچ کاری نداری
محمد الله نیش کاری نداری
سرشت کردم ملی آزادی نداری

بنده زاده فقیر چه حال است

داری و دلاوری نداری

سعدی

ای که از سعدی چه کسب جای نرسیدی
بیت رهبر سرای نرسیدی
ای ز نسیم دل بگلدی نرسیدی
ای که ز بخشیدن اقضای نرسیدی
ای در دو محبت بروای نرسیدی

صد صفحه دو قفا سرگذشت کرمان

بر گزیده نسیم نوای نرسیدی

ای منت خسته روزگار
ای مرد روزگار
همچو هزار
نشسته
مردم زخمدار
ای خصم
بهم رسان زخمه
بسته زخمه
بارش خونبار
شیهه شبدیز
جارچی
نقدی
تا سحر
نوعی
واقف از حال

به بحر صرف مکید و به وقف

که بر من باد بساز و نشرح جایی

ای بت سنگ‌دل ار روی که سیر روی‌ای — وی ار شعله بار سوی که سیر روی‌ای

ای افغان کم کوی که سیر روی‌ای — نعلت در آتش است سوی که سیر روی‌ای

هرگز نشنوده که بینی روی در قفس — زینسان مرای در بدر روی که سیر روی‌ای

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

داری بدست از دل صد جان شکنه

واقف نشد نه کاری سوی که سیر روی

ای دل که سر زده ست جایی — کامی آید بدست نایی

گفتیم خوان نعت نایی — به نخوارزان زغم هر دم صلایی

خیز از حالم بالد کز — نتواند بحمد بالد بس بلدی

روان سازم از اقبال بوسی — بدست کز به خوبش خدای

از ایام

بعبری دیدم نقش بوستانی
ترا دادند زیبایی بنشستم
بجاهای کنون مسبز رائی

فانست سرو باغ یکتائی
مسیحم جان ببرد و تندرستی
ببردت زور بی آبی
بپیش خشت خارا چه توانی
صدف سودا بهم نه صفرائی
لب او را بند مسیحائی
خاک ره باد صبا فرسائی
خوارجه روزی نکند ارزانی

زنرگس تا بتو داد او زنرگس بازنستانی
تمام عمر بود در بند بر واز نی
کسی در بند کی باشد که با کس پیوندی دارد

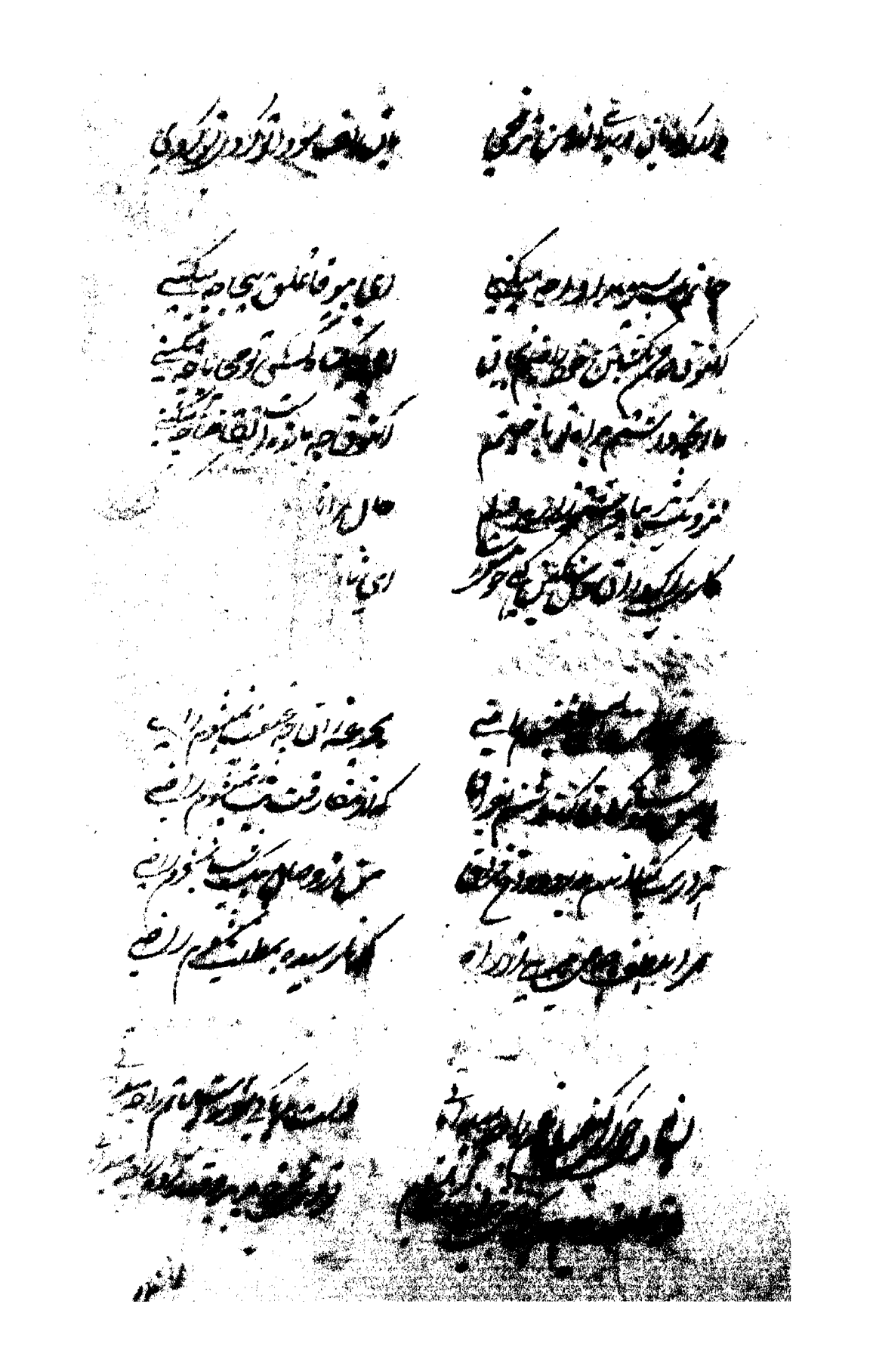

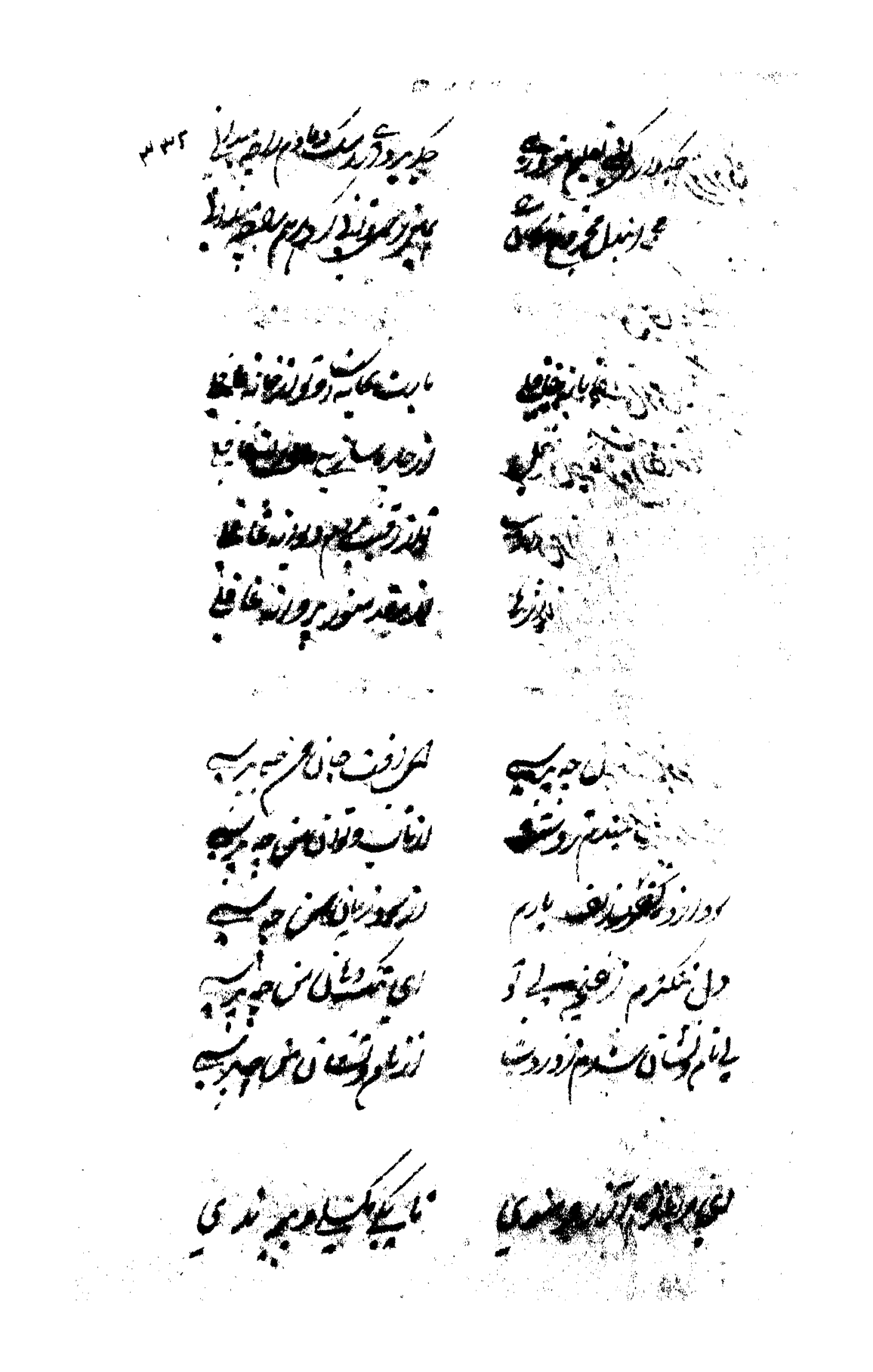

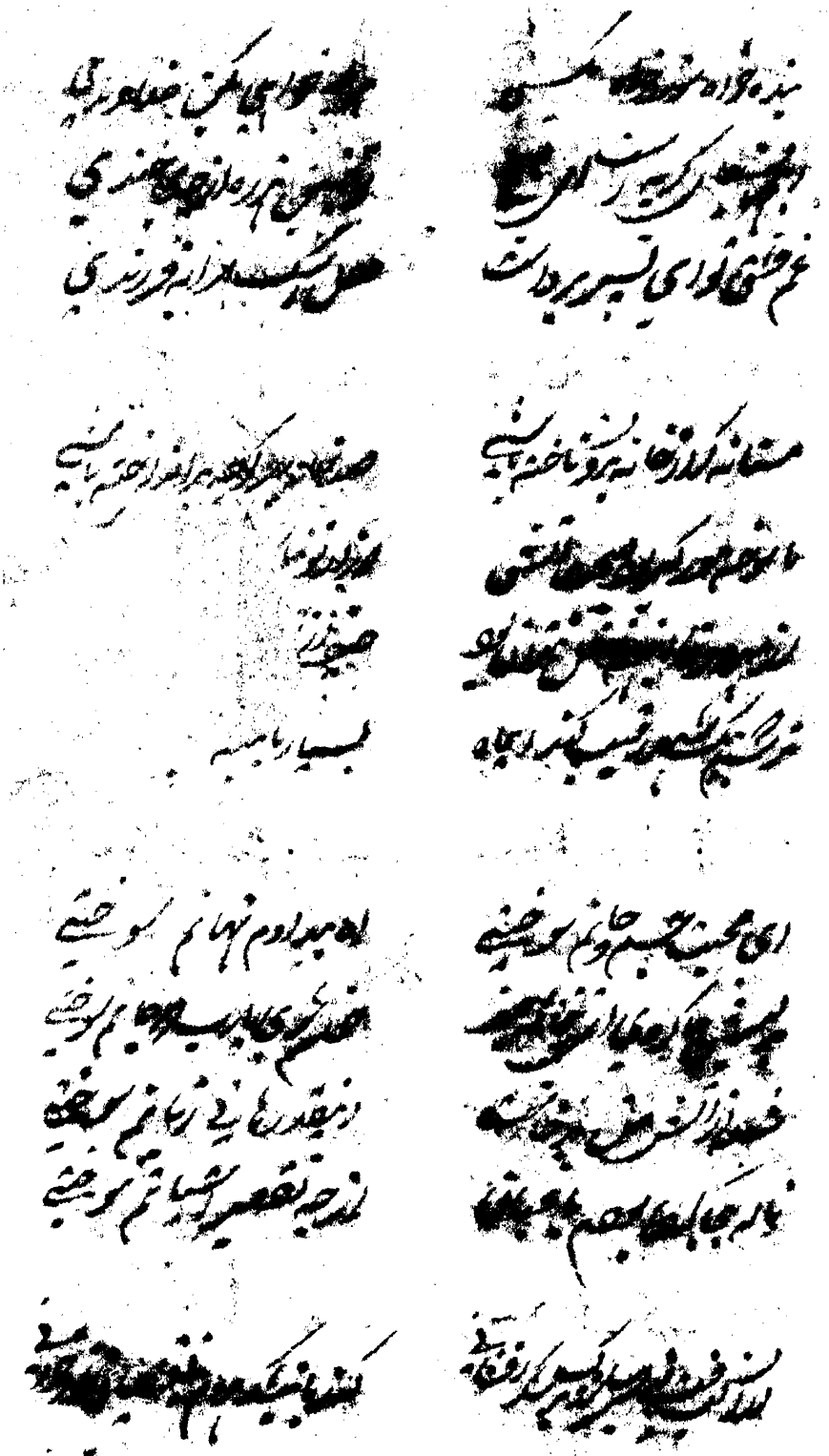

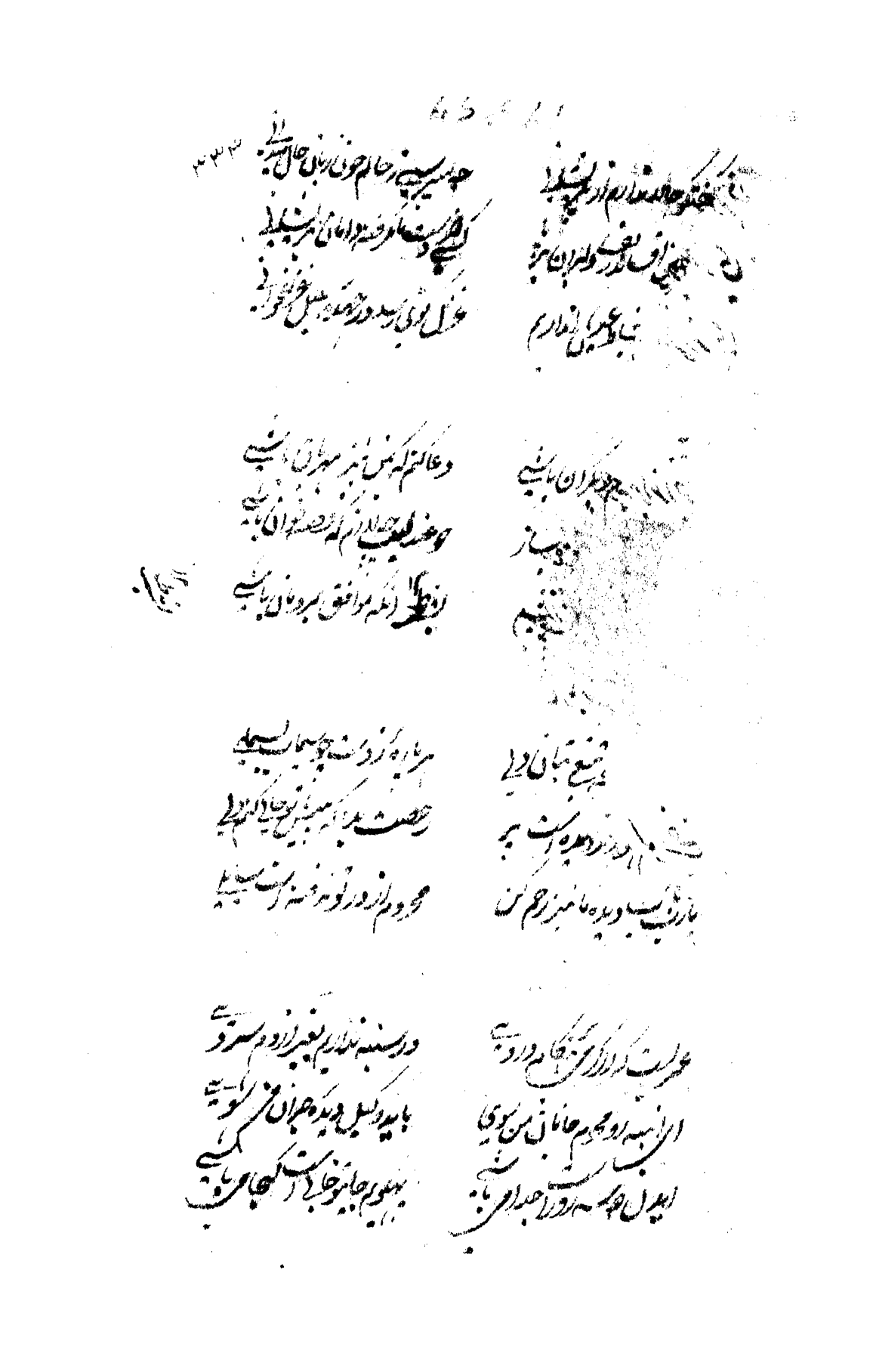

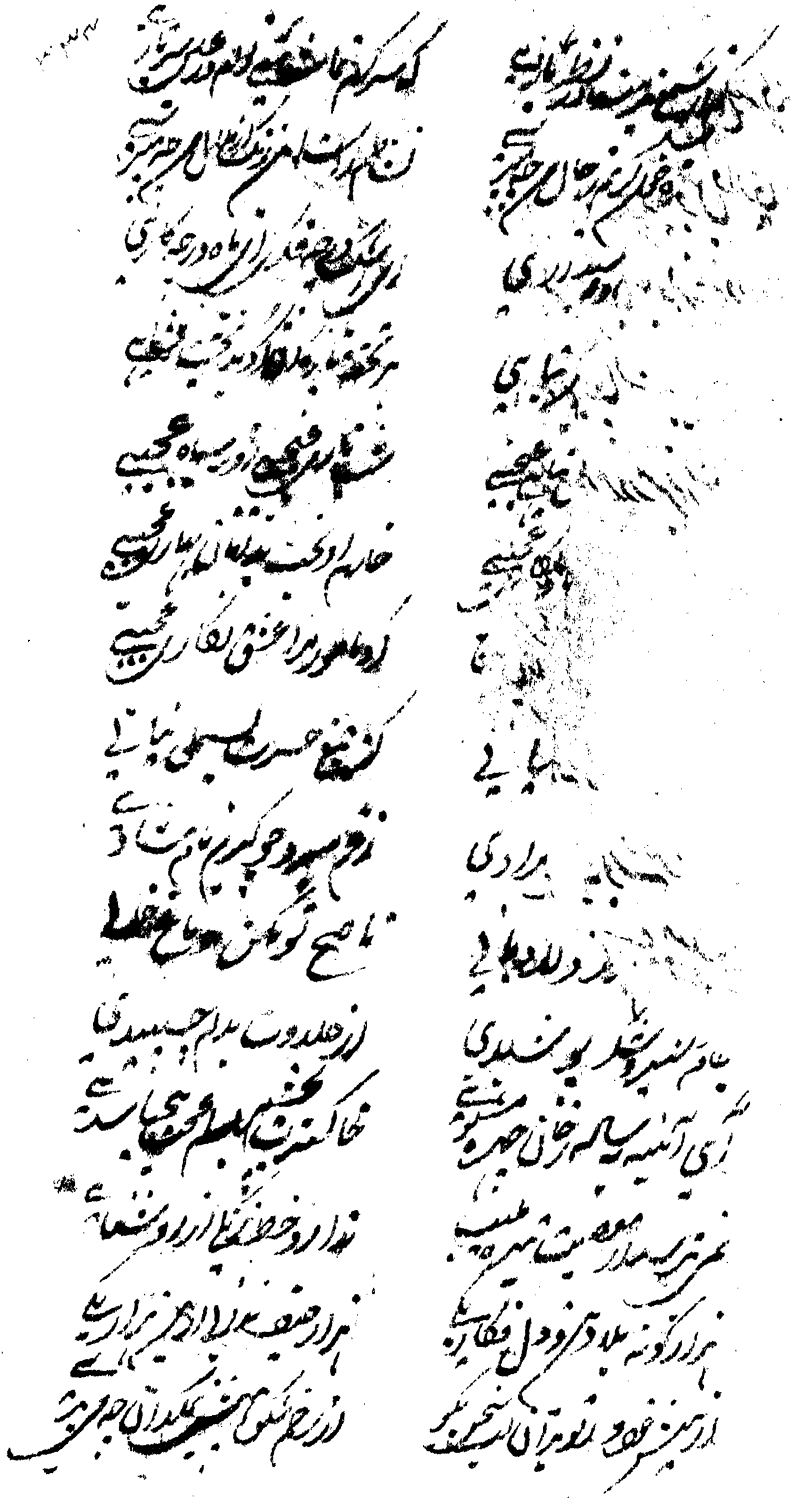

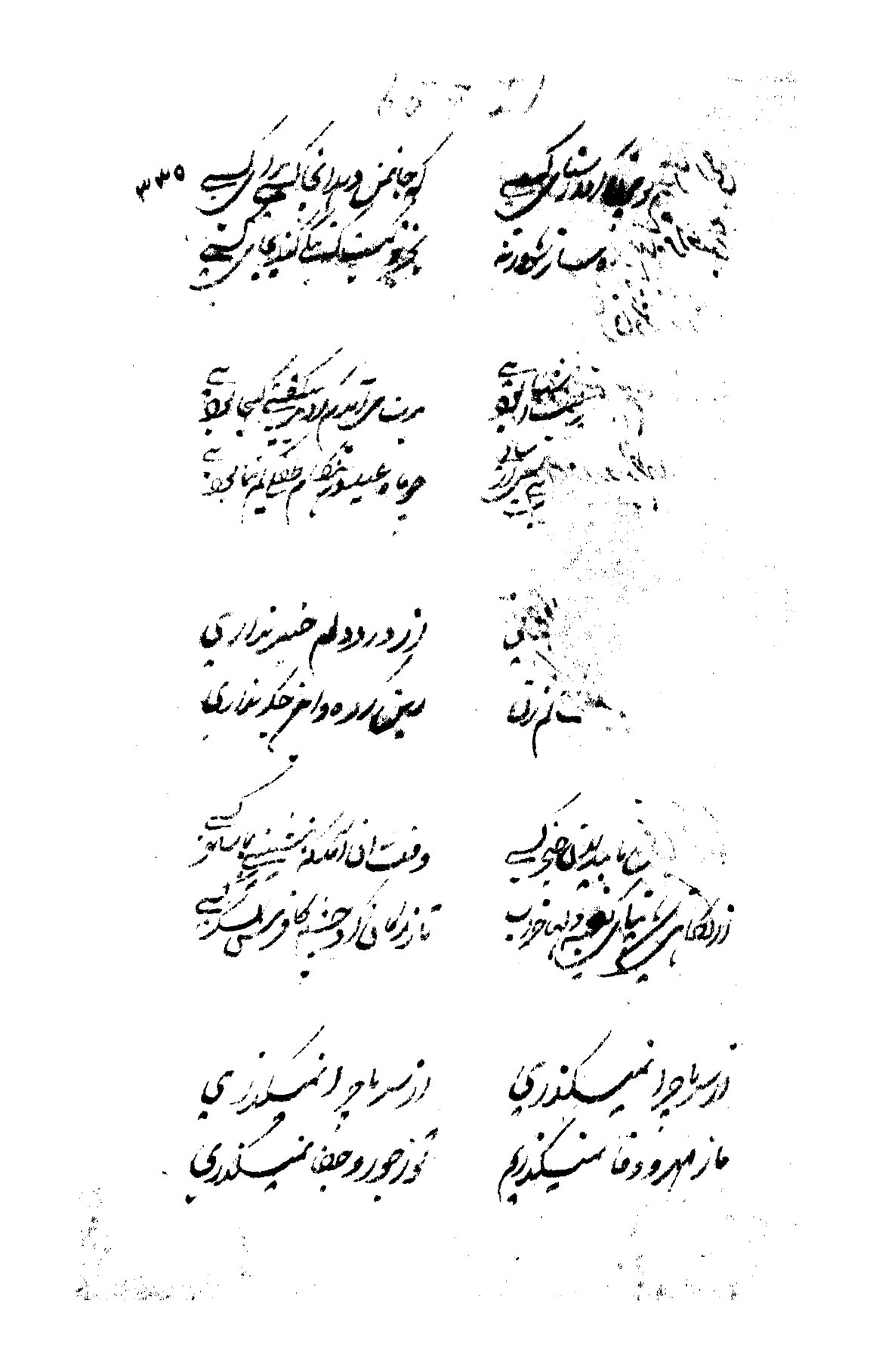

کز زلف تو مرا سودائی
کشته بجور جاهلی

چه بودی ار تو کز خوشی
چه بودی تو کز خوشی

خانقاهی شور کل و بلبل
لذت دهد و بانگ دهل

صاحب نام شد از کندن کوه
کرد فرهاد بعجب

ای دل روز که عشق آید و زر زیبد
نیز

اکنون ترک فنا و بقا کردن من
تمام کم ندانی

ای کشته هر احوال چاه از دست
روزم شده محو شب یلدا از دست

زر با رخ تو دوم و گیری یاد کم
او از دست هزار آه از دست

واوق غلط است بنگ خدا روزی تو
صد جان حسرت نگر بانی تو

دل محو بیان هر زبان نام خدا
حیران تو ام عجب سلمانی تو

والله اعلم

نوری بجهان فشاند از زر سر تو
اینجا نه خراب داد مازر سر تو

حاتم ز بخشش خراب سر دارد از آنست
و در ترک زبان نارد ام از فقر ترست
از طبع بلند همتش یاد کند
از شوق ایشان نشستم خاک

حاتم و در نثار سر بی مایه است
با بید کنون عشر و عشیر بی مایه است

از نشئه دیدنت همه کام توایم
تا دام ز زنده ایم در دام توایم

با بید عجم زمانه یکسر دل ما
زلف تو نشان کسر بر بد بیدل ما

خبار خدا را کیست تا بردارد
از سنگ بیابان تو ایم
مارا مجو هم بر دوان زورت
یارب ز معصیت نه بر حالم
از بهر تو از خرس معصیانم
تا مقدور نکنم از قدم و سر خویش
بی او چگونه طفل تمنا نبرد
یاران کنند نوح طلب زمرا
از نامه من اگر نه تمنک آمده
تجدید راه عشق کاغذ نکنند

بنشینم و بنشینم ... و بستم کمر بر خاکبان ببندم

... میدوزد ... در بزم خود ... صد جا سر زند

... نشاط ... رنجوری دارد

... در محفل ... خاصیت ... دارد

... از خلوت ... جنبش ... دارد

... راح ... روح ... جان ...

... جانش ... جان ...

... تا ... آرزو ... دارد

... ابرو ... تقاضا ... دارد

... از آن ... خونبهاش ... رود

... مانند ... صف ... رود

چند روز خاطرم برادر رود — دل ناچار هم بدو بسپارم

رفت آنکه رفت پیش نظر بود مرا — در خانه تا تمام نشستی بود مرا
اکنون هر لحظه سر بنهم بر سر خوشی — آن دوست کز برابر من بود مرا

خواهم که بر در جنون خرقه بفروشم — یا در ره جنون
یا جامه تنم سرشک نماند تا صبح — دستم نا

آن روز که در دو جهان بستند روزنها — گم شد همه در خرقه درویشی ما
از خانه رفت آن بت و با او برفت جان — ویران شد آن سرای و برفت آبادانی

ایدل چو عشق سر فرود آورد — هر جا صنمی بود سجود آورد
در روی چو زلف دل نهادن خود — سودا گر کی بود چه سود آورد

جانا خبر از جفا نگردد ولدت — یک ذره شعور نرسد وفا مگر دد

ادا

باید از سر دل فتنه زدا کرد
از رطب کی شود شیرین آنجا

در عقل کز فتنش جلا طرفی بر بست
سودی نکند گر بکند مژگان را

در کوچه ز نعیب جغدی باید زد
شاید که بخانه محزونی بنشست

ساقی قدحی کز آفت هوش برد
نه جرعه ز بحر فانی دین باقی کرد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فرمان از آن تست که عاشق نکویم
کآنجا همه دوای دل است آنجا هست

یاران ز وضع آشنایی دارم
عمریست که با دوست دل خویش ندارم
بودن چنین بس مقدورم
مجبور طبیعتم مجبورم

صیقل بدل تیره چه تاثیر نکرد
کس حال دل
کردم بسیار رهبر افسوس ز فرزانگی
تدبیر پیر

یک روز نکامد بر تو فرمان فلک
بسیار بدادند و ستاند بازفلک
زخمیم ز تیر خاک زده نیم
در یک نفس بدهیم ز خاور فلک

ای داده بدل ز راه بدامن رسید
در دل ز تو هر لحظه جگر خون رسید
گفتی ز دو چشم تو نسیم بدادت دریاب
کز خون دو چشم بگذرد خون رسید

تا چند ز غم خسته و خواری بینی
در دست غم خسته و آزاری بینی
دل نالد

6753 L1

رسوایی دیدار خویشش بود فلک را — جایی نبود کز تو نداند نامم

شد کز غم هجرت ز خود مفلت دلم — وز جمله گسست و با تو پیوست دلم
[illegible] — ماشاالله کان مسکین چه‌ها دلم

[illegible] — در بندی جوی شیر چون کوه کند
[illegible] — شد شیر ز بیم تیشه‌اش نیست‌تر

[illegible] — از هر سوی دل همی دود او بلبت
[illegible] — دل چیست بلبی بر بلندی حدت

حسن تو که نازنین‌ترانی دارد — گر دارم خوبان جهان دل سردم
با نازنینان تو که را نی دارد — الا چو تو نازنین دگر کردت کردم

ای جان جهان جای در دل داری — تا این دل ما را چه نکو منزلی

کو بند علاج این مرض صبر بود — من تجربه کرده ام این دارو هست

خود را که باهل زمانه جنس نجنند — در سنگ نهای خویش نقب نزنند
با ذکر دلت منبر است گاه ارم — تا بیدل را با نه سرت نخنند

هر نکته که با نقاش چین بر بندند — بر روی دلم
چندین دل ها شکسته تا یک دل شد — خونی دیدم

گردم بر وضع و طبع کاران معلوم — کس نیست نه بندد بروی سودم
از خلق بکام خود جدا کردن — شد قدر شناسی هنری نامعلوم

از هستی خود آنچنان بیخبر بنده — دل خون شده و داغ سوخته جا نبنده
کاید به کجا خود نشد آنجا خنده — محنت کش این روزگار بیهوده

زان نور و ضوء چشمه که در شیشه شکر — بیدل نگذشت بهشت

خوشتر از پند مبند بر سر من این قوم — شکر بین تا ننشیند خرفت را

نکنی باور اگر آزار دم — افتد آوه که بیرم بر آزارم زار

مهر خدا — محتاج به تعویذ نتوانم بیمارم

چند بر کار — سر بسته شد از روی خرج و دوار

در نهان — از غار تا بجام رسد دانی خمار

پیر ما بیهده فتوی ازمغ خرید — در بر خلق فضیحه ای اندوخت

می از روی نصیح کف او بشمرد — بر دعوه نکیر نبی پرداخت

نامه ها از پی دل نمانم هست — نادیده نوشته ها نامانم هست

ناصح ار پند دهد بند نکو در نپسند — گفته زیرک بکار است کزو دانم هست

ای ز دیدار تو در پرده فراقت بارب — کشتم از آرزوی بیهده بیرون بارب

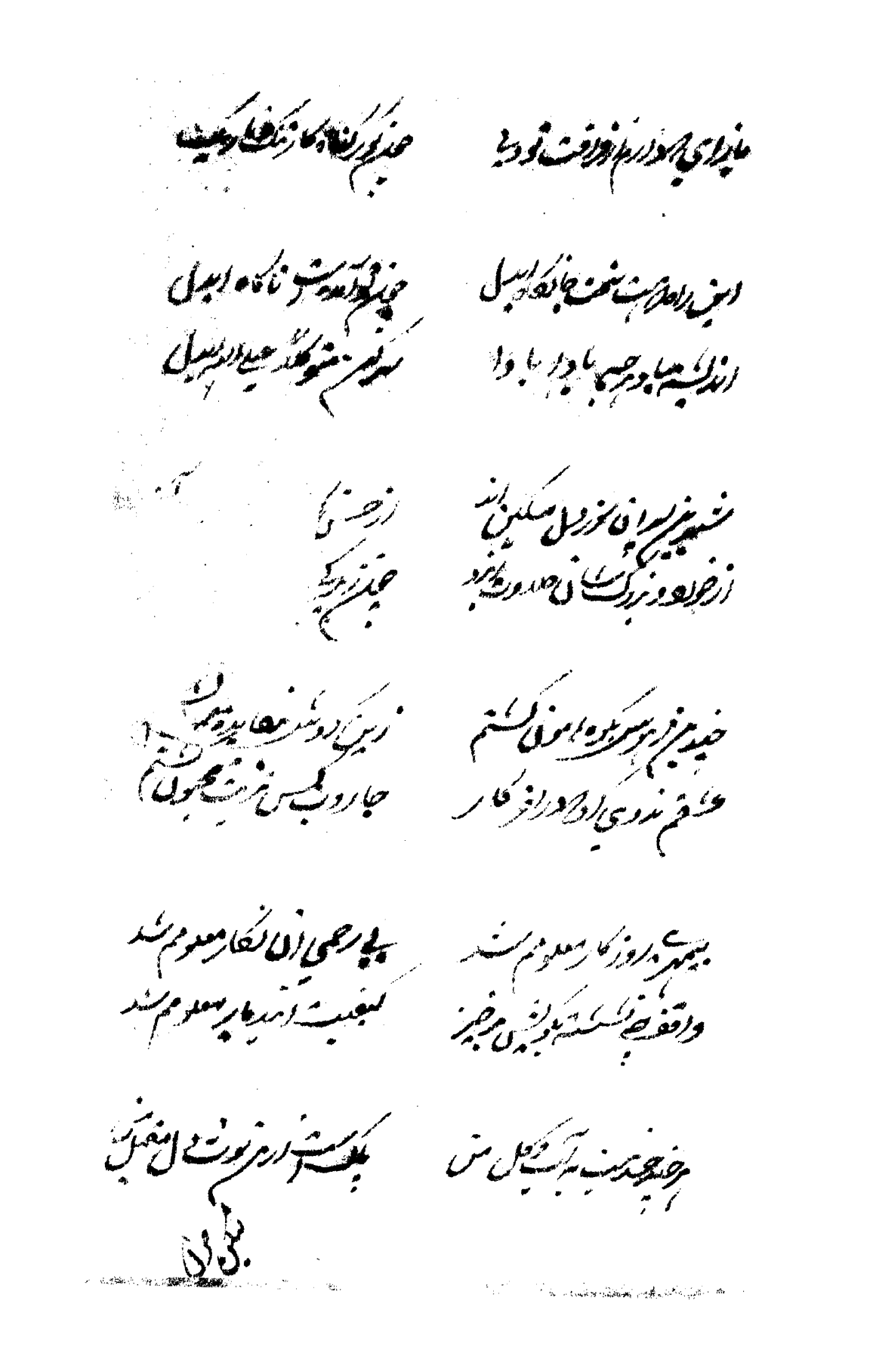

لکنین جون وداع لب بستم کویم — کمان نبود چنین زود نصیب دل من

وداع یار و دیار و حبیب ما را — شنید عزت از ارزانی نگار و حبیب ما را

[illegible] — هجوت شنید زین دیار و حبیب ما را

نگار ما را — مشنو از نگار و صورتی و نقش از نگار ما را

چرا ما جلتم — کوش نشنود او دیده نبیند را

[illegible] — زان کوته شدم از نامه دار و آواز

بدان از [illegible] — سازد خیمه از مژه بستر

ساقی چرا نزنده دار بیانه — دریای رحمت مردانه

خواهم جادی کنم زمی خم خانه — زان پیشتر که پر شود پیمانه

خوبان چین ابرو بخنده کردید — ما نیز بستم قطع امید کردید

بلبل بیا بیا که مرا نیست بی تو جان
از خویش کامران نشنیدم که رفت جان

عاشق شدن ز من نرمد ای بلبل
رفتی و جان خسته ز طپیدن نمی‌رمد

تو نغمه من نمی‌نشنیدی ای بلبل
در دیده آب زر بران چه دیدی ای بلبل

از این بلبلان وضع جدایی دارم
عنبر دی
شرمنده از این قطره نیم زین دریا
مانده

تا دل به یک نگاه تو آرامی نمی‌دهد
امداد صد هزار چو من بی‌قرار کن

زین ورطه بی‌کسی چو توانم رهانمی
صد دم فتاده‌ام چو خود از خود قرار کن

ای شعله‌ای که بر همه عالم علم شدی
ز نهار خیز بر من ناکام هم شدی

زین داغ‌ها که بر دل پر خون نهاده‌ای
خیز بر سینه‌ای که ز داغ تو کم شدی

افسوس از آنکه چون تو بدی کس نمی‌رود
فریاد از آنکه هیچ‌کس از پی تو نیست

فارغ

بیفشی بر رخ دوری تو ای یکدیده جانی
و خندی نوش بر نیکم خدا را سپندانی

وا فغ نوازی آشنایان یار نه
باید روی بعد خود روا نه

ای ابر طوف نوبهاری بر نم
ای سرو از تو هم سر چمن داری

بیا ای ابر رحمت
بهر پرس ما چشم تو نیا آورده
تو شمع آمده بهر صفا آورده

ای روی مه نوری
زانی همه در سر منی داری
هم در دلت چنانکه تو در دیده نوری
هر قطره خوان من تو در منصوری

از آرزوی چهره تو دل آزرده خنده ات
آشفته خوی تو گرفتار و شرمنده ات
نشکیبد از نگاه تو بیمار و بیقرار
خون در رگ تو منتظر و شرمنده ات

تا چند بر من طبع تو سرکش رفتند
تا کی طرب همه بیدادی من افتند

آتشی زتقاضت بجانم افتاد — در جان تغافل تو آتشی افتد

ای باد صبا اگر بوزی بجانان — با بیدلی بجوی زدل مندیشان

در زلف خم بخم بیاویزش — هر جا بابی زمن سلامش میرسان

دل رفت و ببال آن بت مغرور — صبحم کرد

هر چند بجان باز نکرده رفت — هر جا بابی

در بزم تو نیم تمام شب بیسکند رد — روزم همه در تیغ و تفنگ بیسکند رد

از قصه طول یا شب و روز مرا — بیدوست نه زلف تو شبی بیسکند رد

با بیدل و بیدصبر بسر باید برد — گر لطف و گر جور بسر باید برد

از خواجه زندگی بسری آید — یا بیدل بیدل بسر باید برد

از آرزوی تو نشد دلم شاد ای عشق — عالم عالم تو غم تو دارد العشق

ادی از

کاوی بلرزند بنگ فتنام نرزادم — نت پاهنش العزیز فرزین باد العزیز

مرا زفتد کاوی بگزاد — بغیر از زرق نوشیدانی آزاد
[illegible] — از فتنت عجز و زمکوی آزاد

[illegible] — عمل چون نشود زمزه جلیسم آزاد
[illegible] — دو غمزه زار با چندین شست مرا

[illegible] اصلاح مرا خم نکنند — تدبیر سرو روانها خم نکنند
[illegible] — امنت عملا تجمع کلاه خم نکنند

[illegible] — از محفل عشق یاد گار آرد دلم
[illegible] — سر کوچه نشین زلف یار آرد دلم

[illegible] — وان سنبل مشکبار سنجان آرد

ان نازدانی خنوه ان خرام ان تمکنت — سبحان الله هزار سبحان الله

مازار سواد خود را روی ری عشق — فارغ از ننگ و عار روی ای عشق
نیکی روی بما چه نیکی آروی — از حسنت چه خوبکار آروی ای عشق

یکدم در خلوت خرام بر اندازه — در آینه کام
کز آنکه بما کامی من خویش داری — یکبار بما

گر ست ترا سیر و سول با ما — بر جاده کشی عاجز با ما
خوابی که ز هیبت تو خاص افتد — زین ساز عام با ما کمتر آید

ای برده ترا ز هر تمنا رم طمع — خاصیت تو گریز از رم طمع
افغان همه یکسر از رم طمع — زنهار مباش از تنعم رم طمع

جانان ز هوا و هوس آسان است — باز ای جان سپردنم در پیش است

(ولی)

تو سهل ره مشمر و بسین بر ما — ترا هست چه ای ره گران بس آسان

از طالع خیره بیدماغم جلسم — وز بخت سیاه دوزخ داغم جلسم
[illegible] — درمانده بره عجز چراغم جلسم

[illegible] — یا چون به حق از بنده سر کردار است
[illegible] — فردا بنشینی و ره پایان است

[illegible] — خاموش ز تلخی خودم لال نیم
[illegible] — خاموشی من ز فضله نامعقول است

ایدل ایدل در کمن فصد گناه — اعمال تو از کنه بسنجند سیاه
[illegible] — نندیشیت و زخ نیابیم اعمال سیاه

[illegible] — اوصاف کمال او سرودن میکوبم

حاصل عمر ز بیدردی چنین باز مرو — غریب زود آی که وطن دلتنگ است

محزنی گر ز فراقت غم بسیار نماند — هر جا عشق جا و نه یار جا یار نماند
شهر شناسان عشق بیکس نگویند — کو را دو سه دوست در همه جا نماند

در حضرت تو راه صدق نام آمده ام — از هر دو جهان بی خبر آمده ام
ای گنج شکر کام مرا شیرین کن — از زهر جدا کن ز شکر آمده ام

در آرزوی تو ز جمله جهان رانده — بهر دو جهان ز جمله جهان مانده
بیکس مرو از کنج غمت خانه ویران — کنج شکر است از تو در این ویرانه

ای خورده خدنگ کاری از دست توئی — وی سینه پر از زخم ز پیوست توئی
از پا افتاده در خاک سر بر کرده — از دست تو از دست تو از دست توئی

ای جمله ز غیب بیشکر زهر توئی — بر رای همه ز غیب در شهر توئی

دل دادم

ای کاش ملک کنار بگیری ما عاشق تا
نه صاف در ته جرعه نه خانه نه در رود

امسب که بین غم نرسم فردا بقا
کار من بیچاره بدست عقل بعد
بر آنکه خاسته بود بقصر جگر
هر اشک که ریخت بار دیگر بعد

در عشق تو خرم زیان نصیبان شده ام
یاد روی تو
باز آنکه نشنوده ام نشانه خبر عشق
محتاج

کارم به دوست هر روزی نبوده
پیام و سود سلام
چون آمدن از سفر نشد حاصل من
خجالت

خواهم که بخدا هر دستی باشم
یاد از نرسد که هر دستی باشم
لیکن بودی تو از صبا می شنوم
خود کرکه جهانی هر اشتی باشم

نظم بر بار جست یکبار آمد
نفتم که رود تن جان برد
نفتم

کفتا هر چه هست بیا بگفتم هر چه در خاطرت بود بازگو

عشقت ندهد بجا بجایی مرا خوف تو زیر بار جفایی مرا
هم کعبه ز قضا کاری مرا کار تو ز کار ها جدا کرده مرا

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

بیا بی لطف هر جا هم تو دانی نشان میرهن که جان یکدانی تو

چنین شوخ و شنگ کجا دانسته بودم

بدان مستانه چون رسیم بخون آلوده پا بگشیدم
امید زندگی را آستین بر دیدم همه دم گستی خنجر و دیدم

ستم از تن جدا دانسته بودم

نمیگویم که تو نامهربانی ولیکن بیوفائی
بجان تلخ بیدادی عشق چنین زیبا

ترا من ناخدا دانسته بودم

مرا میگفت چشمت از نظر بیدرد بخون غلطان مدام خنجر جلاد
چنین دادم جواب نکته او نرفتم کور یکدانه در این تو

من از کی بیدادگر دانسته بودم

ترا چون با دگر بینم از نکوئی بخون آلوده بینم تیغ و بازو
شدم در دام عشق تو بپایان تو در قید از که بگسسته پیمان

ترا من شیوه دار دانسته بودم

ترا گفتم ستم از دست عشق بیدار وگر نه نیک بد کردی ستمگار

الفرض

تا تشنه بیوصل تو لبی تر نکند — کبوی کمر خاص تو هرگز نخورد

من از لعل و لبت دانسته بودم

ز حور و جنس لب سیر آفریده — جز خوبی تو از هر کان چیزی

ز روی دوست نشنیده — دلبر دادم مسلمان را داده

نگاه فرما جز او دانسته بودم

نهان بودی — تو معشوق سرو دوران بودی

بودی — تو واقف سر سلمان بودی

راست پاسخ دانسته بودم

در عهد تو هر دلی به بندی

ای دل که بند نقش افتاد — دیگر نشنید هیچ پندی

ای سرو قد از کدام باغی — کز بوستان بر تو نرسیدی

مارا سر است طرف تو — تا سر نرسانیم نرسیدی

حسن تو عجب از تو بودی — این نکته هر دو جهانی نخندی

شیرین بیت و نکته چگویم — افتاده با کلاب قندی

ناچند کنی ز غصه پامال — خون دل عاشقان چنانست
در چند تو دی مسیح دلها — وارم صد درد بی دوانست
کردم لب بیدادت شکایت — دیدم لب تو هزار سر و فانست
گر یقین خاطرم شد — کاین دل متحمل جفا نیست

نیستم و ترک وفا نکنم
یادت از لوح دلم محو نکنم

خون [illegible] — در زره دود دیده دارم [illegible]
[illegible] — کوه غم من گران نشان شد
[illegible] — جز ساغر غیش نگران شد
عالم ز خواب بیدار من نیست — مغلوب جنون ز غنون شد
کز عالم من نبود گر آه — کی توام از جهان نمودن شد
هر چند با عتدال خوب است — خیم جور و جفا ز حد فزون شد
تا عشق تو پیچه کرده با من — سر پیچه عاقلم زبون شد
خوردم ز ازل مسیح غم — زخم زره ز درد مفلون شد
از دولت لعل تست دایم — نجتم چو سیاه و زر گون شد

اکنون دلرا چنان دم صبر — آن دل از السته بخون شستم

بنشستم و ذکر حسن او را
دست از دو جهان بشستم و دیده بدوختم

ای وای که روزگار برفت — امسال بجز زیان نیافت

بر گلشن او ز هجر سهل است — زحمت بلبل و هزار برفت

آن تیغ ز ترک عالمی بگرفت — تو در دل من نگر

خنجر نزنم چرا بخود من — کز من وفا

چون امر خیال من نکوست — باد صبا

رفت آنکه غمزه در حرمت — رسوا و خراب بوخوار برفت

فریاد دمی کشتی امید م — صد میتم از کنار برفت

صد راز تو با تو میگفتم قصد جانم — مرگ آمد و سر بخار برفت

امسال دل من زرد شانست — با حسرت بیشمار برفت

دلبر بکمند تیغ بارید — زخمی چون من هزار برفت

آمد بعیادتم خیالت — تا گفت بمن چهار برفت

چون خاطر ما نمک تو دید هیچ — زان پس بمزه خاک برفت

بنشستم و ترک تن بگویم
دست از دو جهان بشویم و دیده بدوزم

بنشین

بیت

شب هجران ترا صبح قیامت نکند
هیچ عاشق سحر از روز قیامت نکند

غزل

شب هجران ترا صبح قیامت نکند
هیچ عاشق سحر از روز قیامت نکند

شب ما از پی خورشید جمالت روشن
صبح ما را شب یلدای تو ظلمت نکند

گفتم ای سرو روان را ز چه پابند کنی
گفت تا میل روان سوی قیامت نکند

گفتم ای ماه ز مهر تو دلم پر خون است
گفت تا خون دلت را نخورم قسمت نکند

گفتم ای جان ز غمت جان بلب آمد گفتا
تا ترا جان بلب آید دل ما رحمت نکند

گفتم ای دل ز غمت خون جگر خواهد شد
گفت تا خون جگر خوش دل ما غیرت نکند

گفتم ای عشق ترا صبر و سکون نیست چرا
گفت تا صبر و سکون در دل ما راه نکند

گفتم ای عقل ز عشقت چه کنم گفت مکن
گفتم ای عشق ترا ترک کنم گفت مکن

گفتم ای عقل ز عشقت چه کنم گفت مکن
گفتم ای عشق ترا ترک کنم گفت مکن

گفتم ای عقل ز عشقت چه کنم گفت مکن
گفتم ای عشق ترا ترک کنم گفت مکن

ای ز تو در دیده من روشنی
وز تو دل بسته ز غمت روشنی

نور دو چشم منی ای مهربان
لعل بتان از غم تو روشنی

تو دانش نعمت کرده سامان — چه دیده بخوانش بدیا من
تو تیغ بکشتنم کشیدی — صد ره بتر نعمه بر سیا من
من صلح بمرگ خویش کردم — واری تو هنوز جنگ با من
زینسان تو بدین چه میکوشی — وز بهر که نیستم بلا من
خندان خندان تو می بری دل — گریان گریان ز تو قفا من
گویم بامید یک نسیمت — هر صبح خویش را صبا من
هر شب گویم دلم ز فرقت — تنگ آمد تو دگر بیا من
از دیدن تو جهان ندیدم — الگاه نشد ز تو جدا من
دی ریخته خون عالمی را — تا کی ستمت ز هنوز یا من
در درد دل من نمی نگردی — هر چند که میکنم دوا من
فرسوده شدم دلی ندیدم — کز تو نشودی از وفا من
چون تعب و تعب کشید نرفت — در هم سر زنگ جا بجا من

نبشتم و در فراق عشق تو بریم
دست از سر تاب دیده نتوانم

بر نمی برد دلم دوری و جانم بیتابی — بیتابی و شکیبی دوری و بیتابی

کی آید

کس از تو چشم جفا جوی دارد — بجز جفا و کافری و بیباک

صد بار بر آستان کردی — یکبار نه بستر نه خاک

از کردن چشم خانه پر کردی — در خواب شدی بدوز افلاک

در خوکری تو آن کرد — پیرایش صبر کس چنین باک

[illegible] دل — او دید هزار در و دریا پاک

[illegible] و ابله — در دایره نا فضلت بر افلاک

[illegible] دارم — تن زخمی و سینه ریش و دل چاک

[illegible] از خویشتن — بنوشته است مذکر تو مؤنث باک

[illegible] حرمت ما را — در خاک نکشته است شما غمناک

[illegible] قدم هزار دیده — یکسان شده در بر تو ادراک

[illegible] تو دل بجان رسید — شد هیچ نماند دیگر اندر اک

نشستم و گریه عشق کردم
دستار ز تو بآب دیده تر کردم

ای دشمن جان خود ستداری — هر هر زن خانمان یاری

از کوی تو رخت بشستم یک بیک — تا خیمه تو از کی کشید خواری

دل از تو برنگیرد هر چند
با غیر تو نشیند و بهاری

شبهای دراز من ز بخت
امروز سیاه روزگاری

بردی دل و باز در کمینی
خود کو که بر من چه کماری

تسلیم وفا نمی‌کنم سر
شمشیر جفا چه می‌برآری

دل سوخته لبسته از خجلت
جز داغ نمانده یادگاری

بیمار تراست هر دمی بهتر
شبهات دراز روزه

تا کرده اجابت لب تو
مشتاق دعای من

مردم از بیقراری دل
اوج که تو بر سما

با مهر و وفا ترا سری نیست
تو خود جفای کذار

یکچند امیدوار بودم
اکنون که نماند امیدواری

بنشینم و ترک عشق گویم
صحبت از تو با تو دیده گویم

بر روی تو کس نظر نه انداخت
کانش بدل اوحیله نه انداخت

کی روی تو دیده کم که خود را
دل از سر بیم بر نه انداخت

خوش آنکه ز عشق خویشتن را
در بادیه خطر نه انداخت

7e321

[illegible] کیست [illegible] تسلیم و نکند و سر نیاز نیندازد
[illegible] چو مهر تو نشد علم از خورشید نورزان نور ان نسوزان سینه انداخت
[illegible] من کلبه نبود ام در یک روز خورشید بمن نظر نیندازد
[illegible] رسید مرا در نامه من یک ناوک کاندر کرنه اندازد
[illegible] ز هر قاتل من بر تربت من کلوزه نیندازد
[illegible] ز غم کس یاد از من نبرد نیندازد
[illegible] و کاهی از لطف بمن نظر نیندازد

نسیم و نزهت عشق تو یم
ست از تو باب و دیده تو یم

[illegible] من تو شم و جان تو خست وز دیده و بینش نهان تو خست
[illegible] بود هیچ نماند خسته و جان تو خست
[illegible] از دست غم ایسی بر تو خست ای دل بدل اندر دردان تو خست
[illegible] از دانش غم که تو خست دل را گفتم تو سخن زبان تو خست
[illegible] زبان نتوان بدستان تو خست رحم آر که جان دوستان تو خست
[illegible] آری بجفا بر دانش من دردان بینش که نشتری تو خست

Abung
078220

نبینم و ترک عشق گویم
بست از تو بتا بدیده گویم

اول ... ای دل
ای ... با هیچ تو نوخ میسز ای دل
ولی ... با داغ تو کرنت مبتلا ای دل
با ... خیلت آید اهنب با دل
... فلن مرا در بن بلا دل
... بیشه صد و یاد را دل
... می آی و میروی ز عا دل
... نبد از عشت چه روا دل
چون ... هرگز نشد عدیما دل
... زار نالد آرام نمیدهد مرا دل
... حال خراب من نظر کن ... مرا نمیبین تر دیدی تحمل
... ترند بر آستانت ... چون گدا دل

نبینم و ترک عشق گویم

Dr. Zakir Husain Library
JMI, New Delhi-110025
MANUSCRIPT

ای چشم از خدا چه میخواهی — تا چشم جانفزای تو بینم
شرمنده‌ام ز دیدن یارانت — از قصهٔ غم تو نه از دشمن
از روی من رواجه داری — دارم دلی ز عکس رخ تو روشن
یکدره حق نمیکنی کم — هرچند که حق کنم وفا نیست
شب میگذرد دل غریب را — از لطف تو یاد
این قصه کجا برم که دل را — بیدل آزرده
چون یاد تو لطف تو نخواهد — منصور به دار
از روز روان من چه پرسی — دارم دل غمگین
دارم ز تو گله‌ها ز سر لطف — هرچند نهی بر لب
رفتم ز تو تا که هیچ واقف — گریان گریان بخانه آمد

نشستم و ترک عشق کردم
دست از تو بشستم و ندیدم

روز گار است که وطنی دورم — با غم روزگار محکم
گردش آسمان فکند مرا — بدیاری که نیست کس را

دیگر ز دیده آب ندادم نخل امل نشد برومند
لعل مرد ز لعف چشم ترا بره هر صید مرا نمی گذارد تند
درویش در کنج نامرادی جمعیت خود ز دیده روزی چند

نشینم و ترک عشق گویم
بت از تو باب دیده شویم

[illegible] از دیده چه دیده خدا را
[illegible] بنواز گدای بینوا را
[illegible] در پیش دل تو سنگ خارا
[illegible] تلخش نزنی چه حاجت ما را
[illegible] دشنام دهم کنون دعا را
[illegible] چشم تو نریزد بسیار سا را
[illegible] بیگانه ز من صد آشنا را
[illegible] لب تشنه خرید فقر ما را
[illegible] کردم نظر تو خون بها را
[illegible] تو نام نمی بری وفا را

با همه عهد زین از تو نگذاریم بدعهدی و وفا را
نشنیم و ترک عشق کنیم
دست از تو بدان دیده نشوئیم

عذرش بنهد نگذاری — گویت کردم چرا نکردی
دل سوخته و بباد دادی — یاری یاری چرا نکردی
لبهای تو خنده‌ها بدیدند — کو حوصله گریه‌ها بدیدی
خلقی در خاک خون فتادند — از بهر تو ای [illegible]
ناخن بدلم زدی و بگذشت — یک قطره ز [illegible]
دل جوئی و لطف و مهربانی — کردی همه یا نکردی
در بهوسی غیر جا گزیدی — بیجا کردی بجا نکردی
مرغ دل من که شد اسیرت — تا دانه زلف را نکردی
عمرت بادا اگرچه با من — ای عمر بسی وفا نکردی
یادم نکنی وفا نکردم — با من غم یار خطا نکردی
آینده اگر تو چون گذشته — بر عهد وفا وفا نکردی

نشنیم و ترک عشق کنیم
دست از تو بدان دیده نشوئیم

بنویس!

شبی بگیتی جهان نباشم — کز دو دیده خون فشان نباشم
شبی از بیم شیون دل — همسایه مردمان نباشم
زان گونه شوم گرانی نباشم — کز گونه شوم گران نباشم
غم — بی دیده تر از دل نباشم
ا — سزای جهان جان نباشم
بد — زهر مورد در جهان نباشم
ن آ — منت کسان رسمان نباشم
ن را — تا دست خویش خونی نباشم
من چون ز نیو مدگمان نباشم
ار — آن به که بر استخوان نباشم
رحم ما مهربان مهر را — زنهار بلاری جان نباشم
تا بایدم عمر بر تو — شرمنده این و آن نباشم

بنشینم و برگ عیش سازم
دست از تو بجان دیده شویم

می خام و نشست نیمه شب — وز نامه من مگر اثر نیست

شبها که اشک غم بدامن روان کنم — دامن پر از ستاره چو دامان کهکشان کنم

قصد است در خرابه کنم ترک این دیار — بر بستر وداع مختصر نیست

بشتاب ای که عمر رفته بشتاب — در بار فرصت از چه قدر نیست

تعجیل مکن بکشتن من — بگذار که خون من هدر نیست

با آنکه تو در دیده شب و روز — از چال دلم ترا خبر نیست

هر بار بجیب غصه دستم چه رسید — یکبار ز بر قصه مختصر نیست

دستی از سر ای طبیب برگذار — این درد درد دل

امروز ز شکر وصف کار — در شهر تو هیچ کس بی بر

بیچاره و مسکینم چه بسازم — چون دل بتو دادم که دلدار نیست

ناچار بصد هزار حسرت — من بعد ز جا پرده دگر نیست

بنشینم و ترک عشق گویم

دست از تو بآب دیده شویم

گر در پی دل نمی فرستم — این سنگ و سبو نمی خریدم

گر روی نمودی مرا چه تقصیر — دل دادم و در دسر خریدم

دامان تو در کفم نیامد — بیهوده چنگ در زدیدم

فردا

صد بار بخاک استانت خون گشتم و از مژه چیدم
از دست کریبان کارم ای دست تو می بریدم
ظلم و ستم و جفا و بیداد دیدم ز تو آنچه می سزیدم
یاد باغ ... ز شاخ ... می پریدم
... باد دردم همه ... چیدم
... امید حاصل نشد از تو یک بدیدم
... را با خنجر یاس سر بریدم

بنشینم و ترک ... کویم
... از تو باب دیگر نجویم

بوالی دریاب چون ... زندگانی
... تعبیرم کن که می توانی
زین پس بتن سبک نمی توان شد از تو توی توی برم گرانی
رفتم از رشک نمیتوان شد یعنی که فلانی و فلانی
باید ... زمین بوسی از دهر بلندی رسانی
دلسوخته شد دگر چه مانده است بس کن زین گریه زبانی